ПЕТЪР КУЦАРОВ

ЕРКЕЧ И ЕРКЕЧАНИ

ИСТОРИЯ, КУЛТУРА, БИТ И ДУШЕВНОСТ

ЕРКЕЧ

Еркѐч е прабългарско село,
скрито от тревоги и шум,
днес то гордо издига чело
и дири стъпките на Крум.

В Еркѐч знаят за Раковски
и за Паисий Габровски,
а за Васил Левски,
разказват легенди и песни.

Познато с лазарки и шевици,
с коледари и девици –
в Черноморска България
за Козичино всеки знае.

На селища многобройни
в България и Русия,
Еркѐч живот и начало
преди векове е дало.

Вярно, то е село тихо,
с чудни места за разходка.
Елате по празник в Еркѐч
и чуйте древна българска реч.

Наред с хорà, песни и тон,
ще срещнете добри хóра,
тъжен паметник на кон,
и скръбни къщи и стобори.

Бързайте, щото иде реч
по пътя труден, тревожен
от прабългарското в Еркѐч
да остане само спомен.

ПЕТЪР КУЦАРОВ

ЕРКЕЧ И ЕРКЕЧАНИ

СОФИЯ, 2009

ВСИЧКИ ПРАВА
НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
ЗАПАЗЕНИ!

Освен за рецензии и статии,
препечатването и използването на тази книга като цяло
или на части от нея с помощта на
електронни средства, ксерография, фотокопиране
или други системи за обработка на информация,
е забранено
без изричното разрешение на издателя.

Изданието е осъществено с финансовата
помощ на автора, на г-н Димитър Хрусафов
и на г-н Кольо Михнев

ЕРКЕЧ И ЕРКЕЧАНИ
Петър Куцаров

© *Петър Куцаров*, автор, 2009
© *Владимир Марков*, художник на корицата, 2009
© ИК „Анимар", 2009
Предпечатна подготовка: *„Графика" ООД*

ISBN 978-954-9323-35-1

ПЕТЪР КУЦАРОВ

ЕРКЕЧ
И ЕРКЕЧАНИ

ИСТОРИЯ, КУЛТУРА, БИТ И ДУШЕВНОСТ

ВТОРО РАЗШИРЕНО И ДОПЪЛНЕНО ИЗДАНИЕ

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА АНИМАР

В памет на моите родители Тяна и Жеко
и на братята ми Куцар и Стоян

Куцарови.

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводни думи 7
Феноменът Еркѐч – духът прабългарски 11
Етимология на думата Еркѐч 15
Възникване на село Еркѐч 19
Географско положение, топонимия, топография 28
Еркѐч през годините на турското робство 35
Походът на генерал И. И. Дибич Забалкански (1928-1930 г.) – преселването в историята на Еркѐч 41
Освобождението. Еркѐч в границите на Източна Румелия 48
Църквата и училището в живота на Еркѐч 56
Родът на Георги Раковски е от Еркѐч 64
Посещението на Васил Левски в Еркѐч 67
Характеристика на еркѐчани и техния бит 71
Хорото в живота на Еркѐч 77
Еркѐчката носия 79
Еркѐчани не вярват на Властта 83
Кражбата в живота на еркѐчани 88
Списък на селата, заселени от Еркѐч 91
Вайковци дирят корените си 94
Българите в Русия 97
Еркѐчани разказват 103
Легенди, предания, мистика 125
Еркѐчки характер 129
Еркѐчка мистика 131
Женски празници. Лазари. Бабин ден. Петльов ден. Сватба. Седянка. Валянка 135
Мъжки празници. Коледа. Дядов ден. Силиврия. Месец март. Суеверия 154
Еркѐчки народни песни. Лазарски 159
Жътварски 165
На седянка, Валянка, хороводни 166
Сватбарски 174
Коледарски 178
Песни на трапеза 188
Информатори на песните 195
Гатанки 196
Гозбите на еркѐчани 197
Предпазване от болести. Лечение 202
Мисли, породени от еркѐчкото битие 207
Речник на еркѐчкия говор 211
Еркѐчки хумор 239
Еркѐчки лични имена 255
Списък на кметовете на Еркѐч-Козичино 257
Послеслов 259
Библиография и документи за Еркѐч 263

Родословие на родове от Еркеч 267
Съдържание на руски и немски език 270

УВОДНИ ДУМИ

Откак древните българи, предвождани от кан Аспарух, стъпиха на Балканския полуостров и забиха знамето с конската опашка, оттогава като камбанен звън се понася над нашите земи името българин. Съхранено през толкова века, донесено от широките азиатски степи, то се предава от бащата на сина, от дядото на внука, за да не загасва никога, а да се пренесе през многовековната история на България, за да напомня на всички за делата и заветите на прабългарите. И не случайно първият български поет и философ кан Омуртаг констатира и препоръчва: човек и добре да живее умира и друг се ражда и нека роденият последен, като гледа това да си спомни за този, който го е направил.

Дискусията, намерила място през последните години на страниците на историческите издания и в ефира на електронните медии, станала предмет на редица конференции за историческата родина на древните българи, за тяхната роля и място в развитието на световната цивилизация и българската държава, постепенно завладява сърцата и умовете на всички българи. В тази връзка и за улеснение на читателя ще предам синтезирано най-новите изследвания за произхода на нашите прадеди. Древните българи са индоевропейци от иранския клон на расата, прародината им е Балхара, равнините на запад от Памир. Те не са тюрки. Прабългарите са цивилизован отседнал народ с развито занаятчийство, земеделие и култура. Те имат традиция в изграждането на държавна организация и създават държава навсякъде, където са обитавали: в прародината в памирските равнини, във Велика България, в Дунавска България и във Волжска България. Територията на Дунавска България се разпростира върху земите на днешна Украйна на запад от Днепър, Молдова и Влашко. В Дунавска България живеят около милион и половина древни българи, готови да изведат в сражение не по-малко от сто хиляди бойци.

Визираната дискусия, започнала от Гавраил Кръстевич,[1] не е прекратявана през годините на Третата българска държава. Въпросът за древно българското в българина в една или друга форма и степен занимава съзнанието на хората и витае в българското национално пространство. Виталността на тази идея е доказана през вековете, тъй като тя надживява икономически, духовни и политически кризи. А отговорът на въпроса за съхраненото прабългарско у нас в неговото вътрешно измерение е даден от самия живот: в сърцето на Източна Стара планина се намира село Еркеч. В неговата история и в богатия му автентичен фолклор, в неизвестния му хумор и в загадъчния му език, в топонимията, топографията и етнографията се съдържат принципни отправни точки за отговорите на голяма част от въпросите за древно българското в българина.

И докато не е станало критично късно, време е от теоретически дискусии да се премине към практически дела, за да се съхрани онова, което все още се е запазило в това езиково островче. Не че досега Еркеч не е било обект на научни проучвания. Но те не са били комплексни, а фрагментарни, най-вече езиковедски, провеждани с други цели и задачи. Те не са имали като основна

[1] Г. Кръстевич. История българска, съчинена от Гавраила Кръстевича, члея на върховно-то ц. Судилище Диван-и ахкям-и ядлие. Том първий, Цариград, 1869 (1871).

задача откриване, събиране и обясняване на древно българските елементи в Еркеч. Предприемането на практически стъпки е наложително. Те биха могли да намерят израз в организиране на филиал на не учредения все още национален Институт за древните българи, подробно описание на запазените все още прабългарски елементи в носията и езика – шевици, бродерии, тъкане на женски колани, шиене на джамадани, направа на кичи, мурлуци, организиране на музейна сбирка с производство и продажба на еркечки женски и мъжки облекла, възвръщане на старото име на село Еркеч, организиране на археологически разкопки и други стъпки.

Мотивите за подобни действия са, че село Еркеч изиграва огромна, неоценена досега от науката роля за опазването на това свято име, името българин. В свята нощ XV Вековна история Еркеч се превръща в гнездо на българщината, в огнище на буден български дух. Сгушено в пазвите на Коджа Балкан, то запазва през вековете на своето съществуване и разпространява древно българската култура, там е съхранена една от най-старинните носии в България. Според професор Иван Гълъбов, в говора на населението има податки, показващи, че то се е установило по тия места през V - VI век. В еркечкия говор са съхранени всички древно български думи, установени на този етап от науката (такива думи са: калпак, сукман, българин, Борис, Курти, хан, кумир, корем, бъбрек, названията на половите органи, буля, калина, шаран, шиле, чавка, бисер, чапак, делва, тояга, шейна, пинкав, самсур, дели-боран, еди-кой, еди-кой, еди-кое, карам и др.)[2]. Академик А. Т. Балан определя Еркеч като „своеобразно езиково островче". Според професор Л. Милетич, Еркеч е съхранило най-старинният говор в България, известен с ударения си квантитет и дългата гласна ѣ. С тези и други свои особености селото е привлякло вниманието на българските и чуждестранни езиковеди. Еркеч е съхранило оригинални обичаи като лазаруване, коледуване, петльов ден, неговото самобитно народно творчество е известно на науката като еркечки фолклор. Еркеч доказва, че род и родина се пазят не само с оръжие в ръка, а и с език, песни, предания и по такъв начин потвърждава думите на д-р И. Богоров „дор език живее, народ не умира". Родът на Георги Стойков Раковски по майчина линия е от Еркеч. Дядото на Раковски, Ради Мамарецът, живее в Еркеч до 1750 година и е бил лазач на Хемските порти. Селото е посетено от Апостола на свободата Васил Левски, изграден е комитет, оглавяван от местния свещеник поп Петко Дойнов. Еркечани са особено ревниви в опазването на свия език и още през 1845 година, на мястото на изгорената дървена си построяват нова каменна църква, която и днес съществува. Еркечкият Български Великден изпреварва с 15 години Българския Великден от 1860 г. Благодарение на свой буден български дух и стремеж към знания и просвета, с. Еркеч се превръща в своеобразна районна държава на духа, в просветен и духовен център на Североизточна България. В Еркеч хората се размножават много бързо, радват се на по 10 - 15 деца, храната и „авата" помагат за израстването на едри, снажни, силни и читави хора. Така Еркеч става естествен родоначалник и майка на над 60 села в Североизточна България и Русия.

* * *

В историята Времето е строго разделено на векове и епохи. В паметта на народа всички знаци на историята имат силата и смисъла на сегашната

---

[2] По-подробно по този въпрос виж: Боев Емил. За пред турската тюрско влияние в българския език - още няколко прабългарски думи., сп. „Български език„, кн. I, 1965, с. 3-17.

[illegible]ност. За да се запитаме: Откъде [illegible]

[illegible]стан, Чувашия, Кабардино-Балга[illegible]

[illegible]помежду.

ФЕНОМЕНЪТ ЕРКЄЧ – ДУХЪТ ПРАБЪЛГАРСКИ

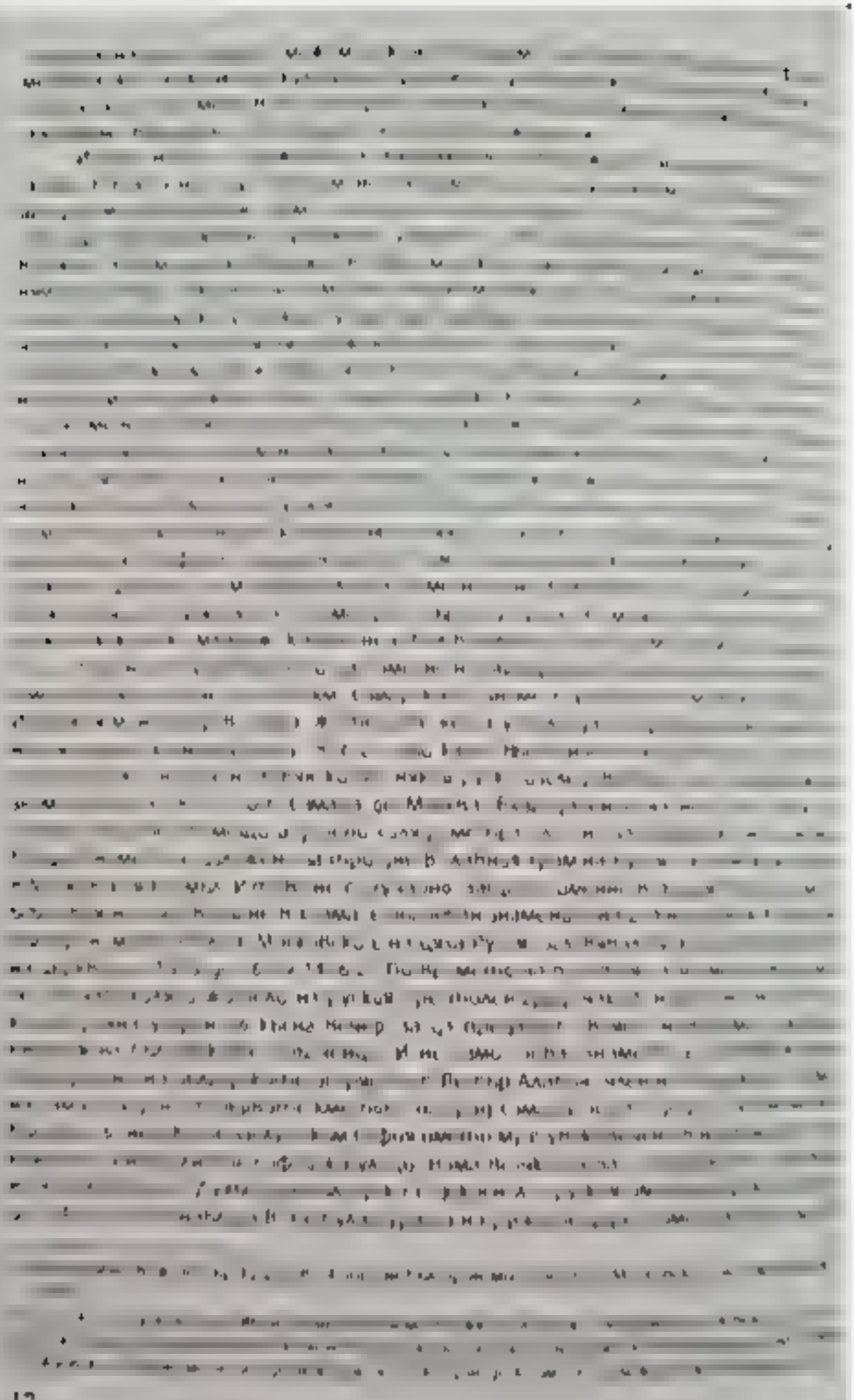

ga ću pozvoati „naj-ustvarjeni estij"

Дру

наша народ елемент.

ЕТИМОЛОГИЯ НА ДУМАТА ЕРКЄЧ

на селото, което на 14 август 1934 г. е

реди повече от XV века

тък. По размера на предоста

и то се превръща в Козинино.

след съответно проучване и установяване

ност от прабългарските племена. Е

отношение ще внесат по-голяма я

Впоследствие се вълва в друго на

има и други интересни твърдения

Ващо в случая е значението на думата enker"

техните възможности – славяните от племето с

1934 г. промяна

2006, с. 7

с. 241

И още нещо. Еркечани не са единствени и само пастири. Останките от археологически изкопаеми като земните пласт. Еркечкото гр[illegible] от древните от прабългарите вълове в района на Еркеч, показват, че те [illegible] отпреди VI век. Не е случайно разположението на [illegible] за защитата на пътищата, които преминават през [illegible] ни в местните предания. Легенда за тях, че тези места помнят [illegible] на хан Крум, когато от Еркеч започва [illegible] крепостни [illegible] на Балканската планина. Пък и [illegible] от [illegible] разкопаните [illegible] на [illegible] от [illegible] на хан Крум. [illegible] разкопаните [illegible] в [illegible] да бъде [illegible] само [illegible] и [illegible] Но [illegible] пространство [illegible] местните [illegible] на [illegible] Разкопките [illegible] не [illegible] важно [illegible] Еркеч защото [illegible] е [illegible] неизвестната [illegible] архитектурна наука.

Символично е и фактът, че независимо от [illegible] селото Еркеч успява да съхрани основното [illegible] Все още [illegible] образуването от него [illegible] Северна България. В [illegible] в област Бургас. В Черноморска България [illegible] селото е известно със старото си [illegible] Еркеч. От нас [illegible] ще [illegible] да оставим това [illegible] да бъде [illegible] от картата на Република България.

ВЪЗНИКВАНЕ НА СЕЛО ЕРКЕЧ

[redacted]

[redacted]

[redacted]

приемането на християнството,

на асимилиране на прабългарите и никой п

за загадките, по

зарски произход [19]

Гумилев. История Гуннов, М., 1967

[19] В. Н. Златарски. История на..., с. 116 и сл.

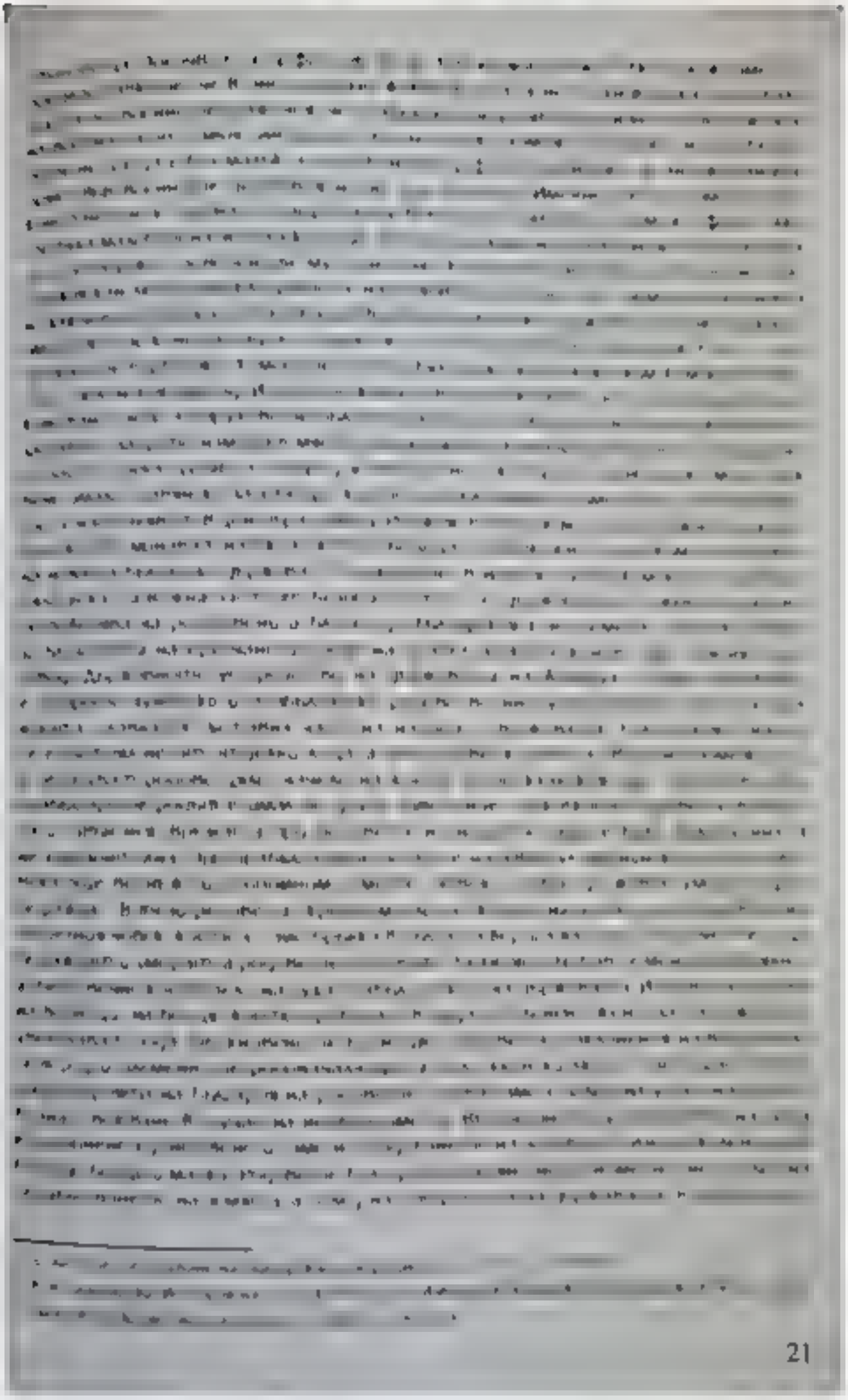

рабългари, но и обратно. В своет

[illegible]

[illegible]

Средата на XVIII в. С., 1964, с. 143

[illegible]

Иван Богданов. С., 1981, с. 19.

[illegible]

Средата на XVIII в. С.,1964, с. 143

[illegible]

[illegible], С., 1907, с. 154

[illegible]

Личния архив на автора

[illegible]

[illegible]

[illegible]

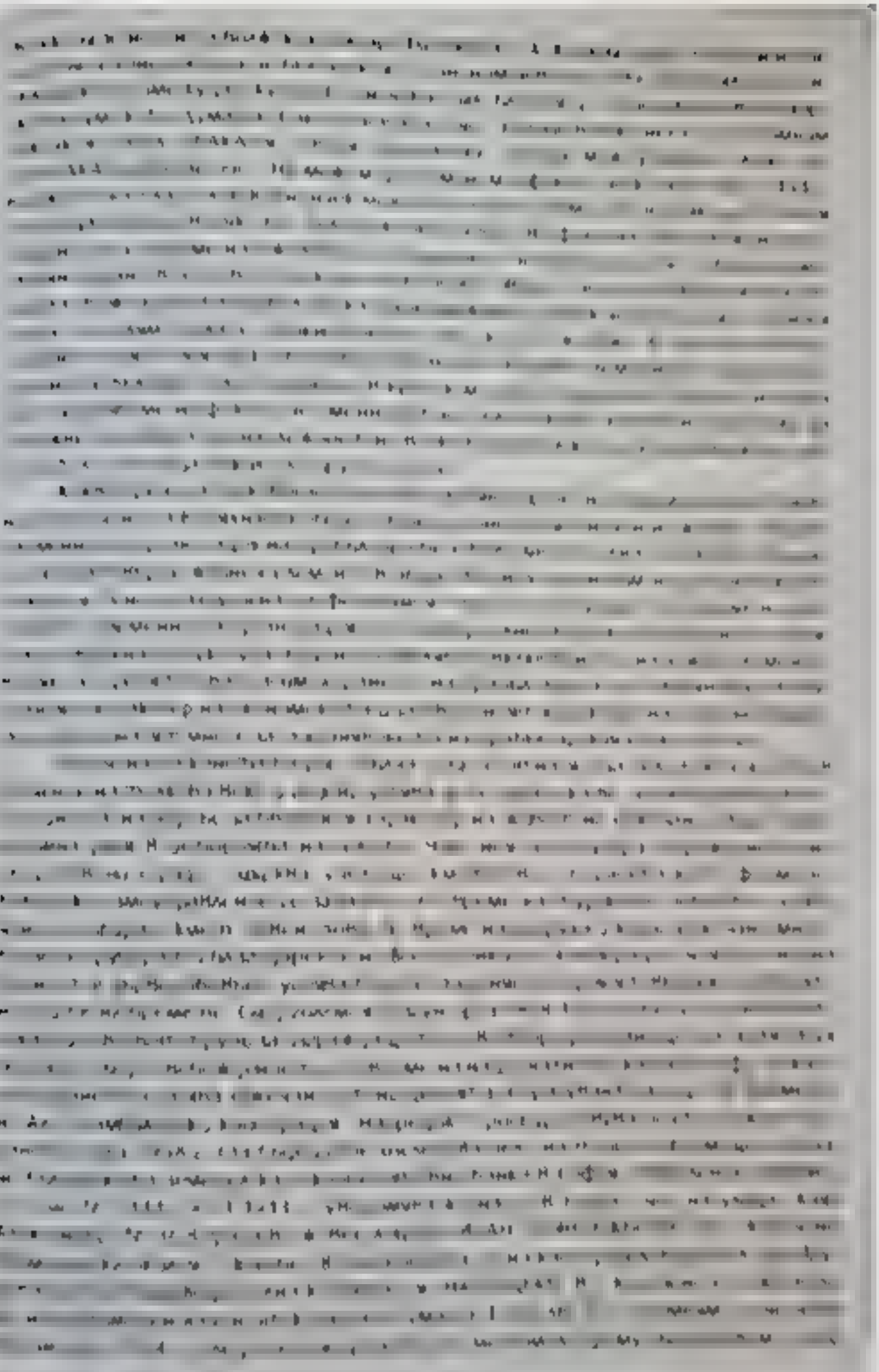

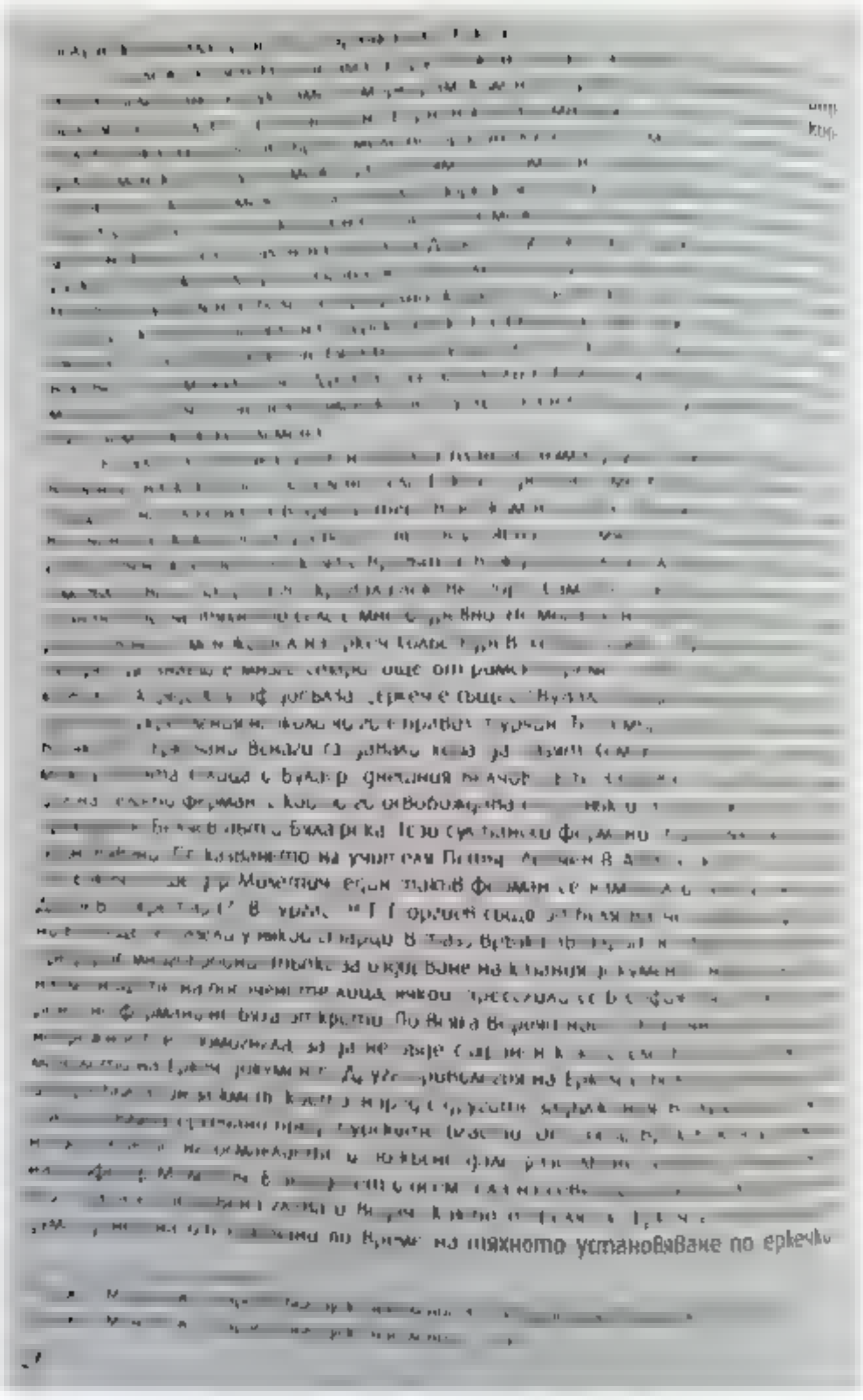

[illegible]

си остря мълвата"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ГЕОГРАФСКО ПОЛОЖЕНИЕ, ТОПОНИМИЯ, ТОПОГРАФИЯ

топонимичните названия съдър

[1] Константин

за същата макала.

бурята (*).

[illegible] при
[illegible]татъчно финансиран[illegible]
дъжкаван[illegible]

Бучка поляна – „ДМ[illegible]

Вад, Валове[47] – в окол[illegible]

[illegible]рла – легендата твърди, че там са [illegible]

[illegible] по долното на Вълчан [illegible]

Власе[illegible] в планините земи на Бъл[illegible]

[illegible] извор, който се намира на се[illegible]

[illegible] Ада[illegible]

Балканска укрепителна линия.

47 [illegible]

[illegible]

Карагюза дом и усое, обрасли с храсталаци.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

кеч.

Лекоох Іорт – [illegible]

Лимана – кладенец и ливади

Ликарница – река и местност.

[illegible]

Срядултя – красти в пустеещи ниви.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ни за общото дело на Васил Левски.

крили по време на опасности

Хутола – извор и местност около него

Церя и Дерватата равнина – пустеещи ниви.

ри.

Шабаня – пустеещи ниви

Широката стока – гора и храсти.

на Вълчан войвода

региона на еркечкото землище.

* * *

ЕРКЁЧ ПРЕЗ ГОДИНИТЕ НА ТУРСКОТО РОБСТВО

това ограничената площ на обработваемата земя. Тов
е на еркечани по равните места
ко. Въпреки разселването, в
завиват"(*). А баба Йова Златинка
жина била. Стигнали жина

не започнал да си усеща краката

са били изоставени.

помогнали за опазване на българскат

ието на селото. Защото чрез

ма не могли да устоят на неговата сила

Жив е все още споменът как като потурнакът Павли, преобличен в ни во[illegible] дрехи, дошъл в Еркеч да си [illegible]земе имота" Той завел всичките овце [illegible] му Мануила думала .Бря П.вле устави някуя ухъдъ а на Въача" (най-голям [illegible] брат П К) Тогава ново изпечената османлия, в стремежа си да защити сво[illegible] та лакомия, изрекъл думите „Въачо, Въачо, бъламям бабо, кукон мой" (Въачо, Въачо не познавам бабо, овцете са мои П К) За този случай се разказват [illegible] подробности от продължители на Сархошкия род както в козячино, така и в Поморие бата Пороё и Страдин За неуспешен опит за потурчване на еркечанин се разказва и в записаната от стари хора песен „Георге не сербез българин Легендата за този случай и вариантите ѝ на песента разказваме в друг раздел на изследването

В заключение на този раздел искам да подчертая, че в мирно време българи и турци са намирали общ език и са се уважавали Вече припомних спомените ми разпитванията с мои хора, че при опасност, еркечани са давали своите моми чета при семейства на турци. В околните турски села, за да бъдат запазени от турските разбойници Разбира се това са били отделни случаи. Основната маса хора са вадили криле се мажели лицата си с пепел, кал и разни бои, за да изглеждат грозни и състарени При опасност за децата на обикновените турци пък се доверяли и намирали помощ от еркечани Дядо Христаф разказваше, че неговият баща и турско дете от турските села са сукали от една и съща майка, въпреки като се наложило то това дете да бъде укривано в еркечко семейство Посочените примери показват, че обикновените хора много правилно и вярно намират пътя към сътрудничество и взаимна помощ. Бих добавил, че по време на своята обществено политическа дейност през годините 1965-1971 много от най-добрите ми помощници са били български турци от селата около Еркеч като Хасан Четов от Мрежичко и редица други

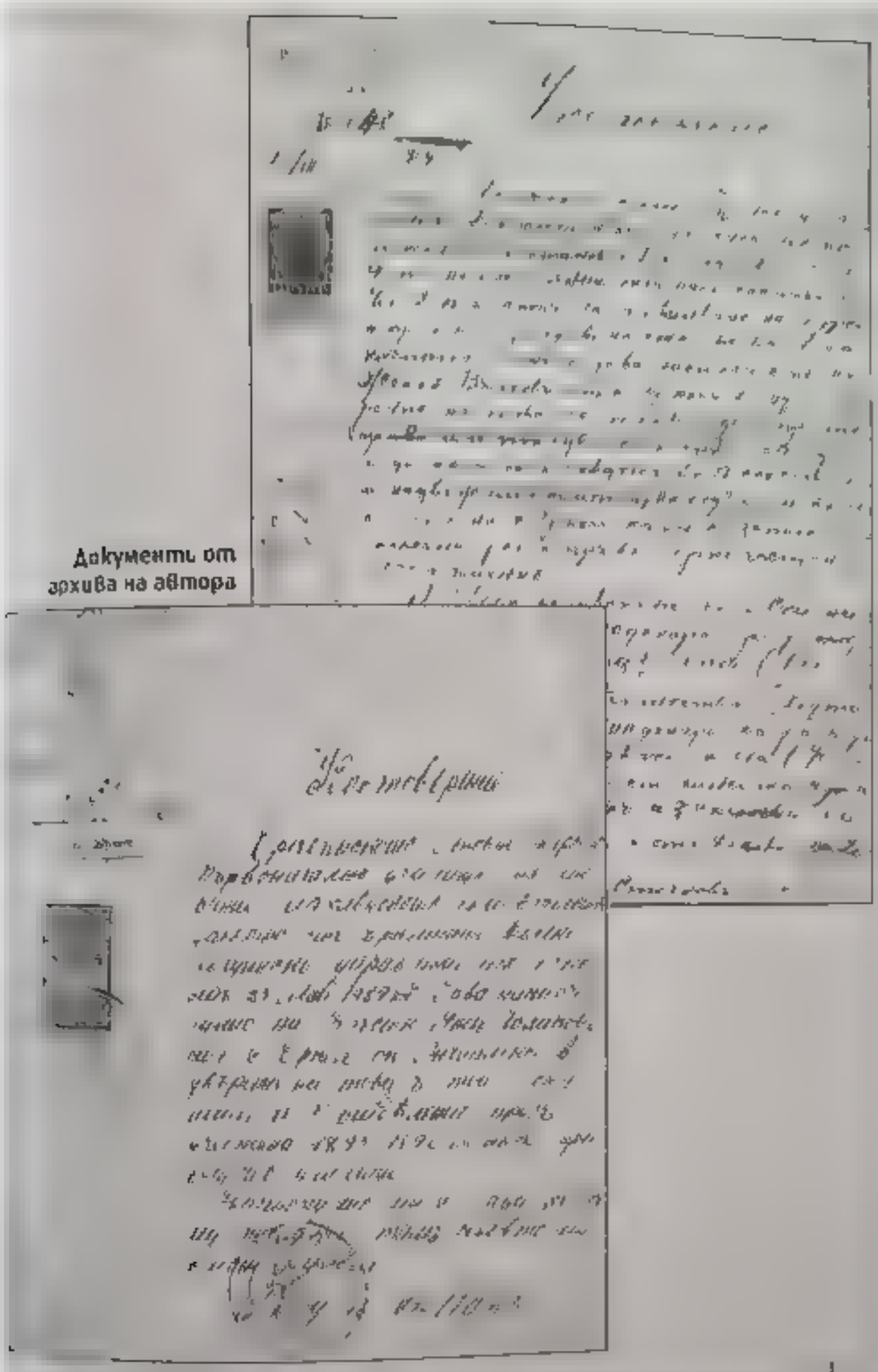

Документи от архива на автора

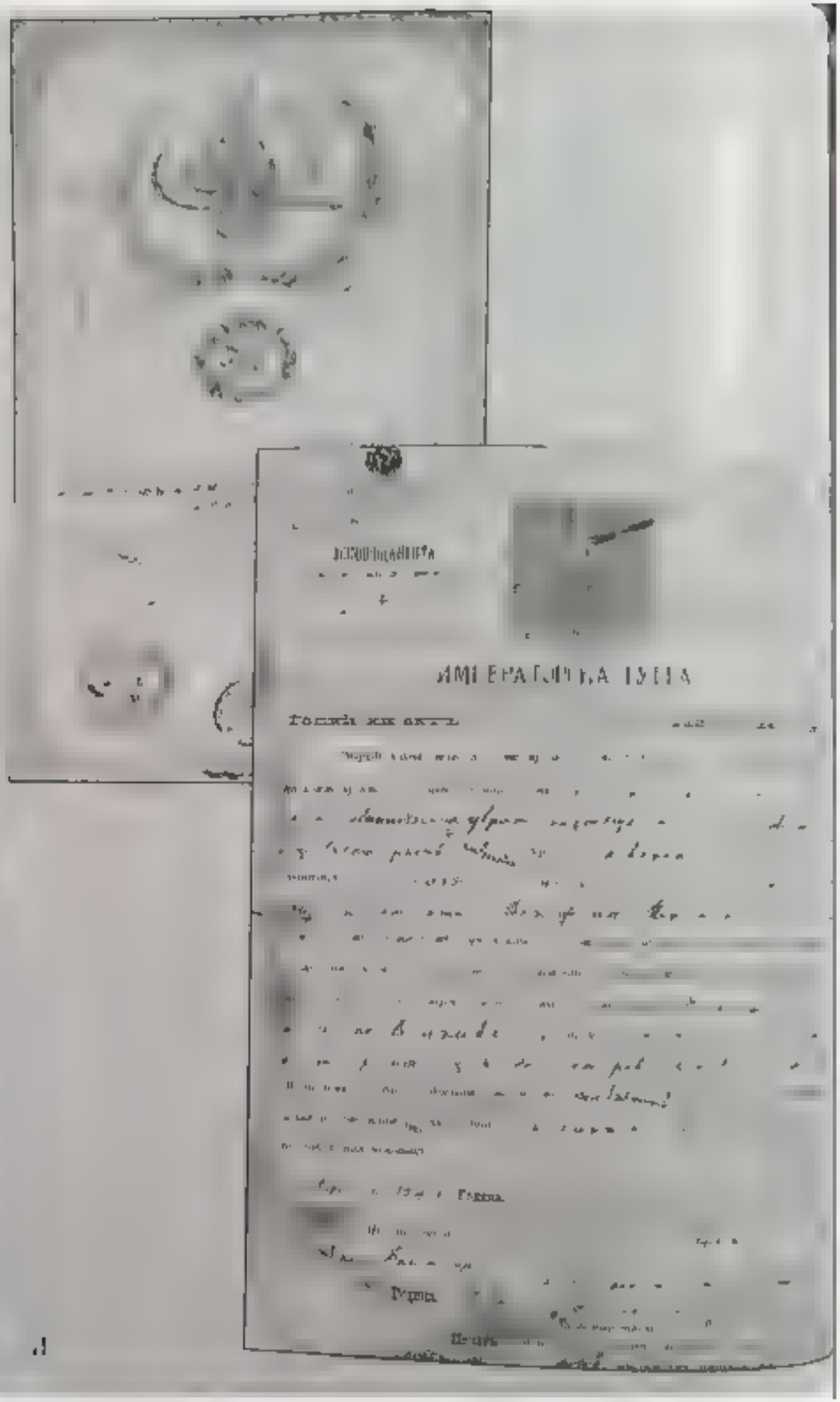

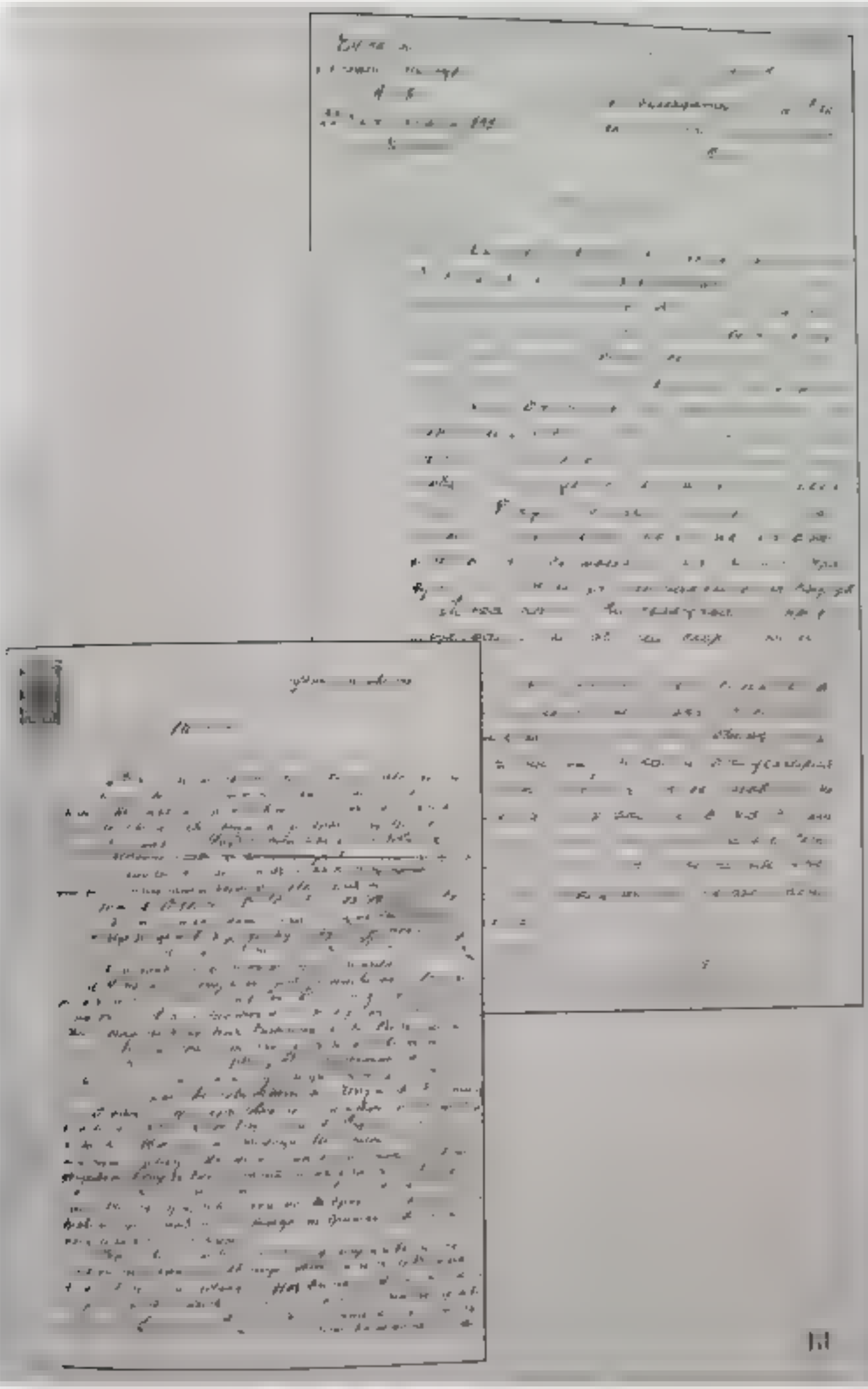

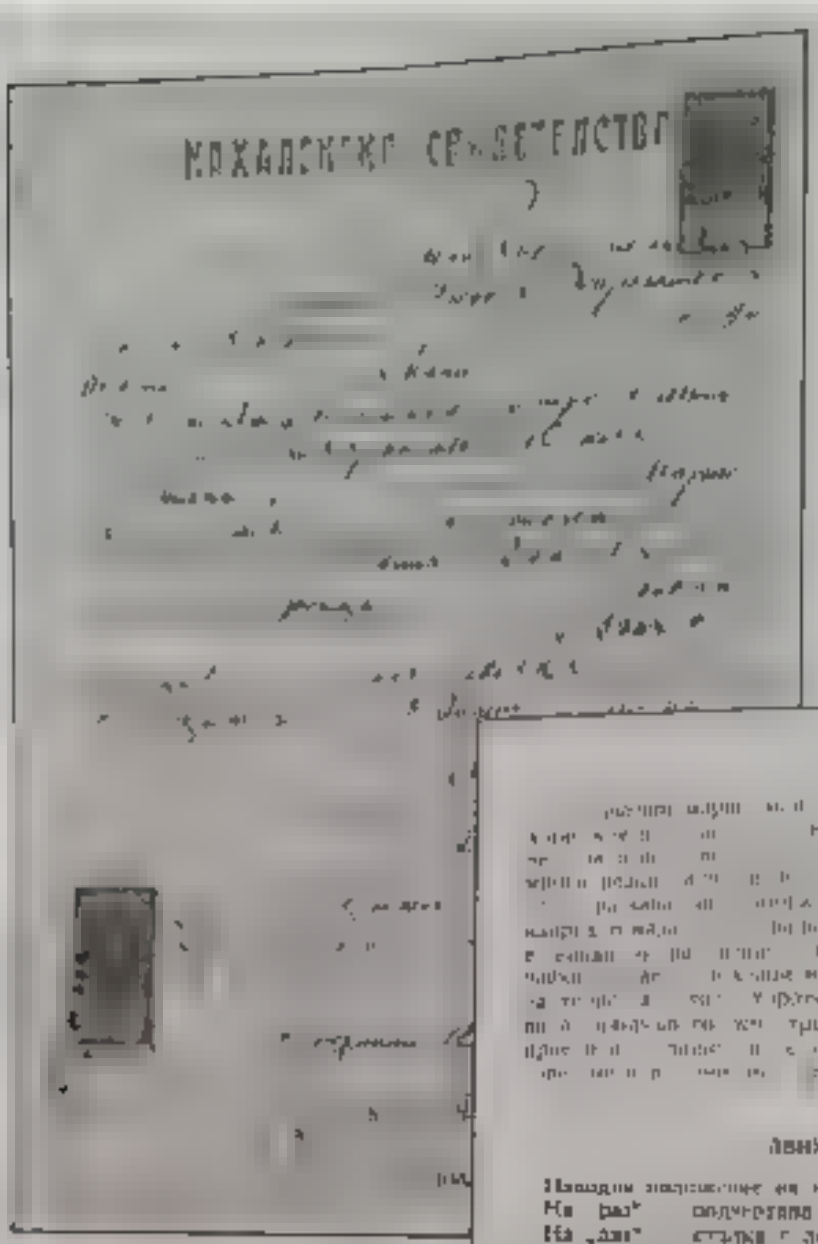

ДВИЖЕНИЯ НА ХОРОТО

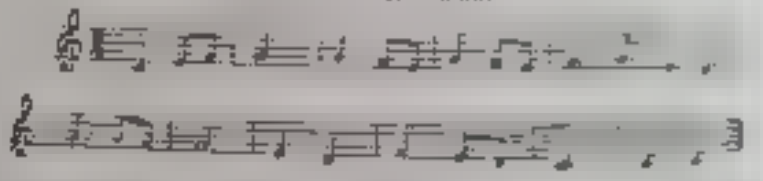

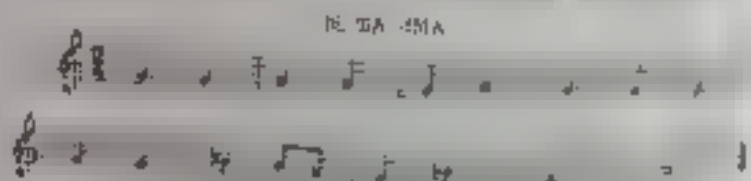

ДОНЕСЕНИЕ НА РУСКИЯ ИМПЕРАТОРСКИ ВИЦЕКОНСУЛ В БУРГАС ДО УПРАВЛЯВАЩИЯ ГЕНЕРАЛНОТО КОНСУЛСТВО НА РУСИЯ ВЪВ ФИЛИПОПОЛ

Бургас, 13 февруари 1879 г., № 3.

[illegible]

към България"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

СЕКРЕТНА ТЕЛЕГРАМА НА ГАРТВИГ ЮМВиР НА РУСИЯ

СЕКРЕТНАТА ПЕРАМА НА ГАРВИН ДО МВнР НА РУСИЯ

[illegible]

[illegible]

СЕКРЕТНАТА ПЕРАМА НА ГАРВИН ДО ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪРА К ГИРС

[illegible]

[illegible]

ДОКЛАДИТЕ НА РУСКИЯ ВИЦЕКОНСУЛ В БУРГАС ДО ГЕНЕРАЛНИЯ КОНСУЛ ВЪВ ФИЛИПОПОЛ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

СЕКРЕТНА ТЕЛЕГРАМА НА КОЛЕЖКИЯ СЪВЕТНИК ЕМИЛЯНОВ

Бургас 6 септември [illegible]

[illegible]

[illegible]

СЕКРЕТНА ТЕЛЕГРАМА НА КОЛЕЖКИЯ СЪВЕТНИК ЕМИЛЯНОВ

Бургас, 16 септември [illegible]

[illegible]

[illegible]

ПОХОДЪТ НА ГЕНЕРАЛ И. И. ДИБИЧ-ЗЛДБАЛКАНСКИ (1828-1830 г.) – ПРЕСЕЛВАНЕТО В ИСТОРИЯТА НА ЕРКѢЧ

Босфора, а после и на Дарданелите

освобождаване, а за мир

---

[52] Конобеев В

[51] Фотон Ф. Хумористични

ария в 1926 г. 1929 г.

българи ари на Николай I са били поставени пред се
олзват свободолюби

като свои освободители и братя"

и то в рамките на Бургаския регион.

кандидатите за преселване в Русия. П

жави на подготвени кадри.

Вземе участие във войната

вашият отговаря, че на

е била много опасна за бъдещето

раби и изпращат

Кабинарджа

...ата на терито...

...армия и в Червената армия след 1917 г.

...

...

...

гулямa пустa мурабa;
гурки сирумаси тваряка,

Хората мрат
в

войски, се разселват, образуват
очвайки

роти, смель и предприемчиви хора.
своята физическа здравина, те са извън

58 Г. Георгиев, указ. съч. с. 142.

ОСВОБОЖДЕНИЕТО. ЕРКЕЧ В ГРАНИЦИТЕ НА ИЗТОЧНА РУМЕЛИЯ

Така тече живо
здаване на руските войс

въпроса. „kako ще ми

4x

анието да притежава наб- Легендата

промени. Такава промяна се забелязва с
на този регион. „Пусрещнахми г

много сложно и трудно.

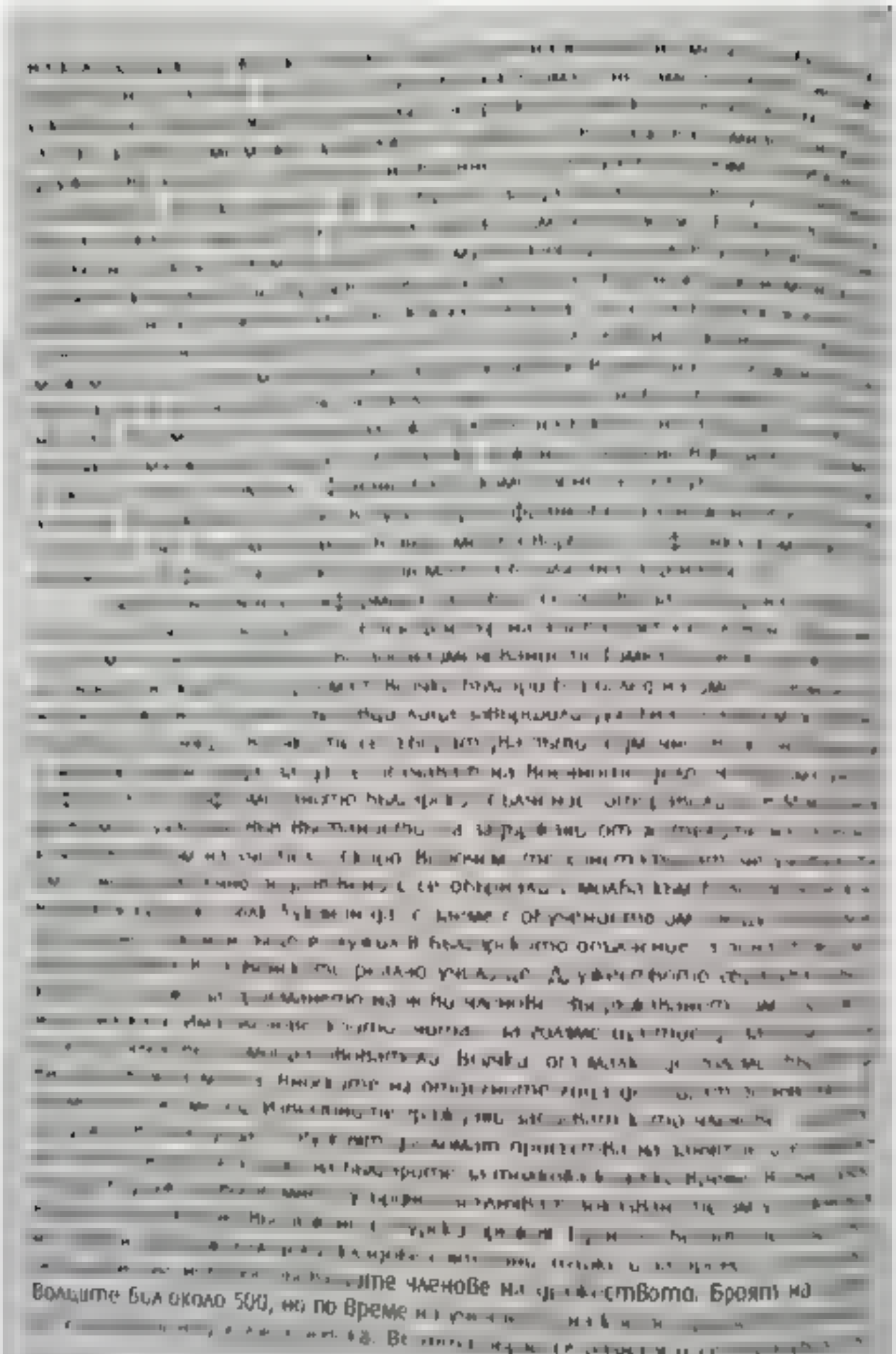

Волците бил около 500, но по време на

[40] Пак там, л. 4.

[41] Архив, Главный Архив V-А

Самоподготовката и участието на бълг

а да о

во за борба

на всички убийци". [62] От донесенията н

[62] АВПРИ, фонд 133, опись 470, 1879 г., л. 9.
[63] Пак там, л. 15.

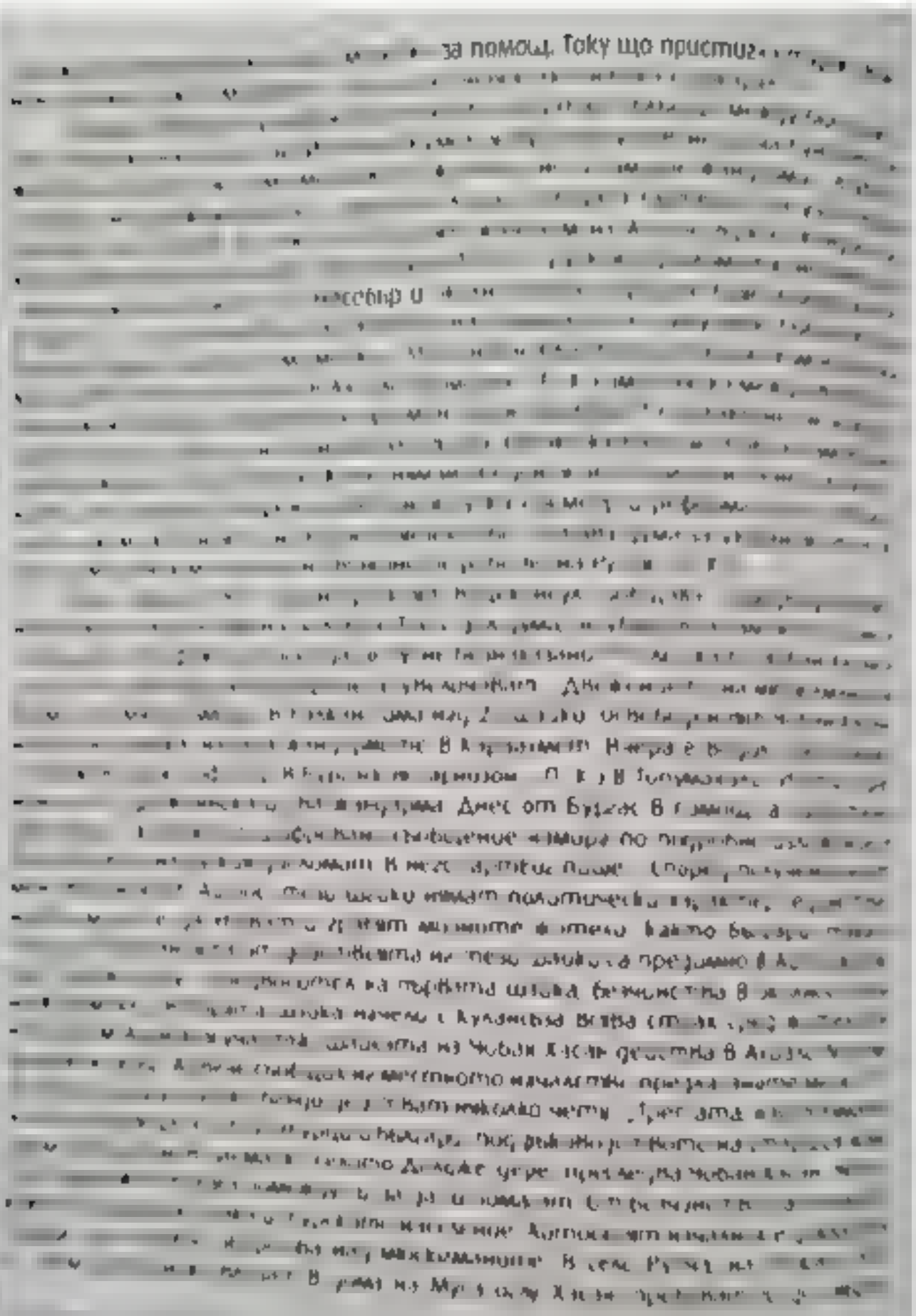

[44] Пак там, л. 10
[45] Пак там, фонд
[46] Пак там, л. 14.
[47] Пак там, л. 12
[48] АБПЛМК, Главний архив, V А2, опись 191, дело 204, год 1879, л. 39

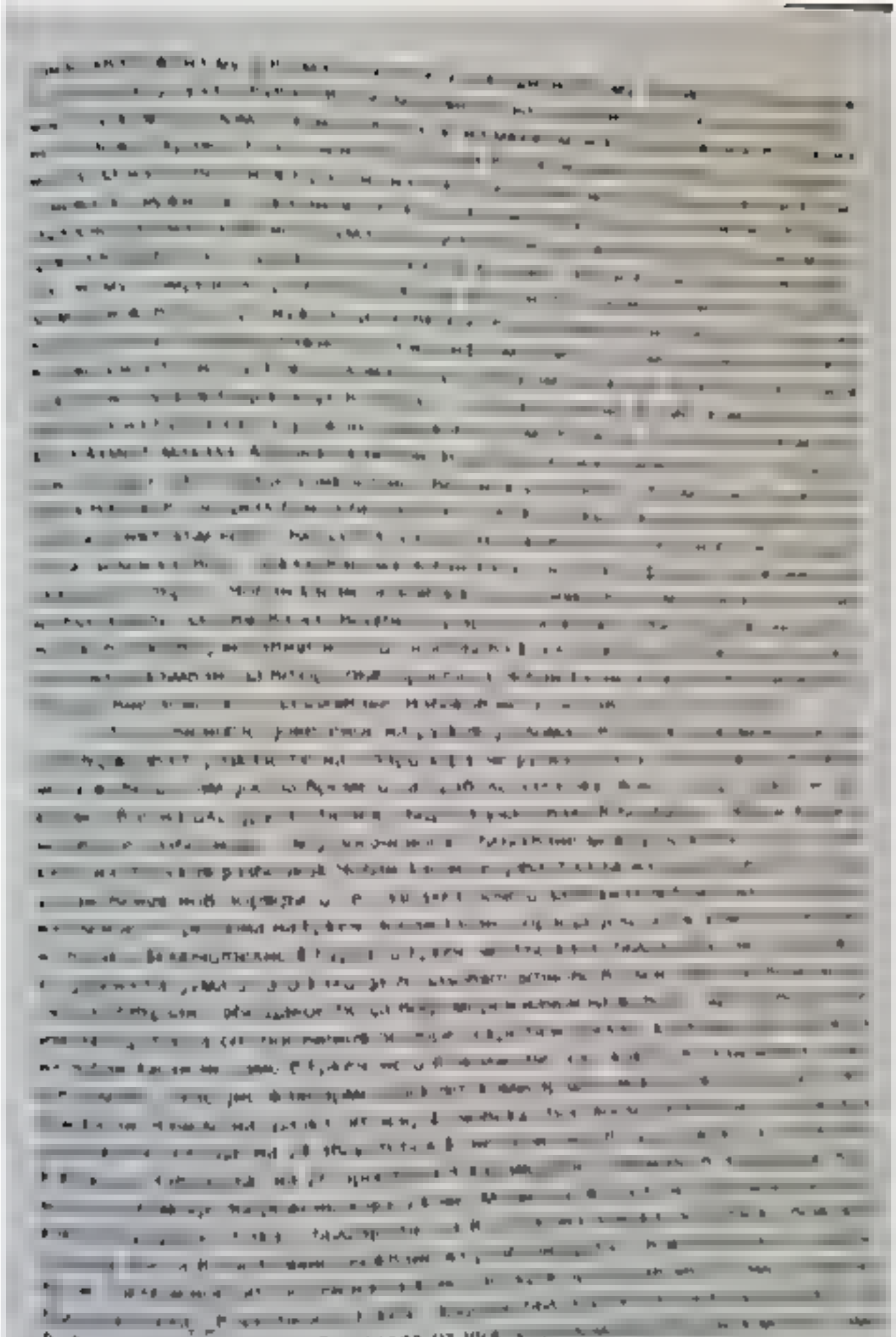

В свои ръце. Посочените в доклада на ЧК

[1] Пак там, л. 60

[illegible] Вече родина.

[illegible] радока на турските села в Балкана

[illegible] и чуждите представители упрекват [illegible] чеят по-лошо отколкото преди, то уп-

сериозна подготовка. Урожаят е слаб, цените падат - не е за учудване, че в последно време зачестяха случаите на емиграция на селяните от северните окръзи в България, а от южните - в Турция.

ЦЪРКВАТА И УЧИЛИЩЕТО В ИСТОРИЯТА НА ЕРКЕЧ

„Голи са народите [illegible]

[illegible]

името БЪЛГАРИН.

[illegible] бъдеще.

[illegible] тогава владика

Поради отдалечеността [illegible]

---

[1] П. Р. Славейков. Избрани творби, С., 1981, стр. 129

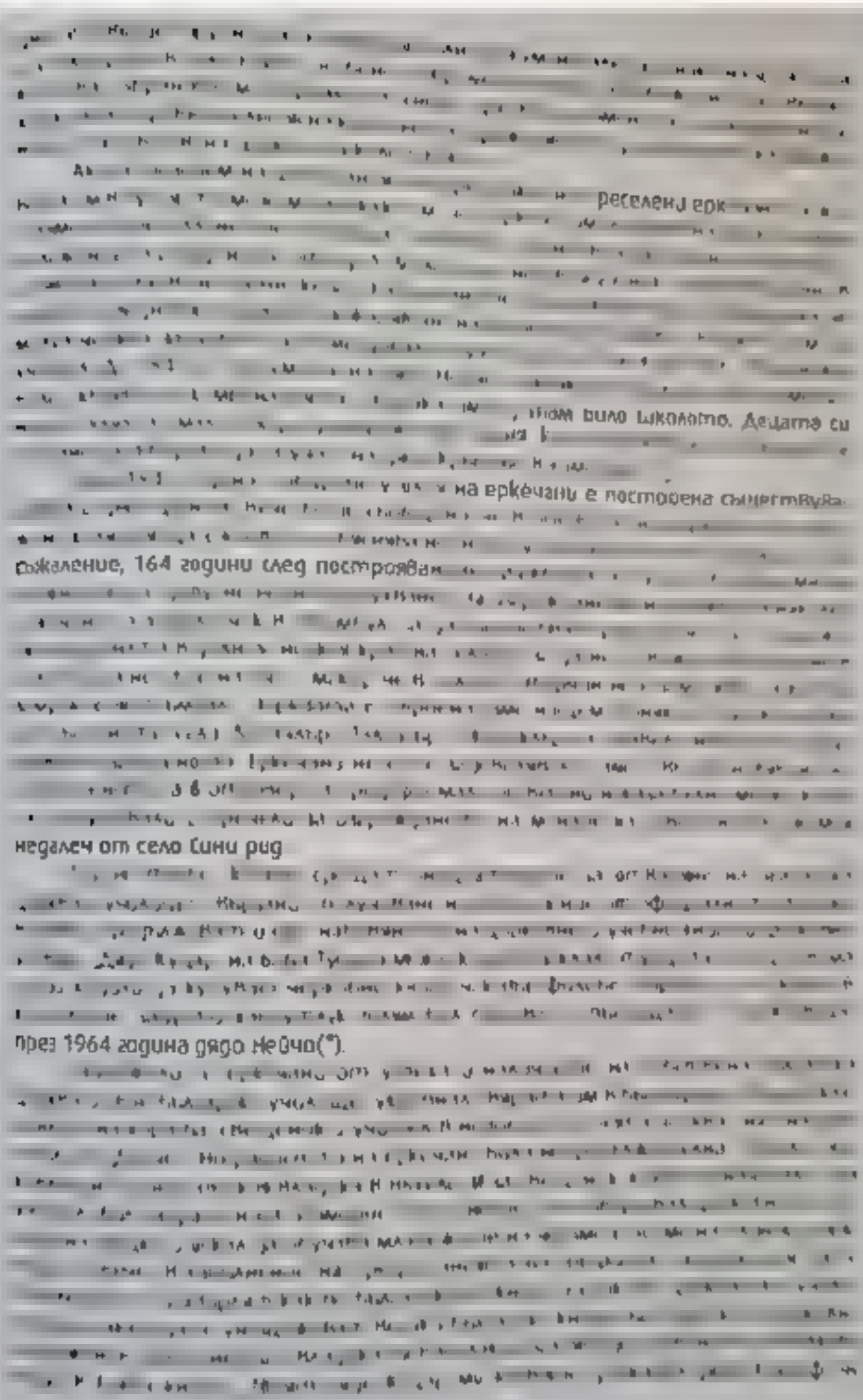

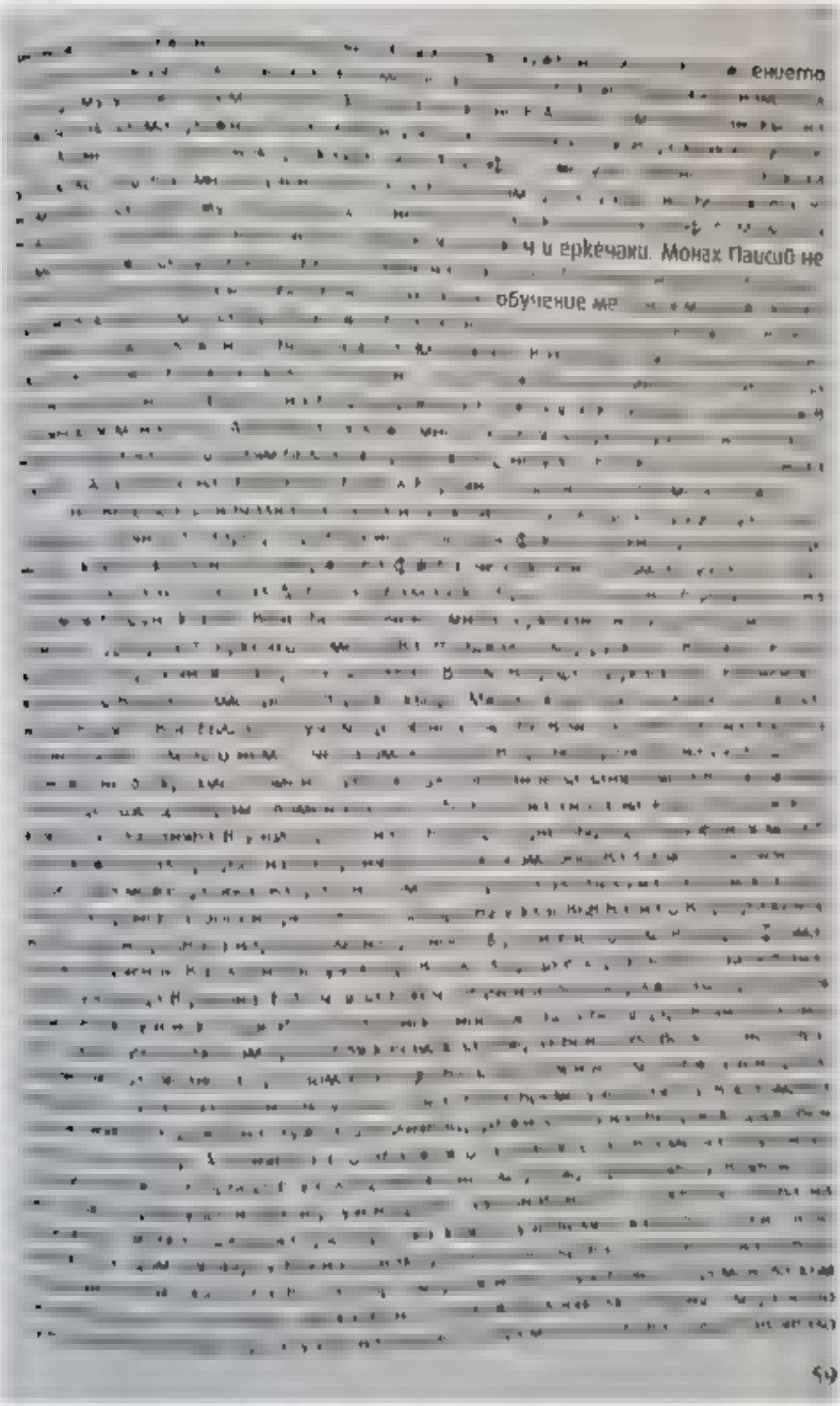

[illegible]

[illegible]

[illegible]

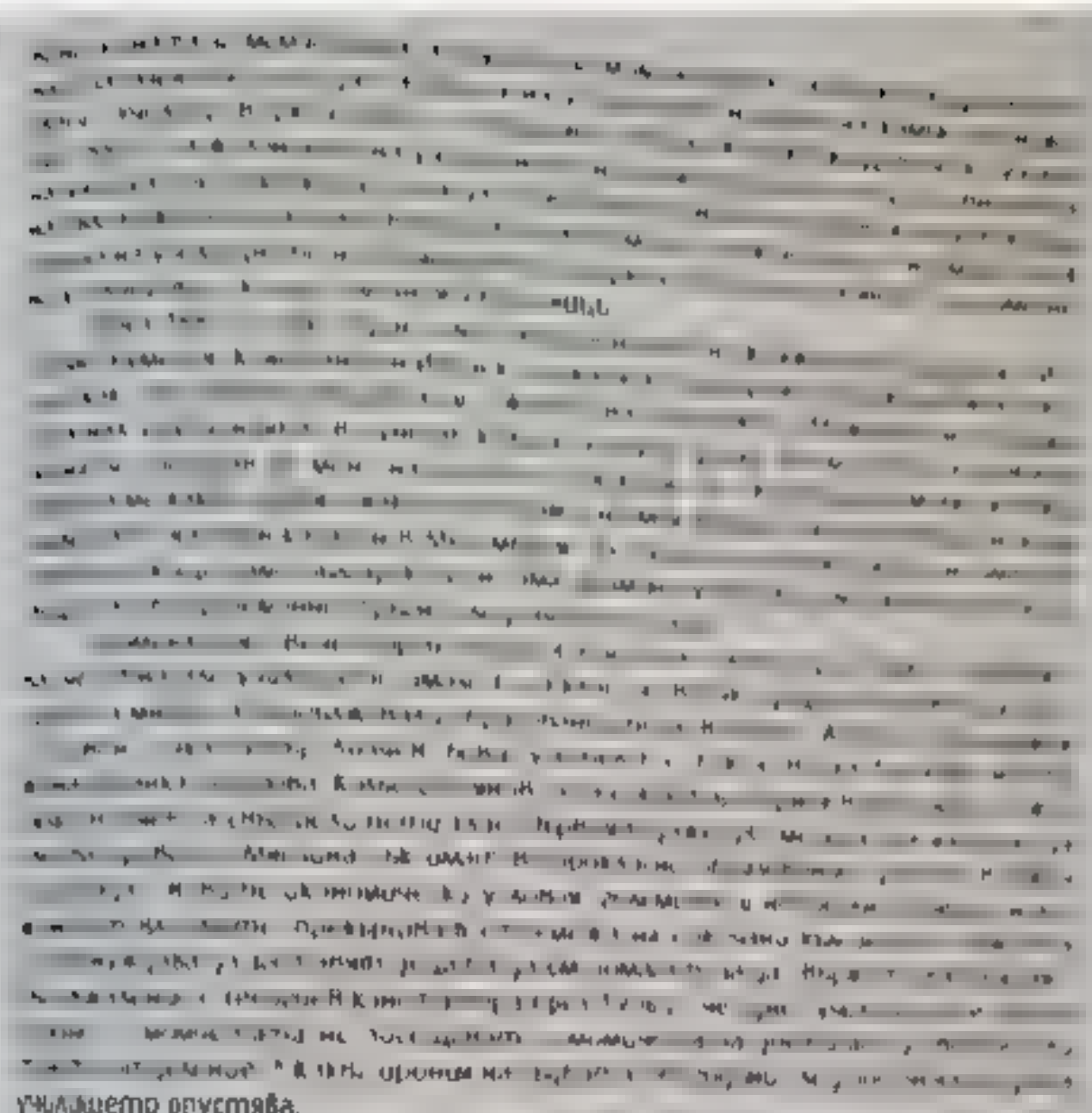

учащето опустява.

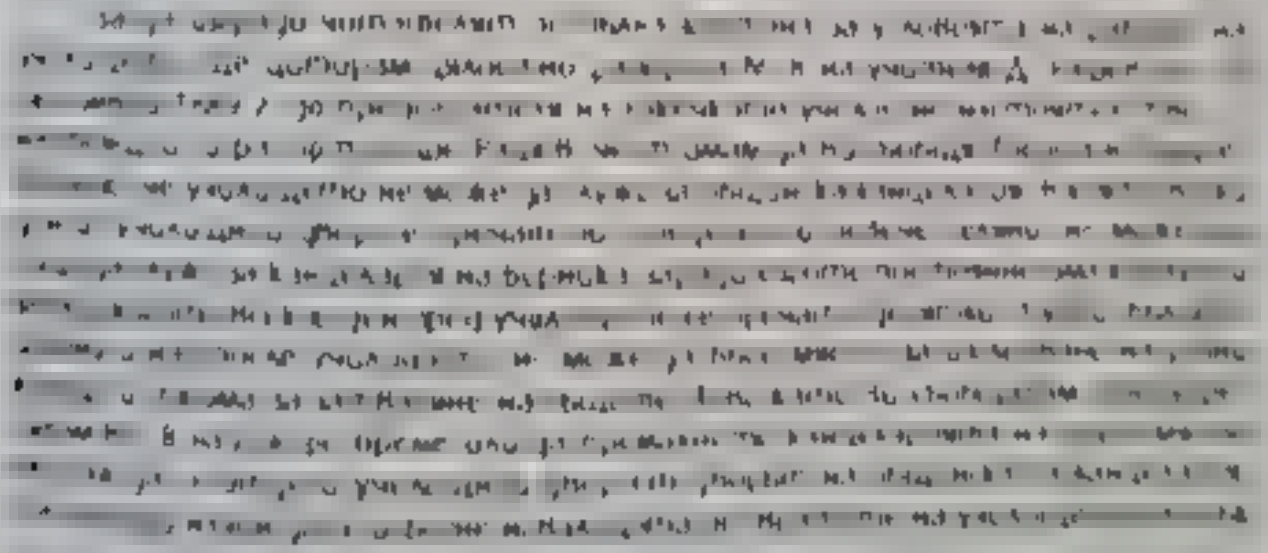

Гергиев, указ. съч, с. 176

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Край на м

[illegible]лото

[illegible]нформа

а училищните власти
колкото да ми вземат
България и още повече,
на учителите" Втори-

[illegible]еркéчани, Кръстинка Кр[illegible]

[52] Пак там, л. 42

[53] Пак там, л. 118

РОДЪТ НА ГЕОРГИ РАКОВСКИ Е ОТ ЕРКЕЧ

от Еркеч

начальник на караула

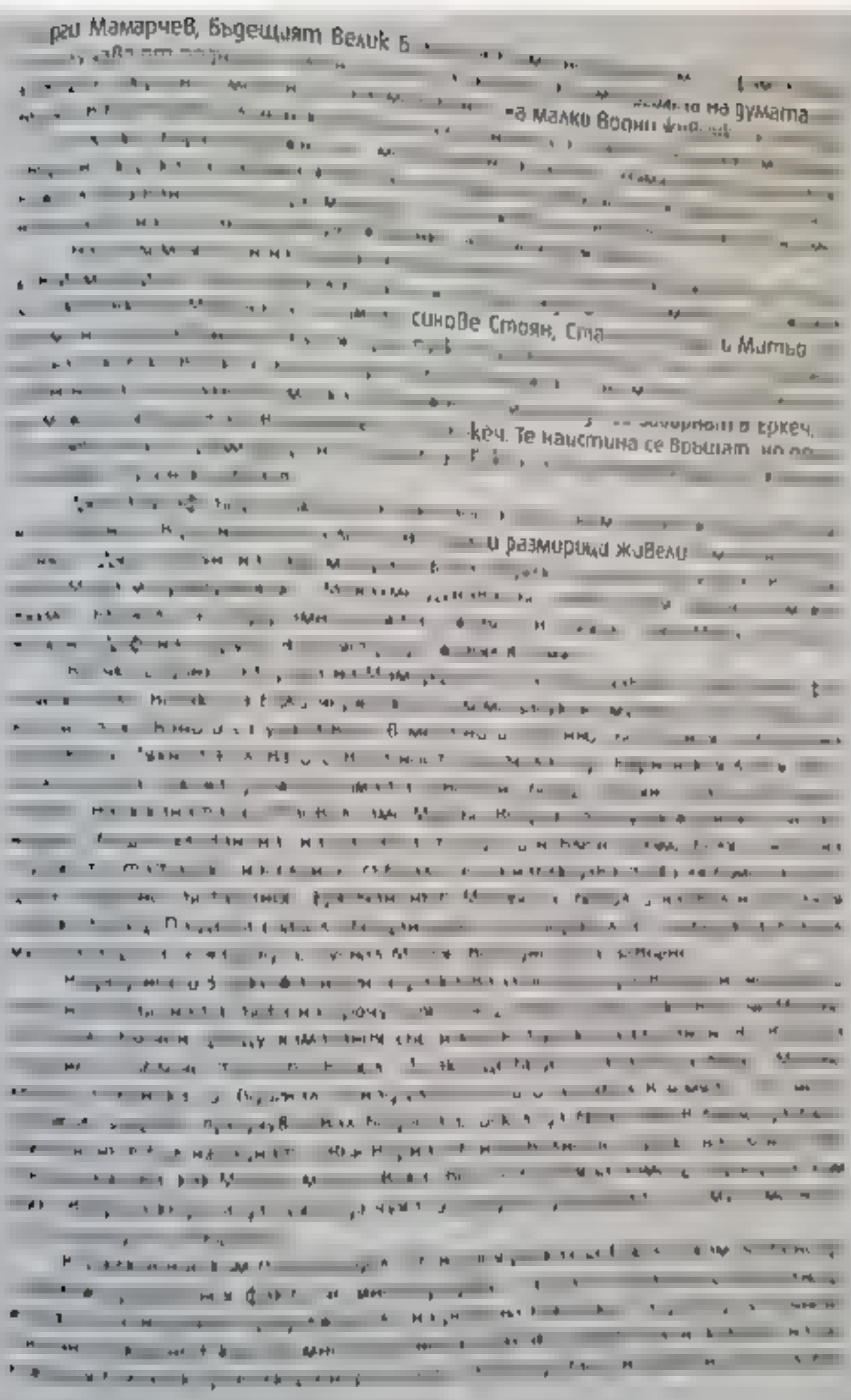

на еркечките родове от 1830 година насам. До тази дата авторът е събрал
описание на познатите еркечки родове, което може да бъде сравнено
ната и родовата връзка на еркечките родове след тази дата. Сравнителното
бъдещо изучаване на този въпрос може да покаже кой род и конкретно кои лица
могат да се считат за продължители на рода на Георги Стоилков Раковски и
мъжката линия. Поставената задача е обемна и трудна и не е по силите на от
делен човек, а на институционален представител на всеки род. Подготовката на
родословно дърво ще подпомогне и работата по организиране и провеждане на
родови срещи, какъвто вече се провеждат рода на Кесиите, рода на Кумаровци
на баба Руса, на Оръмджиите и други.

ПОСЕЩЕНИЕТО НА ВАСИЛ ЛЕВСКИ В ЕРКЕЧ

[illegible]

освободителното дело.

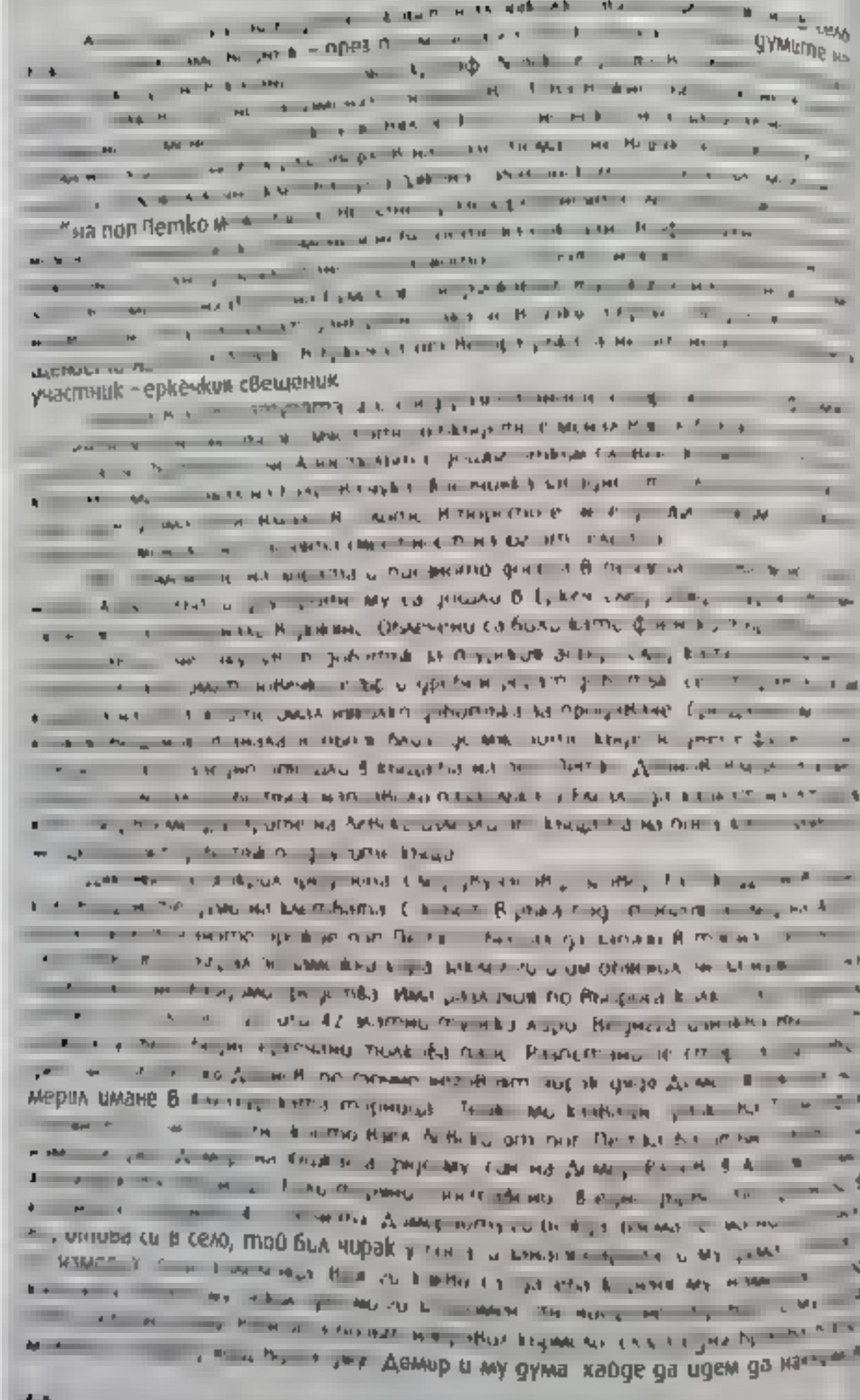

...о поп извади едни дългги пари отпиа"(*). Някои от старите хора
...ов златни пари е знаело едва
...за тези пари и бил притиснал
в Ерке...
...принадлежали на неговия овчар.

(*) Вино Матанов, ...

поп Петко Дойнов са отишли до с. Гольца (Варненско) при поп Йорго Своите твърдения Паруш Иванов подкрепя същи с едно писмо от общината в с. Еркеч с дата 05.0 1961 г., в което се твърди, че в селото е известно, че поп Петко Дойнов е приемал у дома си Васил Левски, който е дошъл в селото от Ловешко Пещерско и Горица. Когато Левски си отива от селото, то селяните зап итали свещеника. „Е, дядо попе, и с тебе ли не стана пазарлъка?" попът отговорил „Стана, чеда, стана хубав пазарлък. И скоро ще науч ите за него". В интернет публикация се посочва: „Негова главна задача сега е да изработи устав, да създ ей една организация създадените до сега комитети и да разшири мрежата до всяко село и до всеки дом в цялата страна. Някои сведения говорят, че дейността на Левски е засягала и Черноморието, като при една от обиколките си той установил контакти в селата Еркеч и Голица" [85]

В заключение на разказа за посещението на Васил Левски в това древно, прабългарско село, ще посоча следния факт: В Еркеч е широко известна и се пее на „дълга мала" песента за Васил Левски. Спомням си с какво умиление по време на вечерни сиркечани молеха да им бъде изпята песента за „Лехски", която глас. Провикнал се е Васил Левски от черна беседа: /„Събирайте се стари и млади моми и ергени, / да зачуйте барем една, една песенчица / тази песен, що з пея, млади не веселя. / Слънце ясно, слънце красно, не грей прибери се / и ти ясно месечинко, бързо удави се" [86]

Добре би било, наред с паметниците на Левски в душите на хората, да бъде издигнат в Еркеч подобаващ паметник на Апостола на свободата, който да напомня за пребиваването на Васил Иванов Кунчев в това древно прабългарско село.

---

[85] <http://users.ab.net.au/balkanski/biografia1.html> (към март 2008 г.)

[86] Песента е записана според изпълнението на Костя Велков Кунчов, роден в 1929 година. Текстът на песента частично се променя и допълва от различните изпълнители.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЕРКЕЧАНИ И ТЕХНИЯ БИТ

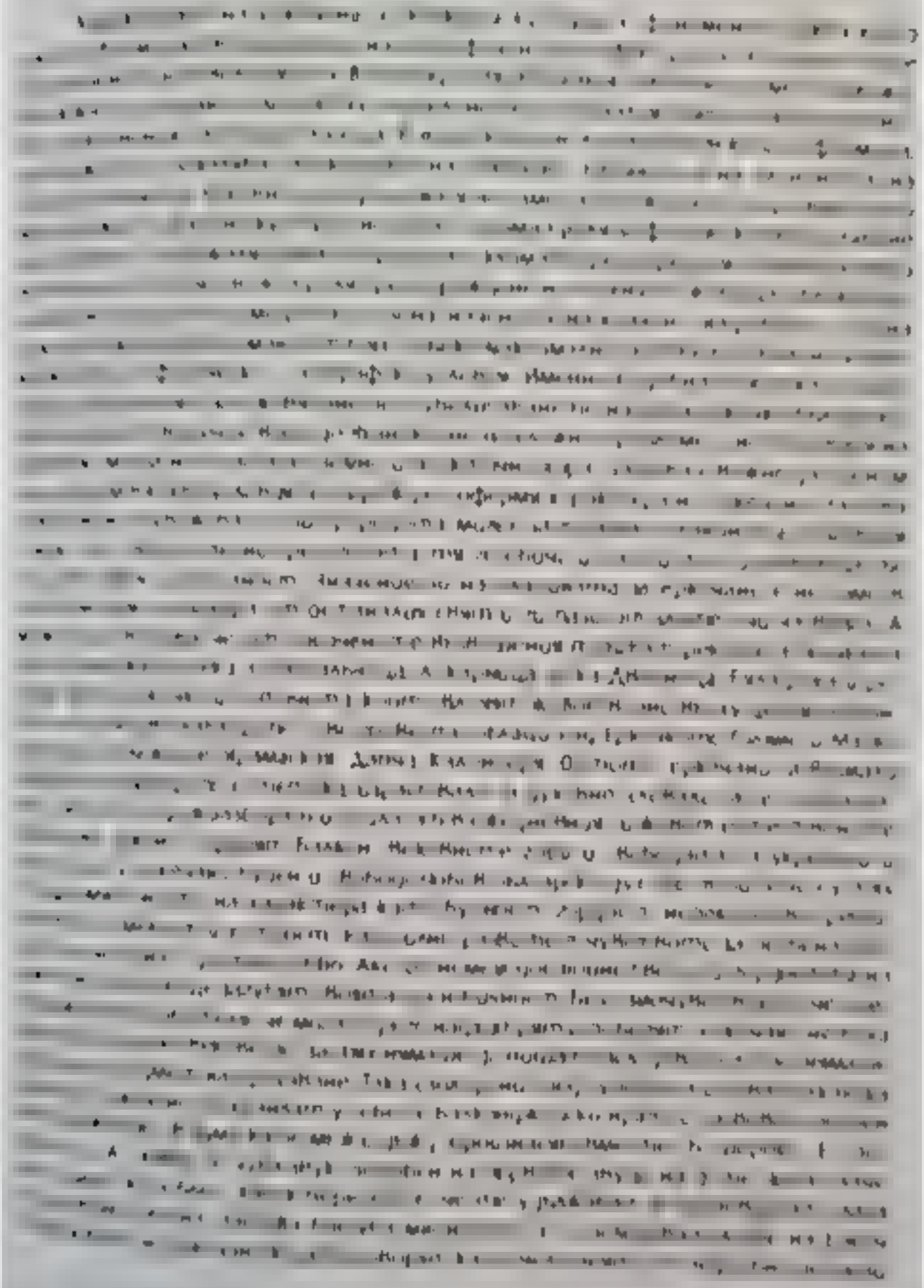

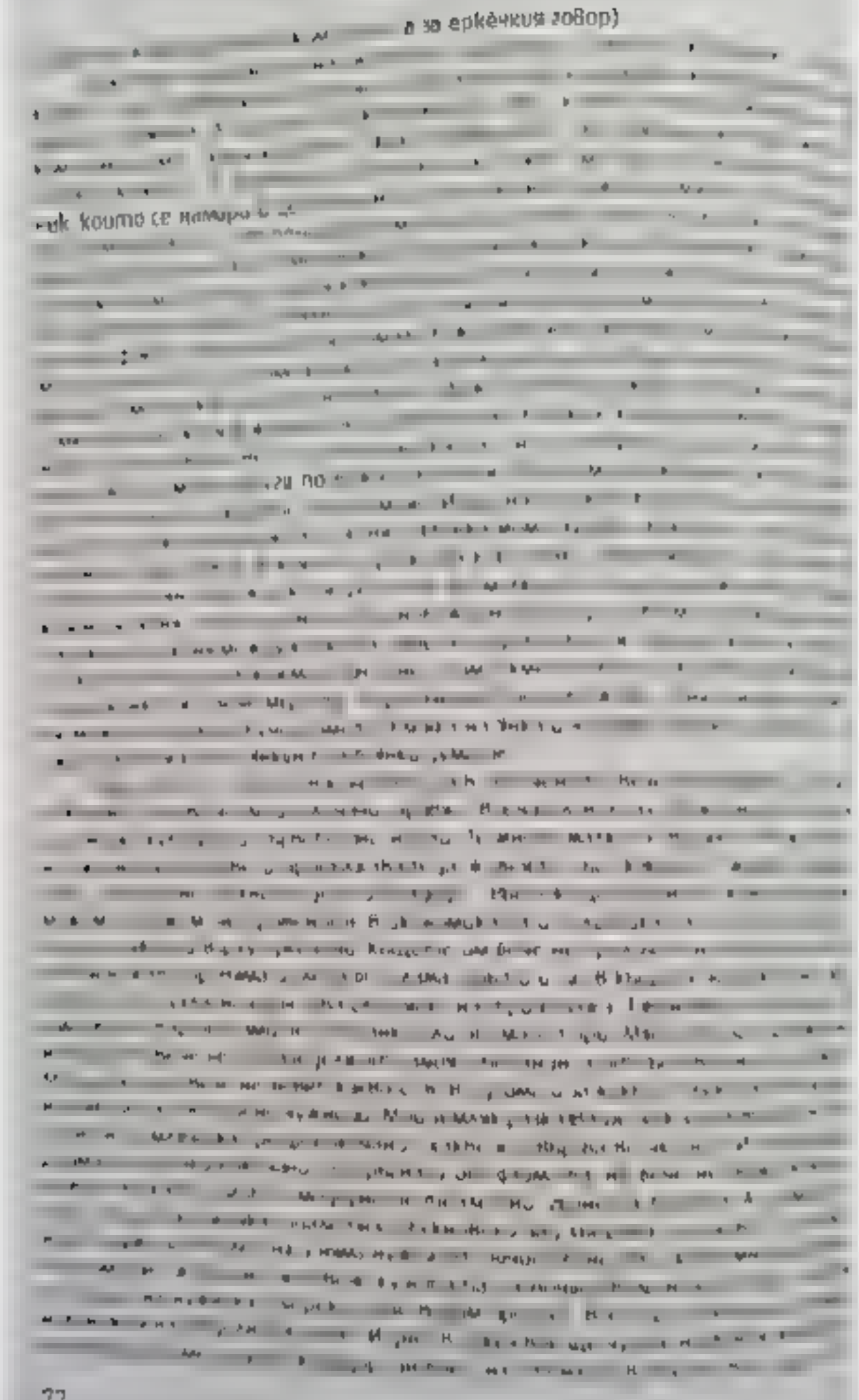

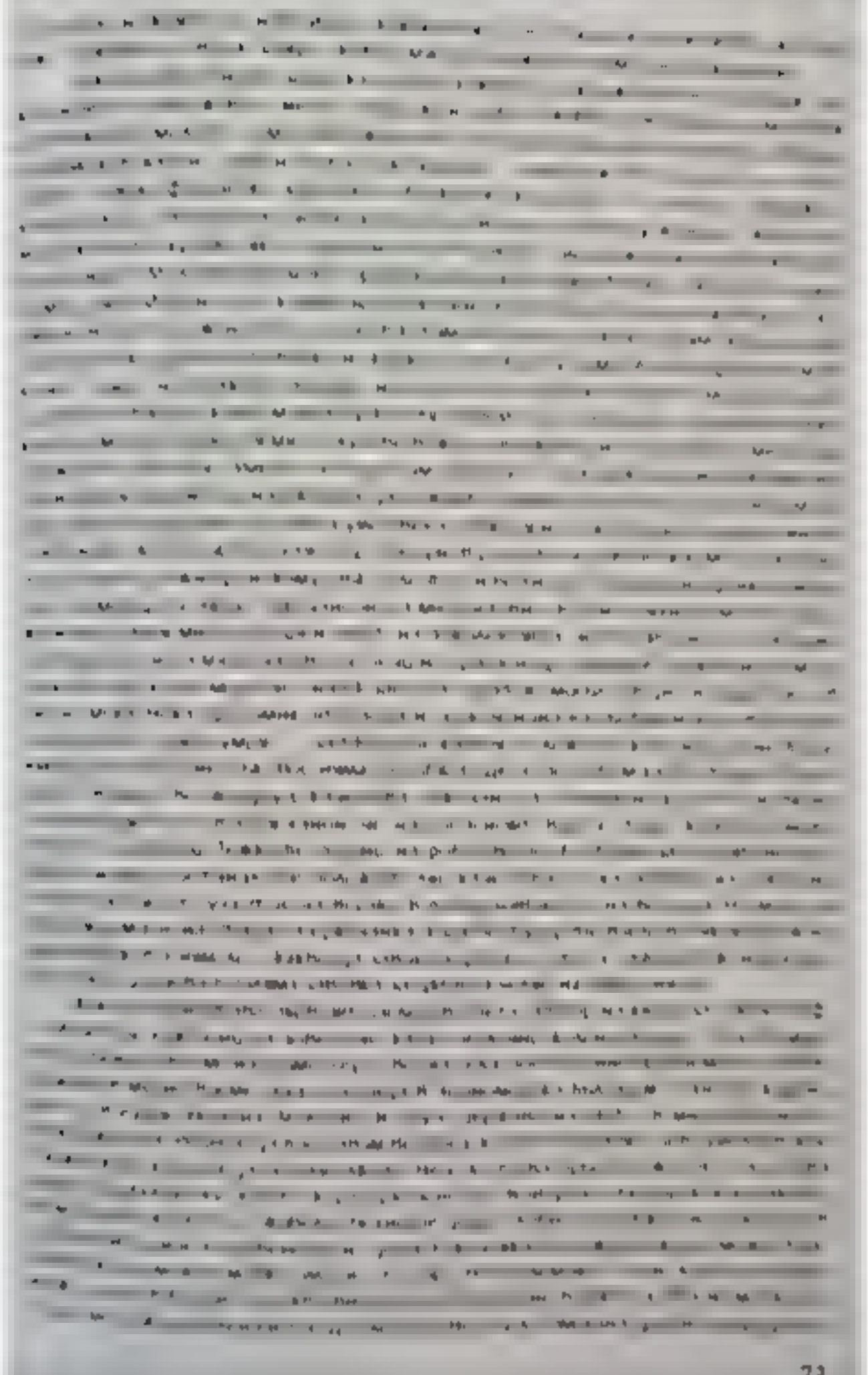

на Поморие

ще мисли за тебя"

науката заслуги на еркеч и еркечани към нашата българска

И още нещо, което може б[illegible] е не само много важно в хар[illegible] на еркечани, но представлява и показва тяхната същност. Това е песенното народна песен. Тук не е достатъчно да се спомене думата, че когато нещо зло не мисли. Песента за еркечани е неотделима от тяхното ежедневие. Те пеят когато предат и плетат, когато вземат и шият, когато орат и жънат, когато вършат и пеят и най-вече когато се веселят. В песента еркечанинът излива не само своите мисли и мечти, песента за него е лек за душата му. Пеенето започва още от ранно детство и продължава до дълбока старост. Затова по еркечанките все още се предава многобройната фолклорна песенна. Почти малки деца и възрастни моми и стари, и млади и баби. Затова и еркечкият фолклор е толкова богат и разнообразен, защото съпровожда еркечани от раждането до смъртта му. Тя няма можем да забравим заръките на дебелата Рада, когато е отишла за убиеца на брат си. Заловена от внуците тя, преди да умре, не се страхува от смъртта, а мисли за красотата на пролетта. Затова тя поръчва на майка си:

Кога ме мале обесят,
кога желата отстъпят,
пък ме мале не пристъпи,
пъстри ми поли наряди
кръстовит пеле и рикачи
да видят, мале хората
каква е Рада хубава,
каква и пъстри полите

Еркеч особено по празници, ехти от песни, като чели цялото село пре Затворете очи и се вслушайте и вие ще чуете как лазарските куди на долната махала питат де седи кадън Тодора, де седи, де и е къщата? А лазарките от горната махала отговарят още по-надолу вървете, дето има бела комшия с варосани пенчури. Така е и по време на коледа, така е по време на седенки вечерници. Бабин ден, петльов ден, всеки път, когато се извива еркечкото хоро. Пеят еркечани, защото мечтаят, с песента те скъсяват разстоянията между минало и настояще с песните те приближават и вярват в щастливото бъдеще. Песента е неотделима от живота на еркечани. Нима може да се забрави картината как стари еркечани, които, загубили гласа си, не губят желанието за песни и продължават да пеят тананикайки.

ХОРОТО В ЖИВОТА НА ЕРКЁЧ

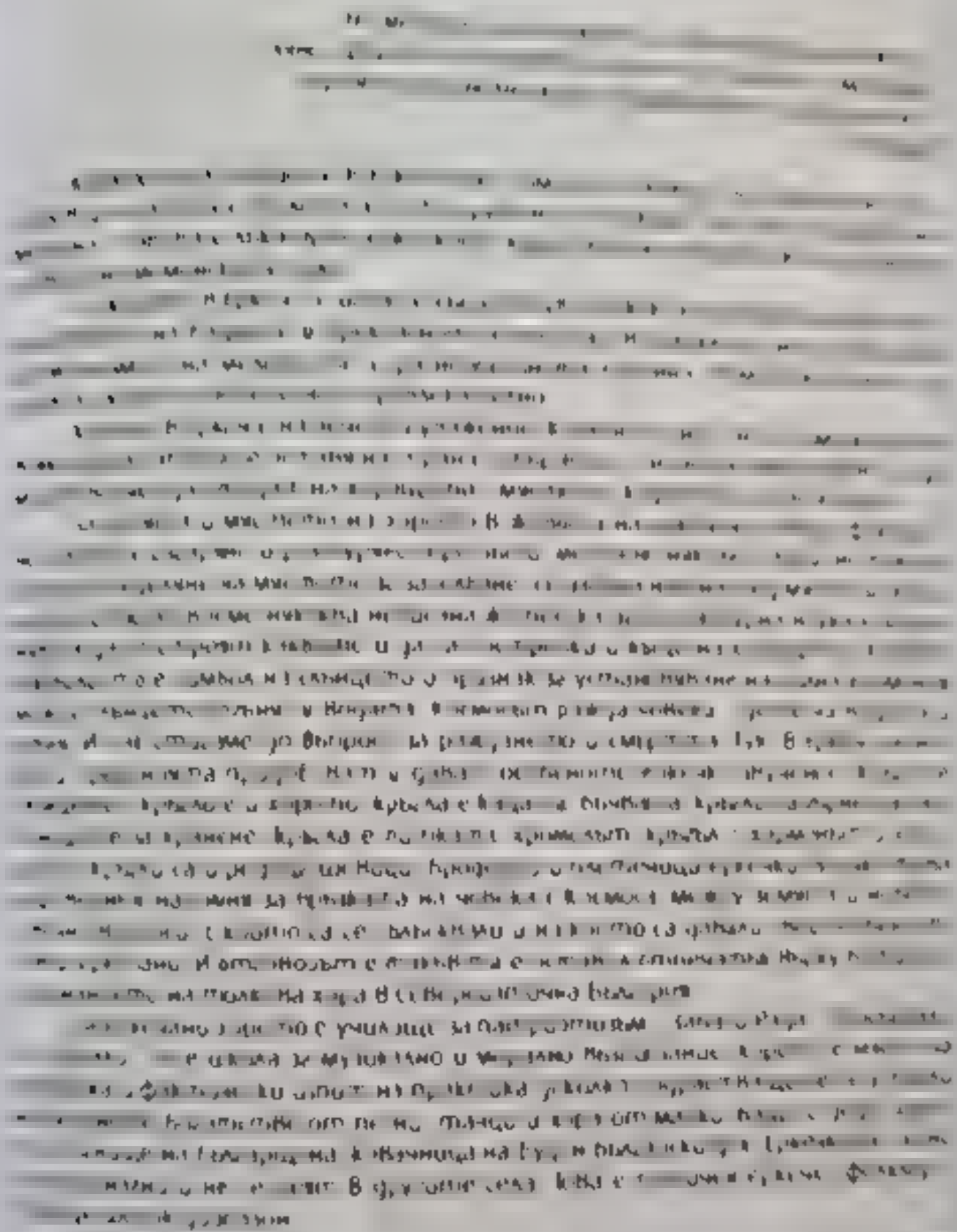

Чудо дърво еркёчко!

хорама и

ЕРКЁЧКАТА НОСИЯ

[illegible] да разказвам и описвам еркёчката н[illegible]

[illegible]

мд, еркёчката нотця J

същото от Кого до под върдиме

по дневовете и рабовете на

покрита с усукан

а на дяла-тотемен знак
ват усуканите ресни, на-
ходина. Особено полезна с
дъждобран, тъй

кечка хороводна характеристика.

[illegible] Не мъркай ва, чи си остря мълва!"

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ЕРКЕЧАНИ НЕ ВЯРВАТ НА ВЛАСТТА

Всеизвестно е неверието и недове[illegible] еркечани към [illegible]

[illegible] Управител [illegible]

[illegible] явлението на прохо[illegible]

[illegible] Еркеч [illegible] Еркеч [illegible] Еркеч [

[redacted]
[redacted]
[redacted]

риране пред тях.

ративни обекти
ти и за еркечки характ

позакати уверени.

торитетният ерк
(*). С тези думи то
Защо еркечани не
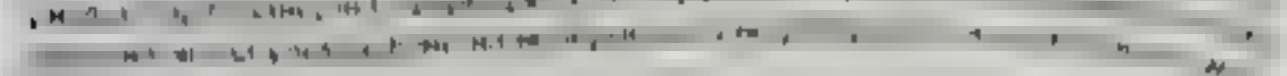
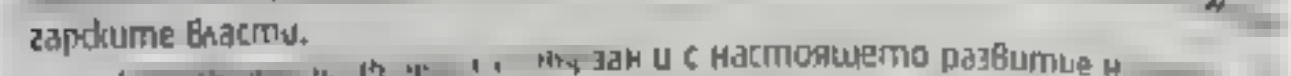
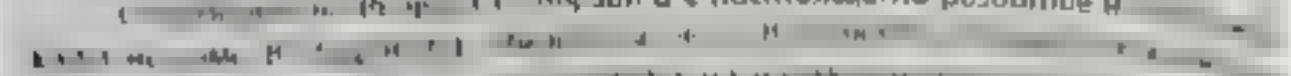
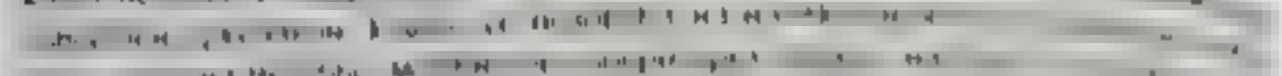
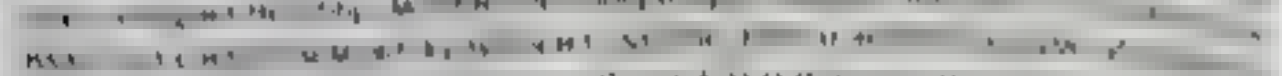
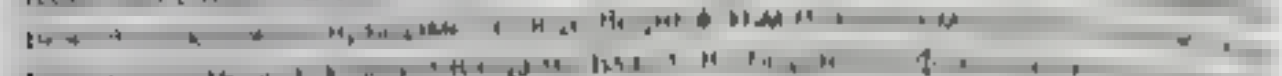
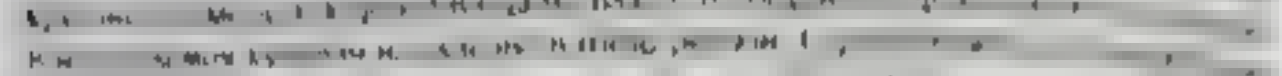
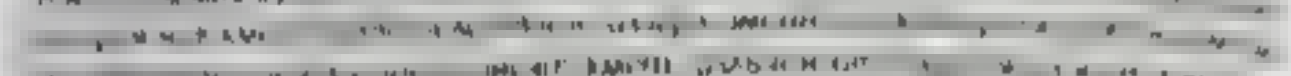
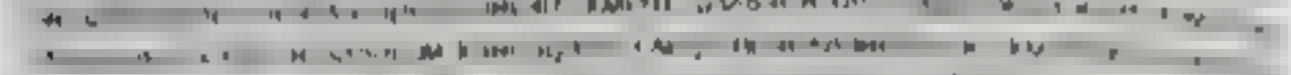
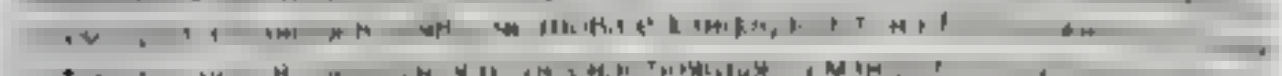
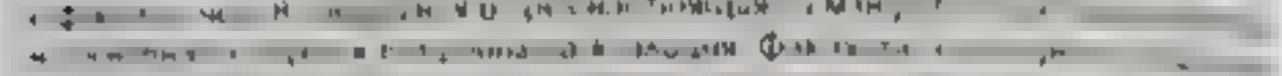
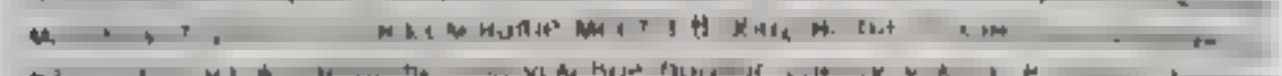
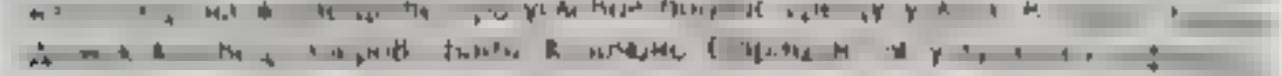
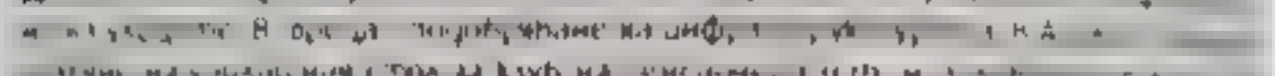
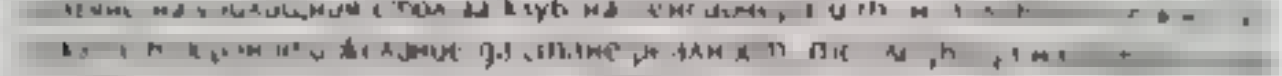
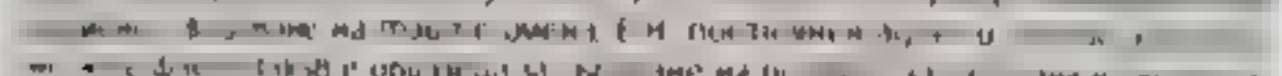
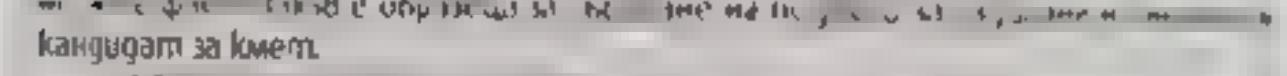
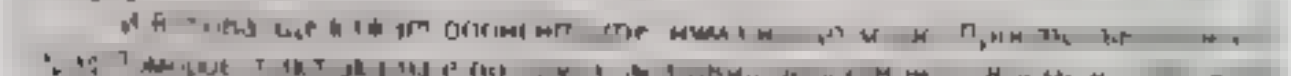

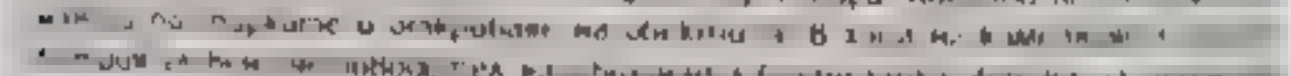
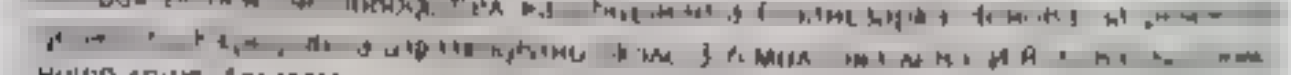
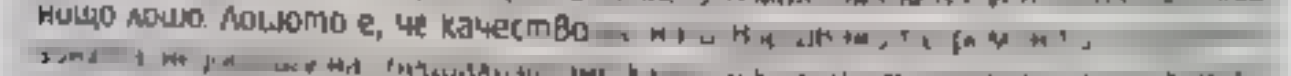
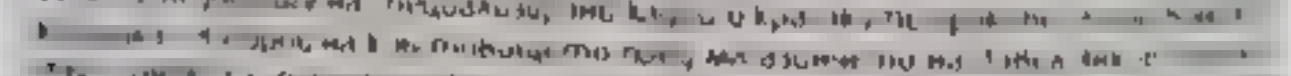
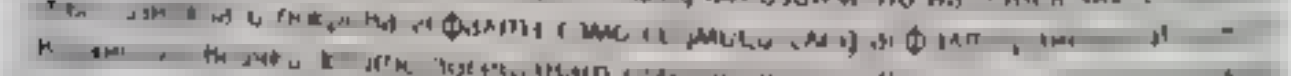
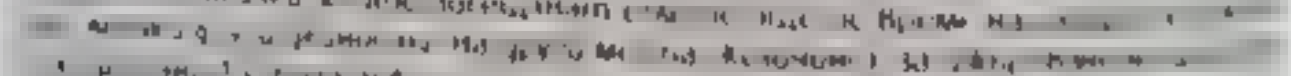
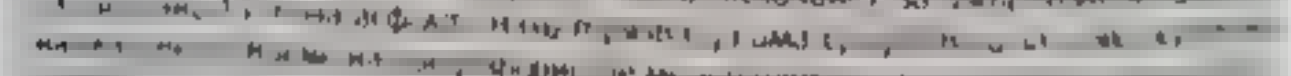
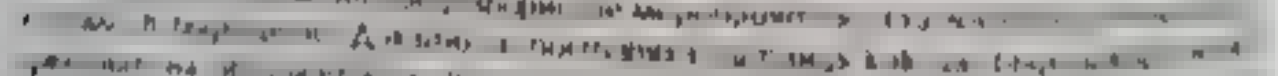
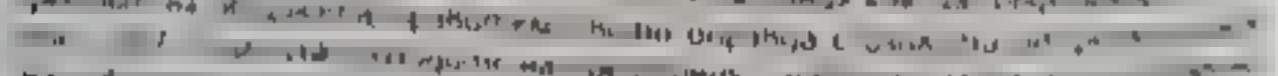

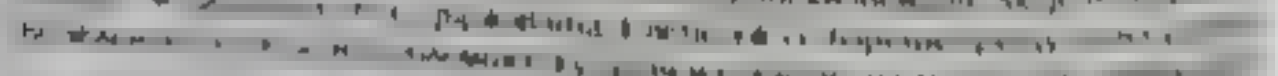
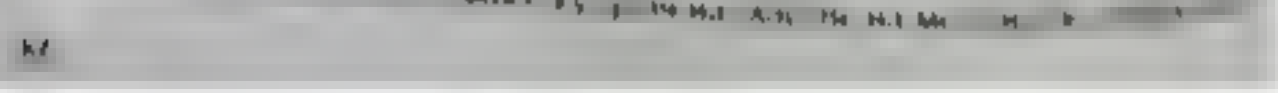

zapdkume власти.

кандидат за кмет.

Нищо лошо. Лошото е, че качество

ерента на 2007 г

Този в редица още примери от настоящата действителност подсилват наберието на еркечани към Властта. И днес е много трудно да бъдат убедени останалите 200-300 жители на Еркеч, че държавата, Властта може да им по- може ама стори нещо добро за тях. Те разчитат и вярват единствено на себе си и на това, което могат да направят сами.

КРАЖБАТА В ЖИВОТА НА ЕРКЕЧАНИ

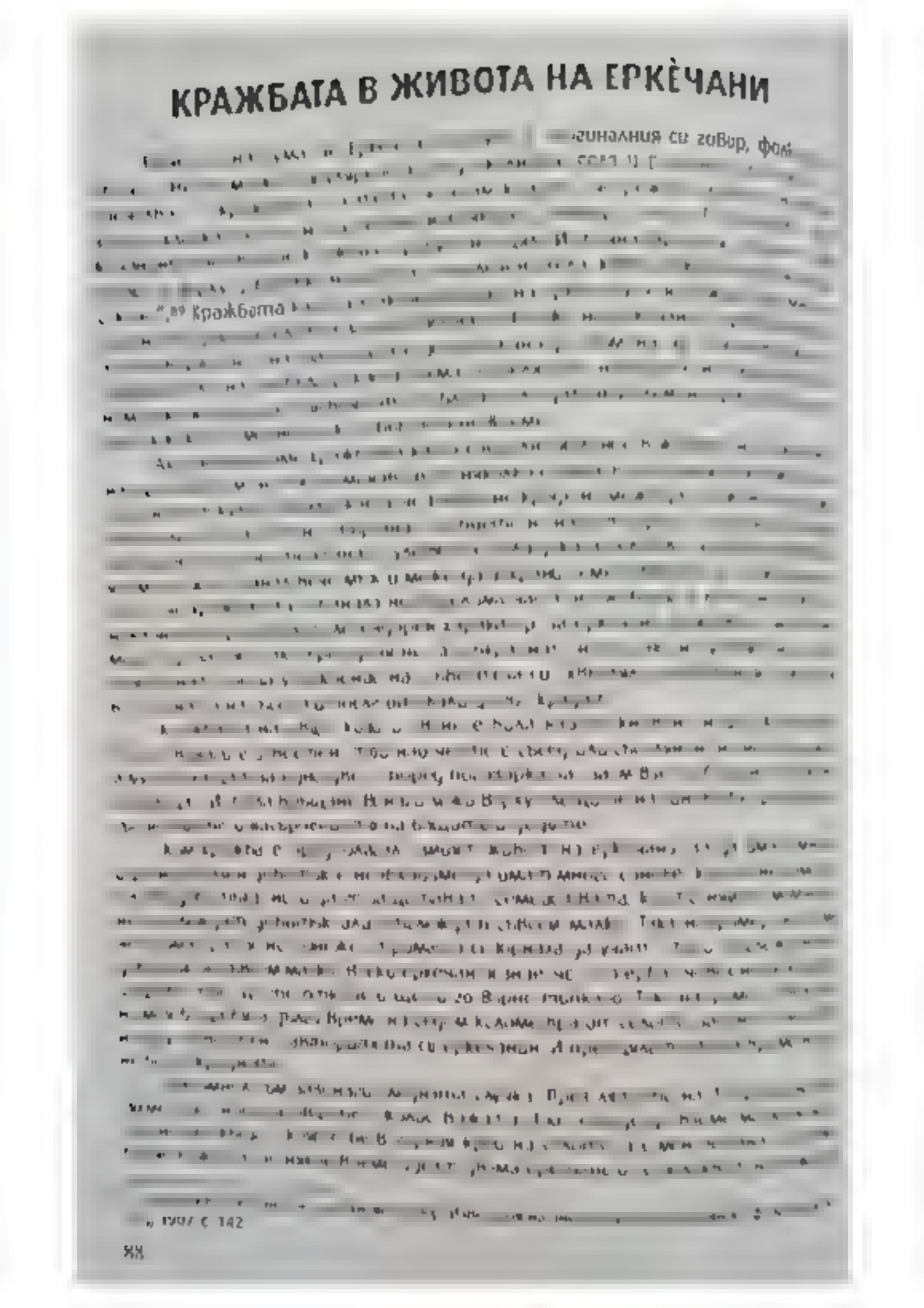

и познали момчето му да краде от

присъжнь с пеуни

[1] Георгиев, Уваз съчинение, с. 143

не върви, а за еркечани се приема и разказва с охота

Трябва да отбележим, че последните по-крупни кражби са станали през 1935 1943 година. След това кражбите постепенно намаляват По време на колективизацията, кражбите са дребни. В тази връзка еркечани се шегуват, че „турците ни мужика да завладеят селту, ама комунистите му е майката"

В заключение на раздела ще спомена и още нещо. През 1970 г по време на изборна кампания, трябва ие да придружавам в село Еркеч кандидат за народен представител Тов, като всеки известен оратор, искаше да установи контакт с „аудиторията" с ме питаше още в Бургас как да постигне това, искаше да му разказвам разни истории за селото Когато се изправи в хоремага пред еркечани той започна речта си спарадски се да говори по еркечки, с думите „Казват че много сте крадели Може и да е вярно. Ама ние (кандидатът назова родното си място, село в сливенския край) крадем повече от вас!" Настъпи оживление Еркечани бяха завладяни. Това бе рядък случай в моя обществен живот когато ораторът успяваше още с първите слова да завладее и да плени симпатиите на слушателите си. Явно бе, че темата за кражбата е правилно и навреме подхваната и се харесва на слушателите

СПИСЪК НА СЕЛАТА, ЗАСЕЛЕНИ ОТ ЕРКЕЧ

на новопреименуваните имената на населените места в тях, как по-подробно в проучванията и публикациите на професор Любомир Милетич и тогавашната административно-териториално деление на България, за Разпределените в четири околии селища на писмеността са включени в други общини и даже в други области (например Голица и Булаир не са в Помашката община, а в община Долни чифлик, област Варна, други като Паницово и Кълница са в община Несебър и т. н.).

За улесняване и ориентиране на читателите в кой вид името на съответното селище е възстановено и подчертано и първите от авторда съвременни му именования, начина на преименуване с министерска заповед (м. з.) с указ или с друга и датата на смяна на имената на населените места.

АХИАЛСКА ОКОЛИЯ

Ерекъ (козичино преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г., община Поморие, област Бургас)

Голица, (Гол еж,/ община Долни чифлик, област Варна) Паницово „Ачат дере" преименувано с протокол № 28/07.02.1887 г., община Несебър, област Бургас)

Дервизер (Морско преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г., община Несебър, област Бургас).

Капрякьой (капуджи кьой „Вратица, преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г.)

Кара-Имач „Доброван, преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г., земята днес е в община Руен, жителите му се изселват през 1959 – 1963 г., след т. н. „балканско" коопериране).

Карманджа (козница, преименувано с м. з. № 2820, 14.08.1934 г., около 20 жители, община Несебър, област Бургас)

Каярък (Каярък кьой, Плазовец, преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г., изселено)

Казанлък (Казанлък, било е на 2 км. вдясно от табите по посока към телевизионната кула, изселено, поради свлачане на почвата)

Кипчет (Бързец, преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г., област Варна)

Кълница (Пчеларово, преименувано с указ № 201/02.09.1898 г., област Добрич)

Джафер (Джафер, Солник, преименувано с м. з. № 3775/07.12.1934 г., община Долни чифлик, област Варна)

Булаир (Булаир, преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г., община Долни чифлик, област Варна).

Чифлик между Голица и Солник, община Долни чифлик, област Варна

Кълнашък (Пчелник, преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г., област Варна)

Кривини (Кривини, преименувано с м. з. № 2820/14.08.1934 г., област Варна)

ВАРНЕНСКА ОКОЛИЯ

Ахиал (Ахиалъ, Ахиолъ, преименувано с Високочаршийски указ № 4484, 18.06.1881)

Аладин (Аладин, преименувано с м. з. № 2820, 14.08.1934 г.).

Кондуруница преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Генерал Кантакузино преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Акинджи (Ровец, преименувано с указ № 113 26 02 1899 г.)
Емлер (Мраморно поле) (Подножно село, преди Дервиш)
(Стар) Оряхово (Орешник, Кюмюрджиево) (до Дервишово)
Кубадък Добрино преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г. общо Добрич
Зеленка (Зелена поляна) преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Аджиларе (Ръжик) преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Болатлии (Пръстени) преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Гебедже (Селце) преименувано с високочетно мин. повел. 3662 6/7 07 1934 г. (вижте преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Гюлмаджа (Езерце) преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Пазарджик (Пазарище) преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Мюсюлюк (Средно село) (до Дервишово) преименувано при Отвоюването)
Кумово (Орешково, Кумлуджа) преименувано с м з № 3775, 27.11.1934 г. присъединено към Пясъчник).
Кючук Белово преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Дервишово преименувано с м з № 2820/14 08 1934 г.,
Дервишово (Дервишово) преименувано с указ 113/26 02 1899 г.)
Джанкьой (Дервишово) преименувано с м з № 2820/14 08 1934 г.
Кючук Добруджа преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Аджиларе (Ръжик) преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Чешмеджик (Водица) преименувано с м з № 2920/14 08 19 4 г.,
Мюсюлюк (Орехово) преименувано с указ № 36 08 02 1906 г.,
Чешмелик преименувано с м з № 2820/14 08 1934 г.)

ПРОВАДИЙСКА ОКОЛИЯ

Аврен (Мюсюлюк) преим. с м з №1965/16 11 1935 Възстановено с указ 5.4 22.09.1964 г.).
Мусакала сад (Водно) преименувано с м з № 2820, 14 08 1934 г.)
Сазлъдере (Венелин) преименувано с м з № 2820/14 08 1934 г.)
Каякдере (Каякова река) преименувано с м з № 2820/14 08 1934 г.)
Булгларе (Възможно Булгалък) Мътница, преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.,
Хаджиджик (Възможно Хаджър кюкю, Розовина, преим. с указ 462, 27 12 1906 Дервишово
Орешец (Кюкюк) преименувано с м з № 2820/14 08 1934 г.)
Кючук Падина, преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)

ДОБРИЧКА ОКОЛИЯ

Белгево (Кюкюк) преименувано на Ботьово през 1882 присъединено към Кюлевча
Бургаджик (Малко) преименувано с м з № 2820 14 08 1934 г.)
Емирлии (Ак) (Емирлии (генерал Кон Пантелеево, преименувано с м з № 3 74 27 г 1934 г.,

---

* Вижте карта, изложена в Историческия музей в Добрич. Карта на Добруджа, изработена по данни на Българската академия на науките и изложена във фоайето на Историческия музей в Добрич.

кокарджа (Боянa, преименувано с указ № 620/30 11 1890 г.)
Оранча (Оганец, преименувано с м. з. № 2191/27 06 1942 г.)

СИЛИСТРЕНСКА ОКОЛИЯ

Малка Кайнарджа (Кайнарджа, преименувано с м. з. № 2191/27 06 1942 г.)
Чаталар (Цар Крум, преименувано с указ № 519, 30 10 1899 г.)
Сарымуса (Сарь Муса – Смин, преименувано с м. з. № 2191/27 06 1942 г.)
Канла или Канлия (Възможно Хума, преименувано с м. з. № 3775/07 12 1954 г.)

Към този списък на проф. Любомир Милетич следва да добавим и имената на селата и градовете, в които има пресерени много еркечани. Това са областните центрове Бургас и Варна, общинските центрове Поморие, Несебър и Аитос. На следващо място са населените места Каблешково, Гюльовица (наред с еркечаните от Казанлък и Равнината, там се заселват и хора от Еркеч). Ори заре Кошарица, Влас, Слънчев бряг, Обзор, Ахелой, Равда, Камена, Лъка, Медово, Александрово, Бата, Порой, Страцин, Просеник, Горица, Гълъбец и много други селища на областите Бургас и Варна. Според мои събеседник, когато се преселвали еркечани, майсторите отишли в Ланщово, кавгаджиите – в Морско, земеделците – в Козница, баш хайдутите – в Казанлък. Тази приказка се разказва като имената на селата се променят в светлина, благоприятна за разказвача и на въпроса: в Еркеч кои са останали отговорът е: останала е сърцевината, най-истинските хора, баш юза.

ВАЙКОВЦИ ДИРЯТ КОРЕНИТЕ СИ

професор Любомир Милетич и

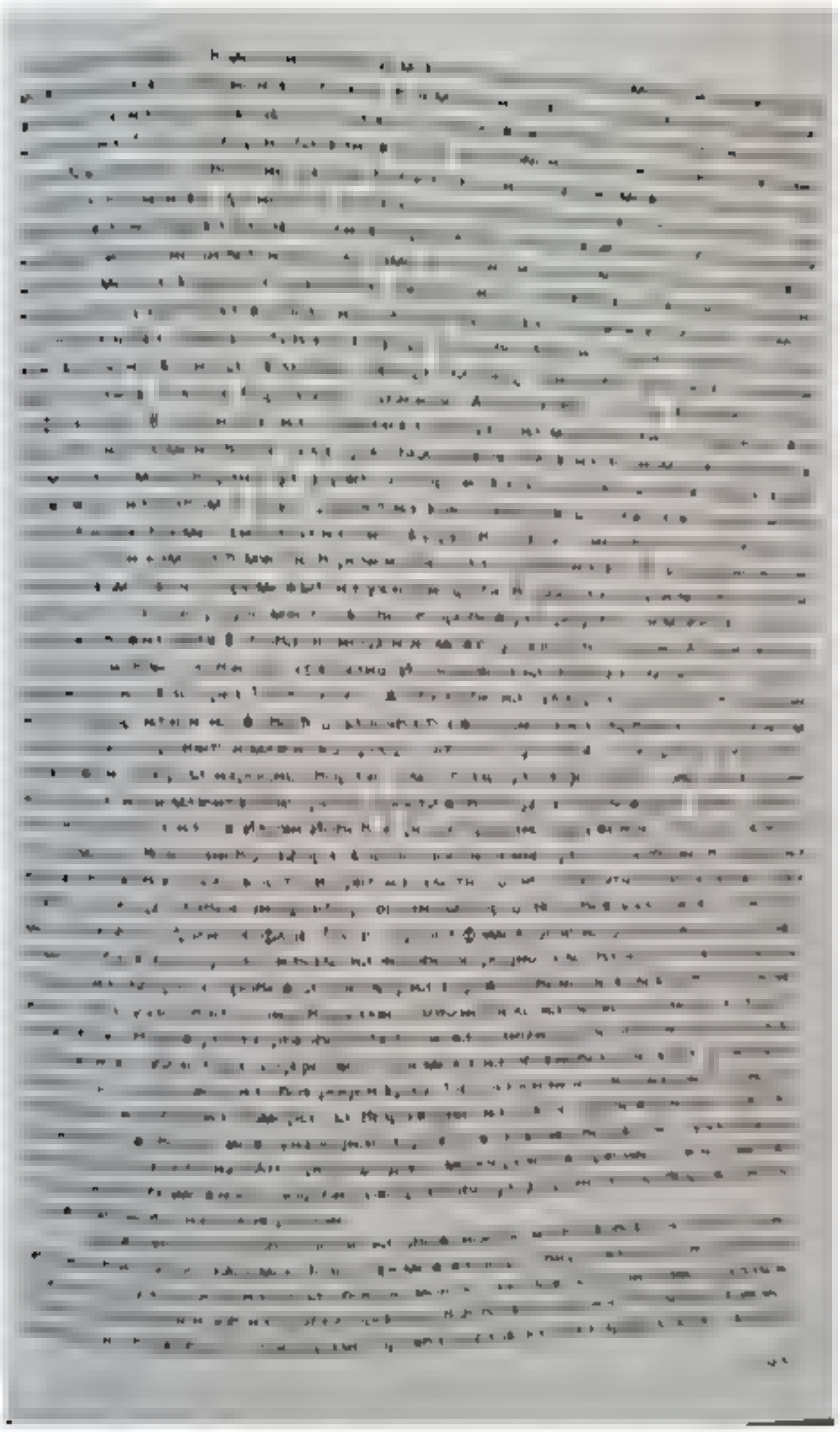

витае над планинското било Голежь и дири свой приют в Еркеч. Дошло е време изтощената Майка, в Еркеч са останали около 250 човека, да получи и малко морална и материална помощ от своите многобройни деца. Така е било в миналото, така трябва да бъде и днес. За кауза Еркеч трябва да се работи не на думи, а истински, както са работили нашите славни дедо и прадеди. Време е да бъде създаден и официално регистриран „Регион Еркеч". Този регион да включва населени места преди всичко от областите Бургас и Варна. Активността на региона и възможностите за живот му като културен феномен зависят от активността и вдъхновението на бъдещото ръководство на „Регион Еркеч". На първо време е необходимо формалното учредяване на региона като ново юридическо лице. В рамките на една държава, създаване на учредителни документи и краткосрочна програма за развитие.

Повей ли меренът, задуха ли старият пътят по скатовете на Еркеч към Емине разтопят ли се непроходимите снежни камари, отворят ли се планинските проходи, тръгват пръснатите еркечани от различните краища на черноморска България към бащиното огнище, към родното и скъпо село Еркеч, за да погледат, на мегата да се наситят и душата да си намерят

БЪЛГАРИТЕ В РУСИЯ

похвални. Но да не

дае Недоста

дите, хранещ се от труда на друг".[92]

- Българските земи.

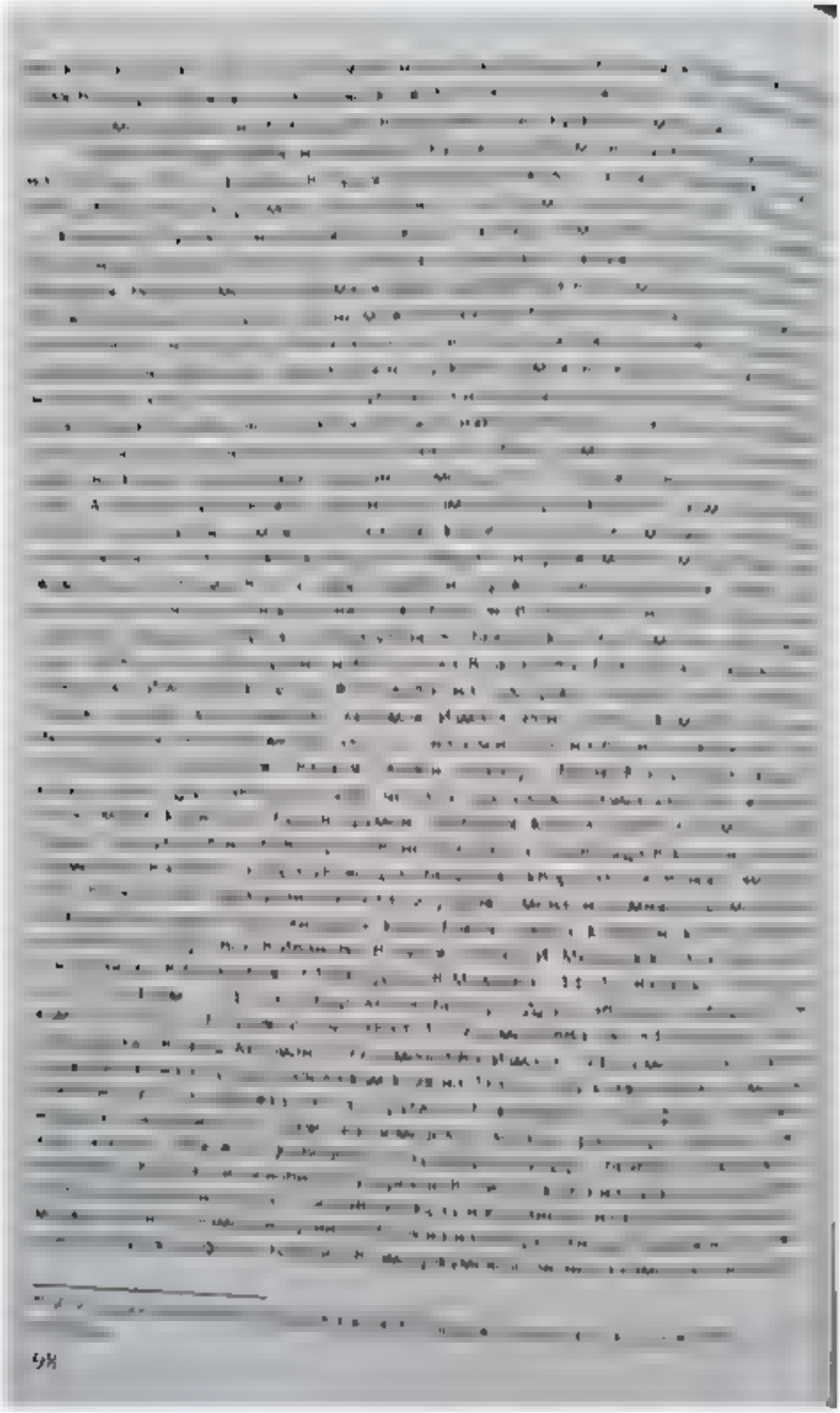

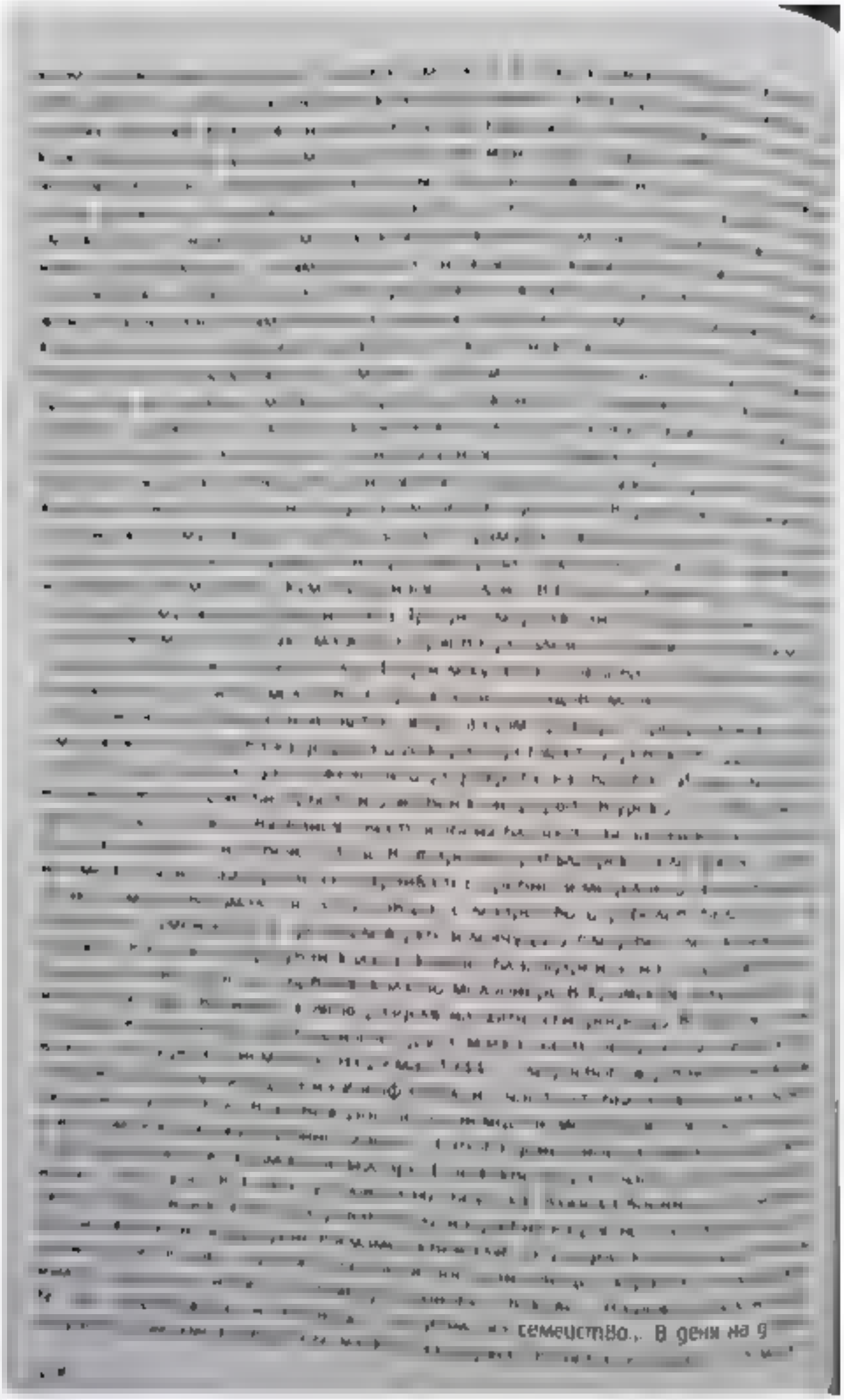

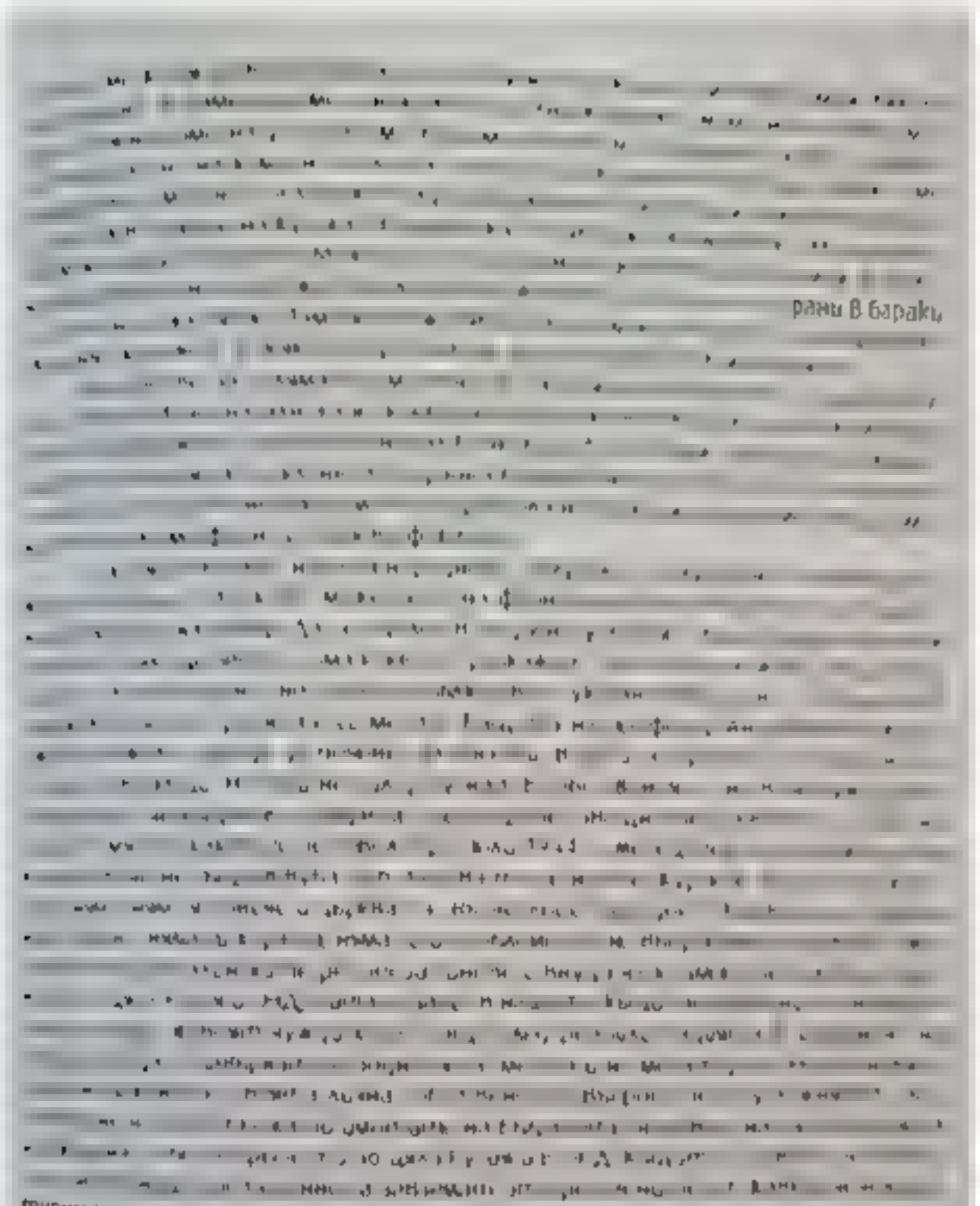

рани в бараки

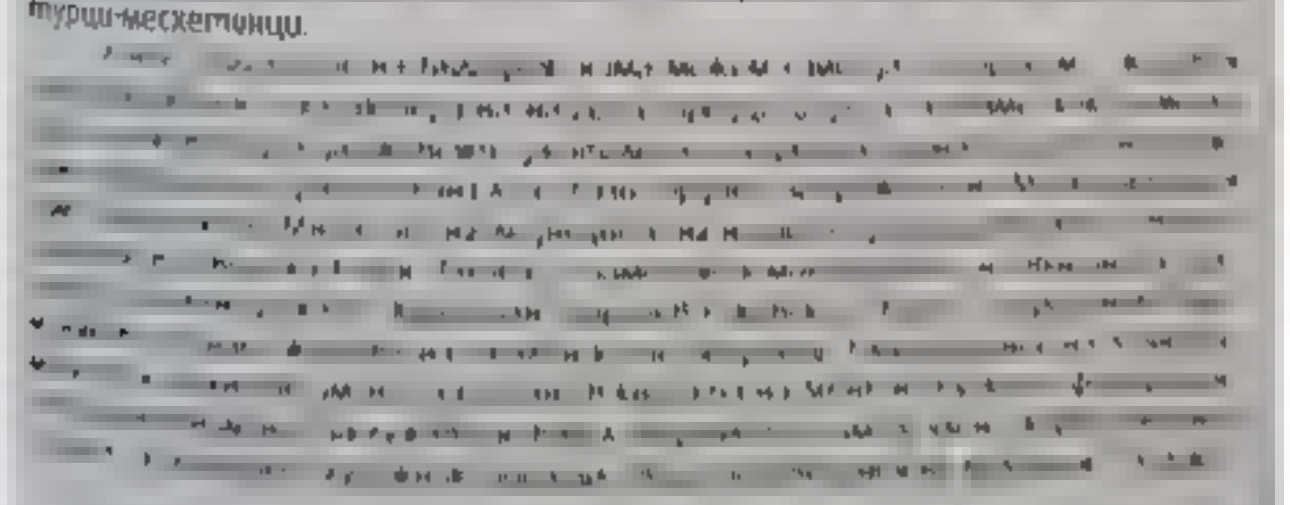

турци-месхетинци.

ското то не остави наследници, а и българските имигрантски учени не проявиха интерес към неговото творческо наследство, тематично свързано с България. Примерите са много. При това е известно, че в резултат на провежданата политика българите по времето на СССР не са допускани до висши постове в най-много като заместник ръководители на отделни предприятия и по не в стратегически области на икономиката. Към днешна дата етнически българи са депутати в парламента, научни работници, художници, професори, работещи в телевизията и радиото на Русия и други държави. От онзи публикуваните данните за дезинтегрираните българи авторът се надява, че тези и много други българи на нашите сънародници ще бъдат чути от българската държава в лицето на МВнР от българските дипломатически представителства, от където за българите в чужбина. Видно е дошло време за истинско разбиране и отговарящи към проблемите на българите извън България.

ЕРКЕЧАНИ РАЗКАЗВАТ – ЗАПИСИ ОТ 1963-64 г.

Дядо Неделчо [illegible] 1876).

[illegible]

[illegible]

[illegible] Селото [illegible] Селото [illegible] Селото [

gь zy utьrvьm.

Нейчо Желев Камбуров.

ж один капиак, дунесли му хатяла д там сила.

заве нь имиту му – лечувь чукичка.

минал турчина, тоб zy убил

Жельо Демирев.

Дядо Христо

Янко Друмев Узунов

на дяда Петра, жувяла ным сто zy

И му казват Дяцьма и Донина

Крьштал дяда Пацьк и другия. Ума

Златни Асфиперов Янев.

Мария Тодорова Василева

кач палван. Пък тя рукла: немь

феса, кърпата
къмпу казана

Трендафил Стоянов Колев

Рада Василева Йорданова (на 7 година)

Меня забравили х
маїка си повня, кып

Небчу учишел за

[illegible] Дядо Коко, песнят за бо[illegible] А[illegible] [illegible] [illegible] [

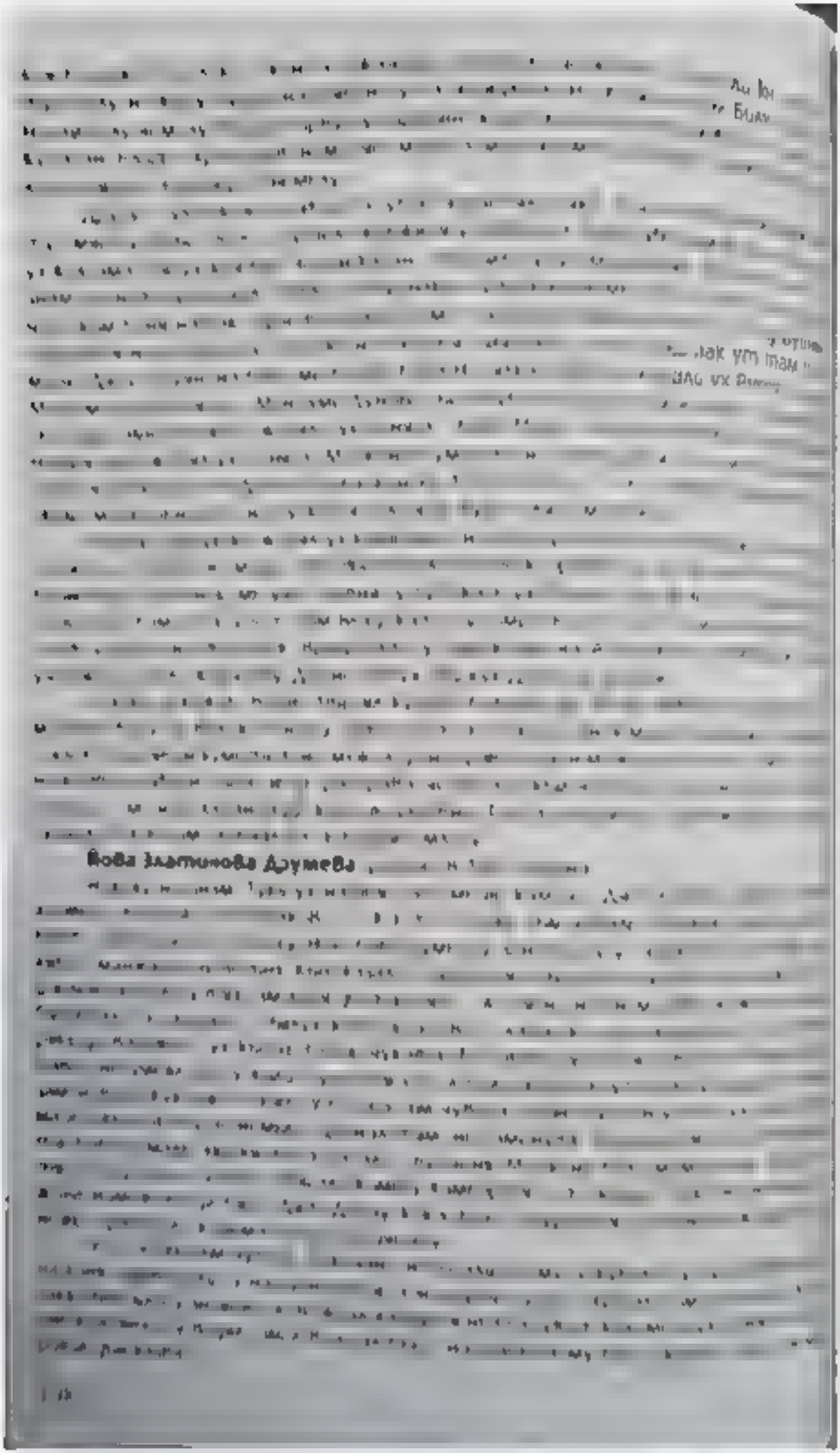

Стоика Димитрова Стоикова

Георги Писарев

Тодор Василев Тодоров, роден в 1897 г.

семьту.

Арамаскь и Бурунджук.

Гулищь или ух нашть упштинь.

няшта

Петко Великов Стоянов (Узунов)

Афъз Али Набиев

в Челебиево

ПРОДЪЛЖЕНИЕ

Волкана Пенчева Стоянова

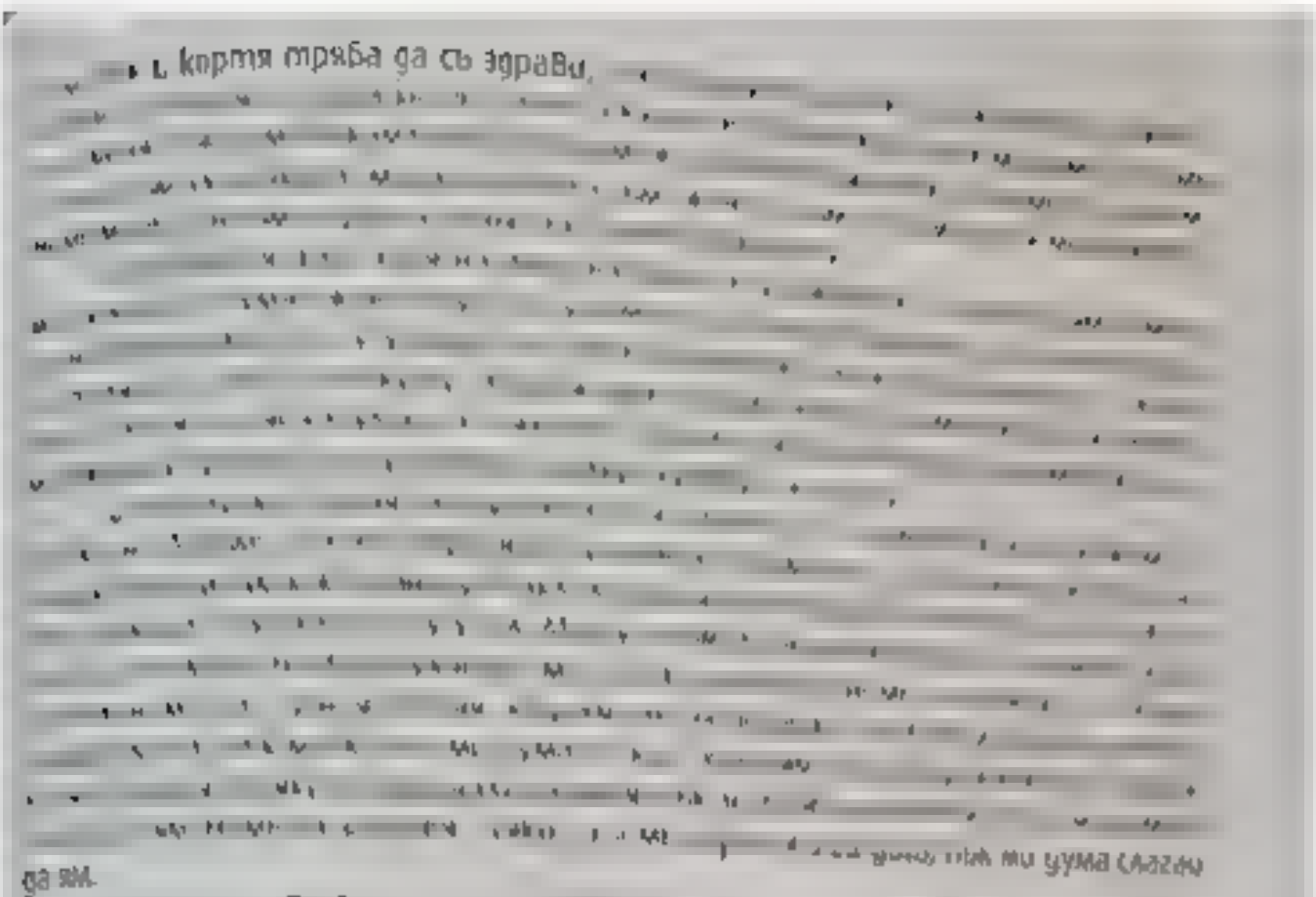

да ѝ.

неда Василева Демирова

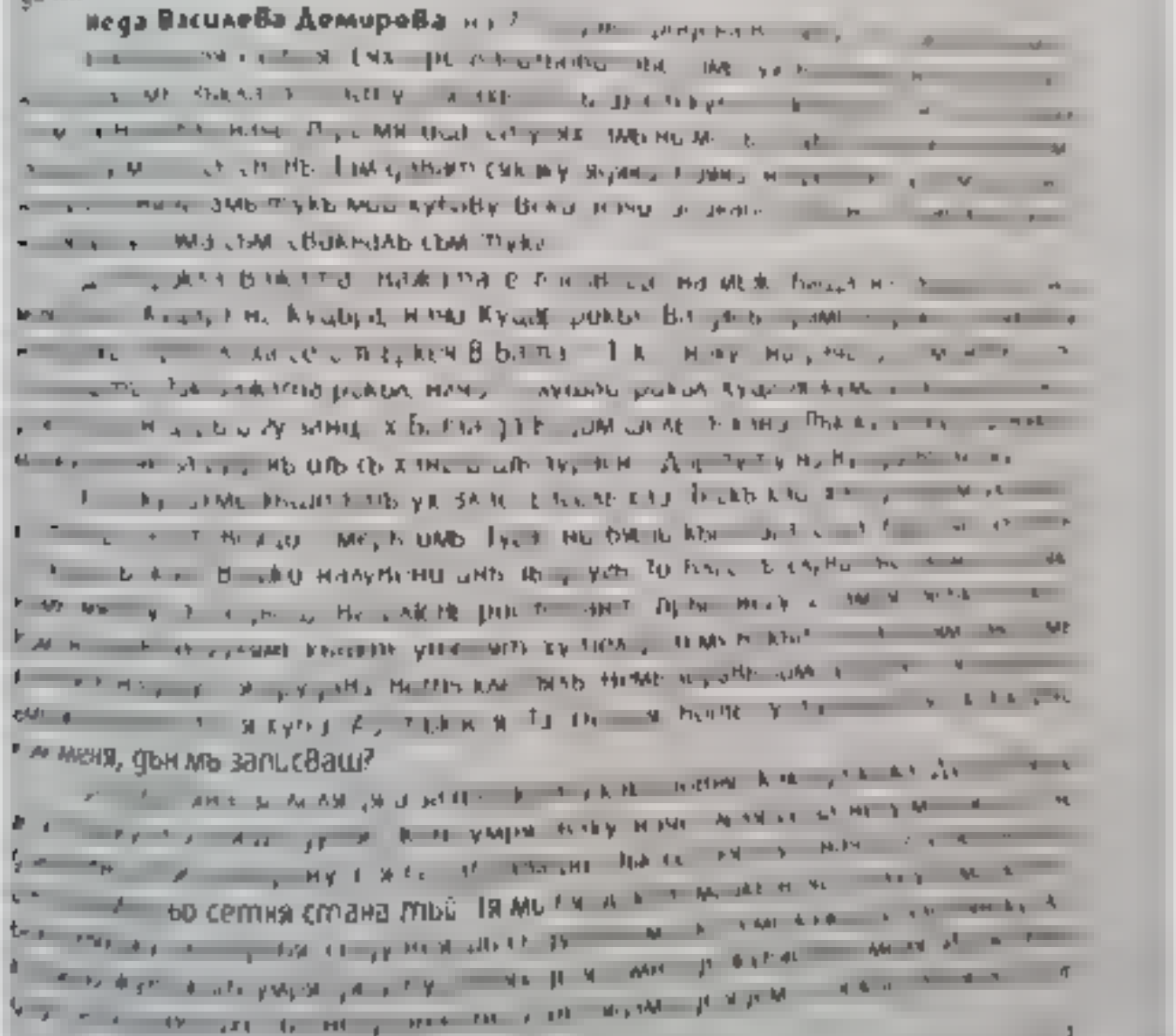

1

ни е отначалу за сажданj.

на митрадки пъшахъ, хич ни повик

Вио Стоянов Янев на

Аз съм Стоян Янов Цанев. Дядо ми се казваше Дан

Ас и сега. Вече не помня 12 души

Останалите се върнаха в България и живяха до

Вторият участник в Балканската

Ф дядо офицерско място в Пета Дивизия не помня

чичо, изпратиха ги донякъде.

Демир Лечев Сархошев роден на 7 ноември 1919

Аз съм от Ново село. Ще разкажа нещо и повече само

Го бяха взели войник. Четох ми се бяха ми вдигнат

Той беше най-голям брат и сестрите имаха

Той Лейчо или Алтана. Той беше

Ще ми пратят писмо, защото в писмото

Ще ме убият. Хубаво

Ще ме видят. Но чакам, чакам, чакам, но

Ще ме видят. Ще ме

Ще ме видят. Ще ме

Марк Стомонов Музыка

Татяна Стойкова, на 50

Вълкана Желева Александрова

Златомира Георгиева Янкова

Вася

Златка Димитрова Янкова

Янка Георгиева

Веселин Георгиев Янков

Кочо Петров Атанасов

Иван Стоянов Стоянов

Малвина Станимирова Русева

Димитър Златев

Стоян Георгиев Георгиев

Анна Янева Данова

Желязко Богданов Желязков

ш Съпругата му: ас zy ших, ас си

Съ чувство

шш ут Врями нь Врями утпкача малку.

Тамара Александрова Тодорова

Слави Кавчев Памашотов

Вилка Кавчева Янева 1920 г., на

бяши. Башта ми дошъл да ми земът

дув, София

невяста, утврани. А

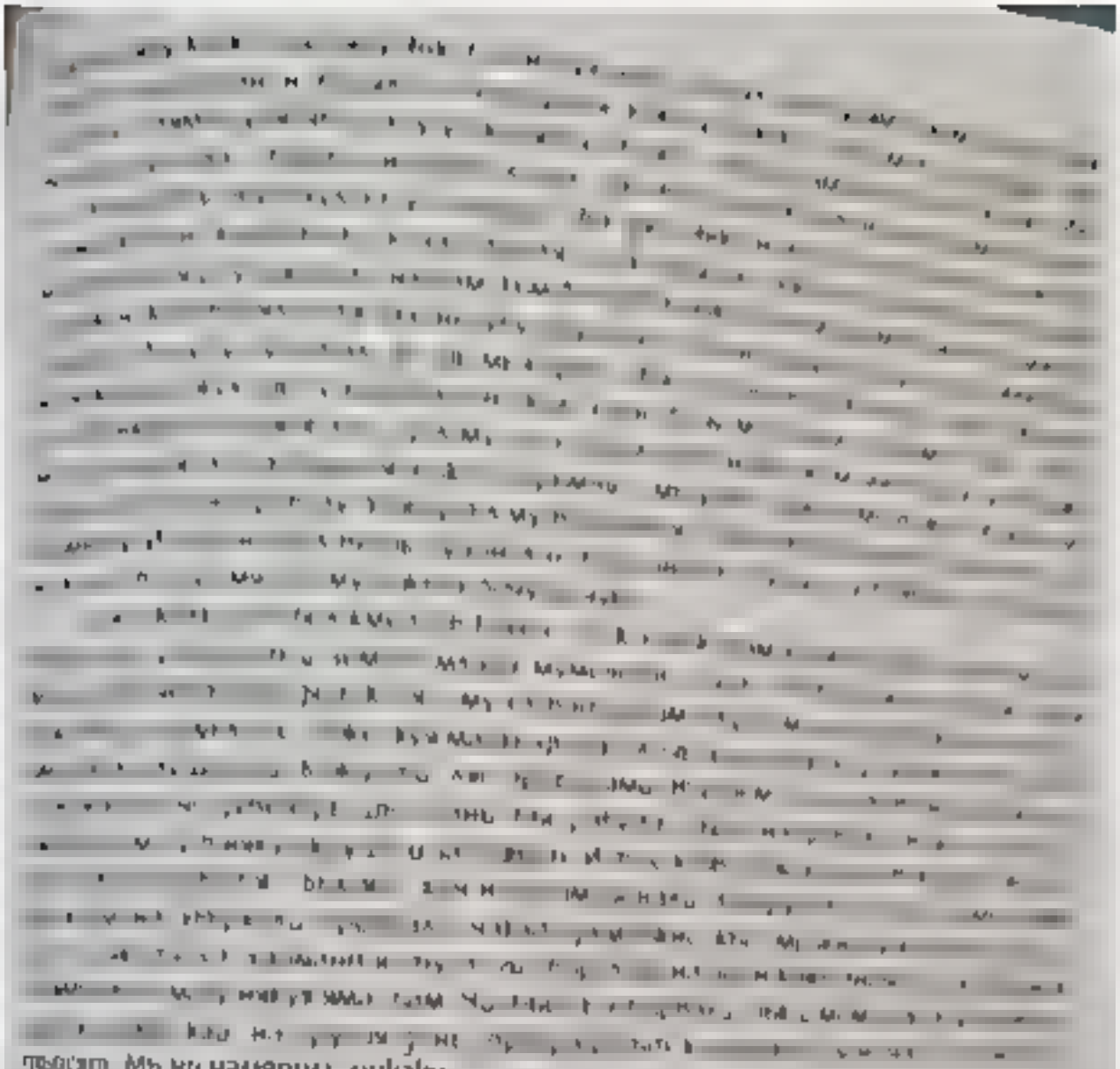

перат. Мь ки намярил нukaky

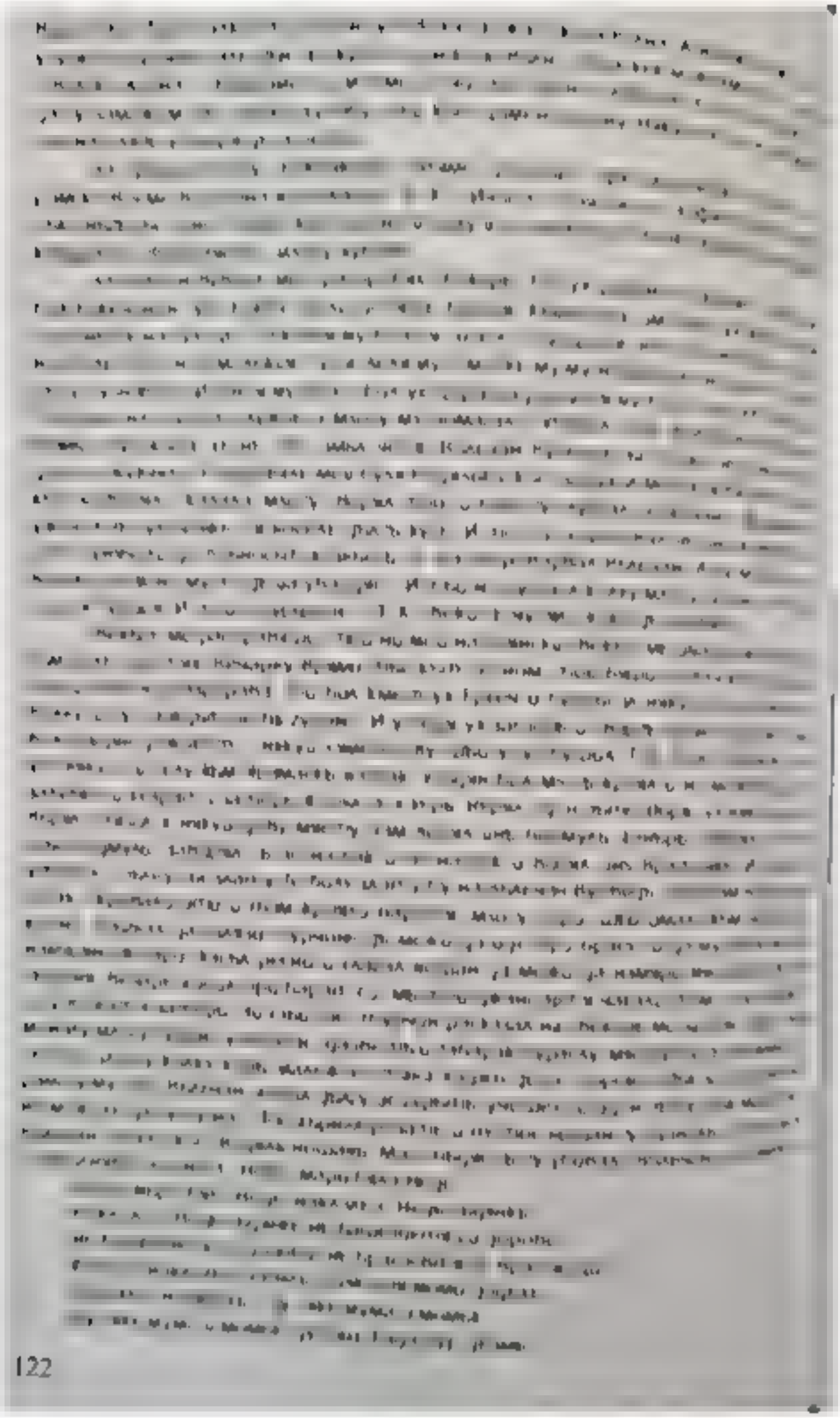

[illegible] дур двама, двамина, два ак[illegible]вника
[illegible] [illegible] [illegible] с [illegible]ъно кълада,
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

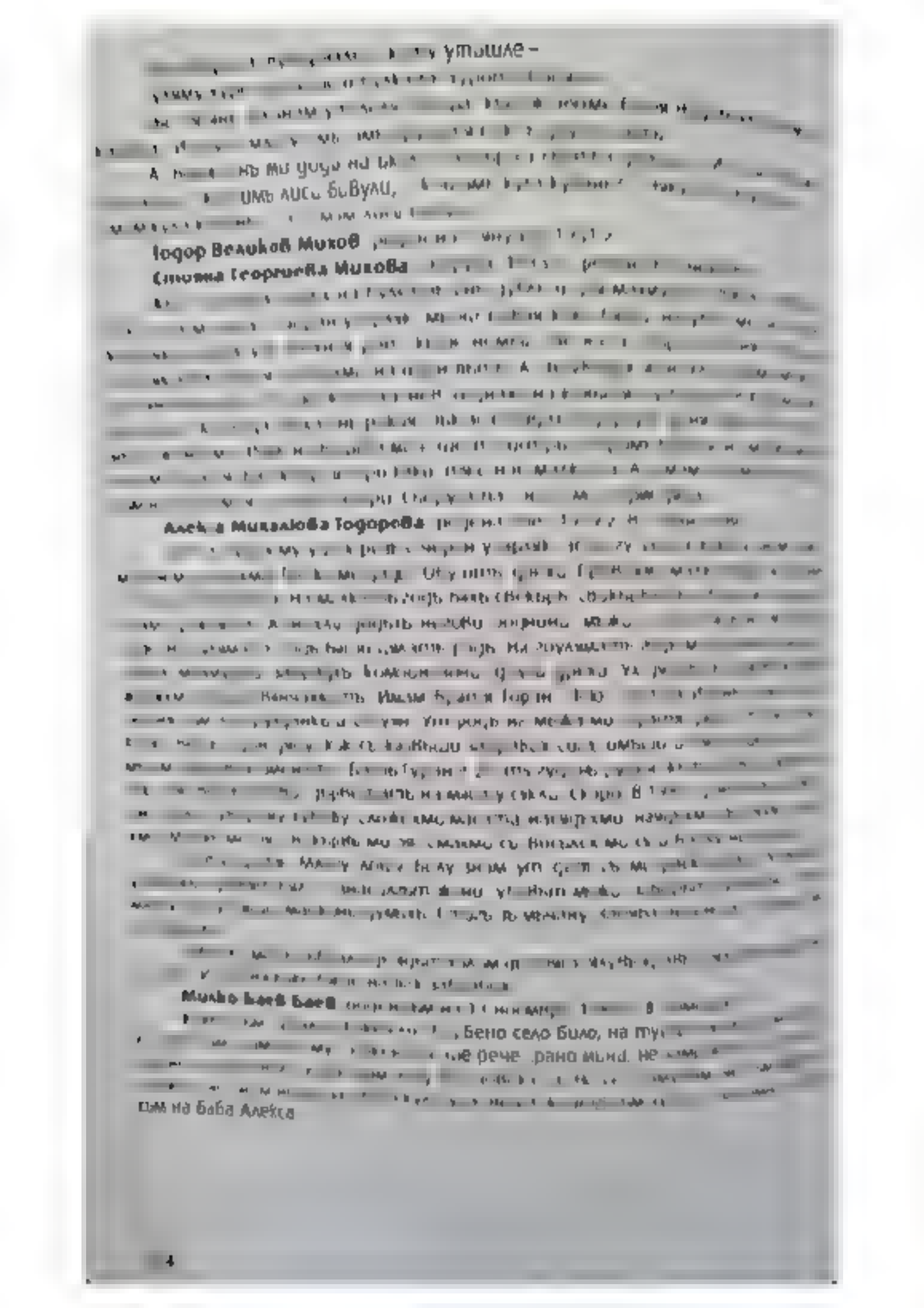

Ден на баба Алекса

ЛЕГЕНДИ, ПРЕДАНИЯ, МИСТИКА

Вълчан Войвода.

Навлезете ли в дебрите на Кожухарски старите хора за отдавна изчезналите вековни дъбрави, пълни ли вода от изворите Кладенчета, ще узнаете какви чудни легенди ще шепнат букаците на Стара планина за Вълчан войвода и как тихо ги приказват биволите планинска вечер. Една от тях ще ви разкажа.

Под Хемските порти пролетта дойде рано и накичи с бяла фина божур белият сняг. И тази година Каракочо от село Ерчен пренася пролетта по своите меси на нея също е умислен защо е пълно с какъв съкровено му. Ето пристъпва отъвга няколко глътки вода от Белчувата чешма и се замисля вече цяла година не е излязъл Вълчан. Не ще да е на добре.

Дойно побратиме – сепна го нечий глас – Коя прагета е че момчетата сълзна

Вълчан – четата са Радостно затупти сърцето му. отвори му се душата, запълня го чувствата И потичат спомените – един от друг по-интересни

Лек хайдушката вечеря. Вълчан повика свиняря и му рече „не пожалете и не ядохме небоени пари ще ти дам" Вулята му с пари напълни. Кой рани го извика и тайна зарька му зарьча

Везиртарла.

Близко до село Булаир, Варненска област, на запазения бряг на реката, под Аркалъка, се намира поляната, наречена Везиртарла

Турската хазна, носеща събраните пари от поробеното българско населе е пак ограбена на път за Цариград Многолюден аскер дири виновника за загубата – Вълчан Войвода Голяма е наградата за главата на Вълчан – щастие и богатство е балканът Къде ли се крие пъзъл комита?

Много долове и бъври пребродиха аскерът, безброини дни и нощи в напразно търсене Как слънцето е сега почивката на прохладната ливада

А ей там, горе – де се вият орлите два орлици полета следят вече нея часа дни аскера.

Момчета, кои от вас ще се наеме сам при везира да иде?

Тъкъв е горещ юлска обед Тук там се пъкалят заспали войници – Вълчан

[illegible] Дели-Хаджерете крачи снажен кюмюрджия със закачени [illegible]

[illegible] Кой е този смелчак, който сам отива в пъкъл ли на тъмница

[illegible] Вълчан Хитрият първите извиканите до аскери [illegible]

[illegible] на турския началник и го [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

– Ако Вълчана видиш, [illegible]

ще се отплаватим

Въглищарят търгува биволите си в Перси, до кладенеца отдясно, там където постоянно е на камъка жена. В Перси ефенди при тебе дойдоха сами въпреки волята ти да". А дом се върнаха на кладенеца отдясно. С едно перо по турски извик

Ето го Въглищарят вече е на кея

Водата се оцветява в тъмния лазур. Няколко пушки гърмят към планината за да няма нападение от куршумите, а дъгата чудно прекрива мечетите Ярамжък (Арамис кея не се вижда, но пристанището не е пусто за него. Чуе се тази работа. Само платената в Перси с него смисъл в историята. Чуе се Дълго ще повече за онази сметка въпреки Въглищаря, но не се знае нищо друго там. А се чудя защо Въглищаря не е чул за нещо друго

„Девет години

турската хлебарница се отдалечава до Стамбул на десетата година, по време на англо-френските се разпространяват по море"

Тъжна история. Преди да се скрие месечината успяхме да чуем, както пъпно се разказваха на Ярамжък кея. На пристанищния дъмп на Ортакьой отзвучаха дерзновените попрания на чистачите пред кея. Тъй изпорежда Аф Аскаралан – нека мъж просяк в охрана получава из града, не утре пък за нека

А няколко седмици по-късно се приплъзват към бреза, му изваля се сънищата сякаш потъват във водата Емине не спират. Нечий власт и глас се разпространяват „Ще се скрием в малката бяла земя Ако утре не мога да се кача ще дойдем Ялта сами Трите седмици дамбурдват в черната вода Един остава на брега Земя след тях докато се загубят кимва с глава и потъва в лабиринтите на крайбрежието

Ярата още не трауваха Върхарите на Емине и сънищата не показваха тъй както с лъчите а Аскаралан се разнежда по кея и разпорежда

Да се затвори кеят! Жива душа да не се пуска до натоварването и отплуването

Хамалите носят последните торби а просякът, както от сутринта е Моли да го вземат, е пак изтърден.

Ако моля се бързайте тъй ще умра от глад, аз А в Стамбул родните имам децата ми са там Поне при Аскаралан ме пуснете аз него да поп там

Но всяко че и той пристигна, намръщен, недоволен от тази бързината не като помисли за речи

Нека се качи този дъгата в трюма да седи и на сянката да помълчи

Малката земя се полюшва от бялото кървавите вълни и пътува сред бялото море „Добре че качихме този просяк – мисли си Аскаралан – ще пристигнем" А сънището не знае милост нито за нито за Ако не е вестоносец да загадка нощта Известяк ли дъното на Афуз се спъна Защо земята не пъхна Кимва ли трезвомислещо да одвати от към брега? „Приготви оръжието си Аскаралан жадно и жълъ не мълчи?

– Карай към Емине бързо, Афуз ефенди – изрече бавно просякът Аскаралан ще го видиш в сърцето му

Кимва многозначително Аскаралан и Мисемврия просъска Емине Бързи Въпреки потъпкват в момчетата му мъжки нечестни тъмнина и пресечката на Ортакьой из Хиджумкапъ

При извора на песента.

дения казвал на Георги И не само от моминските гърди спонтанно излизали смесени в едно въздлас шепот и въздишка То не била хубост като хубост, но нещо била хубост невидяна, а песента нечувана Старите хора разказвали, че рядко Бог е надарявал с такова красота човеците и особено мъж

Дочул за Георги и Аливажийския паша и изпратил кабер да го повикат Когато Георги в Аливажик влязъл, кулиците забравили за фереджетата и следили Георги в захлас и отчаян не ѝ

Какво по-нататък е станало не съм чувал, но в сънята скоро пак се разнесъл гласът на Георги Хем пресъ, хем на кавал свирел Уж бил Георги, но никой вече не го виждал, а само пастирката обикаляла около селото, влизала в къщите и с нея сякаш влизало и слънцето Тя пеела песента на еркечани за българското и в нея те виждал своите освободителни мечти

И дядо нещо запя:

Пашата дума на Георги.
Георге ле сербез българин.
теб не ти, Георге прилича
черно бъдза, ско момиче
Теб най ти Георге прилича
бяло хубаво хаиъмче
че азъ искам, Георге ле
на мене жове да станеш -
на висок чардак ще седиш,
ёлезе тютюн ще пушиш.
жълти бровиньи ще брониш

Георги на паша думаше
Пашо льо, пашо, султанска,
аз имам, пашо, бе свини,
девет сюрии от свини
във Голишките балкани.
Ще карам да ги прекарам
в Самбула да ги закарам,
там ще си свине изколя,
по кило месо изхарча,
много пари ще взема
и момза на теб жове ще стана

Ех, деца деца трие очи дядо Нещо То песен синор няма.

И до днес в паметта на хората е запазен споменът за този смел и красив еркечанин Песента се пее и предава от уста на уста, от поколение на поколение възпитава и учи малки и големи, че еркечани са горди, свободолюбиви и родолюбиви уверени в себе си хора, че тия качества им помагат да загазят през годините на турското робство език и вяра.

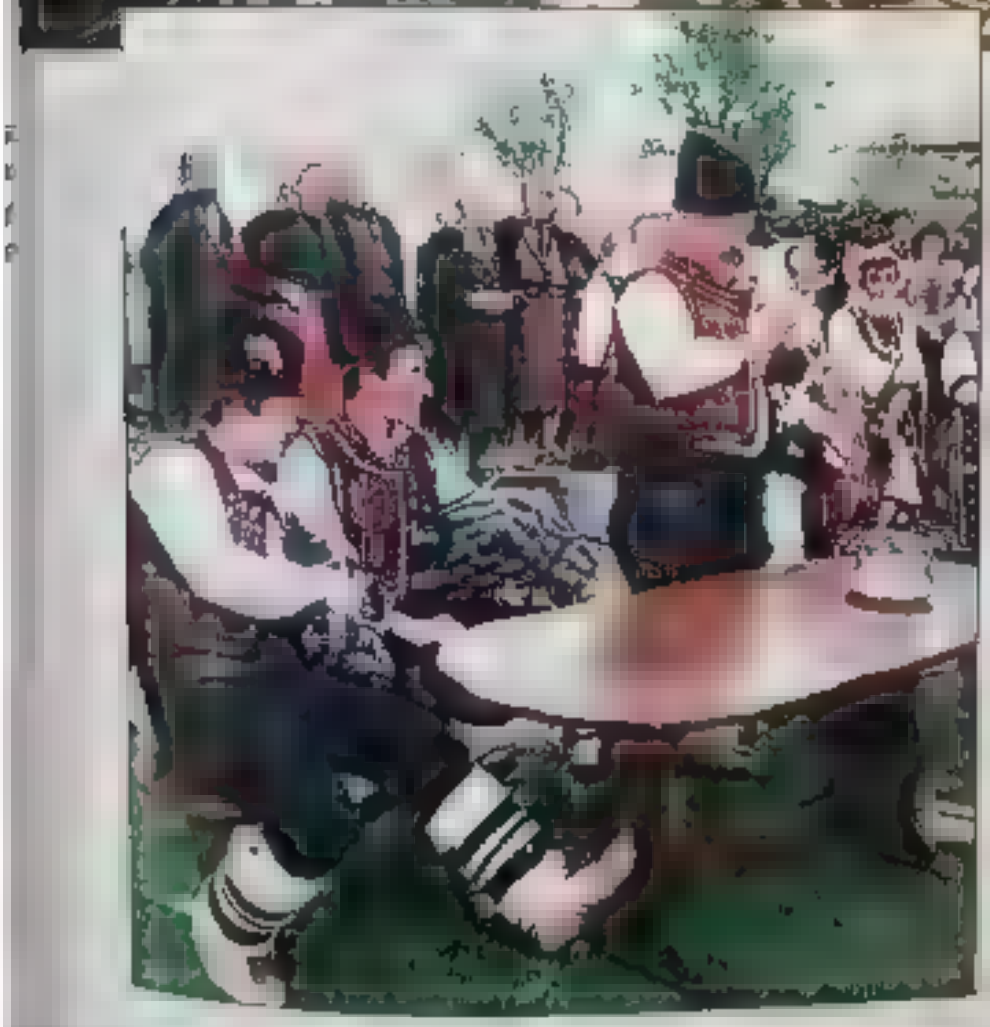

Сватба в Еркеч,
2006 г.

Лазаруване в Еркеч

Нападение на лозарите от Дольник.

Обиск на бунтовец (нанизо) и на лозарка (вдясно)

сърдечните бурзи
С пристигане

подходящи думи и изразни средства.

ЕРКЕЧКА МИСТИКА

Дядо Добинова

, азговаря с него

те махали на селото. човек
ражда мистични обяснения

в селото. Защото това помага – к

ume, me се радвам. Ако

вет, 40 дена, годишна и по друг повод им по

ния човек не само се

на автобуса от трима младежи бе последвано от решение на селските мъдреци, което може да служи за пример на съвременните юристи. Отчитайки нанесените на ДАП минимални материални щети, студеното време през зимата и трудното запалване на автобусите които идват от Бургас и нощуват в гаража, мъдреците решават да накажат тримата младежи да построят гараж за автобусите, които и днес се мъдрят в центъра на Еркеч

Ще завърша с разказ за дистанцията и приближеността между еркечани или това е древният еркечки етикет. Този етикет съществува в живота им кра време и най добре може да се илюстрира когато се коли животно говеда праве, агне В това занятие има активни участници и сеирджии, които е подредени според ранга на приближеност до стопанина на животното Същата подредба се наблюдава и сред животните - кучета, котки и хвърчащи живу ки на стопанина и съседите Най близко се намират кучетата на стопанин като следва подреждане по роднинство и съседство. Нека сравним с живо днес най близко до властта са наредени нейните кучета пазачи И друг факт свидетел за грижливо отношение: нищо не се хвърля, а се погълща нашите „наблюдателите", като кокошките и патките изкълвават пелтната от кръ заедно със снега.

ЖЕНСКИ ПРАЗНИЦИ

ЛАЗАРИ, БАБИН ДЕН ПЕТЛЬОВ ДЕН СВАТБА СЪЙНКА ВАЛЯНКА

[illegible] и погледите на ЛАЗАРИТО [illegible] запазено досега [illegible]

[illegible]

[illegible]

[

[illegible] [illegible] [illegible] [

Всекиго от нас

БАБИН ДЕН

ПЕТЛЬОВ ДЕН

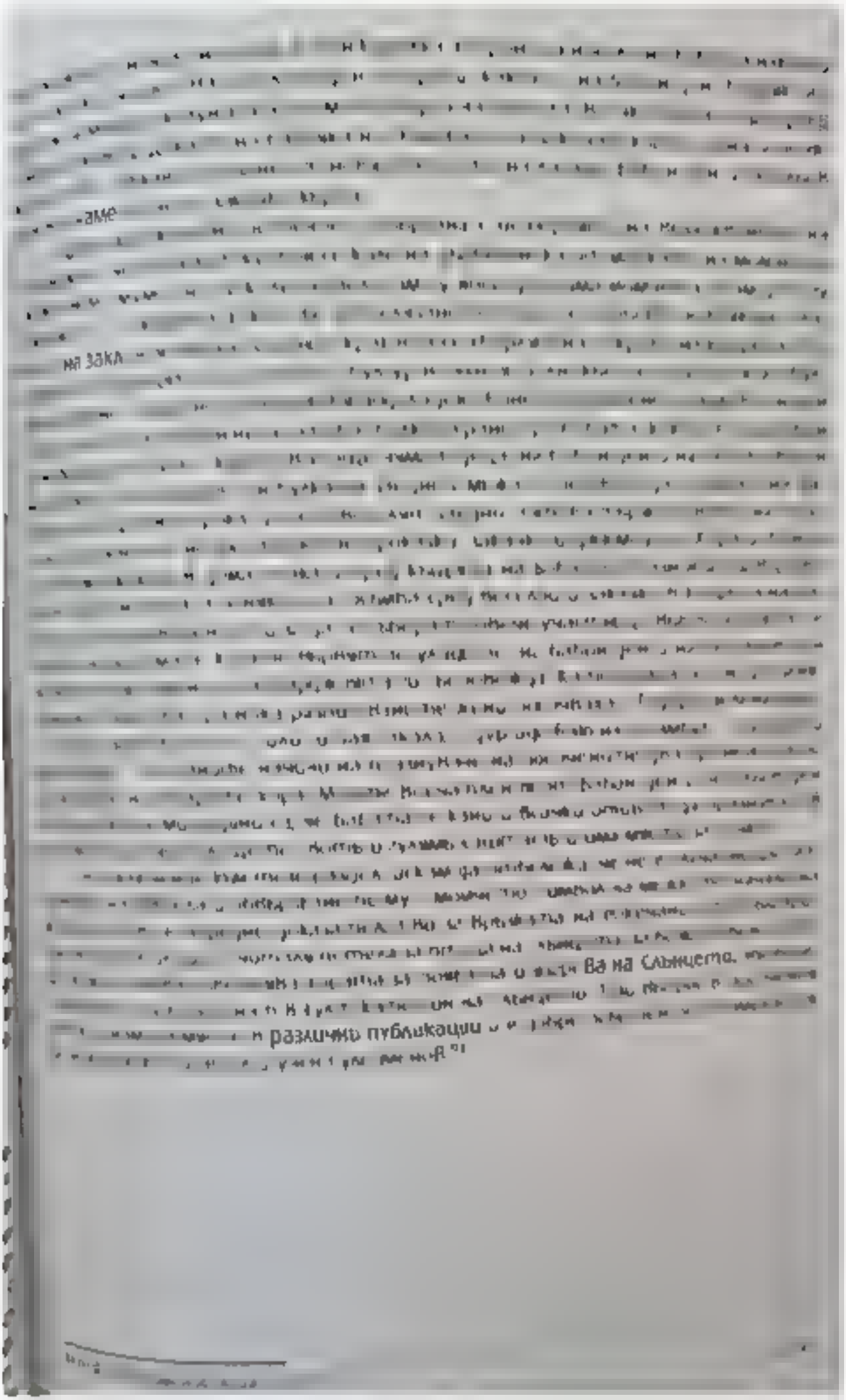

СВАТБА

СВАТУВАЊЕ ГОДЕЖ СВАТБА

на текстовете

на живота

другите родници на момчето.

годи

...ят. Излива една кана,
...т домакините. А буде-

СВАТБА

на булката

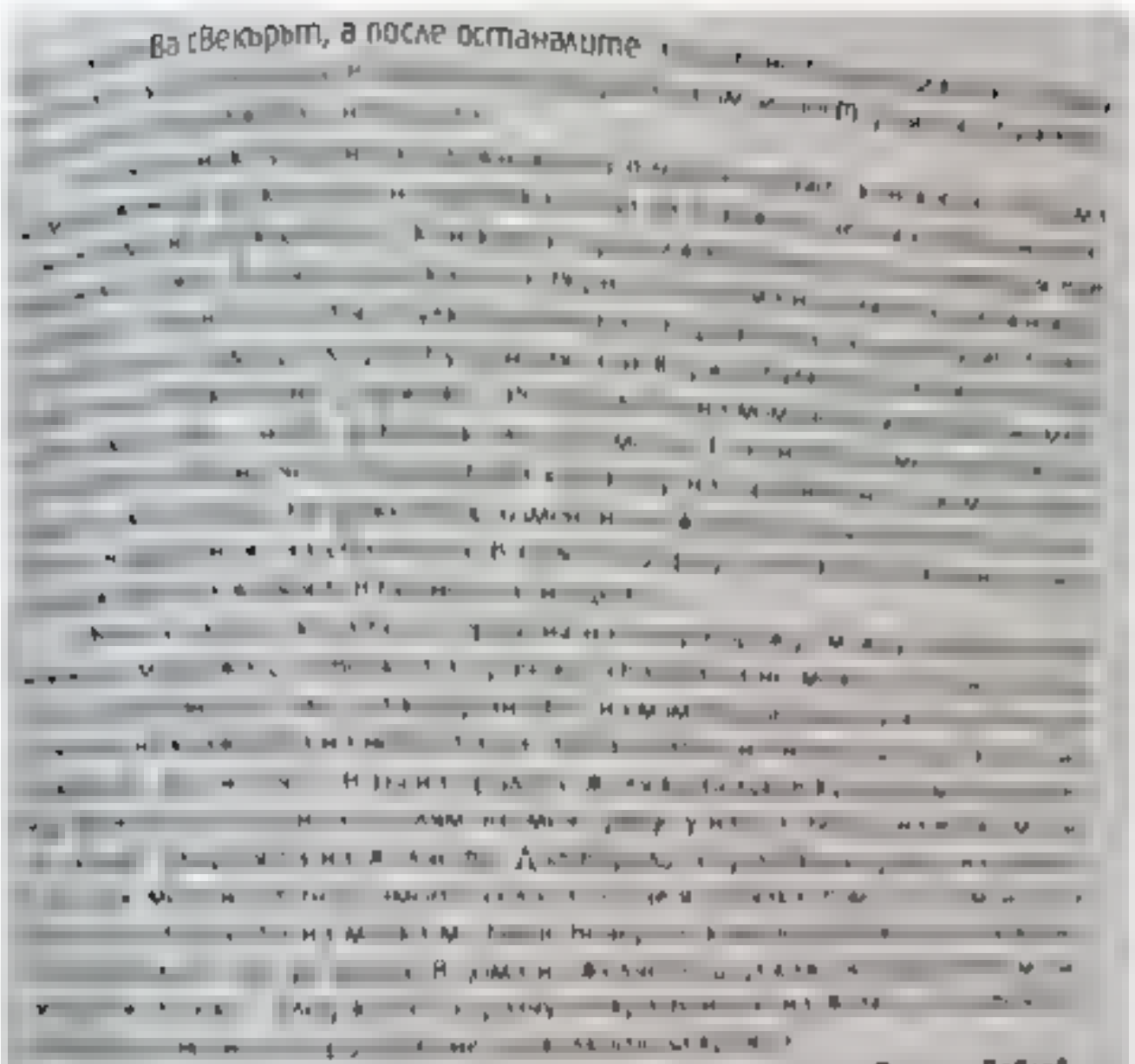

Приложен описание на сватба, предоставено ми от Пламен Павлов
наследник на еркечани, преселени в Кривини и Долен чифлик през 1830 г.

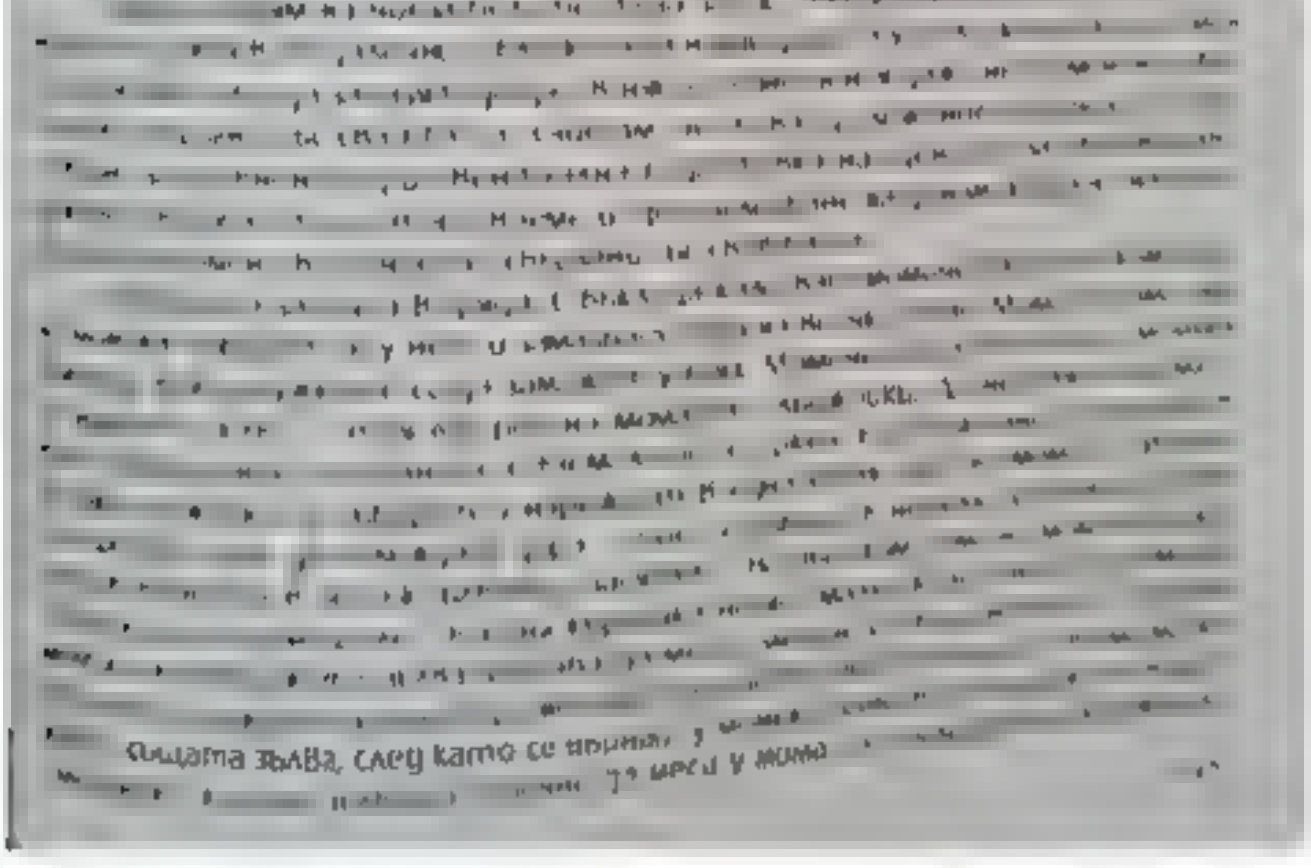

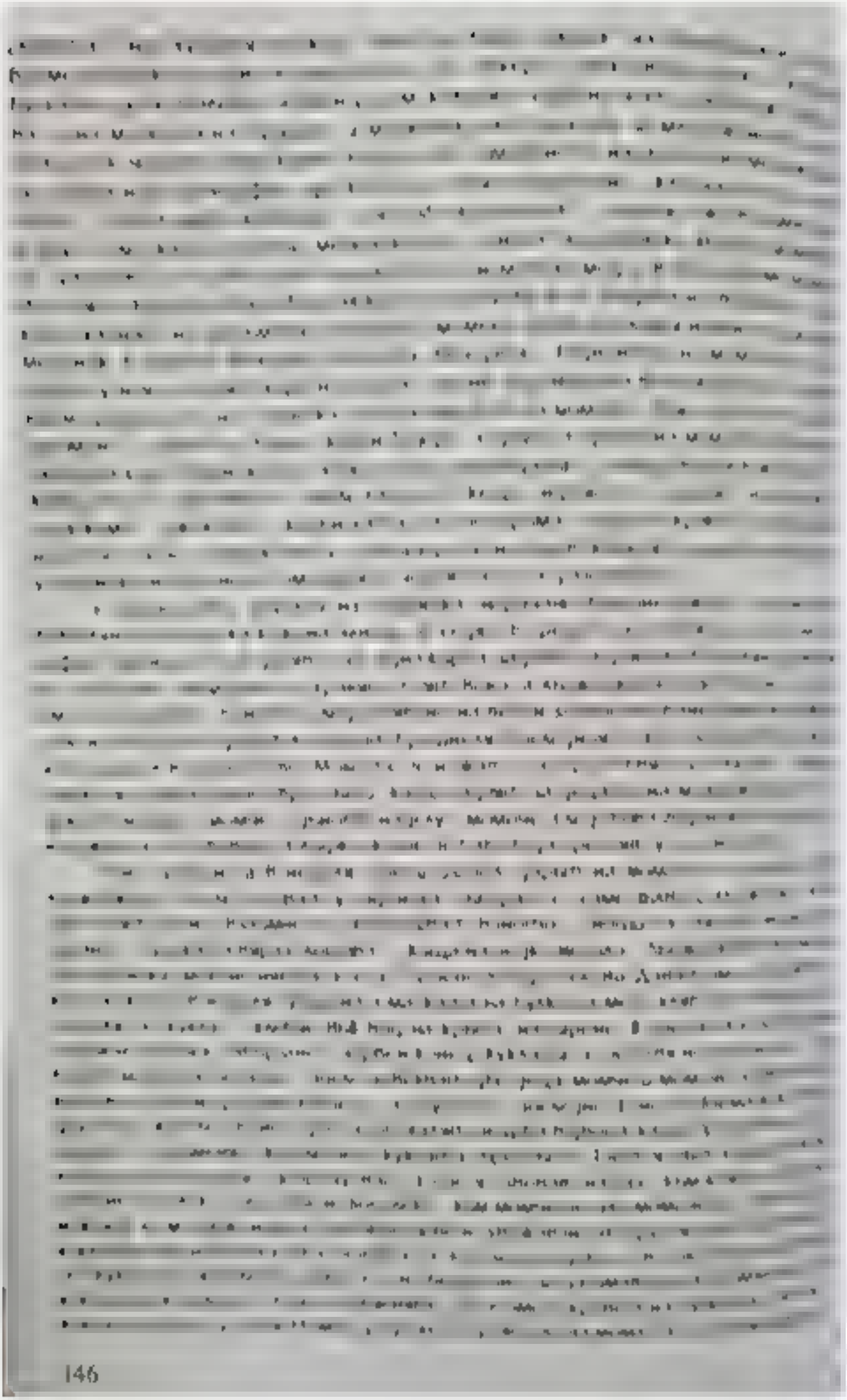

кован на върха прът, на който
снемат байрака.

Сутринта, след прибирането на

се играе хоро с гайда и с песента „

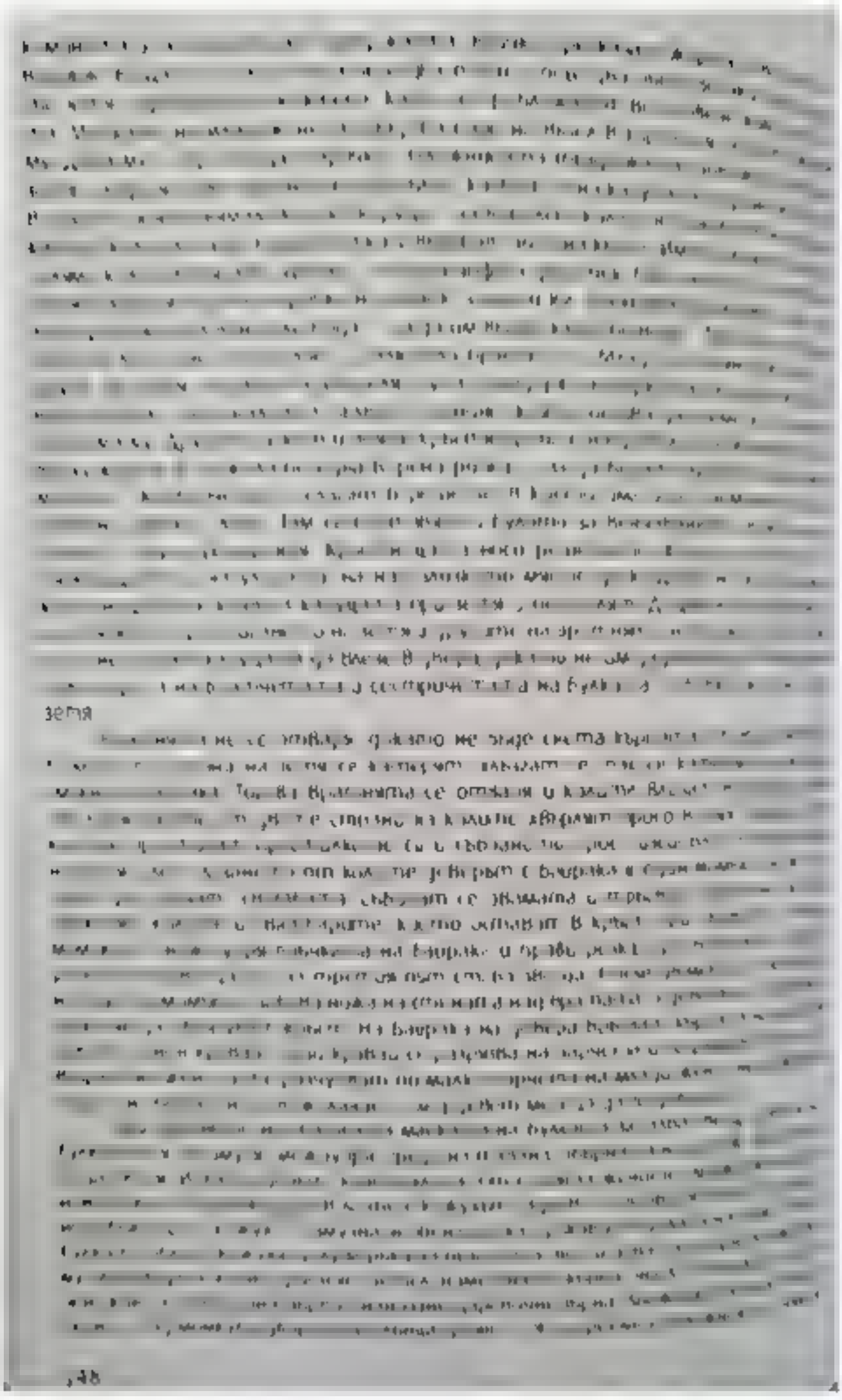

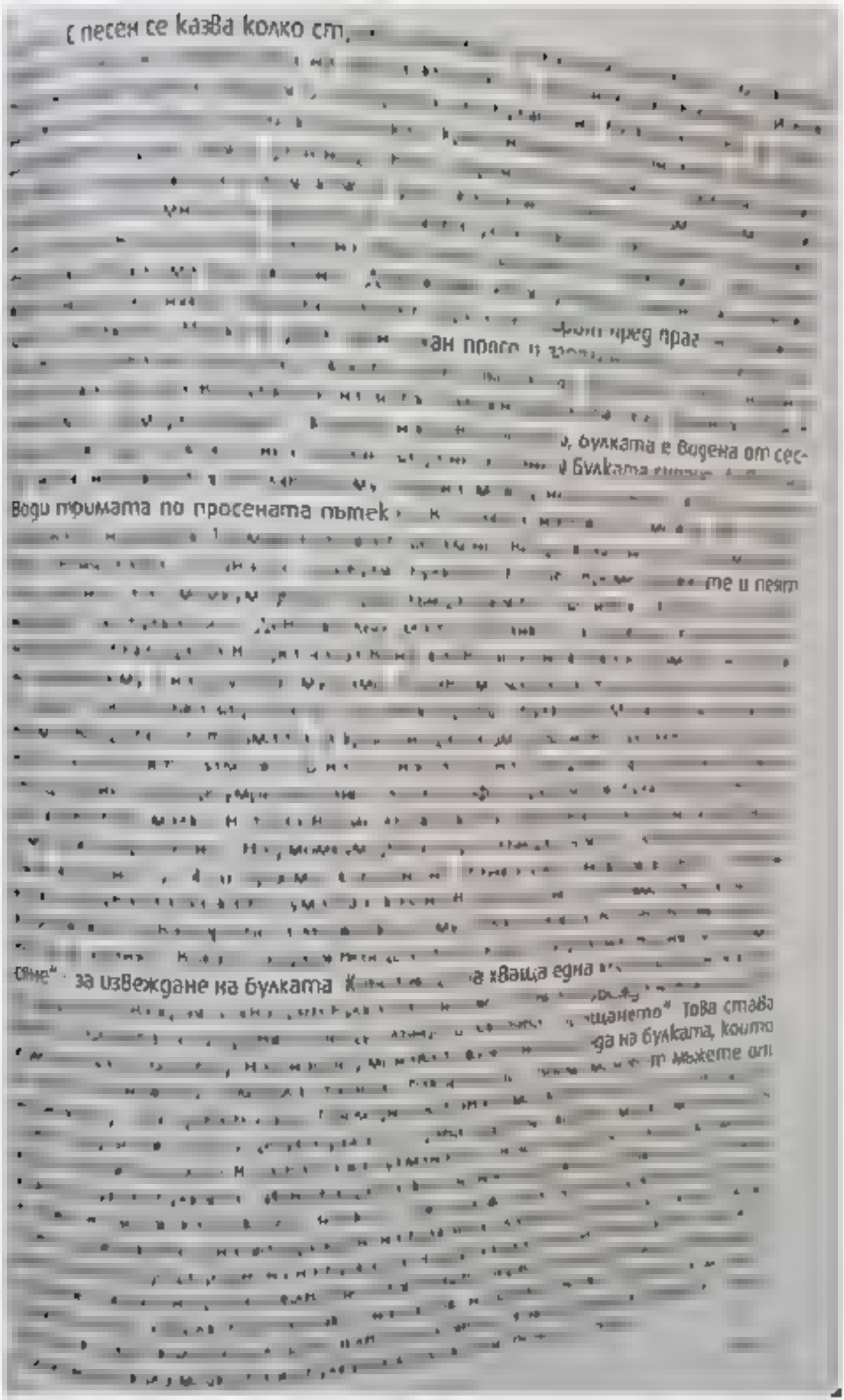

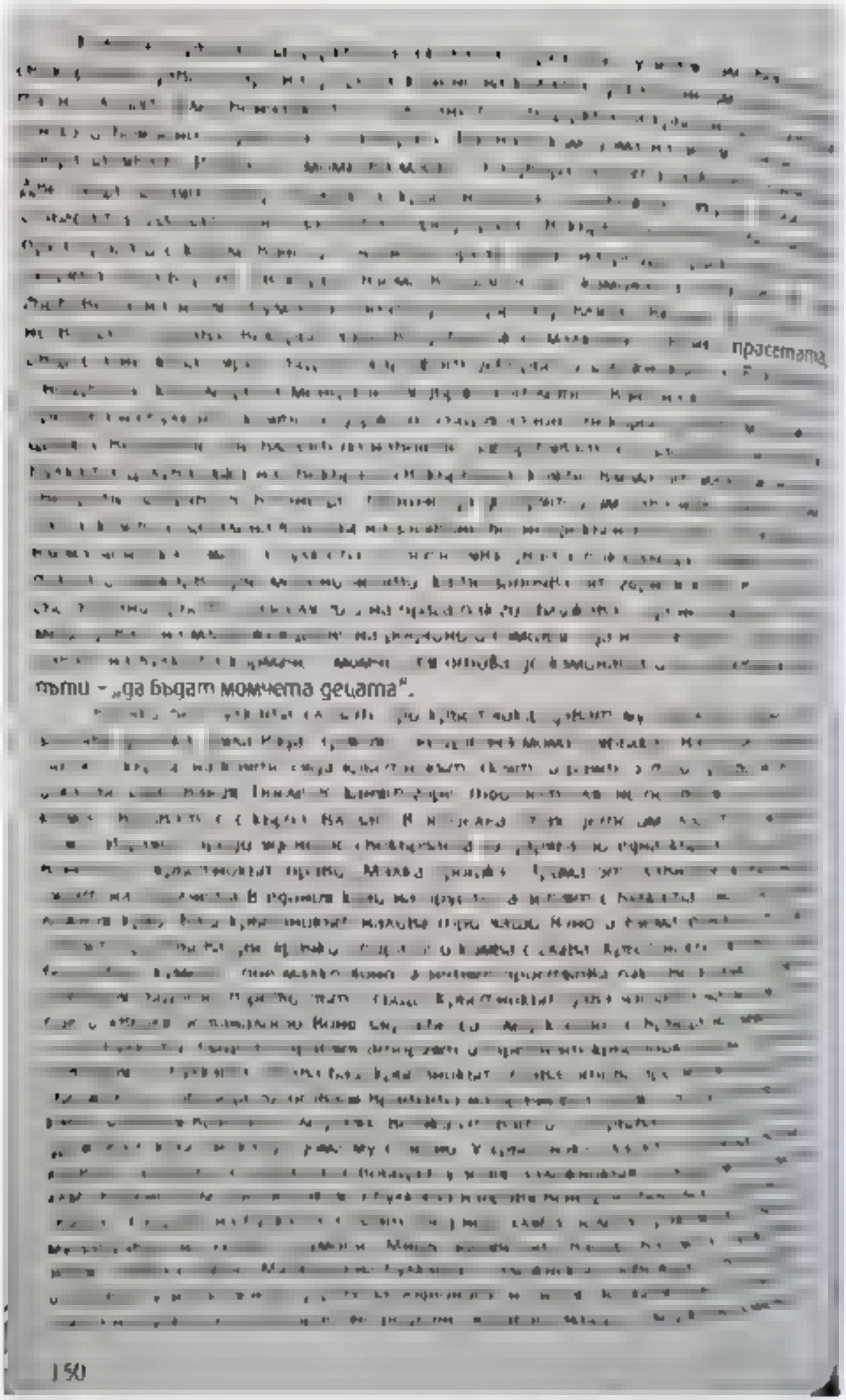

е изядат „курбаня", пратен от с

„топла ракия" ходят и у кръстника.

ята едновременно го обръщат

СЕДЯНКА. ВАЛЯНКА.

дебель сенки"

-b, а ако са покачени по-мно-

МЪЖКИ ПРАЗНИЦИ

КОЛЕДА СИЛИВРИЯ ДЯДОВ ДЕН МЕСЕЦ МАРТ СУЕВРИЯ

КОЛЕДУВАНЕТО

ДЯДОВ ДЕН

за следващия празник – бабин ден

от проблемите на цялата страна

съревнование предизвикващо каранджите Ритуал на оставяне на предмета на земята е символично отказване и превъзмогване на тази алчност Така че нещ това непонятно за днешните поколения действие се крие народна мъдрост превърната в суеверие Символичното отрочване има за цел някак да възпре тъмните дяволски сили и да осигури душевна хармония и щастие на хората Има и други примери Ако отидеш на гости и сварят стопаните да обядват, по това е на добро, тъи като домакинят не ти мисли злото

Ако по време на обяд от масата падне вилица на гости ще дойде жена Ако падне нож – ще дойде мъж В този случай мъжът се асоциира със силата, ножа, а жената с двойнствеността – с вилицата Конкретният смисъл липсва, но символиката остава. Остава и надеждата, че някога някой ще дойде и този ще е истинският мъж или истинската жена Еркечките народни суеверия не се изчерпват само с традиционните ценности на битието Те понякога стигат до обобщения и философски мъдрости

Като пример ще посоча баждината забрана ако се наложи да прекъснеш четенето на книга, да не я оставяш отворена, защото дяволът ще я чете вместо теб а ти ще забравиш прочетеното Това по същество е предупреждение за опасността, която носи понякога знанието, попаднало в лоши ръце Предупреждение да не забравяш и да осмисляш прочетеното и да не оставиш дяволът да чете вместо теб.

Съхранените и до днес еркечки вярвания потвърждават факта, че немалките на брой поверия се оказват народни мъдрости, които имат основна цел да ни осигурят щастие и душевна хармония. Със суеверията по същество се налагат, с възпитателна цел, определени ограничения Чрез тях нашите бащи и дядовци са преследвали и лечебни цели да ни предпазят от определени изкушения.

ЕРКЀЧКИ НАРОДНИ ПЕСНИ

(Публикуват се само малка част от записаните от авторa песни. Към написаното в другите раздели за еркечкия фолклор, ще добавя, че еркечките народни песни летописват подвига на еркечани, те са документално свидетелство за тяхната култура, бит и душевност.)

ЛАЗАРСКИ ПЕСНИ

ЩО МИ СЕ ЯЛЕЕ 1[95]

(песента се пее вместо „Де седи Кадын Тодора" когато лазарките тръгват из улиците преди да посетят домовете)

Што ми съ яляи, яляи й бялеи,
яляи й бялеи утвът бял Дунавъ!?
Дъли съ гуведъ или е снежницъ,
Или е снежницъ или съ лебяди.
То ку съ гуведъ щяхъ дъ прьминът,
Пък ку е снежницъ щеше дъ съ стопи,
Пък ку съ лебяди щяхъ дъ прьхрькнът.
То най болу, мале, царювът вуйскъ,
Ядяхъ й пияхъ, ставът дъ съ борят,
ставът дъ съ борят, борят и съ бият

ЗАПАЛИ РАДА 2.

Запали Радъ, Радо мо,
альбеюви куняци и сулбашови чухаици
чи изгуряхъ, Радо мо,
тяхните бели къдъни с ну девять върви ълтьни.
Тий съ нъ Рада каняхъ,
каняхъ и заканвъхъ, халяхъ и захалгъха:
„Ний тебя, Радо, ний тебя
дали ни щем дъ тъ юлувим, юлувим дъ тъ убясим,
юлувим дъ тъ убягим сряд селу сряди мегдания,
нъ кривъ крушъ хъшлъмъ"
Рада майко си думаше:
„Мо моля, мо мили маля,
куга ма, моля, убясът, куга дженлати утстъпят,
тъй ти, мали мо, пристъпи
пол ри ми полу наряди, крьстувай пеляш прикачи
ги видят, мале, хорать
какъва е Радя, хубавь, къпи съ пестри полити"

БРЕ ХАЙДЕ, ПЕТРЕ ЛЕ – 3

Бре хайде, хайде Петре ле,
хазнатарь да тъ приставим,

---

[95] Тази песен пеят по всички домове. Не е ясно защо. Вероятно те искат да се уверят, че са в правилния дом.

хаинъ тарь холъм вънводъ
„Ас немъ дощь хазнатарь,
хазнатарь, холъм вънводъ,
любовничкъ мо[illegible]
другъи шъи за прьлъжи
прьлъжи дъ ша прьдумъ"
Бря хайде [illegible]
другъя рьстьт по малък.
[illegible] малъки ъ по хубъвд
по бял[illegible] по червени,
по тенъкъ д по мисокъ

ЙОРГО ЛЮБЯ 4

„Песента се изпълнява, когато лазарките пеят из улиците"
Йорго любя, Йорго, шла дувечерь
пуд горънать стряхь, пут кривьть кръшь.
Чъ пулушъи. Йорго кък мъ маикъ гълъчь
кък мъ маикъ гълъчь, кък мъ тенъку учи:
Желязно, желязно, мър [illegible]
ни рани зъ вуди, ни дрънкъи бъкъри.
ни буди ухчяри вокщи шъ пувлякът.
ниви шъ завлякът, ниви жълтуклаги "

ЮНАК ПРЕЗ ГОРА ВЪРВЕШЕ 5.

Юнак прьз гърь въръешь свързънъ мума водяши
свързънъ д укувань с бялу д червену ремъни.
с бялу й червену ремъни и със златну гайтани.
Мумать му съ молящи:
„Пусни мъ, пусни млат юнак, азъ съм моя тъ моя -
нъ къръ ти съм тъкана, нъ къръ ти съм тъкана, тъкана горна бърдъ
на гайдъ ти съм леянъ, нъ кривак ти съм писанъ"
„Ни пускам, момя ля ни пускам
меня мъ майкъ заръча -
гледишъ сино ако стуяне,
ку ми дувидеш тъс мума,
тъс мума, сино ако, зъ снаха
тъй шъ тъ ымам зъ сънъ
и неся, сино ако, зъ снъха

МАЛЕ, МИЛА МАЛЕ 6

Маля, миль маля,
як бъ ми съ жени любъ ми съ жени
Маля, миль маля
зъ и знаеши любъ незнайну й пузнайну.
Маля, миль маля,
и зна путу любъ прьс пли и хуро слеза
Маля, миль маля,
съ [illegible] зъ, ту и с черну забрьцуи у
Маля, миль маля

бистру сълзи рони детъ сълзъ капни,
мала, миль мала,
там кукичъ никнь – ужчярь гу бирьт.

ПРЕХВРЪКНА ПТИЧКА – 7

прьхрькнъ хчйчкъ прьз равну дори
тойне Тудоро, тойне любе ля.
Кату пьхрькнъ и с глас пувькъ
тойне Тудоро, тойне любе ля
„Я излязь, излязь, булкъ Жилязо,
тойне Тудоро, тойне любе ля.
Хаберь ти нося ут съшть майкъ
тойне Тудоро, тойне любе ля.
ут съшть майкъ, ут съшть тейку,
тойне Тудоро, тойне любе ля.
Хьтьр дъ гледъш на свекърь си,
тойне Тудоро, тойне любе ля.
на свекърь си и нъ свекървъ си,
тойне Тудоро, тойне любе ля.
На зълвътя си и нъ девяря си,
тойне Тудоро, тойне любе ля.

ПЕТЪР КОЛЕЛО ДЯЛАШЕ – 8

Петър кулело дяльши,
кулшло зъ уденцьтъ,
тьркуло зъ тьпъвицьтъ.
Утгам Тудорь минувъ.
Петър Тудорь думъши:
„Ила, Тудоро, при меня
кешт.ичку шъ тъ пуштьм
правичку дъ мъ управиш"
Тудора думъ на Петра:
„Петре ле баш дългерино,
ас имам бързъ рабутъ –
мясль съм тястру кисалу
ша бързъ дъ гу упекъ:
дувечерь шъ мой годътъ
а дух ньделя сватбътъ"

ПРИПАДНАЛА Е ТЬМНА МЬГЛА 9

Припадньлъ темнь мьгль
пу муравь и пу дубравь
Ни мой билу темнь мьгль,
нъ мой билу сиву маду
Сиву страду. Вакъв ужчярь
нприть вири с кивал
С кивал свири страду мами
Гидир вири вакъв дозич
Вимь рози си пувивь,

хем пувьвь, хем приблявь
и придрънквь с ясен звънец
Утговаря вакъв ухчярь
хоб ть тебя, вакъв йогич,
вотъ пувиваш вить рози и придрънкваш ясен звънец?
Гладен ли си или жеден?
Нахранихть, напувьхть, нахранихть. Напувихть,
с роснь трявь чьирювь
студнь вудь кладянчувь.

ТОЗ ГИДИШКИ ИВАН - 10.

Тоз гидишки Иван, зъбушки й валушки
Де гу сам дъ доди бурбъ да съ бора,
бурбъ дъ съ бори бял камък дъ харгъ.
Дурде рикът момкъ еи гу Иван иди.
Като гу видяхъ седемдесет момкъ
къ кръка станаха вину да му дават,
вину и ракия· дъно дъ гу упувят,
упувят зъвълят и му кончи зъмнът.
Колкуту му давът вешъ по курах става,
вешъ пехливан ставъ, вешъ по ги заваля.

В СЕЛО СЪЙДЖИИ ДОЙДОХА 11

Х селу съиджъи додъхъ, съйджии и бизликчъи.
Х селу ужетя дъ читът. Чели ги и ги пръчели
Димуву стаду петстотъи, със агънцът хиляда.
Диму ижилък ни дава, ижилък, холъм, съйжилък.
Туй съ гу бядъ бядили бядили и уловили -
черни му върви ръзвили бели му ръця свързали

ИЗ ДВОР ТИ ХОДЯТ – 12

Из дор ты ходят, Руски мо, с кавал ты свирят.
Ньли ги чуваш. Руски мо, навън дъ излязеш,
навън къ прага.
Чувам ги чувам. Любя ля. ала ни смея, Любя ля,
ала ни мозъ, Любя ля.
Азъ си имам, Любя ля, четирмъ братя:
два уженяни, Любя ля, и два ергеня.
А уженятя. Любя ля, никаку ни думат,
тък ергенятя, Любя ля, къ подъ съдет.
Два ножа точът, Любя ля, и два брасача:
тебя щъ колят Любя ля, тебя и меня

БРЕ БЛАЗЯ, БОЖЕ – 13.

Бре Блазя, Боже къ тъзи мъки, из тъзи майкъ и къ могеш бъшта
детоь хранихь детой заседяль чоь утхранихь чьи утгледяль.
чоь утхранихь, чьи у чгледяль едноо сиика, а шка Никола
Чь сазидъть, чь казидисъ маль вомнь с лисо бивуля.
чь си праула черни угаро и си насеи бяль пшеница

[illegible] нашея бял пшеница и се напълнь нови хамбари
чюе утиди на срат на пазар на нову селу на Пруващия.
Пруващичень хоро играят срят хорото им дъру мисоку
[illegible] дървоту студен кладенец на кладенць двя момы стувет.
Дв[illegible] мыл[illegible] друшки. Инъ са другъ тихом думъхъ
„Бре бладя. Боже на тъзи майкъ и нъ пожиз бъшта
дето, хранили, детой следали този сынака, сынка Никола"

НАДНИКНИ, РАДО – 14.

Надникни Радо нат студень сърлинь дрнь Радо ляо, малкъ моме лье
Надвиши. Радо, млады зюмеякъ, дрнь Радо ляо, малкъ моме лье
Въвуръ гуро. Въ сянкъ тлял, дрнь Радо ляо малкъ моме лье
Мър некъ гурь. Чи фъ изгури. дрнь Радо ляо, малкъ моме лье
Моятъ майкъ и моят бъшта, дрнь Радо ляо, малкъ моме лье
Чи ни мъ дали дету съм щял, дрнь Радо ляо, малкъ моме лье
Дету съм щял, дету мъ щели дрнь Радо ляо, малкъ моме лье
А нас мъ дали на арапинъ, дрнь Радо ляо, малкъ моме лье.
На арапинъ, на джелепинъ дрнь Радо ляо, малкъ моме лье.
Арапин имъ четири дяца, дрнь Радо ляо, малкъ моме лье
Четири дяца се мумичетъ, дрнь Радо ляо, малкъ моме лье
Се мумичетъ, се расплисчитъ, дрнь Радо ляо. малкъ моме лье

СЛЯЗЛО Е МОМЧЕ – 15

Слязлу мъй мумче, Радо, загорче,
загорче мумче, Радо, търгохчи.
Ут селу нъ селу, Радо, ходяшю
хубави моми. Радо, лъжеши.
Ут де гуй Рада, Радо, зачулъ,
тя му съй в очьум, Радо, присмял.
„Пустатъ чумъ, Радо, загорскъ
загорскъ чумъ, Радо, търгохскъ"
Ут де я зачу, Радо, мумчету,
то у радини. Радо, утиди
„Хубавъ моме мори, Радо мо,
стани ми Радо врата утпури
ам тъ пувидъ, Радо, зъвидъ,
Нъ зборъ, Радо, нъ димитрухдень"

ВЪРБА ИМА, ВЪРБА НЯМА – 16.

Въ[illegible] имъ върбъ нсмъ, меня майкъ дрнь имъ
Чи ни мъ дали дет съм шила, дет съм шила и искала
[illegible]ала съм, искали мъ
Ни мъ дали надалеку. надалеку при[illegible] села
[illegible]ал ро[illegible]ала х чотулъ[illegible]ту, при зъл дъскор и свекър
[illegible]Никорбъятъ зле научинъ дъ ми дали гредо нощи.
[illegible]рищи нощи помиощи да и дайам спуйи. Вуйъ
[illegible]туйнь вуйи, калдинчуйъ
А[illegible]у пекъх на кипа[illegible]ите kolиницити просиняли.
Кубиаиицитъ забяскъл, забяскъл али пуи[illegible]ала

НАНИ МИ НАЖИ – 17
Нани ми нани, Кьно льо,
да растеш и да пърастеш,
да ть майка ти ужени
на другу селу зь други,
за другу любь нзнайну,
низнайну ньту пзнайну.

СТОЯНОВАТА МАЙЧИЦА – 18.
Стуяновъть маицицъ тя нь Стуянь думьши:
„Сино Стосне Стосне къдя плаґнувашь мандрувашь?"
„Мари мале стара мале ас плаґнувам, ас мандрувам
матьк долу ас пулету по надолу краѝ муретy
пут двя дърветь мисоки дету момь платна белят.
дету бульки шитя шият"

ПЕТКА И СЛАВЕЙЧЕ – 19
Петкь х градинь съдяш с пуд бял пуд червен трендафил.
Бял съ ръжаф шиеш, хем шиеш, хем пеешь
и на славейче думашь
„Славейче, песнопойче ле хайде дъ съ надпяваме.
ако мь ти натпееш, шь ми утрежш кусьть,
ако ть ас натпея шь ти утрежь крильцету,
крильцету ут раменцету",
Пель съ, натпяваль съ, натпя гу Петкь дивойкь.
Славейче на Петкь думьши:
„Петке ле, младь дивойке нь ми утрязвай крильцету,
крильцету ут раменцету дур съ утгледьм пальцитя"

Я БРЕ НИКОЛА – 20.
Я бре, Никола, мамин сине шито съ коня путкувашь?
Дь ни мериш плен да бягаш плен дь бягаш дь забягваш?
Мари мале, стара мале аз ни мяря плен дь бягам,
плен дь бягам дь забягвам. ас най меря дь съ женя,
дь съ женя. дь съ гудя зь малкь любовнячкь.

ЯНО, КАЗЪМ, ЯНО 21
Яно, казьм, Яно, насадила Яна
зилень градинь, зилень курия.
Ис куроўкьть о вакьл ухчерь ходь,
с медян кавал свири. Каваль му свири
свири и говори: „Худи, Яно, худи,
худа дь ть сгудам, сгудам дь ть уженим
зь ино кумшийчи, зь ино кърезийчи.

ШЕЙКА СЕ ПРЕОБЪРНА – 22
шейкь пъзлатнень, шейкь пърибрень. шеикь съ прьбърнь
че съ извивала дур два три момкь. дур два три момкь
и дур два три момкь. Чи съ устанала
Петкь дивойкьть о кучар иргянинь.

ШЕЙКА СЕ ПРЕОБЪРНА друг вариант 23

Шейкъ съ пръбърнь,
шейкъ пузлатень, шейкъ пусрибрень.
Чь съ издавили
триста момка, тридесет девойки
Току устанали
Каля дивойката, Стуян юначето
Каля му думаши:
„Стуене льо, любе ле Стуене льо любе ле,
Дзведь мь любя
ис туй Черну муре, ис туй Черну муре
Завиди мь любя
х вашту равну дор., х вашту равну дор.
Дори шь ть мыта
със аляну було, със аляну було.
Гибре шь ти хъргам
със мораву сукно, със мораву сукно."

СИВИ ГРИВИ ПЪЛЪБИ – 24

Сиви гриви галаби, накадя сть лятали,
лятали й ляталували?
Ляталь сним лятали, лятали й ляталували,
лятали й ляталували ух царюв дорови.
Како прави царица, царица господарица?
Царица на стол садяши, машка си рожба даржаш,
машка си рожба даржаш, шапчица й шиаш.
Шапчица й шиаши ут девет варви алтани,
ут девет варви алтани, дисетъ й бял мъргарит

ЖЪТВАРСКИ ПЕСНИ

ИВАН НА РАДА ДУМАШЕ – 25.

Гпее се по пътя към и връщане от нивата)
Иван на Рада думаше: „Хубавь биль, Радо мо,
хубаву първу любя ля Сношти съм, Радо, замрькнал
Вых Сазвеи градь гулямь чь стувях. Радо, чь гледьх,
Кът тебя мума ни видях, кът тебя биль й червень,
Кът тебя тенкь й мисокь".

КОГАТО ДАВАТ ПАЛАМАРКИТЕ 26

Извади, Еньо, паламарките,
да видим, Еньо, коя й чистить.
Здряль дуля недуздряль,
дету здряль, там капналь.

ТОДОРА ЖЪНЕ КРАЙ ПЪТЯ - 27.

Тудорькь жени крайь пьтя. Тодур ис пьли Върлеьи
Тудорькь думь Тодуру: „Баёно льо, Баше Тодуре
слеждьх ть, баино Тодуре ни мужьа ди ть пулиж
Дайь си турчин българин или черан цыганин?"

Тодур Тудорки думаше: „Сестро льо, быль Тудорке
Дзанын ль конь сядь ли, турчин сас калпакь ходь ли?
Знаеш ли, сестро, помниш ль кату турцитя додяха,
турцитя, тия черньтя? Кату селту запалиха,
чь ни взяря сестро льо, хамбаря дуварлята.
никаку ни ми думоля наи ми домиля сестро льо,
бунычьту хубавельчьту. Кату гу х возьня хърлихь.
пък то сестро льо, изрива ка у дъници ньгерюхдень"

САЪНЦЕТО ТРЕПЕРИ - 28

Саънцету трьпть засядь зъп гуръ зилень, гуръ зилень.
Димитър чикъм закожфь с негувть булкь Иленкь.
С негувть сестра Станчиць Димитър дума на Станка
Сестро льо, была Станчице, честу съ честу ни издяла
дъкодь нь сноп ни турлаи утголу идат три турка,
три турка, три анадолка!"

РАДКА МАЙКИ СИ ДУМАШЕ – 29.

Радкь майкь си думьши „Вотъ мь ради мали мо,
нь Недялкувьтя синуви, чи тиь съ многу рабо тиш
денем си нивь пуженвьт, вечар я с просу засявам.
Куга съ идим у дома, пък меня карат, мали мо,
дванаись кравь дъ дуве Дурде ги мале издуве
дурде тельцитя изльчь - синьо се зори зазорь
и пак на нивь утодами"

ЖЕТВА СЕ ЗАЖЕНА – 30

Жетвь съ зажень, жетвь ичумянь. Димка съ разболя.
Жетвь ъ дужень Димка уздравя
Чи взаяь Димке нь мисокь чукь, та видяла Димка
нивь нижанать, сноп ни сблячено
утиди съ Димка, легнала с болна Боля я пувърнь.
Димкинатъ майкь, тя нь Димка дунь.
„Димке казьм, Димке, ку лижиш ут боля -
лижи. уздравявай Ку лижиш ут сивдь -
лижи въ умирай"

ПЕСНИ НА СЕДЯНКА И НА ВАЛЯНКА, ХОРОВОДНИ

ЩО СТОИШ, РАДО, НА ПЪТЯ – 31.

Што стувиш, Радо нь пьтя, нь пьтя нь крьстольля,
нь кубанитя мостуви нь цевятте грумове?
Зь брагть ли съ подявай, зь брагть, Радо. Иванъ,
Зь с убанитиме Сипуни? Брагть п , кажат ловиль,
Михаил а ру глубила и бивуатя му продали пу голи боси цигани.
Кати у чи Радо еше думь, растаъ кулан кут зинен.
Кутрини и кузмини, не мостуси гу пръметнь
и съ малдинки ужи и
Іванъ съ Радо ули и кърваше съ лиси нъ.
Вардане Радо. Иванъ и пукарат ши Сипуни
Сипуни вардан видяли

ДОБРА НА ПЪТЯ СЕДЕШЕ 32

Добрь къ пътя, мьрз съдяши
Иван ис пътя, мьрз въряш
Той си на Добрь, мьри думаши
„Добоо ьо, мьри хубава
рану седеньки стъкняти
ь ниь със маикъ, мьри, шъ додим -
на меня станиш. мьрь ни станьш,
къ маикъ, мьри шь станиш!"

ДАФИНКА ПЛАТНО БЕЛИЛА - 33

Дафинка з платно белила
на тиха на бял Дунава
бъяь ми вятър пувяло,
дребен дъж заваляло.
Дафинка мома пувече
Дафинка плава и вика.
Иванчо пу края ходяши,
той на Дафинка думаше

„Плавай ми плавай Дафинке,
дъно на края исплаваш,
на края на бял Дунава"
Дафинка плава и вика
„Ня мога, Иванчо, да исплавам -
косата ми съ закачи
на ракитови корени
на овчарови ремаки"

МАРА В ГРАДИНА СЕДЕШЕ 34

Мара х градина съдяши.
пут бял пут червен тринфафел
Лято майкъ си кълнеши
„Бог да ть убий, мали мо,
дечу ма мале ти даци
на Жеку, на хайдутина.
Дъль нима момък за меня,
я момък, мале, я ерген
Дутегналу мий, мали мо,
кървави рози да пира,
чубешки глави да крия,
въждавь саби да трий.
Хората седят вичерят,
аг ук рякапа у подям
кървави рози да пира

Тази вечер пак дощ
пак дощ и пак дунеси
ини ми рози кървава
И ук ризапа, х ръката
ини ми ръка чубешка.

и на ръката на пръста
ино ѫ малко пръстенче.
На пръстенчиту пишаше
мое ти братче Иванчо"
Викнала ѝ Мара да плаче.
Жеку на Мара думаше:
„Мър мълчи Маро ни плачи,
мъгълву бяше врямиту
ни мужих да гу пузнае"

БЕРИ МИ МАЛЕ ГРЕХОВЕ 35

Бери ѫ мале грихова мъри, грихови ошти дертьова
дету ѫ малкъ ужену мъри, ужени тъ ѫ зачерни
Мойте мале друшка мъри. тъй къ хурото играят.
тъй къ хурото играят мъри, пък ас съм мале съмичка
пък ас съм мале съмичка мъри. със мъшка рожба на ръце
и друга мале на сърце
бъри ѫ мале грихови мъри дету ѫ малкъ ужену

БЕГЛИК СЪБИРА 36.

Беглик събира, събира, утпак лозята х биглишку
И Стуян дска да иди, майкъ му ни гу пускаше:
„Ни ходи, сынко Стуяне, биглишка рапта ѝ лошава"
Стуян майкъ си ни слуша, отльчи Вохци петстотин
и Вакъл йонъ шестотин.
Та ги путкарь, путкарь, утпак лузят х биглишку.

ЩО МИ СЕ ЧУВАТ ДВА ГЛАСА - 37

Што ми съ чувът два гласа, два гласа дур два кавала'
Дали е хтичкъ янлийкъ?
Ни билу хтичкъ янлийкъ, най билу булкъ величкъ.
Тя зъ драгинкъ си плачаше. зъ драгънкъ си Стуянъ.

ГРОЗДАН НА РАДА ДУМАШЕ 38.

Грузан нъ Радъ думъши:
„Любя, Радо мо, Радо мо,
вотъ гу тъчеш туй дарь,
туй дарь - тенку мисали?
Радъ на грузан думъши:
„Люби грузане, грузане.
аз гу тъкъ туй дари,
туй дари тенку мисали.
Дъ гу дариват, дариват
ну Грузанова родове"

ПЕТКО РАДИ ДУМА 39

Петку Радю думи Радо, любовнице
Вънъ сгуворнице
Радо умори ми.

Радо утключь ми
Вашту дьмшьр порть,
Вашту диван капу!
радь Петку думь. Петко, любовнько,
Вяі ек сговорнско,
Немь ть утеря,
Немь ти утключь.
маикъ мь замина, замьна 0 зарьча
„Радо, клеть дьте,
клеть и проклеть,
куга Петку доди,
Петку тойту любу,
Дь съ ни ьзльжьш
Вратать дь уториш!
Вратать дь утключиш!
Шь ть Петку ьзльжи,
Шь ть у тях зьвде!"

РАДКА КРАЙ ДУНАВ СЕДЕШЕ - 40

Ратькъ крьь Дунаф садяшь
Бялу сі лиди мияшь
и нь Дунавь думьша.
„Дунаве, бели Дунаве,
ть кату течеш далеку
прат девят земи надалек
ли видя Стуян дь мине?"
Дунавь думь ни думь,
Ала нь Ратькъ продумь
„Видях гу, Ратке, Видях ту
х пундяник раку сутринть.
Дор три гимьи минахь.
Пьрвьть Стуян карьша,
Със мердь свьрькъ свирящ.
Свьрькъ му свири, говори:
„Ратке ле, забравя ли мь?
Ас шь ть Ратке, забравя
Куга Дунавь присъхни,
Урачи дь гу ьзурьт,
На мясту лози дь съдят
Лозьту грозди дь стани,
Гроздьту вину червену,
дь пия дь съ напия
чак тугас шь пть забравя!"

СЪБРАЛИ СЕ, СЪБРАЛИ 41

Събрали съ, събрали
Биловскитя крайоше
Ханашки върли башии
Ну бял ръкь дь варуят

Чь съ минали, минали
дядо Велику и Куцар
Дядь Велико стрялили,
стряляли ут коньо свалили
Куцара жух съ уловили,
алян му опас развили,
бяль му ръце свързали
Чи гу пувсаи завеи
ньо К[illegible] баир чукьть.
Три пьтя гу холъм сваляли
дур му гльвьть удежьт
Гльвьть му съ тыркаля,
а язика хортувь
„Бре ли е язик зь меня.
зь моить булкь Тудоркь
тя немь нойди никуги,
тя храни двя сирачить
вълку и Радь двенькитя"

СЪБРАЛИ СЕ ОВЧАРИТЕ 42

Събраль съ ухчерите, ухчерите и стадарите
бирях съ питьях съ „Кой ше съ юнак наеми
бяль Радь дь излъжи?"
Ни съ нае нойди никой, най съ нае мамин Тоньо,
мамин Тоньо малкуту мумче
Той у Радьно утиди и на врьтать пувикь.
„Добьх, Радо, дь ть водя ньо батя зълъ дь ставвш"
И Радь му и пувярвьль – стань му Врать утори.
Пуведи я мамин Тоньо, пуведи я, заведи я
ух гурьть ньо къшьта да им пече топъл пьтки.
да им сыро сыренитy.

КОЙО СЛИЗА ОТ ГОЛИЦА - 43

Коио, Койо Кустадине, Койо, Койо Кустадине
Кълдърма, карагюзюм
Юлдюрме, сърце ни вдигай
черни очи не гури меня. (Припев)
Коио слизь ут Гуличь, Коио слазь ут Гуличь
(Припев)
Кит ни ноги ни стрънапа, киткь носи ни стрънапа
(Припев)
Киткыта му продумьла, китката му продумьла,
(Припев)
„Ни ми сувай на мамите, ни ми сувай на мамите
(Припев)
Че мамите крипко хоуят, чи мамите крепко хоуят.
(Припев)
Крепко хоуят и луди носят, крепко хоуят, луди носят.
(Припев)

СЪНЦЕТО ТРЕПЕРИ 44

Сънцету трепери, трепери й захожда
тът гурь зимень, зът боинь пъинина.
Сичкі тя бързъка х селу да си сидът.
х селу да си сидът слатку дъ вичерят
Дръжинту любъ то ут селу излазь,
то их къръ утодя, х къръ х кълтърьмъ.
Неми ни съ ревни ревни и пуревни
чернуока момъ, пъструока булкъ
д ний му съ ревни ревни и пуревни
тугикъ бързъ коня и пушкъ бойлии,
пушкъ бойлия и сабя френгия

РАДКИНА МАЙКА ДУМАШЕ 45

Радкинъ маикъ думъши „Радке ле иди-къ ъ мама
защто съ рану натруха, тък нъ хорото ни утодяш?"
Радкъ маикъ си думаши „Мо мале, мо мила мале.
ас сумъх да ти ни кажа, но къти мъ пъташ дъ кажа,
дъ кажа немъ ти скрия Кату мъ Стуян залюбъ
алян г.і врахамъ ублякъх. червень валь забрадих,
чь нъ хорото утъдъх, нъ моми хоро пуведъх,
нъ момци песень ас запях
Кату мъ Стуян устави черън си чукмань ублякъх.
черъ съ вала забрадих и нъ хорото ни утодям"

РАЗБОЛЯ СЕ БОНА - 46

Разбуля съ бонь, Бонь сгудэнцьтъ,
сгудень мянень, младь и зилень
Бонъньтъ майкъ, тйа пу пуле ходъ
булкь дъ си бъре бонь да лякува
Бонь сгуденцьтъ нъ майкъ си дума
„Мале, мила мале, ни ходь пу поли,
ни бири трявьтъ, ни суши вудьтъ;
Бонь ша си умре, Бонь сгуденцьтъ"

ДЕ СЕ Е ЧУЛО - 47

Мърь де съй чулу й видялу
мума х тьминица дъ лъжи
Кату мъ янкъ мумата?
Лъжала малку ни мозу,
Лъжала девет годъни.
Родовъ я забравьли.
родовъ и комшийкятя -
Маика ъ ни я забрави
на десетата сутъни
станала рано х пиделя.
набрали сутри бусилек,
чи на [illegible]
и ут темници пенчари

тъху на Янкъ пувъка:
„Янке ле, казъм Янке ле
тукъ ль си, Янке, жува ль си?"
Янкъ съ ут тъмну убади:
„Тукъ съм, мале, жува съм,
жува съм, зъ къко ти съм
вежди ми учи прикрили,
нокти ми лакти стигнали"
Янкинъ майкъ думаши:
„Придай съ, Янке, придай съ,
придай съ зъмни турчинъ!"
„Ни съ, мале мо, придавам -
девет съм год ги лижала,
Вешъ девет, мале, къ лиже -
турчинъ немъ дъ зъмнъ;
туркать с вяра лошава,
тя къ лошаву мириши
къ суху бъзъ варену.
Пък българската мърши
къ ситен дребен бусилек"

МАРЧО НА ДОНКА ДУМАШЕ – 48.
Марчу на Донкъ думъш,
„Любя Донке ле, Донке ле,
хайде ми млада пристани,
пристани дъ ми вудисаш -
дорде си малкъ ù глупавъ,
пък на лъкъ си хубавъ!"
Донкъ на Марчо думаши:
„Любя Марчо льо, Марчо льо,
немъ ти, Марчо, пристань,
заради твоятъ майкъ.
Тя дету седи и стани
се зарат меня хортува"
„Ас нъшитъ Донкъ зъ снахъ,
зъ снаха, зъ първу чеду.
Донкъ ух дорь ми ку стъпи,
стърнкътъ ли ù искупая,
пръс плиитъ ли я пръхърля
и пак нъшитъ Донкъ зъ снаха"

РАДА ПОД ДЮЛЯ 49
Радъ пут дуля съдяши,
пут дуля, пут желтъ дуля.
Иван ис пъти въреши
Никак ни Радъ ни речи -
ни дъбър ден, ни дъбър вечер
Рада къ Иванъ думаши.
„Иване любя Иване,

Видей съ сърди ньо меня,
най съ сърди на маЈкъ си
Тя дету седи, дъ стани,
се зарат меня хортува:
„Съниви Радъ, дрямливъ
тельото кара задрямва,
кравьтя дувь заспивъ,
мајкуту носи · спинъ съ"

СЕДЯНКАТА ГОРИ 50
седянкатъ гури ньо нединъ вратньк
синките дедъка, сам недъ я немь.
Дому и той гу немь вешь ги гуменувам.
Дому съ задаци недъ той водяши
ут дачк съ запря на крьвак съ путпря.
на крувак съ путпря със кавал засвьри:
„Недо, малкъ моме, недо пристани мь,
Недо вуйдисай ми, шь тъ пувда, Недо,
Шь тъ завдъ Недо, у дома при майкъ"

ЛЮБИЛИ МИ СЕ ЛЮБИЛИ · 51
Любичь ми съ любилъ Ратку и Слахкъ двамать
ут малъки дур ду гулемь. дур гулемь станали
Гулемь зъ уженвань, по-малъки зъ згудяванј
Чь прувођи Ратку жинихлъ, жинихлъ желать бъклиць.
Жинихлитя му върнали, бъклишьтъ ни му пуели.
Ратку съ жалну нажали – тоь при ухцетя утиць,
улувь най-баш увень ј гу на султань пудаць
ь на султань думаше: „На ти султане тос увен,
дай ми султане, двамъ сеймени с кони дъ идам,
Слахкъ да уткрадним, ут нивь, ут баштина ў"

ИВАН НА РАДА ДУМАШЕ – 52.
Иван ньо Радъ думъши:
„Хубабъ бяла Радо мо,
мьр къкоў нашту любяни,
любяни низабривани
Сутрин тръгвам ньо нивъ -
Върс Радо, ь мьсля,
нашгъ съм нивь пудминал,
ньо вашгь, Радо, утьдьх
Сетня съ, Радо. пувърньх,
назат съ, Радо, убърнах
кусь х селу завърньх
ь седньх ас дъ ям,
кусь на ум ми дойи зъ тебя.
ь си халкатъ зъбравиљ,
халкатъ ньо сљиняшъ
лъбъчьтъ на пянищьтъ
мьр къкоў нашту любяни"

СЕДНАЛА Е МАЙКА КРАЙ МОРЕ 53

Седналь й майкь краj муре краj муре краи Черну муре
с нейнитя девет синуве да яде майкь й дь пье
Майкь сынуве думьше „Като ядеты с пиеты
кой зь како имь мерак?"
Наj-малкия сын Иваньчу, той на майкь си думьше.
„Ас имам мерак. мали мо, купи ми лиси бивули,
дь урь черны угъри, дь сея бяль пшениць,
дь тьлъня нови хамбари"

ТОДОРО ТОДОРКЕ 54

Тудоринь майкь нь Тудорь думь
„Тудоро Тудорке. ти моме хубавь –
два градь угряла и два загаряла
ни съм ть питьла како люби любиш:
дали козар любиш или вуловарин"
„Любя, мале, любя калнуту чухчайчи-
дету рани, мале, рану нь нивать;
вечер съ дохожда нь чушме утодя,
меня там заварга. Чи стувяхми, мале,
ни си приказвахми три пъти сълнци
изгрявь и три пъти, мале, засядь"

ПЕСНИ НА БАБИН ДЕН И НА ПЕТЛЬОВ ДЕН

ТОДОРО ЗЕЛЕНА ГОРО– 55

Тудоро, зелено горо,
Тудоро, заспала ли си
или си бая чакала?
Дур иди баю нь Стамбул,
дур иди и дь си доди.

СИЛНИ ОГНИ - 56.

Сильни огни гурят.
Сильни вятри веят.
Кого съ завяли?
Ивань съ завяли
х яневуту дори

СВАТБАРСКИ ПЕСНИ

ГОРО, ГОРО ЛИЛЯНОВА - 57

Горо, горо Лиляновя,
Лиляновя з Стуяновя
щето ти горо пубжиналь,
пубяжиналь и пусърнеяль?
Дали тви сълна агань
или тви пожар пожнъл?
Горята не жиа да дума,
ни думи и да хорипува
Жчинки от гиязду ысърькна.

Тя на стуянь думьша:
„Стуяне младу й глупаву
ни питай, холъм, зората,
най са попитай хчичката,
хчичката-ляс повлчката -
снощта ут тукь минаха
трь сънжура млади роб.“

МЛАД СЕ Е РАДУЛ ЗАЖЕНИЛ 58

Млат съ е Радул заженил.
Радул съ девер немьша
никола девер калеса.
Майкъ му ни гу пускаши:
„ни ходи, синко Никола,
ни ходи младу девярчи,
нъ Радул баш войводатъ
там имъ мечкъ стръвницъ,
тъ ль ви сино изяде“
Никола майкъ са ни слуша.
Той съ хубаву натрухи,
младу девярчи утиди
на Радула баш войводатъ.
Зель булкъ, върнали съ.
Минали пуле широку,
стъпилъ гурь зиленъ.
Стръвнь съ й мечкъ задала -
хем иде мечка, хем риве
с краком земетъ диряши,
с гла.ом набету деляши,
с ръком кладаци земьши,
срещу сватбата хърсаши.
Сватбарьте избягали
устанали зетя й булката
и лудо младо деверче
Никола слязи ут кулата
и съ мечката улови,
гу боя си я изгьнь
и я земетъ удари.

БРОЙ КАТО ЗА БУЛКА ТРЪГНАЛИ - 59

Брой. като за булкъ стръгнали ичумиците сеехд
Висина чорящи цвятяхь.
Брой. зели булкъ върнали съ, ичумиците женеха
Висини чорящи зреха
Брой гу черну муре дупрял. муретy съ разиграл
муретy съ вълнувало
Брой ут брэк съ нь брэк хърсаш. муретy курбан пуснь
муретy курбан да земи
Брой. сватьари съ чудихь кось курбан ди вземат

kozъ zъ kurban dъ dъdat
Brou, xatu dъ dadem zъlvata, zъlvata naj-mъnjkata.
Tя nemъ majkъ da r..ve i nemъ teJku dъ tъži.

ПЕСНИ НА МЕДЕНИКА

РЕКА ТЕЧЕ 60
Рака тече вейкъ вече
мърь колъно, дево лъо
Истекло ми е ясну сънци.
та огряму Света гора
Ино дръвце ни огряло
то дръвцето само грее.
само грее само тлее
Пут дървоту сиво стадо,
ис стадоту Стуян ходь,
та избира шаро агни
дету сучи деветь майки,
десетать негувать.

СИНЬО БЯЛО ЦВЕТЕ 61
Синьо бялу цвять
на два дяла расте
на два дяла расте,
на два капинови.

ОЙ ПЕТРЕ - 62
Оь Петре Петре,
Петър ловеца,
Петър ловеда,
Петър ловчиа.

БОЙО БОГДАНИНО - 63.
Бойо богданино,
Залюбьл бял Бойо (2)
хубова Желязна,
гьздава девойкъ.

СОКОЛ МИ ЛЕТИ - 64
Сокол мь лети, бульо лъо, сокол ми лети.
То нь е сокол, бульо лъо, то най е Добри.
С хранен коня, бульо лъо, за конак пита
За тебе конак, Добре ле праву х Иленина

ПРИ ОПЯВАНЕ НА ЕЛХАТА И ОБЛИЧАНЕ НА БУЛКАТА

НЕДИЦЕ НЕДО 65
Недице Нецице недо хубава,
зъ бял Недь додъха,
ль бял Недь додъка,
уп далек, уп лашкь земье

ВОРЯХ СЕ ВИВА - 66

Ворях съ вивъ, гувива
съвем съ листом възвива
да стовi зълен зъ зимя.
дъ държи сянка зъ летя.
Златнъ ябълке, Иленке ле
сребърен прьстен, Добре ле

(Припяват се имената на младоженците)

Я ОГКУПИ СИ - 67

я откупи ле, млади кумчо льо,
сянкъ зълень,
чь лете иди. млади кумчо льо,
чь сянкъ тряба.
нь ей зъ многу млади кумчо льо.
нь ей зъ малку,
тъман зъ хиляда. млади кумчо льо,
зъ хиляда и петстотинь.

НЕ МИ ТРЕПЕРИ 68

не ми трепери. бяла куприно, не ми ромони
ще щеш дъ идиш, бяла куприно, нъ друго селу
При другъ маикъ, бяла куприно, при другъ тетка.
При другъ братя, бяла куприно, при други сестри.

НЕ СЕ ПРЕДАВАЙ 69

нь съ прьдавай, сестро Станки мо, нъ кръстичкътъ;
дъ ти прьбугла, сестро Станки мо, със бялу було,
със бялу було, сестро Станки мо и със червену.

Я ЗАВАРНИ СЕ 70

Я завърни съ, булке Янки мо,
дъ ти пракупаш горьнъ градинкъ.

БЯГАЙ КУМЧО - 71

Бягаи кумчо, дъ бягами,
чь ми булкъ открадняли
от башчини й равни доли,
от майчини й бяли ръце.

РАДВАЙ СЕ, МОМКОВА МАЛЕ - 72

Радвай се радвай, момкова мале снаха ти водим.
Да ти утиснъ, момкова мале, от ляп. от вудъ
от ляп от вудъ, момкова мале и от ноштувя.

ЩО МИ СЕ ЧУВАТ ДВА ГЛАСА 73

Што ми се чувати дна гласа, два гласа дур два кънила
Дали е хлопчъ янашка или бъбъшка?

Ни била и хтичка янайка, ни въълийка.
Най била вулъ вилачка тя зъ драгънка съ плачаши,
зъ дръгинка съ стуяна И на драгънка си думаши
„Я стани, драгинко, да видиш момите зъ вудъ утюдят,
и пойтъ тодна Тудора и тя зъ вудъ утодя"
Тя нъ була съ думъи.. „Чувам тъ, булъо, чувам тъ,
ала ни мозъ дъ стань змаята ми съй срасналъ
със зиленатъ мурабъ"

ХУБАВА БУЛКЕ ЯНКИ МО - 74
Хубавъ булка Янки мо, стани ни врата утвори.
Янкъ съ ут къшти убади „Гьорге ле кьоражйно,
жаляско, младу деверчь, немъ ви холъм утворя -
вий ль мъ холъм излъжъ тъ, шъ мъ х нечуви зъвдети"

МИТРА Е СЯНО КОСИЛА 75
Митро льо мьлото, Митра й сяну кусила
вечер пу хладинатъ, сутрьи пу мяхчиньтъ,
Митро льо мьлото, куси, куси Митро мо,
фьно рькъ уткусъши, я деснуту куляно.

МЕНЕ КАНЯТ, МАМО – 76.
Мене канят, мамо, мене молят мамо,
кръсник ас да стань, люби дъ венчавам
с какви крака, мамо, ду там ас шъ идъ,
с какви ръце мамо, свешти ль й държъ,
с какви уста, мамо, кумичкъ ль й кажа.

ЗАСПАЛА Е МОМАТА – 77
Заспала й момата, момата.
Иван пехливан х градинь, х градинь.
Майкъ й я будеши, будяши.
Стань, сънко Димитрино, Димитрино,
дъ тъ майка ти полита, полита,
какъх си съня съгнила, видяла
видяла съм, майно льо, видяла,
сукол хърчь пу нибе, пу нибе
на крькъ му ремьнце, ремьнце,
на криле му звъячета, звъячета,
на преня му мрежичка, мрежичка.
Мрежичката й кръсника, кръсника,
звъячета - зълвитя, зълвитя,
ремьнцета деверя, деверя.

КОЛЕДАРСКИ ПЕСНИ

СЯЛА Е МОМА - 78
Сяла е мума рани бусилък, вие дур две моми вие две калини
Ачни су сяли цени дни кнел, вие дур две моми вие две калини
и дух пилуни бял цвит пуснал, вие дур две моми, вие две калини

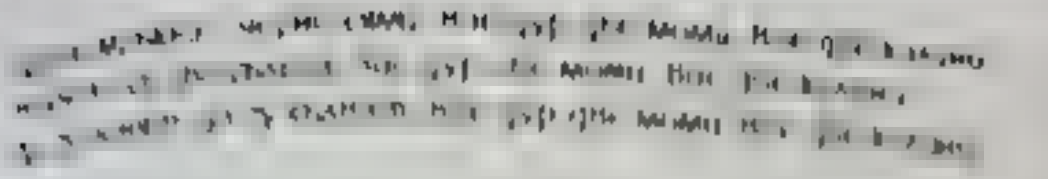

РЕЧА Е МОМА – 79.

(Хорво: наздраве! наздраве!)

ПОХВАЛИ СЕ ДОБЪР ЮНАК – 80.

(Хорво: наздраве! наздраве!)

МАА І МОМА

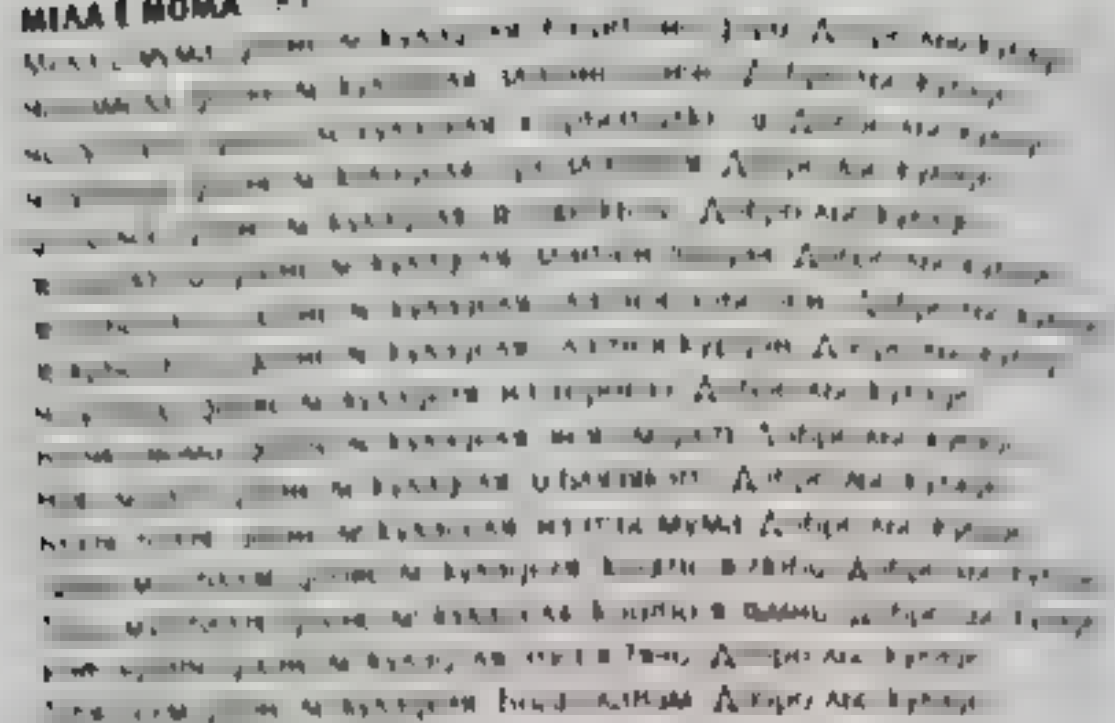

(Хорово: наздраве! наздраве!)

РАЗБРЈИ СЕ МАЛКО МОМЧЕ

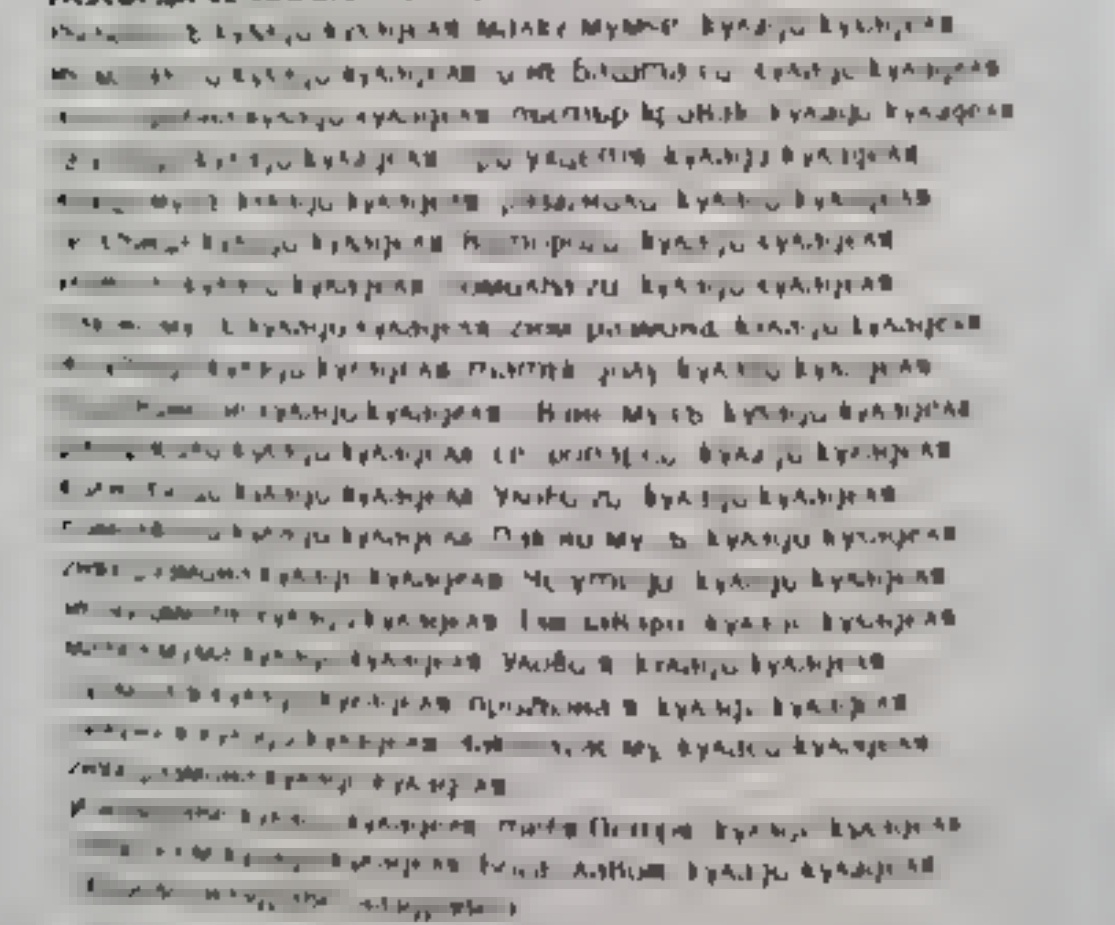

МАЛЧАО І МЛАДО ЗМИЈЧЕ

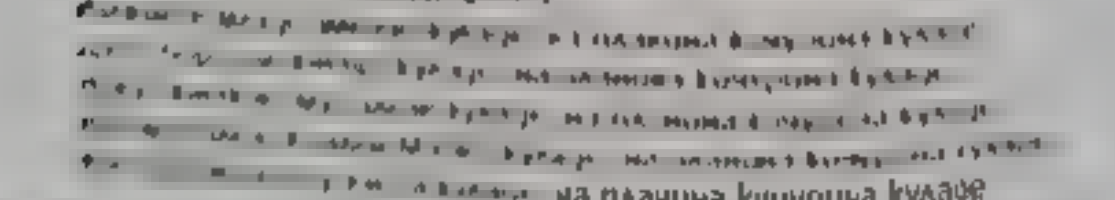

на планина кичурина кулаје

[illegible]

КОПАЛА Е ДИВДА – 84.

[illegible]

ЗАУМАЛИ СЕ МОМА И МОМЪК 85

[illegible]

ти чърдъ меня зъари бършаян" момни ая мълъ кулъдя ая
Де го ачу момиць мълъ, момня ая мълъ кулъдя ая
та прѣвнца мълду фърлърчи, момня ая мълъ кулъдя ая.
дъ у ничє теньк тулола. момня ая мълъ кулъдя ая.
и пукрьи неч шъсен бършаян момня ая мълъ кулъдя ая
Мума момку пък ги кърш момня ая мълъ кулъдя ая
„Ако дъ видем кръш сраит'у момня ая мълъ кулъдя ая
Ас ъъ тънь мрямурнь чуъмс момня ая мълъ кулъдя ая
ти пукрьи меня срещъян бъшкъль момня ая мълъ кулъдя ая
и надъ ве тебя цинсто но момлчето момня ая мълъ кулъдя ая.
Виорита куца сомалада име по но момчето, следно двете групи.
Вази орем момня ая мълъ кулъдя ая.
Бъгъ съ вам момня ая мълъ кулъдя ая
(Хорово: наздраве! наздраве!)

МАРКОВА МАЙКА – 86.

Ходам съ куладе ая зоран зора куладе ая
ни мя бъ куладе ая зоран зора куладе ая
Наз мои бълу куладе ая, Маркува майка, куладе ая
Ја съ кода куладе ая горе и долу куладе ая.
дъ съ търси куладе ая неин синкъ, куладе ая,
неин синкъ, куладе ая. Кралев Марко, куладе ая
Срещом срешта, куладе ая. срещом пита, куладе ая
на пътъ срещна, куладе ая. яснуту сънци куладе ая.
„Од тъ тебя куладе ая ясно сънце куладе ая
ти кому грееш куладе ая тъи ут мисоку куладе ая.
ни виоя ли. куладе ая моя синка, куладе ая.
моя синка куладе ая Кралев Марка, куладе ая
утуваря куладе ая. яснуту сънци куладе ая
„И дъ видя куладе ая ни пушивам куладе ая
и дъ срещна куладе ая ни зборувам куладе ая
утуваря куладе ая Маркуза майкъ куладе ая
„Моя синкъ куладе ая, тъвърде и личен куладе ая
тъвърде и личен куладе ая Теб прилучи, куладе ая
На чему му куладе ая. дребни звезди куладе ая
на плешкъ му куладе ая, ясен месец, куладе ая.
на гърди му куладе ая яснуту сънци куладе ая
утуваря, куладе ая. яснуту сънци куладе ая
„Видях ги, видях куладе ая татък долу куладе ая
татък долу куладе ая боген лъжи куладе ая
Нап нели търчи куладе ая. сиву орле куладе ая
съ [illegible] куладе ая. синкъ му пъш куладе ая
[illegible] куладе ая Вуръ му носи куладе ая
[illegible] куладе ая сълза сълзи куладе ая
[illegible] куладе ая Низъ ги пълзи куладе ая
[illegible] куладе ая Марка да гледа куладе ая
[illegible]

ДОЙНА МАЙКА 87

Дойно майко излази хлади. Доне добра малко момне
излази хлади Дойно п,вика. Доне добра мале момне
стани Дойне стани калъм. Доне добра малко момне
да ти кафе добро сготъ Доне добра малко момне
добро сготъ ладно пиеш Доне добра малко момне
да ти кафе с пук ль фофъш Доне добра малко момне
фофъш се лижи лижи ни пиеш Доне добра малко момне
Дойно малко честу пухтаи Доне добра малко момне
ти я пъвика кем я турпива Доне добра малко момне
стани Дойне стани калъм. Доне добра малко момне
Дойне ти съ финихайте Доне добра малко момне
финихайте с бъкличъть Доне добра малко момне
да напрат върш първу ти либе Доне добра малко момне.
тръкам носи къть бъкличъ" Доне добра малко момне
Дойно ли скочи скочи путскочи Доне добра малко момне
чуретно Дойно бели ръкави Доне добра малко момне
чи си замеси тисту косалу Доне добра малко момне
чи си сукрешъ първу со либе Доне добра малко момне

(За посочения в другите песни се споменава и показва лицето, на което е посветена песента.)

ЮНАК ЛЕЖИ – 88

Юнак чежи накраи града, накрай града на бял камък
лежи чу бяши малко мума, накраи града на бял камък
Тва му рани ти су пуви, накрай града на бял камък
пуни вину путкладену, накраи града на бял камък
Баш ракия пудлютена, накрай града на бял камък
Или кога дубечера, накрай града на бял камък
дубечера пувечера, накрай града на бял камък,
Зарди ни сми вичерял, накраи града на бял камък,
шишъри порта заторили, накраи града на бял камък
Що ти излязе голь и бос, накраи града на бял камък
голь й бос пу ръкави, накрай града на бял камък
Ръкав либя налюбя съ накраи града на бял камък,
На пенъ снага тополовъ, накрай града на бял камък
На черно очо чернишуво, накраи града на бял камък
На пенъка бяла заспанува" накрай града на бял камък

(За посочения в другите песни се споменава и показва лицето, на което е посветена песента.)

ПОХВАЛИ СЕ МАЛКА МОМА 89

Чо и пушкъ бълнеля у дъ студень сряда ми зиме бълнеля пу коларъ
уду студень бълнеля кат ъ зъленъ. сряда ми зиме бълнеля пу коларъ
Утгуваря бълнеля млакъ мума. сряда ми зиме бълнеля пу коларъ
Ку си зекла бълнеля уду студень. сряда ми зиме бълнеля пу коларъ
уду студень бълнеля кат ъ зъленъ. сряда ми зиме бълнеля пу коларъ
Ъъ си тодиа бълнеля пу взлянки сряда ми зиме бълнеля пу коларъ
пу взлянки бълнеля и пу съленки сряда ми зиме бълнеля пу коларъ
(По-късно в други песни се споменава и
позоваването на която е посветена песента)

СТАНАЛ ДАНЬО 90.

Данько лъо, Данче ле Данько войвода.
Чо с[illegible] пърбе[illegible] чи[illegible] ух златна кула
Данько лъо, Данче ле Данько войвода
ух златна кула златъ капистро чи си утиде татък ми дол
Данько лъо, Данче ле Данько войвода,
татък ми долу х хайдушку мясту Пуснал Данько дълг бръзна,
Данько лъо, Данче ле Данько войвода,
дълъ бръзна първъ бръзна Чи съ излязъ въра хайдути
Данько лъо, Данче ле Данько войвода.
Тъе съ на Даня тихо говорят Бре шутеш тука,
Данько лъо, Данче ле Данько войвода,
бре шутеш тука, х туй хайдушку мясту.
Данько лъо, Данче ле Данько войвода.
Станал мой Данько стиприна рану [illegible] прина рану х пундеяънок
(Куците споменават и поздравяват лицето
или задата, на която е посветена песента)

ПОТЕКЛА Е РИДА РЕКА – 91

Пу текла е Рида река, ладино момне ля
Не фрида фрида Търнува града. ладино момне ля
Към пътече и пувлечи. ладино момне ля
Не фрида фрида Търнува града. ладино момне ля.
И пувлечи кладак. плавак ладино моне ля.
Не фрида фрида Търнува града, ладино момне ля
На плавака сива коня. ладино момне ля.
Не фрида фрида Търнува града, ладино момне ля
На кончету сиво седло. ладино момне ля
Не фрида фрида Търнува града, ладино момне ля.
На седчету млакъ мума. ладино момне ля
Не фрида фрида Търнува града, ладино момне ля
На глъва и трои [illegible] ерушка. ладино момне ля.
Не фрида фрида Търнува града, ладино момне ля
Кък трои [illegible] три троперушки ладино момне ля
Не фрида фрида Търнува града, ладино момне ля
[illegible] троперушки момкува сирък ладино момне ля
Не фрида фрида Търнува града, ладино момне ля
И момкъ бяу лице, ладино момне ля
Не фрида фрида Търнува града, ладино момне ля
(По-късно в други песни начин е споменат и

СОКОЛ ЛИСНА 92

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

ОТИШЛА Е МАЛКА МОМА – 93.

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

КРАТКА БЛАГОСЛОВИЯ НА КРАВАЙ 94.

Тос кравай печен недопечен -
на нас наречен
...
...

БЛАГОСЛОВИЯ НА КРАВАЙ 95

...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

Амин, амин, амин (хорово)
Чь му съй заорало навичка, х навичка кружчица,
на кружчица лъвчица, х лъвчь да мумчици
мумчици златорогчици. Амин дружина
Амин, амин, амин
Чь съ су зарфал негуйнъ мъйкъ и негувъ баштя,
чи станалу коскужмитъ бяс колкут тяс Амин дружина
Амин, амин, амин.
Чи съ су пратилу да пасе пернати
волци и пустригати кочи амин дружина
Амин, амин, амин.
Го ни сачшалу негувитъ майкъ и негувъ баштя,
наб утшло х пустъ гурь гурелив,
дету кючкъ ни пей, дету кукувичкъ ни кукува,
дету майкъ на синка на ами ни викъ Амин дружина
Амин, амин, амин
Три дни и три нощи пръвращалу каманак и кладнк
Лувялу зъми и гуштерь и зъ слагалу х пазва и
из ръкава си ги зъбом ухваждалу Амин дружина
Амин, амин, амин.
Нъй сетня пръбърналу гулямь кладь, утпам изязъл
приглавъ зъми - ухапалъ су зъ нусь, чи му станалъ ини
пъпчичкъ - колкут тъс къштичкъ.
Туй ку муй малку да иди мъжду двата трапа
да си счупи и двата крака Амин дружина
Амин, амин, амин
Идинъ дъ тури ут восък, другия ут лой да муй лепи
пу дърветъ дъ съ качи калвачи да исача Амин дружина
Амин, амин, амин.
Туй ку муй малку да иди мъжду сини пъпчи
да си избакати и двете очи.
Иноту да тури ут киселщь, другуту ут шишкиз
да муй лесну срещу сльнцитту дъ гледъ
упчели дъ управа. Амин дружина
Амин, амин, амин.

ДРУГА КОЛЕДАРСКА БЛАГОСЛОВИЯ - 96

Събрашми съ, прибрахми съ у 1 бир момци коледчици.
Цълъ пъти пътувахми. мътни ряки прегазихмь.
жеата кривда испутрушихмь черни калпаци изъ устахми
Амин дружина амин, амин, амин
Чи добрими на тъс къшть. Пухлорахмь путрогахми
амин-ами дъ излязи никуй лошав чловк пък тои пакъ дочу чловк
чи ни умри дубрь добрь, дубрь да,ибь пъ тър крайни.
на кривда бяль пирь
Амин дружина амин, амин, амин
Чи скочь путнючь мио мил брашка.
гайди му вземйш. Аджа му бивали, пу зимс кючкъ
пу ниве вичкъ и пък ни умрель
Амин дружина - амин, амин, амин.

Заора му се нивичкъ, х нивичкъ кръхчичка, пут кръхчичка
люлъчичка, х люлъчичка мумченци със златну пърчемчь
Майкъ му гу люлеешь, теику му пеѣи
„Нани ми, нани мумченць, да растеш, да пурасеш,
да станеш коскожами ти бяг колкуто тяс
Амин дружина – амин, амин, амин.
Да здеш да пасеш пернать вохци и пустрицапи козь"
Амин дружина – амин, амин, амин
Пораило и пуграсло – станало гулям бяс колкуто тяс
Не качиалу башта си и майкъ си
Хокнало се х пусть гурь дълбокь, дету кучичкъ не сеѣ,
дету майкъ на синка на име ни вика
Амин дружина – амин, амин, амин.
Ханало да прабраѣта кладаци и камандаци,
искачь инь лють зъмя хчепа гу зъ нусь и пугас
му душло на ума да пасе пернать вохци и пустрицапи козь
А тяс бяхуви сичките зели пу инь и тоь не устанала веки
Амин дружина – амин, амин, амин.
Ут там тръгва пу валянкь и пу седеньки
и пу дибели сеньки.
Амин дружина – амин, амин, амин
Чи учишло х пусто доле дълбоко, дету моми платна бедят,
платна шарят.
Амин дружина – амин, амин, амин.
Там заваѣ дор тръ моми: инъть 95 годишна,
другата 105, третата 125-годишна.
Малку им пусвирьл, малку пуиграли, платна прьгурили,
платна прабелиали
Като се учишле у тях, техните стари майки гу гьлчаха:
„Мъри дъште, кастъ дъште ни ви лиш срам? Куга станахть моми
момци да ви свирят.
Имате пу щдин врахамь за свет день
и тоь нь хълбука изгурен, с кула драка
загражден, с дуваль тясту залепен"
Амин дружина – амин, амин, амин.
„Мъри мале стара мале, ино лудо младу утде гу вятър дунесь.
Ут де гу бурь прънесь.
Малку ни пусвири, малку пуиграхмь,
платна прьгурихмь, платна прашарихми.
Амин дружина – амин, амин, амин
Гуз ку муй малку да иде х двата дола, да се убиш и дяволна вина
Ал дро ни сенките плочи да си избакать и дяс не они
Инопс да сложь ут дъскакь, прегуту ут кьлканы
Да муй лесну срешту сайнци да гаеть учинат до утдина
Амин дружина – амин, амин, амин
И крьвад печени надопечени на нас накичени.
Вин пъвви п х магарийка поини скрити.
Инъкя за момците магарету за нъкаците
Амин дружина – амин, амин, амин

ЛИПЧО, МОМЪК, ЛИПЧО 97

Липчу, момък, Липчу,
Вохцитя заладнъ
и съ х селу доди.
Ляп той дъ съ зъмни.
Липчувата майкъ
тя на Липча дума:
„Сино Липчо, Липчо,
х къра ни замъкваш,
х къра на къшлъта,
х къра при вохцетя.
Ни е време Липчо,
ни съ тяс гудьни
Хчерь духодяха
дор трима друга:
първия ът Кидиня,
хторя ът Лапача,
третия ът Паласття
За тебе питаха -
къдя й бабо Липчу
Яз им рекох, майкъ
стака днъ ниделя
ни си е духодял
и ной ни гу знаем
де е накъде е"
Липчу, момък, Липчу,
майкъ си ни слуша
Наметна вулята,
запаса палонга,
засвири гайдата
и си х къра утиди,
х къра на къшлата,
х къра при вохцитя

ЕЛЕНКА МОМА ХУБАВА 98.

Иленка мума хубава,
тя си ут нива утодя
със нейну братче Димитър.
На ръка с синджир свързан,
на синджир конче водеше
Хем върви Иленка, хем приде,
хем приде Иленка, хем пее
Димитър дума Иленки:
„Како лъо, како Иленке
кой мъ на коня выскачи.
Выскачи дъ съ пунося"
Куга Иленка пусегна
Димитрь на кон дъ сасжи.

конче със хурка побутна,
кончету съй путлашилу
Иленка е пулякло.

виком извика:
„
ила ми синджир утвържи".

ПЕСЕН ЗА УЗУНОВМИТЬОВИТЕ СИНОВЕ

Мерсюк Узуновмитьов
Мерсюк Узуновмитьов
Мерсюк Узуновмитьов

Тоз пр. Петра утиди и си на Петра думыш
Батьо ль, батьо Петре ле аку ти булче имъжа,
харизваш ли си главата на моита сыя френгия"
Тогур са стана, заминэ, чи с ,ук Петруви утиди
Тои на вратан а пубика "Хубава булке Петр ухце,
стани ми врта утори утори врата утключи
Батьо съ Петър пръсча на зло мжсту на кулянуту
Чи мъ булъо ма пъуводи, да му кончиту завиду
и да дадеш булъо, да дадеш кърпитя му ленями
и концитя ибришымяни да гу булъо прьвърка
Хубава булка Петрухца, тя съ ут къщи убиди.
„Упустилу му кончиту, куга гу немъ бе Петър
бъс негу врата ни у т'вържм, ни утварям и ни утключвам
Ха иди Тогуре, там горе на прузореца.
Там ъь ти дам кърпитя хольм ленями
и концитя ибришымяни. Чи утиди хольм бе Тогур
там горе на прузореца Тя му подаде кърпитя хольм
ленями и концитя ибришымяни. Пък тои грабна ръченика
чь гу за нъйан занеси, на Петра хольм за нъйан
(Следва завършек на песента в разказ Петър отрязал на жена си главата, взел ѝ хартувал и му казал всичко както е било, тогава той заклал и търговчето.)

РАЗМЕРИЛА СЕ Е ВЛАШКАТА ЗЕМЯ - 101
Размерила съй влашката зиме,
Влашката зиме и богданската.
Чи съй мерила, чи съй бъркала,
чь съй мерила девет гудини
Чи съ робили старо за младу,
старо за младу, младу за старо.
Сичкитя карат пу инь робиня
Михаль войвода две роби кара:
първът ъь му е стара робиня,
хторът ъь му е за домакиня
Природили си мъшка рожбица
Залюляла гу стара робиня,
Кът гу люляла й песен запяла:
„Нани ми нани синуву дети,
синуву дети и дъштерину".
Ут де я зачуя Михаль войвода
Уговаря Михаль войвода:
„Я запей, бабо, сношната песен"
Утжмаря стара бабичка:
„Ас ку я запям ъь ми удржиш старата глава"

СТАР СВЕКЪР ЯНКИ ДУМАШЕ 102
Стар свекър Янки думаши:
„Снахо Янчоце най-малкь,
най-малкь и най-кубавь

[illegible] сняхо, чи запей
[illegible] гости търгохди
[illegible]а песен дет я пя"
[illegible]
„Ни мозь, свекре, да викна,
да викна и да запея,
чь Стуян гу немь ух селу,
немь гу й немь си доди".

ОСТАНА МИЦА ВДОВИЦА - 103

[illegible] Мица Вдовица със дно мумче Тоду но
[illegible] Мица [illegible] гу до стани дѣнисе зодно
[illegible] маски си . Мас мо достанъс мы
[illegible] мас да зоди сыи гуѣнца до пасе
[illegible] вечѣрнетя туркыте газва да клатят
[illegible] х Балкана, млада Воевода пь стана,
да сь на турци отмьстя.
Тодурчьката маичиц тя сь на Тодура думаши
[illegible] башта тьсама, Тодуре [illegible] гиспна чекара гзари
[illegible] петстотин ни са гзари купи си аиси бѣвал
[illegible] зора черно гзари та посеи бяла пъкнеи
да храни и. сино пьтницу пътниш сино дгумницу"
Тодур маски си ни слуша, наметна пушка през рамо
[illegible] си сабята тоя зема, чи утиди Тодуз чи уг оди
там горе х Балкана, млада Воевода тоя стана
на читирси юнака.
[illegible]ърчьката маичица тя се в Ерима влюбила, в Ерима турчина
[illegible] Ерима сумаши „Ерима трет у вечилу ни ку съ тебя ужеиш
[illegible] мумче Тодурчо. горе ми горе х Балкана
[illegible] съ Балка пръстори, на него хабер шь прати
[illegible] селу тои доди чи шь гу Ерима прводя
[illegible] Хаджушкуту кладенчи със две момчи зь чуб
[illegible] там гу Вардяти, Вардяти да гу убиете.
Мица съ Болна пръстори на Тодура хабер прводи
[illegible] селу тои де си доди Мица Тодуру думаши
„Тодуре сино Тодуре станалои детят зулино
[illegible] съм Болна легнала Нема кои чь да ми
[illegible] горе ут Хаджушкуту кладенчи"
Чи [illegible] Тодур станаи ме и сь пуш пи нанитна
[illegible] Мица на Тодура думаши Тодуре сино Тодуре
[illegible] си пушкята чи пъкт сяу съ минна
[illegible] сяу при войниците зь
Тодур ми [illegible] ни слуша чи стана Тодур гу пъти
на Хаджушкуту кладенчи Ерима [illegible]
[illegible] при Ерима зь [illegible] Ерима [illegible]
[illegible] Хаджи Тодуре пиши [illegible] Мица
[illegible] за Ерима ужени, за Ерима за турчина
[illegible] Хаджи Вардяти [illegible] турчина
[illegible] им беши главатарь".

Като чу Тодур тяс думи, отметна пушка боса
Като съ назад завъртя, сичкитя пурщ погуби.
На Ерьма глава удряза и я във чувал той тури
„Драву ли х селу утиде, на майкъ си глава удряза
в нея х чувала той тури и го х Балкана занесь

СВАДИЛИ МИ СЕ СКАРАЛИ - 104

Свадьли ми съ скарали
Стуян и Тодорка двамата
Стуян на нива утода
, на Тодорка зарьча.
„Кът съ завьрна, Тодорке,
х къшти да ни тъ заваргам,
ль ти главата удрежка"
Като съ Стуян замина,
Тодорка булка хубава
седнала, чи съ замьслила.
Вечер съ надвечерява,
чохчи съ завращат
И Стуян и той съ зададе.
Тодорка булка хубава
тя му вратника утвори
и му бивултя пуведи
Стуян си нохчиту извади

ЗАЧУ СЕ ПЕТЪР, ПРОЧУ СЕ - 105

Зачу съ Петър, прочу съ, чи бил ут царя по гулям,
по-гулям и по-булярин.
Царя съ хабер пращи тукана Петър да доди
Ако ни рачь да доди главатъ му бакаши дунесть
Петър при царя утиде и си на царя думаши
„Защто ми викаш царе ле?" Царя на Петър думаши
„Викам тъ да тъ пупитам защото съ ут меня по-гулям.
по-гулям и по-булярин?"
Петър на царя думаши. „Дарьо льо, цар Александре
ас имам девет мумчеть, девет ям рала направих.
заурахъ черна угарь, засяхъ бяла пшеница.
Напълних нови хамбари Затуй съм толкус прочутен.

СЕДНАЛИ МИ СА СЕДНАЛИ - 106

Седнали ми съ седнали, Буян и Богдан двамата.
Да ядат хольм да пият Като ядяха и пиха,
Елек ям кажат ухаздя, к ръка писмо уважаш
На Богдана гу пущи. Богдан писмото зачети.
Зачети Богдан заплака Буян Богдану думаши
Богдане братко, Богдане што чи плеш братко и плачиш?
Дали майкъ ни умрьла или бащта ни заминал?
Или брати ни упашла с хаш дума?"
Богдан буйну думаши „Нити майка ни умрьла,

ѝ му баща ни загинал, ни брат ни утеда с хайдути,
сестра ни Иленка откраднали пашата сулиманската.
Като чу Буян тъс дума, оскара конче хр нену
и на бърз на думаши: „Братко ле, братко Бояне,
качвай съ братко на коня, да съ пашата настигнем,
Буян със свирка засвири. Негувть сестра Иленка
тя ми свойкан е чуяла и на пашта думаше:
„Тук има каденчи студену. Хайде да съ погрея им,
студень уйда в ми!“ Пашата Иленка послуша.
Таман съ холъм седналь, Буян и Богдан съ задружка
Тъс съ пашата убиль и съ сестрата земяха.

ОСТАНА СТАНА СИРАЧЕ 107

Останя Стана сирачи, ну чуждо врать пусналь,
Стана ги ръката утеда, с ръката на белянката.
Черен съ облак зададе, сичките събират и бягат.
Стана ни събра, ни бяга
ни бяху облак никакъв, нъ биаху черната чума.
Чумата при Стана утеда и съ на Стана думаше:
„Станке ле казъм, Станке ле, защото ни събраш ни бягаш!“
„Чумо льо, черна чумо льо, зъмни ми чумо, душеть
Меня мьо, чумо, додяло чуждата рапта да раня,
краката мь съ изгнили, с ръката на белянката,
чуждуту платно да беля.“
Чума на Станка думаши: „Пудръш ми, Станке кончиту,
да съ на тихтер пугледнь дали тъ има писана.
Немь тъ Станке писана, тойте друшки пъсани,
тъй де съ, накъдя ходят?“

ИВАН НА СТАНКА ДУМАШЕ - 108

Иван на Станкъ думаши: „Станко льо, холъм башлъко,
Станко льо, кунак сайбийко, станалу й девет гудини
Станке сичи съ събраль, ут нашту нашту немъхми:
ни ут вохци ни ут гуведь, пък сига Станко, пък сига
ут сичку сичку имами, дорь ни пълен с гуведь,
Казвать Станко със вохци, Иван съ кусур имами.
Ни е Станко ут меня, или е Станко ут тебя,
ут сичке рожбе немъми.“
Станка на Иван думаши: „Ниту е Иване ут меня,
ниту е Иване ут тебя, а на е ут моя гъ машкъ.“
Иван на Станкъ думаши: „Ас шъ тъ, Станко, пай-хасам
Станка на Иван думаши: „Иване холъм Иване
чекай мь да вият месеци.“ Иван на Станкъ думаши:
„Утту сънь немь тъ чекам, нитту сънь ни ну оставим
Станкъ на Иван думаши: „Ах, ми, Иване, пъшнейки
и ни ни ражалоть ушенжи, ни ни сърцету чи чуть
Иван и заплакаль, уйма и сърце ту и пъщ дост на
кой Иван да видя на сърце и ражалъ, ни ни ражъл
Изваль ножчи мъи-нику, чи съ х нарежеть и ушити
и съ на Станкъ думаши: „Аляк, Станке, ми ни ражъл

ЗАЧУЛ МИ СЕ Е ЕНЬО 109

Зачул ми съй Яню, прочул ми съй Яню,
чи ѣ има Яню дор дванайсѣ сина
Пашата имала дванайсе дъштири
Пашата хабер пръвоѣ
„Тук да дойи Яню.
да си дувде Яню
дор дванайсе сина
Кабул да си вързом
сватувѣ да станим"
Пусъбрал съ Яню дванайсѣте сина,
поредом ги пита кой шъ съ наеми
кадъна да зъмни. пашохска дъштиря.
Никуй ни съ нае най-малкъя Митку,
Митку касапчиту кат съ нае Митку
ѣ свадба пусъно сватба българска,
пуловината турска
Булката шъ земат ут Серафим града
Паша сарафдия тя сватбари пита
Кък съ пусрешть българска свадба?
Тя съ пусрешть с бял меднък вину
ѣ ух сребърнѣ чеши ракия
Булкать играѣ ѣ съ тръгнали.
до Криволак чудиме дупрели
Там ги правардали турци сеймени.
Инъ дума думат булката ни дават
Де съи чулу и видялу
българин да земь пашохска дъштиря
Митку касапчиту ут кулата слязъ,
сабята наметна и прът свадба тръгна
И на турци дума „Койту ѣ юнак, холъм,
прът меня да излязѣ с меня да съ бори"
Никуй ни излязи с Митку да съ бори.

ГЕОРГЕ ЛЕ СЕРБЕЗ БЪЛГАРИН 110

Пашата дума на Георгя: „Георге лъя, сърбес българин.
тер ни ти Георгь прилича черну българско мумиче;
тер най ти Георге прилича бялу хубаву камъмчь
чи азъ искам, Георге лъй, на мене гюве да станиш
На мисок чардак шъ съдиш,
елпеле тютюн шъ пушиш,
желть бронищи шъ броиш"
Георги на паша думаши: „Пашо лъо, пашо султанска
аг имам пашо бе свини във Голишките Балкани
Ш карам да ги пракарам - х Турция да ги закарам.
Там шъ си свини исколя пу кило месу дохарча.
Мозгу пуѣ шъ земь ѣ пъгас гюве шпи станѣ"
Пашата дума на Георгя: „Георге лъй, сърбес българин,
де съ е чуло й видялу,

турчина свинску да земь,
турчина свинску да яде"
георгь на паша думашо: „Пашо [illegible]
де съ е чуло и видяло
българи хънъма да водь,
българи вярь да давь"

ПАША НА ГЕОРГИ ДУМАШЕ – 111

[illegible] на Георги Думаше [illegible]
[illegible] свине ни мина българска черна мина
[illegible] с пет хиляди турска кавалерия
[illegible] да вземи. На всяк чардак, [illegible]
[illegible] да нижат и фесове пък [illegible]
[illegible] пашо слушаше и на пашата думаше:
[illegible] пашо ефенди аз щъх и пак [illegible]
[illegible] свине щъ спина, българи хънъмчо да земь
[illegible] пашо разрешиш имам сюрия ут свини
[illegible] да си прекарам прас Цариграда гулямо.
прас Али бегова чаршия, край хънъмското вечерло
и да чуе пашо извикаш в Одрина сюрия гулямо,
касапски дюкян да утворя прът султан Селим джамия
на свинско месу да харча на турци и на евреи"
Пашата Георги гледаше и си на Георги думаше
Как това може да стане - сюрия свине да мине
прас Цариграда гулямо и прът султан Селим джамия
касапски дюкян да утваряш?"
Георги на паша думаше „Я слушай пашо ефенди
Аш как може това да бъде като мене курнас българин
сюрия свине да спане българи хънъмчи да земи,
ут вярата си да съ откажи?"

Информатори на песните

[illegible] Янева Шерева, родена 1906 г. - песни № 30, 37, 46, 47, 68, 73, 74, 75,

[illegible] Стоянов Златинов, роден 1950 г. - песни № 90 и 94
[illegible] Стоянов Пазсков, роден 1926 г. - песни № 80, 84, 86, 87, 9
[illegible] Маргова Ачева, родена 1949 г. – песни № 3, 8, 13, 14, 15, [illegible]
14, 37, 42, 46, 49, 50, 52, 53, 54, 63, 64, 76, 77, 101, 104, 105, [illegible]

Жеко Кушаров Нейчев, роден 1906 г. – песни № 1, 2
[illegible] Жеков, роден 1928 г. – песни № 8, [illegible]
[illegible] Жеков Кушаров, роден 1940 г. – песни № 1, 2, 4, 5
[illegible]
[illegible] Янева Ангелина, родена 1915 г. – песни № 12, [illegible]
Рада Василева Тодорова, родена около 1926 г. – песни № [illegible]
Рада [illegible] Янева, родена [illegible] – песни № [illegible]
[illegible] Жеков Кушаров, роден 1940 г. – песни № [illegible]
[illegible] Янева Кушарова, родена на 1911 г. – песни № [illegible]
[illegible] 58, 59, 61, 62, 63, 65, 67, [illegible]

ГАТАНКИ

Орле пате.
Де гу прати?
Край селу.
Щу си имаш?
Имимам си, синмам си, имимам си
Капонь и капуница,
Дърхоль и дърхолица,
Инь ярка, три петела, две питленць и ино ярча

Към тази картинна гатанка, касаеща живущите в определена [illegible] гат да бъдат добавени броя на воловете конете, друг един добитък

С капонь и капуница се означава съпруг и съпруга,
С дърхоль и дърхолица се определят баба и дядо
Ярката и ярчето са дъщеря и малки деца от женски пол
Петлите са ергени, синове а петленцата - малки момченца

На този принцип в гатанката се кодират определени семейства и [illegible] към деца се загатват отначало родини, близки съседи, като постепенно увеличава периметъра на познатите семейства, а с това и трудността на гатанките

При затруднение, отговарящият задава уточняващи и подсказващи въпроси като следните в коя махала живеят, от коя чешма са носят водата Гатанка ут горнята или Дольнята чушме ут Поповта чушме ут [illegible] и чучур ут Дольник и др. п.)

При невъзможност да се отгатне гатанка на, могат да бъдат наказани „глоба" на загубилите играта Глобата е разказ за намерено вмирисано животно [illegible] не което след няколко предупреждения, може да се предложи да бъде [illegible] от не успелия да отгатне Ето подобен разказ наказание

Ходих нас, Урман (днес гориа, Бургаска област), ходих над Урман и [illegible] бия вмирисань ут три деня кокърджь (намереното животно следва да [illegible] нь противните за ерекчани и неприятно миришещи даже като живь животни [illegible] ките са борсуците и др Ам ита умрелия бурсук и лисиците ни гу фъ[illegible]

ГОЗБИТЕ НА ЕРКЕЧАНИ – БАБИНИТЕ И МАМИНИТЕ ЯСТИЯ

[illegible] ястията в кухнята на еркечани са [illegible] [illegible] [illegible]

Пиперена манджа – продукти за една доза.

0 5 литър олио, 3 чаени чаши захар, 6 супени лъжици сол, 6 кг пе чен пипер 4 кг домати, 1 кг печени чорбаджийска чушки, 3 връзки магданоз, 3 глави чес ен Доматите са настъргани и изварени до състояване предварително. Към тях се прибавят пиперът и чушките нарязани, олиото, захарта и солта се прибавят, и се изчаква да заври 5 10 минути Магданозът се нарязва на ситно, чесънът се счуква Всичкото се разбърква хубаво и докато е горещо се налива в бурканы които се запечатват и се обръщат веднага докато изстинат

Свинска глава със зеле.

Нарязва се месо от сварената свинска глава, киселото зеле също се нарязва на ситно и се нарежда в тава месото, киселото зеле, орез, черен пипер, две супени лъжици свинска мас сол по вкус залива се с бульон от свинската глава се пече във фурната.

II. Рецепти, записани от Вълка Кирчева Янкова, секретар на читалището, родена през 1957, но не в Козичино, а работи там от 1977 г.

Рецепти от № 6 до № 12 са съобщени от Демира Георгиева Кънева, родена през 1924 г. в Ерйеч.

Царска манджа.

В тиган се разтопява свинска мас слага се ситен домашен лют чер ен пипер. след запръжката се добавя ол на вкус. вода След като заври е готова за употреба залива се надробен хляб или се топи

Рибен булгур.

В тава се слага мазнина, нарязва се лук и няколко дребни солени рибки за тържва се порьсва се с малко червен пипер, слагат се подправки налива се вода след като заври се добавя булгур домашно производство и останалата сол рива Оставя се да се свари булгура и след това се запича.

Крушен булгур.

Сварявят се изсушени дребнички круши, дренки, ябълки, сини сливи (вс ще ошав) подслажда се със захар. Добавя се измит и изчистен булгур и след като се свари се поднася като десерт при празнични гощавки

Рязана чорба.

Замесва се тесто от квас брашно, вода, сол. От него се точат кюф като се оставят да поизсъхнат. В дълбок съд се налива вода с малко сол и след завиране на водата в нея се пускат парчета от кора, които предварително се нарязват на ленти, а лентите на по-дребни парчета След сваряване се яде като закуска

Тархана.

След като заври водата, в тенджерата се слага малко сол, разбива се с малко квас който се излива в горещата вода и се оставя да заври Нарязания хляб в дълбок съд и се залива с горещата течност Сервира се на закуска

Трипица.

В съдината се слага брашно, което се напръсква с малко вода, разбърква се Вали ци от мекото брашно, отсяват се в сито и образуваните малки тестени топчета се пускат във вряла вода, в която предварително се изсипва малко сол, кизим, малко черен пипер Поднася се на закуска

Зелник.

Замесва се тесто от брашно вода, сол. От него се източват кюфтета В кюп и се слага лук нарязан на ситно, който се задушава с малко

...се добавя захар. Сместа се нанася върху намазните с мазнина кори, които ...нават на руло и се пекат във фурна. Сле... чане се поръсва ... ...ка и се покрива с кърпа. Пълнката може да бъде от задушен булгур със ... ...ло от булгур.

Рецептите от № 13 до № 18 са съобщени от Мария Г... ... ...ново, до ... през 1972 в Еркеч

Вретяна каша.

В разтопената мазнина се сипва брашно и се ... ...ка, като се ... ...ливва на струя студена вода, бърка се докато се ... ...ка се с мазнина, ...ен пипер и се оставя да изстине.

Палатки.

Замесва се тесто от брашно, вода, сол ... ...ето се ... ...ка, ...ка се със задушава булгур, което се слага върху ... ...ка, ...ена от двете страни. Така се запичат ... ...ка по дълго време. При употреба се запържва мазнина, черен пипер, ...ена вода и се натрошават част от палатките и се сервират. Може ... ...ъщо и натрошено сирене от мях. Поднася се на закуска.

Влашеник.

В студената вода, смесена по-напред с ... ..., завършена с ... ...ва на струя мамулено брашно, бърка се ... точичка все в една и съща ... ...ка, докато се сгъсти, изсипва се в тава. Отгоре се запържва мазнина, ..., ...ва се полива влашеника отгоре. Консумира се докато е топъл.

Крушенцъ.

През есента се събират дребнички диви круши, най-добре ... ...ливат се и се слагат (в зависимост от количеството) в каца, ...ват круш... се слагат ... и се заливат с вода от чучура (каквато чешма ... ...ската река). След втасване крушенцът се пие и се ... ...ва за ... ...та прочутия еркечки пипер – туршия от еркечки пиперки, ...ени.

Лучена каша.

... се запържва ... ... лук, слага се ... (дроджен) брашно, след което ... ...ва с вода или с прясно мляко. Посолява се и ... се подчага след изстиване.

Мамалига – царевичен хляб.

... се тесто от мамулено брашно, вода, сол. Оформя се ... ..., пече ... ... се яде докато е топла.

Еркечки хляб – както го правеше моята майка.

... от брашно от пшеница, квас, топла вода и сол се ... ... Преди ... се оформят кръгли сфери, които се пекат в пещ, ...но оцелена с глинени дървета. През зимата хлябът се ... ... се пече под чувена (железен похлупак върху който ... ... По същия начин, под чувени или по-ниски, ... се пече **прасъчената пита** – ... ...

Друг вид. По същи начин се подготвя, като към солта може да се добави дъв чесън (дегурда), смлян заедно с подправки по вкус. Сместа със сол и канната може да се залее със саламура само от сол, с добавяне на подправки и със зелена чорба.

Нов начин, повлиян от „града" След поемане на солта, след 20-30 дни [illegible] сланото се [illegible] „възраждането" в мляно червен пипер, чубрица, [illegible] сол. Тази смес от [illegible] сорти [illegible] консуматорите.

Еркечка мешанка за децата пастет.

[illegible] месо от бутовете се смилат с мас. [illegible] на [illegible] [illegible] [illegible]

Рецепти № 27 и 28 са съобщени от Иванка Куцарова, родена през 1943 г. в Поньорово, заселено от Еркеч, живуща в Каблешково.

Свинско със сини сливи.

Свинското месо се запържва в собствена мазнина, отделно в същата мазнина се запържват 5-6 глави лук и се добавя месото, прибавят се подправки - сол, червен и черен пипер, чубрица. Залива се с 1-2 литра вода и вре до омекване на месото. Добавят се сините сливи и се оставя да къкри на тих огън около 10 минути. Според вкуса, може да се размие 1 лъжица брашно за по-голяма плътност.

Сирене в тулум.

Кожата на одраното агне се остригва ниско, изпира се добре. Връзват се отворите за краката, надува се, изсушава се и се обръща с косъма навътре. Пълни се с натрошено узряло сирене, напъпква се плътно. Завързва се хубаво и се държи на тъмно. Преди консумация може да се налее 1-2 литра сварено овчо мляко, което попива в сиренето и го прави приятно за ядене. Сиренето в тулум е пикантно и има специфичен приятен вкус.

На еркечани, как
та". Чистият планинс
насят за израстване на фи
коленне Г Георгиев се уудих

Кракатa се обувал в
е
Ак
се
оп
кракатa
кое
кра
бол
ерк
Ер
ви
ви
ви

[illegible]едства. Мало сирлява сол прана, „един папър" [illegible]
нагрява на пламък и с[illegible] а смес се добавя мас шо лой. Ако [illegible]

Ударено, натъртено място без открита рана [illegible]

Изгорено място [illegible]

Изкълчено място [illegible]

Простуда и главоболие [illegible]

[illegible] се поставят на кръста [illegible] или на други места [illegible]

[illegible] престоява на болното място [illegible]

[illegible] мляко [illegible]

[illegible] мляко се смесва [illegible]

[illegible] Всяка [illegible]

Ракията е универсално [illegible] Вари [illegible] се налага [illegible] с [illegible] с ракията [illegible] Ако [illegible] в [illegible] с [illegible] с [illegible] на [illegible] да се замести от каша от кума.

[illegible] **синята пелка и бродавицата** [illegible]

При **хъпцане** в [illegible] [illegible] се [illegible]

За **успиване на организма** се [illegible] [illegible] [illegible]

и се правят визираните процедури. По-рано, когато е имало хума, косата се е мажела с препечена хума, разтворена в оцет. Ако липсват посочените разтво- ри в косата след измиване се втрива сол и след това се изплаква.

Напукана кожа на ръцете се маже с мехлем от равни части свинска мас восък и мед. Напуканите пети на краката преди това се почистват с разтво- рен в ракия пропол.

За да **виждаш добре**, да търсиш и намираш пчели. Всяка сутрин се взима по 2-3 лъжици смес от равни части настъргани моркови и мед. На децата, за да им ...ъкат очичките се дава прясно отцеден кокошо или свински дроб. Зачервени очи се промиват с кърма или с прясно сварено козе мляко. Кърма се капва направо от женската гръд с пр... направяване на очите и невъзможност да се очистят. Когато са в къра, се използва всяка възможност за напръскване на очите с кла- денчова изворна вода. Вечер и сутрин очите се промиват с хладка преварена вода.

МИСЛИ, ПОРОДЕНИ ОТ ЕРКЕЧКОТО БИТИЕ. ЕРКЕЧАНИ КАЗВАТ...

[illegible] kato, an mova kolelo, koeto na[illegible]
koeto e pochiva na [illegible] chuv chovek. Ako a ostane [illegible]
[illegible] ka che k ato se otdava i ot tezi chuvstva, zapochne da plachat, a ti [illegible]
[illegible]dvash.

Ne zabravyam da blagodarya na vsichkite, koito [illegible] e minala [illegible]
[illegible] e svetovna ideya izmislena ot horata za pomoch [illegible]
[illegible], prasha priyateli a pomoshtnitsite sme tribva da podgotvim [illegible]
[illegible]ane na tovar ot dve sarda. Ima neshta, koito ne mogat da bydat izmislena
[illegible] bog ne ni e prati. Dazhe Bog ne e uspyal da kaje vsichko, a [illegible]
[illegible] priyatelno opoznavane. Realnite mozhe da se razlichavat edna ot druga, no
[illegible]ite ne mogat edin

Zhivotat ni e mig, a Erkech i Bulgaria sa vechni. Erkech e moyata lyubov, ta
[illegible] moyata nadezhda, a tyahnoto blagopoluchie – mechtata mi.

Ne tryabva da si mnogo otkrit, kazvat erkechani, zashtoto shte te otvee
[illegible]ryat, no ne biva i da se zatvaryash iztsyalo, zashtoto shte izgnieya, kato se bi
[illegible]shesh bez vazduh.

Vashi dobrite kapitalovlozheniya sa v sobstvenite ni sposobnosti, koito
[illegible] mozhe da gi izpolzva, prilicha na darzhava, koyato ne izpolzva prirodnite gi
[illegible]stva.

Sposobnostite ni sa izmanetо, koeto sme namerili i nad koeto trybva
[illegible]yabotim vseki den, za da izvlechem tsennoto ot rudata na svoite sposobno
[illegible]ti.

Mnogoslovieto e priznak na slaba misal, a dalbokomislieto mozhe da se
[illegible]zbere ponyakoga samo ot edna duma. Ako iskate da se ubedite idete v Erkech
i poslushayte tehnite prikazki.

Chesto prenebregvame svoeto tyalo i um i rydko obrashtame vnimanie na sa-
[illegible]ta si.

Postoyannoto dvizhenie na mislta, postoyannoto dvizhenie na tyalото –
[illegible]nachinite za prodalzhavane na zhivota na choveka, zabelyazani mi ot Erkech.

Moyata zadacha e da kazha istinata, a vashe e pravoto dali shte ya priemete
[illegible].

Ako nyama merak za zhivot, to drugite strasti prilichat na otpadane.
Ako se obedinyat uma i merака – pobedata e sigurna, a ako se razdelyat
[illegible]ryazhenieto e neizbezhno.

Nyama po-tezhko ot tova da tarsish istinata i po-lyamo mnozhestvo ot
[illegible]ozhki.

V hvaleneto ima malko istina. Emotsionalniyat chovek malko e udovletvoren
ne poluchil dvoyno pove sh ot drugata pobedata si. Zashto po mnogo e trudno da nosish
[illegible]ambata si.

Kato uchitel v s. Erkech pomagah v organizirayaneto na izsledvaneto na s-ko
[illegible]nika Izvanova za kazaryavaneto v Erkech. V hoda na rabotata po nyakoya
[illegible]ryag. Petyr Petrov, ot institута po etnografiya pri BAN, chiyto na [illegible]

се повиши спрямо към мен. Важно му отношение към да пъзи в отношенията

празнодумарят

не претендирай, че си спорила нещо знаеш. Велико Важен е Великденският

ят труд, който може да ти отвори към и Любовта

Колкото е по-умен човек, толкова е по-самотен

Да си умен е хубаво, но понякога е по-важно да имаш нужда от твоя ум

Достоевски: Във всеки има много об ъ ри между образите в кар

ината на Раскол ников ритуален по вкус на носовата кърлежка и Соня

Сн ъ ще ще е на ъ ъ ъ ъ включително и на моята майка

Колкото по-просто нещо е, толкова по-скъпо, а което не му е нужно, бързо губи

смисъл

Умните хора не обичат да се заяждат с глупците. Те просто ги

корска завист

Който знае малко, счита че знае всичко. Фолклорът в Брянска област

вежда се Всичко поне по два начина: със студен ум и с топла любов

Всекидневният ритуал е най-великият съюзник в живота на човек

може да се отдаде на Велики дела. Поговорката за лудо работи, за лудо не

подкрепя тази мисъл

Дядата и внуците ни радват повече, когато те продължават и

раз нашето достойнство.

Трябва да се хвали даже и този, който не заслужава, защото може да

дим у него заспала добродетел.

На преклонна възраст няма да ни обвиняват само онзи, които са по-възрастни от нас.

Безгрешни са само мъртвите и то ако за тях вече никой не си спомня

Страхливият човек при първа възможност прехвърля на другиго отговорността си.

Тялото по-бързо остарява отколкото душата, макар че душата може да

го състари.

Всички умират бедни, защото все още никой не е взел нищо със себе си във

Вечността. Поривични, обаче умират само отделни хора

Мъдростта, както и глупостта, няма възраст.

Ако можем да възприемем съветите, които даваме на други, животът ще

стане идеален.

Да похвалиш навреме човек значи навреме да му подадеш ръка

Талантливият човек излъчва светлина, насочена към бъдещето.

Глупавият не вижда и чува онова, което вижда и чува умният

Нищо не разваляда хората така, както незаслужените блага

Щастливият човек не е безгрешен, а безгрешният не е много щастлив

В обществото има такива моменти, когато е срамно да проявяваш бъл

Хубостта е в истината, а е по-лесно да се правиш на порочен

Красноречието е цел, а думите са куршуми

Светът е създаден за глупавите. Задачата на умните е да се усъвършенства

Красноречието е мисъл, изречена по същество в нужното време и нужните

думи.

Няма дете ли в душите на човек, който не умее да контролира своите чувства

Дори и по-лесно за държане на езика е хората, които имат голям опит

Големият ум е нужен на човек, за да изразява ясно мислите си, а малкото спокойни

Колкото по-богат е животът, толкова по-бързо
темпът продължава като чели вечно.

Говорете за Времето са относителни понякога една минута
за друг път вечността протича за миг

Да направиш зло понякога е нужна минута, а доброто изисква цял
труд.

Често ние сме безразлични към наш ближните са хора
Науката се учим от свои опит, затова обичаме да получаваме удоволствие
Нашите безобразия, които стават се придружават с наше съзнание
Нашето ръководство Това се отнася за всеки човек за един в по-малка и за
друг в по-голяма степен.

За постигането на целта са нужни свобода, знания здраве и пари. Но главно
нужна за да се обединят в разумно дело
Политически казвам хора тия, които не са способни да въведат ред в своите
Защото хора селото не са способни да ръководят държавата
Държавата за политика се определя от отговора на въпроса кой е най-
Политически всички народности и известни места в държавата
Първоначално Бог каза на човека, че ако по време на живота си не може да
Защото това е равнозначно, което може да разбере само на
Последният акт човек стане президент и при изпълнение на
Това.

Някои политици смятат, че е най-лесно да се
Народа е най-трудно
Човек не може да намери

Както е непредсказуемо поведението на змията, така за държавата е опасна дейността на непредсказуемия политик.

Прокурорът направи глупците герои, а героите глупци.

Българският депутат е прав, защото за него са дали гласовете си глупави хора, които не могат да бъдат глупави.

Депутатът заслужава уважение защото е избран, а за какво и как е друг въпрос.

Обсъждането на държавния глупав в парламента е равно на предаа на целия народ.

България за 5 години е излизала от криза, а този път минаха вече 20 години.

Всички разбират, че неоправената война от НАТО в Съюзна република Югославия е голямо зло с неизмерими последствия. В същото време преобладаващата част от тези всички използваха войната за егоистични цели, включително и обогатяване.

За човек, който не знае къде отива, няма попътен вятър.

Най-силен от всички е онзи, който владее себе си.

Възвеличавайки другия ти се възвишаваш, а унищожавайки го, позорът е за двамата.

По-добре е разделена власт и обединен народ, отколкото властта да е в едно лице, а народът разделен. Добрият управник е неизвестен на хората.

Човекът е машината, а трудът е мотивът.

Да се напише популярна книга означава да се отгатне какво искат читателите.

Ако човек те измами веднъж, нека се срамува той, ако те измами втори път това е срам за теб.

Революцията е хаос, организиран от недоволните маси, а прогресът е хаос, организиран от самозабравила се върхушка. Прогресът е време, през което Бог проверява хората, вселявайки в тях дявола. Един от пътищата за оживяване на този свят е постоянното очакване на щастието. Пяната на прогреса изкарва на повърхността такива хора, от чието дело народът ще се чисти още дълги столетия.

Историята се преподава на всички, но само мъдрите я усвояват.

Липсата на ум в България все по-често се заменя от наглост, пари и знатен родител.

Демокрацията е управлявано невежество. По-лесно е да учиш другите, отколкото сам да се учиш. Мъдростта това е когато придобитите знания се прумяват.

Умът е придобит, а глупостта е вродена. Умът, който всички уважават, не е ум. Истинският ум подбира нужното и ценното, а това е най-доброто му качество.

На младите недостига толкова мъдрост, колкото на мъдрите липва младостта.

Да се съди за глупака е безполезно! Защо му е на магарето конски сбруи?

РЕЧНИК НА ЕРКЄЧКИЯ ГОВОР

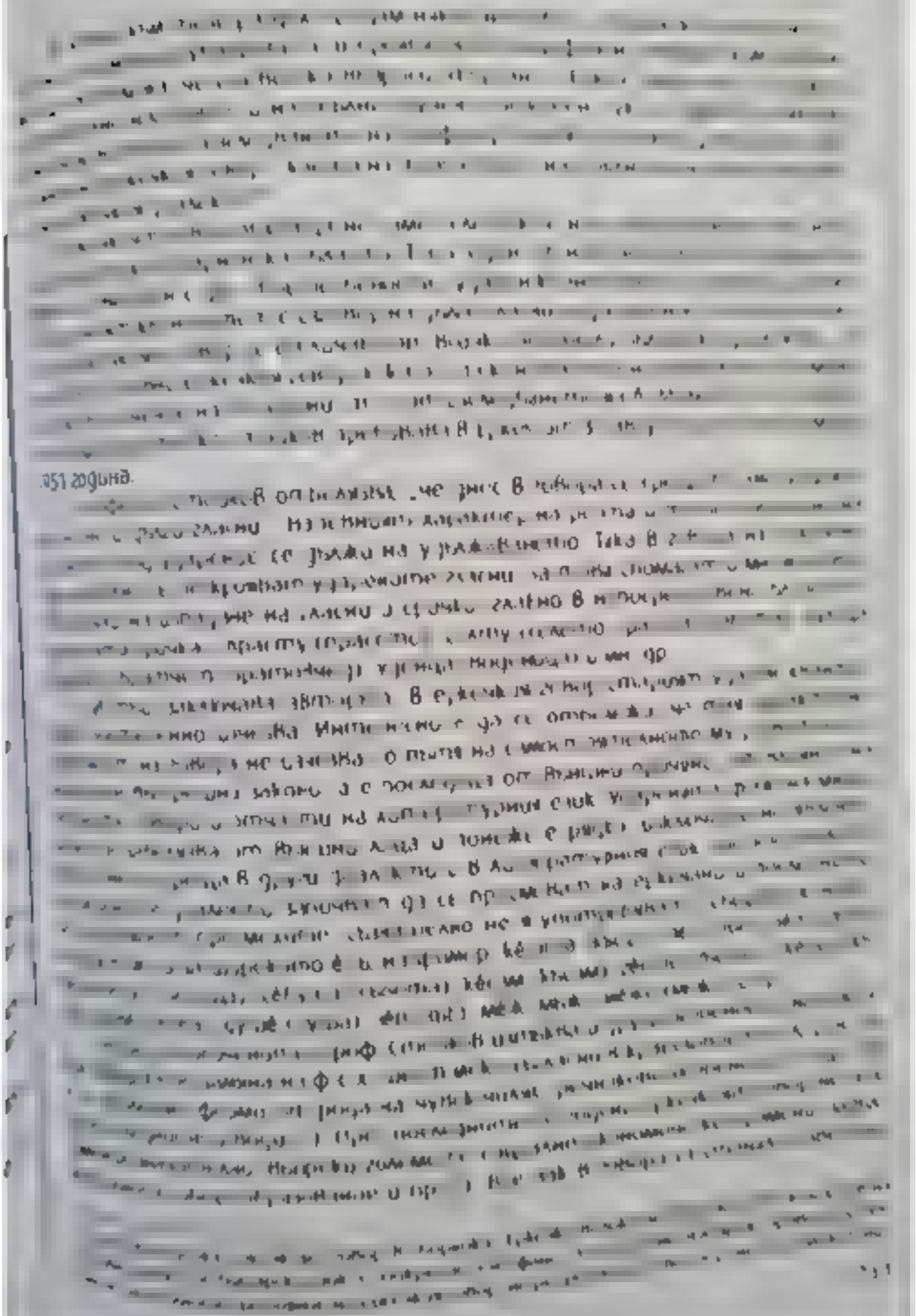

промени и то главно фонетични. Едни от тия промени като загубата на удрения квантитет са отишли дос на далеч, а други като частичното заменяне на широкото е с чуждото на говора ъ едва сега започват. Тия две промени се извършват под влияние на вън дни, извън езикови причини. Те приближават диалекта до литературния език. Други промени в говора като замяната на ф с х се извършват под влияние на вътрешните му закони. Те отдалечават говора от литературния език. Някои думи са изписани по два начина, тъй като съответстват на вариантите на говор от отделни еркечани в зависимост от възрастта, образованието и връзките с външния свят.

А

Аба̀, ж. р. – горна мъжка дреха. „На вуйчовата тейку му ру абъ съ борил с турцитя"

Аби, мн. ч. – тол въ̀лнен плат. „Ша ти устàвя абитя, пак ти гат можиш. тугас ги крýви".

Абàн, прл. – направен от аби. „Абàна дреха"

Аждúсвам, гл. – съжалявам. „Аждúсват гу тугас тúс хора"

Аладжóвувть стрънь – название на местност. „Хелà намерих хцета х Аладжóвувть стрънь"

Алàн, прл. – ясночервен. „Алàно бýло на глава"

Англъш, нар. – не е вярно, не си прав. „Ти си англъш"

Анъ̀ци, м. р. мн. ч. – ритлъ на кола. „Ти можиш ли да правиш анъ̀ци?"

Анъ̀оз, нар. – от двете страни на седлото. „Натварили ги анъ̀оз на коня"

Анъ̀оз, прл. – разноглед

Арàл, нар. – зима. „Арàл ни знаи дéд катоя",

Арнúсвам, гл. – спирам. „Туй масту арнúсалу да ражда", спря. „Дъждът арнúся"

Аршúн, м. р. – мярка за дължина (лиевашка = 68.75 см.) „На Кучарчух Жекъ, гат умря, сичкуту му сложиха напрасникъ, аршúна, канжатъ, нойцитя"

Атàк, мест. – ето тези. „Атàс колениць намарих"

Аппакирúме – название на гориста местност. „Тучак х цета гу пагнемъ х Аппакирúме"

Аголàй, мест. – ето такъв. „Дэпъ Злагúни сéвуд един аголàк хрúмя"

Б

Бàбинден – бабин ден, празник на селската баба и родилната помощ в Еркеч.

Баберки, ж. р. мн. ч. – остатъци от гроздé след гроздобера.

Бада, ж. р. – набелязване, беда, нарочване. „Тúй са го бада бадúли, бадúли и гу уловúли"

Бàзи, ср. р. – бъз.

Бèзата – прякор.

Бèзовта – прозвище на род.

Бèзъницúту – определено лице от този род – „Бàзъницúту Колю"

Баùрак, м. р. – отличителен знак на сватбата – прът, на който се окичва ръчно тъкана кърпа „Девера носи баùракъ".

Байрактàра – название на местност – „Ух Байрактàра му бúлъ удениатъ"; – прозвище, прякор на човек.

Байрактàрювта – прозвище на род.

Бàл бол, м. р. – фасул, бял боб, за разлика от баклата – черен боб.

Бàлгари, мн. ч. – българи.

Балабàна – прозвище на човек.

Балабанàта, Балабàнувта – прозвище на род.

Балúювъ чукъ – название на местност, гора и кръстопът.

Бàнката – название на местност живи „Къщлатъ му бúлъ на Банкътъ"

Бàпчан врахàм – вид врахам, връхна долна женска дреха.

Бàрим, нар. – първо, най напред. „Вúтко барим ударгалú, ачи сетнú срúмвали

Баркàм, гл. – пречá. „Тук ида баркàм, тàм ида баркàм – ух гъза тúлъ баркàм, чи та баркàм ва"

Барсàка – прякор, прозвище на човек.

Аргъцита – прозвище на род. „Ѓуѓ шъ ут барсашка джинс"

Басан басно, пр. – пъргав, подвижен, „басно мъмче" луѓ побеснял „басно ами" проклет, лош. „Басан чилък",

Басък, м. р. – вид мярка. крачка крач ник стъпала на стъпба. - катрач

Бабин, м. р. – стара горна женска дреха, подобна на палто.

Бъчал м. р. – голяма бъчва за вино, спард. останала в наследство голяма бъчва за вино; – съд за мачкане на грозде кадж

Бъчъсал гл - засъхнал с винена кал, не„ложливам „оставен на произвола.

Башийко – в песен. „Станки мо, холам. башийко"

Бешътън, нар. – първоначално. „То селту бащътън било край Змейски дол"

Бащъ, нар. – отделно. „Веки бащъ ютдимо"

Бегъ, гл. – набеждавам, обвинявам неправилно. „Тиј са гу бада бадили, бадили и гу мувало..."

Бекел м. р. дървен съд за вода, ползува се най-вече през лятото.

Беки, част. нали, тъй да се каже. „Беки лана ний млогу хубав, устава дъ си запретним ръкавите ь да гу пътъня вамь"

Белај, гл. 3 л. – белее, вижда се отдалеч. Што ми са алеи, алеи О белаи".

Белишъта – название на местност срещу селото.

Белопръсница ж. р. – вид почва

Бърлъ, ж. р. – забрадка, женски вълнен шал с квадратна или правоъгълна форма

Бечки път название на пътя, водещ към женските порти

Бечки олеж название на голежа, където се намират женските порти.

Без (бис), пред. – без.

Бейлук м. р. бегълък фиъ върху добитъка

Бейлъкъ пръ - „Биглишка рапта О кожъвд"

Бейлъук м. р. бинокъл, трьба „гъл ис бейлъка клетъка"

Бейлък м. р. пантуф

Бейлъка в коледарска песен. „Среда ми зимнела билнала пу кожъд"

Бейлъка ж. р. брезичка

Бързина в лазарска песен. „Ах, ергена, сам и сакана, тъй ме зовна бързина

Бърлът пръ бърлът мрлъ ни „бърлът гопанак"

Бъчкиа, тип ж. р. пръстен за увиване на дъно от сит или кош

Бъчкъмъ вид с пара женска престилка, означаваща принадлежност към род

Благославам, гл. – с коледарска благослов ни „Благославям кравай на Коледъ".

Блазъ, нар. – блазе. „Бре блаза, Боже, на тази майка."

Блъх, м. р. – вид лагер. продълговато желязно парче кото е прегъ на колелото от износване.

Блахо́свам, гл. – поставям блах на оста на колелото прикрепвам, за пр. с kanak на определена работа

Бобан, прл. – направен от боб

Бога, ж. р. – бик за разплод. „Богдан гледал богата"

Бодурух рът – название на местност

Бодюв вид бродерия на полите на женска риза означава с принадлежност към род.

Бод, м. р. – ръст, дължина на тялото; „Кравят на момата (който ѝ приготвя за своя момък) трьба да ѝ 20 боя"

Бо́тка, ж. р. голяма дъска за шиене

Бозгу́н, м. р. – разгром, погром на населено място, бедa

Брашну, ср. р. – брашно

Бракъ, ж. р. - овощ, незряла да бъде повече приплод остарява овощ от която през есента се прави оцетърма негодна вещ.

Бреч, м. р. вид билка. Шъ идъ дъ и ис купам бреч чи ъъ нокъмък хаг ми вели шмо болни"

Бръчъла (кът) м. р. украсен вълнен колан, който се нанизва и връзва от външната страна

Брюо между бре брюо брюо кит

вулка пръснали

Брък м. р. камък. на

живият скалният

нали „в

Брчá гл. съвземам с пъпа кръ ш. дрен ки. „лавъ

Бръ м р. храна за коза. краката под гопливи и прежълтото

Бръстá гл. сека клонки за храна на добитъка

Бубúл м р. дребна плътна мъжка буца

Бýзун м р. остроконечна (като „ме-ка ал. о) брадичка (мъжка)

Бъзъкóвец. дрязка

бъзъкóвина. произвеждане на род

бъкмá ф р. пълна лъжица бъкмá „Бъкма фа ш. дъ т е хубава

бъкá ж р. жена на по-голям брат

бълá гл. задържам кича, сплитам бъло коц шапка бъла бъчапу?

Бъчúр м р. смлян на хромел жито

Бъчúнтран. название на местност.

Бъчкáл м р. голяма паница

Бъчкáл ж р. вълница. Бъчкъ тъзаг вепь нямашь

Бъчкáта. прякор

Бъчкóвата. прозвище на род.

Бърá ж р. - буря

Бърá с р. бъчва

Бършá. прякор

Бършýвата - прозвище на род

Бърнá ж р. овчен подвит, овен

Бърнúк м р. - стръмно място между два дола

Бърнúш м р. водач (момиче) на лазар

Бъртáм се, гл. - извършвам ежедневно неизбежна къщна работа. „Ам како прова бъртам съ цал ден и на мизгана никакву

Бъртáнъ бабу - вид детска игра

бъртýлак м р. вид плевел, дребни пари житни растения и буренаци по дрехи „Ма малъкъ ми кича х бъртýлак"

Бъчвá ж р. бъчонка

Бъчкá ж р. винарски термин, заимствано название на мехур

Бъчкáр се. занаят, професия „Ас съм бъчкар кыто кърка

бъчкáта. мехур

Бъчкýрка. вид игра

Бъчкá м р. дъбов материал за бъчви „Ку-пиха бъчкá. бъчкъ нъ"

Бъчкóвица ж р. малка бъчва с вълнени обръчи

Бъчúла. мн. ч. дъбови обръчи

Бъчúло. ср. Помощно

ба „Дъшъл се в женихамите ме о жената бакалца

Бъхтá. гл. - бия

бълата, ж р. вид женска прическа

бъло ръко. извивки на ръка в лакътя

В

Ва, част. „А ва к... тъс съвършено

Вагáнък м р. багаж, покъщнина

Вадá на, част. ходене ли ми

Вадúца. под. поле, назначено за ези, а после отново е ниви и ливади, които се обработват на определени години

Вадóм се. увеличавам вид влажност

Валáнка. ж р. сеитба на зимните, на която момчета и момици вземат участие

Валá, ж р. тънка дъвена кърпа

Валашка, прил. - тип лицева и изнасяна в дишка в валашка

Вáлкови. мн. ч. малки парчета плат, които се използват за проветряване на тренца

Вáпцам, гл. Вапсвам, бавдисвам. „Ще Вапцах авлига"

Варáк, м р. - бързаво станиолово парче, което се лепят върху частите на бръшляна или чемшира

Варакосан. прил. - чимшир на чиито части са залепени разноцветни станиолови парчета

Варéл, м р. - голяма дървена бъчва за вино, бъчва от алуминий или желязо

Варелчи. с р. - малко буренце. Варелчь дядуго правиа

Вара гл. Вървя. Варе ради и мама

Варда, гл. пазя.

Вардулам, гл. забавям. търкалям

Вардулас, прил. - обла кръгла

Варга, ж р. рана

Вартелашка, ж р. колеж за чистене. Вартележка, вид игла за малки и по-големи

Вас пред. през. при. Вас ме пита. Вас ме пита, ка ли ще ида

Васкúд, гл. Васкúм. Васкúш. Васкúт. Васкúме. Васкúте. Васкúт. Васкúл. Васкúла. Васкúло. Васкúли. Васкúле. Васкúли

…чиртарла – название на местност, полята край реката до Ярамската. Където Въчан Войвода се срещна с турския везир.

…рък нар. – вече „Веки никаку ништа".

Венчавка ж. р. Венчаване

…ъ гл. – крънкавам, „Да си върят мишка рожба"

…ечка ср. – слаб болен

…ечковото прикор.

…ръкновам, гл. – похабявам.

…ка гл. повдигам с плитките си уплашен човек, или често дете

Бесани ср. р. – „бис весаки нема му мине"

Вещ част. – още. „Вещ ми са ходя, вещ ми са носи"

Вет, прл. – стар, износен.

Вйе се, гл. 3 л. ед. ч. – „Свйната са вие" – дошло й е време да бъде заплодена.

Викам, гл. – назовавам. „На наш Нейчь …ключиту му Викът"

…ъзно, прл. порасло, възмъжало. „Кат …ъчни вираою мумчету, пруважда …ъниклита"

Влазй название на местност, ниви. …ойно място.

Влак, м. р. – брана, като на клечките й се набучват трьни, „чи по-хубаву да …ъзчем нивита"

Влашник, м. р. качамак, хляб от цареви…а

Влашу прл. – вид оран, при която се обръща земята. „Рекак да извра влашки".

Водокръщи ср. р. Йордановден

Вонзи м. – онзи,

Возан, м. р. – озък.

Возната …ёница – мелница с мотор.

Вододе, ж. р. – отвод, заровено клонче на …а за да пусне корен

Волчиньи ср. р. – две долни клечки, забити в …ната, за да разкъсват почвата при …ане.

Воловйрин, м. р. пастир на волове

Волшшатум, нар. …ез злоба

Вора, м. р. орня „Вораа се волва ора вуе".

Ворен, м. р. – всеки

Ворчица ж. р. Вид „дива круша, от …ите се правят ярмо и кукли …ирките се залива „ариж и оцет

За да стане вкусен по ерк… ку

Вохци ж. р. мн. ч. …ове

Вочум, нар. – открито, през. хората „Тя му сиб вочум, Бъдъ, Пиймал"

Вот, нар. – защо. „Вот ма Викаш Ви?"

Врахйа м. р. …ъгъл

Вр…ик м. р. – диво растение с луковица, подобно на лук, …ките…ки и вкусни сами

Врайчо, м. р. …ъгар, …ъ… …ъ… или мен или чрез …ъ…ъчни …ъ…ъгъ…

Врами, ср. р. Време

Врат, ж. р. …ъ…ъ…

Врáтник, м. р. – порта, голяма врата в оградата на двора. „Сине, синеве, вратникь ни вождам, амь шлицата вождам"

Врах, м. р. – сити златни пари, нанизани с мънистата на връвчица или на панделка. Нанз от три дубли или две лирки и дубла

Врахам м. р. – сукман.

Врáштам съ, гл. – връщам се.

Врис, м. р. – орис; маточина, вид трева, подобна на мента, с нея се катрива плетения кошер (тръвна), за да се прибере по-бързо в него роякът пчели.

Всеспранка ж. р. – кооперация с разнообразен предмет на дейност, но основният е дърводобив и продажба на дърва и дървен строителен материал.

Вýла, ж. р. – овчарска чанта от ярешка кожа

Вуйдисам, гл. съгласявам с друго мнение „Пристани да ми вуйдисаш

Вуйчу, м. р. …ъ…ъчин брат

Вурва, ж. р. …ъ…ъ

Вучиц, ср. р. …ъ…ъчее „Чешка язык ма …ъ… вучиц ваг"

Въда гл. …ъ…ъ…ъ…ъм, …ъ…ъ…ъ…ъ… …ъ… …ъ… и свини. Ямму ми …ъ… …ъ…ъ…ъ…ъ…

Въ…ъ…ъ…ъ нар. …ъ…ъ…ъ…ъ…

Въ…ъ…ъ ж. р. …ъ…ъ…ъ…ъ… …ъ…ъ…ъ…ъ… …ъ…ъ…ъ…ъ…

на коня

Вътъкан [illegible]

Г

Габрухди – прозвище на род.

Гаврàнка, ж. р. – кръгла дървена кутия за носене на сирене, сол и др. Бивали на един, два и три етажа.

Гагýльки – вид бродерия на полите на женска риза означава и принадлежност към определен род.

Гàлба, нар. – навярно, като чели

Гарчулàта, мн. ч. – гърлите

Гат, съюз – когато. „Най-мьй ят гат ни съмь крал, пък мь напашатат"

Гергухдéн – Гергьовден.

Гевàнец, м. р. – вид бродерия на ръкава и отгоряка на мъжка риза, означава и принадлежност към род.

Гèбре, ж. р. – бокълк.

Гидишки, прл. – „Тос гидишки стуйан, де го сам да дода"

Гижди, гл. – тече, пропуска. „Вот ни видиш тас канела вот гижди ва"

Гиздах, ва, прл. – накичен, натруфен.

Гиздилка, ж. р. – накит.

Гизинтúя, ж. р. – човек, който много често и без цел ходи на гости; жена с леко поведение.

Гирáн, м. р. – кладенец.

Гирана – название на местност

Гераньло, ср. р. – с него се вади вода от кладенеца

Гирéш, м. р. – зрелище

Гирмé, ж. р. – четирилъгълна греда за затъване на вратата от вътрешната страна. „Тугас каштита били с гирме"

Гирмéто – название на местност врата при т. н. предна балканска укрепителна линия

Гимижийската стока – название на местност, гора

Гичена, гл. – препитавам се, оправям се „Наш Радя х градата мурето на камак [illegible]

Глéдам, гл. – гледа се. „И остава сашнята нива бис пари на узунята да [illegible]"

Главúна, ж. р. – средната част на колелото

Главýчки – вид бродерия на полите на женска риза, означава и принадлежност към род

Глúста, ж. р. – глист червей

Гл[illegible] – дъвча напразно [illegible] обирам трохи.

Гнáвам, гл. – сърди се „На коль га знайеш [illegible]

Гневéн, прл. – сърдит. „Вот си гневен ва?"

Гнях, м. р. – гняв

Гòзакя – Обзор.

Гòздай, м. р. – гвоздей

Голáма гора, ж. р. – в гората участвуват всички родини на момчето и момичето.

Голáмите свитлúки – бели наплитки на полите на сукмана означава и принадлежност към род.

Голажи – название на верига от височини на север от село Еркеч, близо до граница, варненска област (Гол-леж)

Гóми са, гл. само 3 л. ед. и мн. ч. – „Кравата са гони" – дошло й е времето да бъде заплодена и трябва да бъде закарана на бик

Горуна – прякор.

Горун, м. р. – вид дъб

Грáбам, гл. – взимам. „Змейувта грабам момъ"

Градина, ж. р. – мястото пред и зад къщата; нива, извън селото, засята с домати, чушки; пъпеник

Градúщи, ср. р. – название на местност и крепости от римско време. Еркечкото Голямото градище и Малко градище

Грáцки – прякор.

Грацкухта – прозвище на род.

Грáбало, ср. р. – гребло, с него събират и кул овършаното жито.

Грóзан, грóзно, прл. – страшен. „Грозан чилак", „Млогу е грозну бримиту". грозен, не е хубав физически.

Грáшкав, прл. – ронлив, лесно се дъвне. „Грашкави абалки".

Грáхор, м. р. – вид плевел.

Грúзича – прякор

Грúзачувта – прозвище на род.

Грузделка круша – вид дива круша, чиито плодове зреят през късна есен.

Грухтá, гл. – грухта, прасту грухти; го-

...ърчи неразбрано „Како зрукташ там, ...ня чува ва"
...ница ж. р. - вид дъб
...ничък рът - название на местността
...ница ж. р. - врътка кончица
...ничък рът - название на местност
...ник м. р. - човешко изпражнение
...ник прякор
...ница съпругата на Гуцо
...ница прозвище на род
...ница от рода на Гуцо
...ница бели петънца на пъпките на чубрица, означава и принадлежността към определен род
...ница ж. р. глушина, тревисто храстовидно растение
...ница дучаста - вид бродерия върху дрехата на мъжка риза, знак за принадлежността към род.
...ница прил. „Х пуста гура зураньва"
...ница прил. сънен с неизмито след сън лице, т. е. с гуреля по очите
...ница ж. р. „ да видиш. Рано, млада невесто"
...ница прякор.
...ница род на човека, носещ посоче ...ница прякор
...ница прякор
...ница - съпруга на Гузлито.
...ница рода на Гузлито
...ник м. р. - плевел. „Х зрулука са завра ...
...ня гл. прибирам; събуждам, разбуждам
...ня м. р. - височина между два дола; ...ница и стремя сърбел, Дранова ...ница
...ня се говоря високо. „Кат зрамнали, ...ня ело ми ги чуй"
...ница прякор
...ница прозвище на род
...ник м. р. дъждовен

А

...ка част нива
...ница, ...ка дъбина
...ка ...ница название на местност
...ница празник на мъжете - кланене на младоженците
...ница ж. р. стръка от кък северняка
...ница на конците, които преди е

...ница за нужник
...ник м. р. дъждец
...ница м. р. ...ка ...ница ...ка ...ница ...ка ...ница

Джу̀лисвам, гл. – ситня копривата в гърнето с помощта на джурулъка

Джурýлик, м. р. – пръчка с три и повече изострени разклонения, с която се ситни (джурулисва) копривата.

Джучка ж. р. – малка дупка под дъската на чапака

Дзвúска, ж. р. – млада овца във втората година, която за пръв път ще ражда

Дибидýс, нар. – изцяло, напълно. „Недо ако, Недичке Неденце любя ля, ний с тейка сми мостори хора, сринахми катоша и го направихми дибидус нох"

Дилàх, м. р. – маша.

Дúкана, ж. р. – средство за вършитба – няколко съединени дъски с набити отдолу кремъци. „Как варшахми? – Седами на диканата и карами" Върху обърнатата диканя се валят навоите.

Дúна, нар. – денем.

Димúтно, нар. – начин, вид на тъкане. „Ти димитно аз̀у тачеш?"

Димúтну плáтну – платно за чаршафи.

Длáто, ср. р. – длето.

Дурàкух – название на местност.

Добàр, прл. – добър.

Дóда, гл. – дойда. „Чи додахми на тас кешта.."

Дóкма – название на местност, ниска гора

Дóлмежка, ж. р. – желязно орало, с което се преобръща почвата.

Дóнувта сточки – название на местност.

Допúрам, гл. – достигам. „До Попова дол съ допрали"

Дор, дóри, м. р. – двор, „Из дор ти ходят".

Дóктур, м. р. – лекар.

Дрáнух рат – название на местност

Дúдинка, м. р. – обръщение на снахата към брата на съпруга, по-малък брат на зет

Драглáр, м. р. – кък сурово месо.

Дрáгости, ж. р. – радост.

Дрáста, гл. – мина конец, плакна платно в реката

Дреб, м. р. – отпадък от вълна „Ходих на Панайода да вземь вúтих дреб"

Дрúнго м. р. – изразява иронично, подразбиращо нещо с пренебрежителен от-

ношение. „На Мугонила му грешимат вонци Лозчани уни дрúнго

Дрúпка, ж. р. – парцалче.

Дрънкаливата, ж. р. – вид женски танц

Дýбал ж. р. – едра зеле на пара. Дали бяло с дубли о дъно

Дубрáва, ж. р. – гора, храсти. „Му мурнъ и му дубрави

Дувà, гл. – дая

Дувóн, м. р. – название на хищни птици (орел, сокол, ястреб и.)

Дувúца, ж. р. – вдовица.

Дулá, ж. р. – дюля – плод и дърво

Дулапчиать – грякор.

Дулапчиата – прозвище на род.

Дум, межд. – ха, хоп. „Дум дъ мъ нема"

Дýмам, гл. – назовавам, именувам. „Как та думат ва?", говоря, „Аз му думам думам..."

Дýпенцата – вид женска престилка

Дýпнь, гл. – намушквам – нож. „Питрина гу дупна, чи умра"

Дурдè, нар. – докато. „Дурде рикат шишка, ей го стуиан иду"

Дълдърмá, ж. р. – лозова пръчка, заровена в земята с цел да пусне корен и годмени изсъхнала съседна лоза

Дънýва вурва – название на местност

Дърлá се, гл. – сърдя се, отмъквам се правя сурат.

Дърт, прл. – стар.

Дъртúа път – название на местност

Дуванчáвам, гл. – венчавам докрай. „Душле трущитя и тебкуви ни са дувянчели"

Душýнмиден, нар. – цаведнъж.

Дус, нар. – изцяло, въобще.

Е

Ѐлаво, ср. р. – „леене" на куршум при улаха (лейа елаво,.

Елѐк, м. р. – горна къса мъжка дреха без ръкави, от червен плат, джамадан.

Елѐчка, ж. р. – горна къса мъжка дреха от черен плат с ръкави до лактите.

Елхà, ж. р. – панта от брашлянови листа прикрепени към специална дръжка и украсени с пуканки. На свалбата кръстникът „купува" елхата от ръцете на момчетата

Ѐмине – Емене.

жинсбирун название на местност
жичь, жа, м. р. лемеж
жмарлъу прякор.
жмарлъкъь съпруга на Ежмарлъу
жмарлята презвище на род
жандрахъл, м. р. патрахил
жрал, жрала, жрало, жрали нагълтал, нахранил, убил и нагълтал
Ж
жолък прякор.
жолъкята презвище на род
жолъдята презвище на род
ж. кезам се оплаквам се
жълъч дол - название на местност
жълъчъьто прякор
ж. кънчъкъта презвище на род.
жънцъл, м. р. сватовник
жълтата кори вид женски тъкан колан
жъгъл, м. р. жегъл. „Колку купривъ трябъ да взам, чи да изсари цъин жъгъл ва?"
Жъне ж. р. жена
ж. ъда, гл. - пърля „Авъ таки ни гу ужудо стуй пилъ ва"
ж. ъл прил. жив „Учишел, пуследнал - дъту жуву"
З
забунища кладанец - название на извор и местност.
завала, гл. - надвия, победя „Кун си завъчи хаба, ша та завали дъганчиту"
завалия, прил. горкия.
завлачам гл. - браносвам. „Таман извърах и ти завлачам и тъй ждат"
завлъзни, мн. ч. - заговезни
зад, нар. В повече, ненужен в момента „Кавандар, немаш ли зада някъв вълк, ва?"
задавам се, гл. показвам се „задала сай кънчи ла"
зима, ж. р. зима. „Искочила ънь зима, чи гу уватила за нога"
зимни на сватбата започване на сватбата (в чет. вт.)
зимък, м. р. по-голям брат на жената (по-възрастен от него човек)
зимъл дъчитавъщо лъце в сватбата
зимъл, прякор
зъбнал увял с изгубен от род.
Зъмъка прякор и на жена
зъмънкъвам, с изгубвам се в гора
зъмъну съм, а зъмънъвам. „Дощъл с тъпа, пър и ни зъмънъвам."
зъмък, м. с. - кълбо, малка тъмна сянка за бъдещ. наш. „Виждам в. зъмък."
с. зъмъкнъл
Зъмъна ни, с. на пин ф. зимно пиле
Зъвъ, гл. изговарям звукосъчетание „Кокошката зъвъ"
Зъмъти в сочет. изр. зимно пиле. Вуда и сам зъмъти.
Зъра гледам, гл. загледвам с прен. „Зъръ ал кънчито ва?"
Зъпо́внам, гл. запомням
Запушка, ж. р. пила
Запъти, в съчетание За гъсене вода!
зарар, м. р. вреда, щета, нанесена на селскостопанска земя
Зарът, нар. Зарад. „Селту зарът дака та са мастиу"
Засâване на сватбата засъване начало на сватбата в четвъртък, сеят се три „ноштови брашно"
Засватден празд, за празник, за празничен ден
Засâда, гл. 3 л. захожда „Слънцито тре пери, трепери й засяда"
захóжда, гл. 3 л. ед. ч. - започва „Дъмъ тар чъкам захожда"
Звúска, ж. р. млада овца във втората година.
Зогáник, м. р. - зодиак
Зогéница, ж. р. зодиакът.
Зéлник, м. р. ерменска баница от бъкъу и сирене
Земам, гл. взимам. „Дела си пъстрите пари"
Зехúр м. р. - силен студ. „Студену, зъмо зехúр"
Зимé, ж. р. зима „Размерзнал сай валъкъ та зимé
Зиме нар. през зимата.
Змéйко, м. р. змей. „Бо пуъ ма майка, змейка змъкна
Змéйка, ж. р. змиица. Женска змея. „Ана го лъчила с ня змейка
змéйска кладанец название на извора
змéйска дъра название на местност
зъра нар. умре

Зо̀лум, м. р. – бела. „Чобан Хасан млогу золуми правиа".
Зо̀рлан зора – в песен. „Задало сай кулаге ла зорлан зора"
Зорна̀ нар. – кисело. „Зорна̀ на дохтура гу завлакли"
Зъ̀лва, ж. р. – участница в свитбата от страната на зетя.
Зъ̀лвенската, ж. р. – вид ръченица, играе се от зълвите и само от жени
Зъ̀мна, гл. – взема. „Шел ма зъмнеш, Радо?"
Зъ̀кмет, м. р. – болка, оплакване. „Ай тука дохтура, х гардита миӣ захмета"

И

Игра̀я, гл. – танцувам. „Унуко ми зе ѣ играӣ с тос ѓкамадан"
Игрѐк, м. р. – игрек, ограден мястo за овце през лятото.
Избака̀та, гл. – изваждя. „Да иди на синта плочи, да си избакаѣ и двета очи"
Извидѐ гл. – излюти, измъти „Нашта кокошка скоро иѣ ѓ извиде"
Извлачам, гл. – извличам, отъвам. „Кой ама извлачат лазарто?"
Издува̀, гл. – издува. „Дор си кравита издува..."
Издо̀на са, гл. – падна. „Кат са изданих на хоришто, веш ма болат бутовта"
Измича̀ съ, гл. – отстъпя се
Излѐзам, гл. – излизам
Излѐзи ми от акала – израз, забравих в момента.
Ила̀, гл. 3 л. ед. ч. – ела. „Ила луба довечара".
Илѐч, м. р. – лекарство
Илдурме – припев в песента „Кайѣ сълза от голиѣа"
Измѐтни, гл. – изплюй. „Дай ѓва цигара, чи пий вече ама съ ѣ измѐтни х раката ми ваѓ"
Инакну нар. – еднакво, едно и също.
Инѣ ѓни, чис – едно, едно
Инджѐк, м. р. – колибка, колник изровено от в.маят дета мост и
Ирѐви, м. р. – ириди
Ирлѐк – прикор.
Ирлѐкчии – производител на ряпа
Ирук, м. р. – внук. „Хвърли ѓуюдюк дор ѓ прими ирука"

Исинѐс, нар. – есенес.
Исѐлгам, гл. – изселвам.
Искѐргам, гл. – изхвърлям.
Исѐчам, гл. – изсичам, разширявам дупка в дървото. „Да му ѓ легно пу дървета да са качи, хчичем да исача"
Итѐрва, ж. р. – етърва, братова съпруга
Итлѐдисвам, гл. – гледам. „Ша ти итледисам ѓамурлука и гу земаѓ"
Ихтѐбар, м. р. – почит, уважение
Ичулик, м. р. – детска игра, челик
Ичумик, м. р. – ечемик; попка на клепача на окото.
Ишта̀, гл. – искам
Ишта̀к, м. р. – настроение, желание
Ишлѐк, м. р. – подковачница
Ишумик, м. р. – извара.

Й

Йѐдар, прл. – едър, голям.
Йѐдикойси, местм. – някой си, еди кой си.
Йѐдикойаси – еди коя си.
Йѐдикоеси – еди кое си
Йѐдикога, нар. – еди кога.
Йѐмец, м. р. – лемеж на рало.
Йо̀гич, м. р. – овен. „Напрат вари вакал йогич, витки роги си пувива, хем пувива, хем приблава и придръкква с асен звънец"
Йоз, м. р. – сърцевина, подбрани хора. „Баш йоза бахми"
Йордѐнину пастриму– вид начин на тъкане
Йуначѐна, ж. р. – юнак

К

Кабака – прикор.
Кабѐцата – прозвище на род.
Кабѐкувта – прозвище на род.
Кабу̀л, м. р. – съгласие, в песен „Кабул да си вързим..."
Кавѐд, м. р. – горна връхна женска дреха от червено сукно и с къси ръкави.
Кавадѐн, м. р. – другар, приятел
Кавадарѐ, мн. ч. – другари.
Кавардисвам, гл. – затържавам. „Кавардисал бобата?"
Кавардисан бап – затържен боб, боб яхния.
Кавлѐшкита кръшки – название на местност

[illegible] м. р. – голяма бъчва за мачкане на грозде на което е свалено гърлото горно.

[illegible]ка, м. р. – название на местност, бивше село

[illegible]. [illegible]ското усое – название на гора на местност

[illegible]ъзник ж. р. – колан за връзване на ало върху шията на животното

[illegible]ки, м. р. – колан за защита.

[illegible]ино, м. р. – шурей.

[illegible] – в рече каза

[illegible], мест. – какво „Каке думаш ва?"

[illegible]кой, мест. – какви. „Да видат, мале, [illegible] каки й пастри полита!"

[illegible]кво, мест. – какво. „Како думаш там, чи [illegible]ъ чуъ ва?"

[illegible]дарма – припев в песента „Ково слиза от голица"

[illegible]ка, ж. р. – покана за сватба, отправена устно, като едновременно се подната бъклица с подсладено вино.

[illegible]свам, гл. – поканвам на сватба. „Зъвита утидахъ ль дъ калесвът ва?"

[illegible]ъвьр, мн. ч. – обувки за вкъщи или за [illegible] двора.

Каминдера – название на местност, ниви „Не Каминдера, детуй биль нивьть им, там я убила нечильницту"

[illegible] ж. р. – бут. Еркечани и днес нари[illegible]ъчев бряг „Камъкин бряг

Камука – прякор

Камущата – прозвище на род.

[illegible]ар м. р. – голям мастър за чавиване на [illegible]

[illegible]ец м. р. – вълнен плат, зашит около [illegible] капата над петите

[illegible] мн. ч. – „Іс да и за какаку ам то за [illegible] за ньо въшка да съ распарам [illegible]"

[illegible]ни мн. ч. – чорапи от бял плат до [illegible]

[illegible]ак м. р. – камънак „Прабрэштало [illegible] каманак"

[illegible]ина ж. р. – форомна „голама права [illegible]

[illegible] – прякор.

[illegible]ария – название на местност

[illegible]ка ж. р. – прозвище на род

[illegible]ка ж. р. – самото устройство на [illegible]

[illegible] ж. р. – [illegible] се наглеждат и [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]
ка, да[illegible]
и като, за да не бъде обесолен
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] м. р. – извор.

[illegible]ду, пра Вода от кладенец.

[illegible] ж. р. – делкава почва.

[illegible] ж. р. старвен правоъгълник с [illegible] реда пръчки на които се на[illegible] мазват калмуканите при насноваване на прежда.

Кол, м. р. – дървена клечка, забита [illegible] на които се закачат [illegible] с вода и друга течност „На [illegible] ва, на ключовта го закачи!"

Ко, мест. – какво.

[illegible] Кобъ[illegible] присахнали "

Ходжак, м. р. – нарък. „Какол докара – один ходжак дарва",

[illegible] – название на местност,

Кожа, нар. – доста, „Кожа врами х селту пожувака",

Кожувта круши – название на местност, ниви, където са живели Еркечани по време на опасност и размирица.

Козанак, м. р. – килим от козя козина.

Кой, мест. мн. ч. – които, „...и кой могат да варат"

Коледа, ж. р. – коледа, празник на момиче

Коледник, м. р. – коледар; прасе, угоявано, за да бъде заклано в навечерието на Коледа; подготвеният от момата кравай.

Коленца, гр. р. мн. ч. – коленца.

Колесарка, ж. р. – задната половина на колата, колесара.

Колибита – название на местност.

Коник, м. р. – коловоз.

[illegible] м р мн ч големи и дълги пера [illegible] опашката на паун или петел, които служат за украса на главите на [illegible] и на жените на петльов ден. Новобрачните колуни се поставят в [illegible] на лазарките и на жените на бабин ден и петльов ден.

Колкут, мест. [illegible] докато „Колкут бъдем [illegible] устоимало къ кучпата [illegible]

[illegible] м р Напори [illegible] пълно [illegible] ма [illegible] ма [illegible] ма

[illegible] за най-хубав кравай е свързана със сла[illegible] която го е направила. Чести между младежи, обичащи една и съща девойка, се [illegible] определена мома

Кра̀ишта – две песни извиц плап, нашити със стари пари и спуснати от раменета към петите Носят се от лазарките

Крак, м. р. – krak, крака. „Стуяйа, ти с тас крака ль шь лягъш?", дървена спица на колелото на кола̀та.

крастахца,ж. р. - краставица

Крачма, ж. р. – малка года, гощаване и пиене, участвуват най-близките на момчето и момичето, черпня, почерпка : „крачмата х теба устана"

- жоремаг, където се пие алкохол.

Крачник, м. р. – свредел с голям радиус.

Крачуна, ж. р. – кратуна.

Крачулта, мн. ч. - „набучи нохчата х крачулта" – т. е В краката, между навоите с гащите.

Криви извàт – вид шевица на женска риза, белег за принадлежност към определен род

Крива пристилка Вид женска престилка с отвесни прави извиц

Кривата стока название на местност.

К[illegible]бач м р - мярка, равна на две свити ч[illegible]пени ръце

Кривалàк чумè – название на местност

К[illegible] пра[illegible] Янковец „Прат плавнйска сал да сам и боба да й скиш, пак ас крих"

К[illegible]умàч м р Сварено мляко от току [illegible] добила крава, овца, крава, биволица

К[illegible]ямало, гл. м. вр. - обадило се. „Нещо [illegible]ямало в зелника. ."

К[illegible] Вид бримерия на якàта на [illegible] означава принадлежност към род

Кръстовàт пèлаш – [illegible] [illegible] с [illegible]

К[illegible]ячку мàсту – трудно проходимо място.

К[illegible] Ако [illegible] Ако [illegible] [illegible] [illegible]

…застана ь везан на машина с жълти конци

Кунчй за… събарям; народно лечение чрез премятане през глава „Дану… уплашено. траба да го кунчьм

Кунчури… женски обувки, с набити отдо… ну каняри и пешаля

Кутазам, нар. – благодарение

Кърдон, м. р. … колан „Да си асе за кръста … златен кърдон".

Кучешки, прл. – чужд, нехарактерен за еркеч.

Курия, ж. р. – среда

Курдисвам, гл. … навивам часовник гордея … тича се на хорото.

Курива, ж. р. – кория, висока гора.

Куртикапан, м. р. – скрит капан; капан, въобразен с размера на животното, поставя се на дупката, в която то се е скрило

Курусунук, м. р. – силен сух студ.

Кустичка, ж. р. – костилка. „Ж Купаран ходи, бис кустички чараши ядох".

Куче съюз – ако си: „Господин съдя, те куче ньк свиня."

Кучин, м. р. – вече към задната част на амера, което се поставя под опашката на магарето

Кучкун – прякор

Кучкината – прозвище на род.

Кучолав, прл. – зоолав.

Кучур, м. р. – малкият пръст на ръката

Кучур – окастрен без клони

Кучура – прякор.

Кучуловата – прозвище на род.

Кучурданчи – сердане от … евро … нък за лазарките.

Кучина, м. р. – кочан царевичен.

… кайсията – прякор.

Кучурчукчи кучарчука – прозвище на род.

Кучкай прл. – нащрек, внимателен, бди … жен. очакващ.

Кучолав, прл. – зоолав.

… ишар – название на местност.

… м. р. – бръчна женска риза, зап чер… … ена, украсена със сърма и пул… … на кожи.

… нар – … … как

… прякор

Къщи вуйна – прозвище на род

Къмпу съюз – как „Ходи къмпу ходь … ма"

Кърък, м. р. – … в зеленчукова градина.

Кът, нар. – като.

Къ… – как.

Къшение, нар. – дума да не става

Л

Лайно ср. р. … … … … … бивол „Ино Ирини мъжами кашлита с лайна", наименование на човешки, … … … … … отношение към някого … … … … … макос

Лазари ср. р. – лазаруване

Лазарка, ж. р. – участничка в лазарите

Ламбухи. – прозвище на род

Ламосан. прл. – развален … … … „ко си донесал тас ламоканта к… … … хии?"

Лакътниче. ср. р. – лазарски … … … … …

Лъжичник, м. р. – дървена кутия за прибори за хранене

Лъчинци, мн. ч. – [illegible]

Люлеяшка, вид женска [illegible] – [illegible] за приспиване на [illegible] дете

Мал, м. р. – хляб.

Мана, ж. р. – леса, плетено фошеме за [illegible] [illegible]

М

Магарий, мн. ч. – малки водни животинки, живеещи в течащата вода на горските каменливи кладенци и изворчета.

Мазам, гл. – приличам

Мазия, ж. р. – мазе.

Майгуна, ж. р. – вид растение, подобно на пръстика, от което се правят масури, камукани, свирки и други.

Малжиа, м. р. – диванер.

Малката гоза – гощавка за най-близките родини на годеницата и годеника.

Малкуту дучастиу – вид бродерия върху (антоним Голямуту дучастиу) яката на мъжка риза, знак за принадлежност към род.

Мамалига, ж. р. – царевица, изделия от царевично брашно.

Мамул, м. р. – царевица.

Манка, ж. р. – готвено ястие, „Картофена манка"

Мандрата – название на местност.

Марь, ж. р. – стара или слаба овца. „Пругадах хцета, устанаха сал ине мари"

Марй са, гл. 3 л. ед. и мн. ч. – за овца, – дошло ѝ е времето да бъде оплодена.

Маривна, прл. – умряла, вкочанясала. „Намерох ба тас хца маривна, вчера беше умряла"

Мар[illegible] нар. – нарочно

Ма[illegible] са – [illegible]

Матиляка, ж. р. – [illegible] висок дървен съд за [illegible] на малко за [illegible] мляко.

Мат[illegible] – идиоматичен израз – за [illegible] най-хубавия ден годурчето му [illegible] Матиаскара",

Мачи, гл. – тъмнея. „Вот ми мачиш [illegible]

Мачи, гл. 3 л. – тъмно е. „Веки мачи ван"

Маторна, прл. ж. р. – [illegible] Има [illegible] два мотора, вида.

Менгюши, мн. ч. – овца,

Менгюшки, мн. ч. – зелени [illegible] [illegible] цвят, чието мляко [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Менгюшката – название [illegible]

Менгюшкиту, м. р. – [illegible] [illegible] [illegible] в [illegible] [illegible]

Мер[illegible], ж. р. – [illegible]

Мера, гл. – възнамерявам. „Да ни, мер[illegible] бар да бадам

Месал, м. р. – бяло домашно платно [illegible] на украса на [illegible]

Месо, ср. р. – месо.

Миклна, ж. р. – смляна, овършана на [illegible] но плява за ярма на добитъка.

Милвам, гл. – любя, галя.

Минино, прл. – мъничко, малко (умалително, галъвно).

Мининки, мн. ч. – малки, „Пилците ми са веш мининки, амъ мининки ти казвам"

Мисир, м. р. – пуяк. „Дал мисир на заваяни им занесахми"

Мисирка, ж. р. – пуйка.

Мисок, прл. – висок.

Митрито – прякор

Митранцувта – прозвище на род.

Мишон, м. р. – обработена кожа.

Мишна – прякор

Мишнувта – прозвище на род.

Мляко, ср. р. – мляко.

Мнозу, мест. – много.

Морёнди, прл. – морски вятър, идващ откъм морето, „Ветре ме, морёнди"

Мочито – прякор.

Мочувта – прозвище на род

Мочука – прякор

Мочуковта – прозвище на род.

Мрънчанту – вид бродерия [illegible] на женска риза. [illegible] [illegible] род.

Мурзва, ж. р. – мързел, [illegible] [illegible] ньо [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] „мурзава"

Мъдрец, м. – [illegible] [illegible] пчелно. „Ъс вой щал [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

…ър. прл. – неизмит след ставане от …весен на цвят – мускура и…
…ница название на местност село …
…ме
…ъ м. р. – черкез. Ако ли пък …
„герото го правал на Долник и как видат, че мустахузита идат – бягат ух хамбарта".
…ъ м. р. мост. „Мустьк ъ…ен"
…ъмет м. р. веселие, ядене и пиене
…ма нар. – безплатно, гратис
…ъмъ с. р. малките на малчица…ма; сбовани четирикраки столчета, върху които се нарежда и показва „лода" на мамата гоженица или булка, название, характеристика на непослушни деца.
…ъ…ето грякор
…ъдувта - прозвище на род.
…ъх, м. р. – тулум. „Дей мяхъ със сирянту, ва?", стомах на човек или животно. „Ам той тос мях лесну ль съ ньлия ва",

Н

Набрусиемы, гл. – „Набрусихми круши и ги сбракми била" – събарям плод (круши, френки, сливи) с помощта на прът.
…ъчка гл. – смъкд. „Набучил нохчито х …ъчката"
…ъм гл. - отивам в определена …ока. „И оттам набил х Стокита"; …ъзрам начинвам. „Ни мужих да на…ъзрижа" бия леко някого
…ъчупи гл. сека клони. брът за кра …ни клоите през зимата „Набрастих …ъка а Палашкото усои"
…ъчъкъм гл. – донасям, ковладя. „Ърци… …ъм. Набъжал утъждил х селту и …ъзвъзтъ книгата
…ъчъкъм гл. прекарвам прежда…ъ…ъ…ъ…ъ; 1 л. мн. ч. нав… …ъ Набъдем нагодвем и слагаме да плачем"
Навои, мн. ч. – навуща
Наджък м. р. – вид тъкан женски колан.
…ъ…ъ, нар. – заедно.
…ъмиръ гл. намирам
…ъмиръ нар. накъде
…ъмъ…ъ гл. намирам
…ъмъ…ъта нъ… мъжеската „Бъжи …ъ…ъ намъжените жени

Намърлен ну… …
Н…ъ…ъ… …
…ъ…ъ…ъ …
…ъ…ъ…ъ…ъ …
…ъ…ъ…ъ…ъ …
…ъ…ъ…ъ …
Н…ъ…ъ…ъ …
…ъ…ъ…ъ…ъ

още гайди и кавали, на сватбите са свирели само с кюнюци.
Ньубикулѐнь, прл. – заобиколена.

О

Облѝк, м. р. – налог, данък „Поп учишел при кметь, ут тук ут там, земыт тяс пари, давыт ги на Лежки и сетни ги расхърлят като облѝк на селпу".
Обучѝтва, мн. ч. – подаръци, в т. ч. и обувки, които се дават от страна на годеника на годеницата и нейните
Огарлѝк, м. р. – бродирана яка на мъжка и женска риза. Различните видове бродерии са белег за принадлежност към определен род
Огнѝщи, ср. р. – огнище. „Таман зарових хлеба х угнищито и тлй додаха".
Одàргам, гл. – удрям, улучвам. „Първом одаргали, чи сетна грамвали"
Одрàтки, мн. ч. – посещение при близките на булката в сряда, след сватбата.
Óпас, м. р. – вълнен мъжки пояс
Óпаки – вид бродерия на женска риза.
Опѝда, ж. р. – опсида – част от колелото на колата.
Орлúйа, прл. – нападателен.
Орманска крúва – вид женска престилка.
Остроган, м. р. – вид мъжки калпак.
Óсен, м. р. – ясен (дърво)
Óсена – название на местност.
Óти, мест. – защо
Откóла, нар. – отдавна
Откóлашен, прл. – отдавнашен.
Отсéтник, м. р. – момче, роднина на зетя, което „отсича" сватбата, нанасяйки три различни удара по дръжката на бъчвичка
Отрàквам, гл. – порастващ „Децата им вече от равнали"
Отхрàна, гл. – отглеждам, отраства. „Детой хранили, детой гледали, чи отхранили"

П

Пàмин, м. р. – вид домашна дреха
Пàмук, м. р. – памук
Пàнница, ж. р. – вид, малка кошара, плетена от пръчки и клони за овце и кози
Пàлавата – название на местност
Пàлашко усое – название на местност
Пàлашки – название на местност
Пàлука, ж. р. – дръжка, устройство за [illegible] на пушка
Пàпука – прякор
Пàпуцита – прозвище на родителите на Папука
Пàргиа, ж. р. – тояга
Пàприца, ж. р. – желязна пачка, [illegible] в огъня и клюка на [illegible] [illegible] комък и металното на буката
Пàрлапàнин, м. р. – човек, който [illegible] яка дрехите
Пàрмак, м. р. – подпис. „Викаха ма х управата да удара один пармак"
Пàструк, м. р. – обръснат човек
Пàструк, м. р. – повтарящ баща
Пастúр, м. р. – лице, което пасе [illegible] тък
Пастрúлу ср. р. – багрило, боя; цвят на боядисан плат. „Юрданину пастрùу"
Пàстър, прл. – шарен.
Патлажàн, м. р. – червен домат. „Нема й патлажан да купи чилак"
Патлàк, м. р. – пистолет; пушка – една.
Патлàци, мн. ч. – пушки. „Нийсм патлацитита ь ша правим кравай"
Пат, м. р. – лъжица от кора на дърво
Пàтек, м. р. – подметка на терлик
Патрóнска кория – название на местност
Пахàрка, ж. р. – купа за вино.
Пезýл, м. р. – течение. „Хем ти думах дан стувиш на пезула"
Пембàн, прл. – пембен.
Пéнджура, ж. р. – перваз на прозорец. „Дет има бали комини с варосани пенджури"
Пéявица, ж. р. – пиявица
Пèлаш, м. р. – тясна дълга вълнена лента, везана с разноцветни конци.
Пèпелник, м. р. – място, където се изхвърля и събира пепелта.
Пèрус, ж. р. – пръчка, жлебена по средата за огнището. „Черкеста турили на Желъчитта на главата ма черешта перус".
Песакльк, м. р. – песъчлива почва.
Пèтало, ср. р. – петала, подкова.

петала ж. р. – луканка, суджук.
петéл, м. р. момък. Само в гатанкъ имам си, имам си дархол и дархолица, капон и капоница, четири петела, пъш арки два петленца и една дрънца"
петнé ср. р. - малко момче - само в гатанкъ
питина ж. р. половин кръстец (събрани и сгрупани снопъ)
Петлóв ден петльов ден празник на мъжкото на мъжкото начало
печ, ж. р. – фурна.
пиклам сâ, гл. - напъвам се
пипéр, м. р. – чушка.
Пиперàна мàнжа- лятно ястие от лук, чушки, зелени или червени домати.
Пиперина – название на местност
писанту, ср. р. - надпис на чешма. „Литянциту дяль на Попувть чушме писанту".
пиянак – прякор.
пиперник, м. р. – зеленчукова градина.
плавáк, м. р. – дървета, навлечени от придошла река.
планица, и, ж. р. - горска ягода.
плаз, м. р. – заострена част на рало, на която се набива лемежа.
Плетента вид ръченица.
Плóска – име на река.
Плочито клàданчи – название на извор-че
Пляшта гл. – игракам с пръсти по време на игра.
Пляшáни, ср. р. – щракане с пръсти.
Повéки, нар. - повече.
повечéра, нар. – надвечер.
Повна, гл. – помня. „Ки повна за сем родена".
Повúтак, м. р. – повет.
Под, м. р. – дрешник, четириъгълна скара, която обикновено е в ъглите. „Ганах кантъта на пода"
Пода на булката - по време на сватбата преди забулването на булката всички, особено жените най внимателно разглеждат пода на булката, колко е изработен всяко изтъкано и изплетено изделие. Дълго време се коментира „Йолку ката ù пода на булката"
Подрúвам, гл. – скопявам
Кúдума, ж. р. – помощ.
Пóлъ, ж. р. мн. ч. – домашно [illegible] женската риза [illegible]
Полúк, м. р. [illegible]
Полúчка, ж. р. [illegible]
Полúбам, гл. [illegible]
Полúчам, гл. [illegible]
Помáнишка, нар. [illegible]
Помéнт, м. р. [illegible] Дълъг прът [illegible] на пръста
Попържам, гл. – пуша
Попръжня, ж. р. – пушня
Посáрнал, прл. – [illegible] зоро, посарнала"
Попкръстник, м. р. – [illegible] кръстника, нечий кръстник
Попурнàк, м. р. – попурчен [illegible] Павла попурнака
Прабрàшам, гл. – преобръщам.
Прабýлгам, гл. – буя, забулвам.
Правит, прл. – превит. „Тос кравай вит правит."
Правàрда, гл. – завардвам, устройвам засада.
Праварник, м. р. – кравай, който се пече при панихида.
Прàварна, нар. – носене на съд с кобилица от двама души.
Прагузан, прл. – прегърбен. „Майка пéна кат мена прагузана кудаш
Прагорà, гл. – прегоря. „Платна прагорéжми"
Прàдния, прл. – предишния. „Прадния ден"
Празнúта, нар. – преди няколко дни
Пракутàя, гл. – прекопая
Прама, ж. р. - название на човек от полето.
Праматорúна – прякор
Прамóне гл. – премина
Прансь, гл. – пренеса „Ни ден-о бúла пранесь"
Пралúвачка, ж. р. – участничка в [illegible] та отнася [illegible] на [illegible]
Пралъчам, гл. – [illegible] прасък малко кръв чушка
Пúли, прл. – [illegible] на [illegible] ност.
Прáсалник, м. р. – [illegible]

мляко

Престарен, нар. – настрана, полегато „Бавно бухал се престарена, простар-ма"

Пастора, гл. – преструвам. „Ас шо са бяла пастора".

Мъшката ми ч... мускули по краката под коляното болят ма прч дит

Прат, нар. – преди. „Тя дойта вала вси. прат години"

Премилавам се гл. – губя си времето

Пречанки, м. ч. – губещ. Дай ми цигу ката да ше пуша ком веч мечката пусна, ку искаш да си приханиш и за нея"

Пробйто дăро – название на местност.

Прозăхка, ж. р. – прозявка

Пролăтис, нар. – пролетес

Прочўтен, прл. – прочут, известен.

Пўстилка, ж. р. – дюшек

Прабразник, м. р. – вестител на кон, съобщаващ, че идва „тешка сватба".

Предачка, ж. р. – мома, участничка в предянка

Предачки, мн. ч. – предянка. Момите ходят на предачки в дома на момата си, за да разговарят с нея

Пресник, м. р. – хляб без мая и квас, пресен хляб.

Привой, м. р. – широк ремък от дебела волска/биволска кожа, с който се връзва хомота.

Примйчь, гл. – примъква, отива наблизо, навира.

Припек, м. р. – припек, южно място.

Припéчан, прл. – от припек.

Припирам, гл. – бързам, притеснявам някого.

Припран, прл. – нервен, „Тос наш Мито, припран чилак ти казвам"; неудобен. Припрано място"

Протески, мн. ч. – приказки, празна работа, думи „Лошави протески думзит"

Прочесам, гл. – плясвам с ръце „Като прочесъ и го хвана"

Провáждам – провóда, гл. – изпращам. Бирам тръжната хора и ги провáждам"

Прóчка, ж. р. – пръчка. малка вратичка в оградата

Прочутен, прл. – прочут, известен

Прувалá, гл. – пропадна. Мъль ми, хлеба ти се е прувало

Пруламис, нар. – през пролетта.

Прус, м. р. – салон.

Прусóпа, гл. – да пропадна

Прусурник, м. р. – дървен кръст, полеван на сух печат, с който се „пругурят" (възпоменават) хлябът на опредерените обреди като бъдни вечер.

Прўсури, мн. ч. – хляб, който е изпечен при изпращане в др

Прусуривам, гл. – възпоменавам хляба при обреда с прусурник

Пръстилчак, прл. – вид врахам „пръстилчави врахам"

Пръзора, гл. – пресявам, пресявя

Пръсъчан, прл. – хляб без мая. Мелниях има пръсъчана пита

Пръскўнда, гл. – преобърна. „К булчи трап им са пръскундила кулата"

Пръвнь правнúно – първо Венчило.

Пувá, гл. – поя.

Пувлекá, гл. – тръгвам на паша. „Вохци ша пувлакат, ниви ша завлакат"

Пуд, пред. – под

Пулца, ж. р. – прикрепена дебела дъска към стената в пруста. На дъската се набучват ключовете

Пукала – название на местност.

Пурéвнь, гл. 3 л. – харесва, иска. „Нему ни са ревни, ревни и пуревни"

Пъдер, м. р. – остатък от маганена кълчища.

Пъхтá, гл. – дишам тежко.

Пърчи са, гл. 3 л. – „Кюата са пърчи' и трябва да бъде закарана на пръч, т. е. дошло е време за оплождане

Пършулáви, ел. – прехвърча снежец. „Пършуляви гу кат гуличани гап са вемт мамулята"

Р

Рахт, м. р. – лазарски гребърен колан.

Разагнили, гл. 3 л. мн. ч. – овцете се агнят масово. „Вофци ми са разагнили".

Разгана, гл. – прибера, почистя.

Разгнáвам са, гл. – разсърдя се. „Разгнáво са малкото мумче"

Разблъзе, нар. – наблизо. „Кешта ни ми разблъзе"

Равнéц, м. р. – вид калпак.

сеш ж. р. – резе.
прасило гл. – свинете раждат, „Свине му са разпрасили".
рка ж. р. – река.
рчухци – название на местност
зидежний, название на местност п
ивни
зикаторско рат название на местн
ди на са работня
ран, прл. – ранен. „Сала ѝ мома ран босиа
ръка, гл. – искам. „Вот ни ма рачиш ма Радо?"
ъчник, м. р. – ръченик, бяла тънка забрадка.
ъ.дя ам, гл. – разпределям. „И сетна ги разхарат на селту"
ѣвиш, гл. 3 л. – желае, иска. „Нему не са ѣвини"
ѣмани, мн. ч. кожени върви за навуща
ѣмачки, мн. ч. – ремъци на дървулите
ѣвъ, гл. – плача. „Чул дет риве дати"
ѣза, ж. р. – било плесенно образование на повърхността на саламурата или
ѣ на гл. казва, споменава „Дорде рикат мома имам намерение „Реках да сбъ
да пчелата на сино (засо.о) мастиу"
ѣ ж. р. реса (на дървото леска) „Лаг правали ут малко житу, баби зъби, рис и троскут"
ѣсанува, прл. – „Ѝ зилена ми гора росанува"
ѣкани вид бродерия на полите на
ѣнска риза белег за принадлежност
ѣ определен род.
ѣлинка, ж. р. – название на тревисто растение
ѣлките вид бродерия на яката на
ѣнска риза принадлежности за род
ѣ ѣ ѣ

Свàку, м. р. – свако, съпруг на бащина или майчина сестра

Свéчер. нар. – надвечер.

Светúдъ, ж. р. – иконата в къщи

Свèдени клóни – вид бродерия – бели нашивки на чукмана, белег за принадлежност към определен род.

Свúна, ж. р. – вид детска игра на тревата; прасе – майка на малки. „Сношти свúната съ утрасъ

Свúрчина, ж. р. – растение, храст – бял бъз. „Ут свúрчинтъ правим свúрки и пúскуни"

Сèгечката – прякор.

Сèгечкувта – прозвище на род

Седлóто – название на местност

Сéки, мест. – всеки

Сенáкос – название на местност

Сéнци, м. р. – сълнце, маниста.

Серт, прл. – лют. „Серт жúна бúла Челухúца"

Сигурáштица, ж. р. – смесица от дъжд, сняг и град.

Сèвда, ж. р. – желание, влечение

Сúназа – название на местност.

Синúя, ж. р. – синия, паралия, киска кръгла маса за храна.

Сúклети, мн. ч. – мъки.

Сúир, м. р. – сеир, зрелище

Сúлвриа – мъжки празник

Сúр, м. р. – обла плоска питка от восък или лой.

Сúпаница, ж. р. – болест сипаница. „Хúщета мрат от сúпаница"

Сúрин, прл. – весел, свеж, хубав.

Сирúя, ж. р. – сюрия

Сúтничак, м. р. – вид тъкан женски колан.

Сúгура – прякор

Сигурáта – прозвище на род.

Сúнигера – прякор.

Сúнигерáта – прозвище на род.

Сúра, гл. – сиря, правя сирене

Сúчко, нар. – всичко.

Скéла, ж. р. – кей. „Карали ги да раптат на скелата ух Гозака"

Скúнжувам, гл. – изтезавам. „Ж казанлашкото усой ми скúнжували мúчету"

Скúнè гл. – да се съглася

Скóмен, м. р. – трикрако столче, скамейка на колата.

Скрúпки, ж. р. мн. ч. – плод червен и храст, подобен на трънка

Скупóсам. гл. – подхвърлям

Слувá, гл. – съединя. „Той влáк съ слувú съ Сльнчух бряк"

Смок, м. р. – вид неотровна змия

Слàгам са, гл. – крия се „Тú га слàгала отнàх пú бúло"

Смрúдлúката – название на местност

Смýга, ж. р. – следа, оставена от змия или влачещ се предмет.

Снéжница, ж. р. – прясла.

Сóба, ж. р. – печка

Сóхия – София

Сохрà, ж. р. – подредена маса за ядене зощадване след погребение „Сетни слàгат сохрàта"

Сóхъ, ж. р. – дрянова пръчка с шипа, използува се за насноваване на прежда.

Спúна съ, гл. – сълзя се. „Млáкуту мóси спúна съ"

Спàстра, гл. – опазя, съхраня.

Спитèрхам, гл. – спестя.

Спреж, м. р. – вид билка за лекуване на овцете.

Спровлячáсва, гл. – да не става тестото на топки.

Срадú, нар. – посред. „Да ма дúга сродь нóшту",

Срàдло, ср. р. – бургия

Срàдулта – название на местност.

Сривам, гл. – развалям. „Сринахми ка стóйа."

Стананúк, м. р. – домакин, хазаин на колегарите

Станúлча – название на местност.

Старгàлница – название на река и местност

Стàрото àлено – вид врахан

Стàрубúле ср. р. – вид билка

Стàрчúчка, ж. р. – ос на колата, вдигната зад задните колелета.

Стúвасвам, гл. – накисвам. бия някоя пера платно, черги на реката и за „стúвасвам с букалката"

Стýва, гл. – стоя. „Стýвах, мàле и зимúх".

Стóки па – название на местност

Стрàлец, м. р. – смок

Стратúла – название на местност

Стрúко, м. р. – чичо.

стрикучи, ср. р. братовчед. „Ам тои ми е стрикучи ва!"
стричá, гл. развалям. „Стричь ми са сакаса".
стрýбам, гл. – правя паникиада, помен.
студнь, прл. – студена. „Студнь удь кладенчувь"
стърга ж. р. – заградена пътечка, свързваща два дерека. През нея преминават овцете и така не може да бъде пропусната неиздоена овца.
дзяль название на местност с отвесно набучени скали и пропаст.
сýркам са, гл. – влача.
сýбат, м. р. – песни на субат, на трапеза, на дълга маса.
сýриа, ж. р. – стадо свине. „Девят сурии ут свини"
сус, част. – стоп, мълк, спри. „Сус бра!"
сешпьлник, м. р. свещник
съдиавовца – прякор на жена.
съдиавовта – прозвище на род
съпишлека – название на местност.
съскам, гл. съскам. „Роя, де съска тас патка ва?"
съштисан, прл. – учуден, озадачен.
съштисвам, гл. – обърквам, озадачавам.
съръвéс, нар. – сербез, напето, юначно.
съръчан, прл. – смел. „Съръчан чилак бей"
сякам, гл. – силно дърпам стана. (Ръцятя ть забулявьт, вотъ трябь силну дь сякамы гат тачем)

Т

табиет, м. р. обичай, нрав
тбиетлия, прл. човек със свой стил на работа.
табита – название на местност и част от прохода Бургас-Варна
тъ̀ъ са, гл. 3 л. – топи се (за сняг) „Снага са таи".
тáлар, м. р. дървена сламеница.
тáман нар. – тъкмо „Таман седнахмы уоедуем а той дади"
тáмнос, тáмньс мест. – онзи, онзия
тамкýо, мест – онова.
тáпанéта – прякор.
тарáпан, м. л. малка коса, по-голяма от сърп. „Земао тарапана да укусам гушошинать".
тарáпана, ж. р. – бъбрек.
Тарахт м. р. родопско ро[illegible] наши т[illegible]
Тáгдас нар. – пъти, наоколо
Тарък ък, м. р. – слаба нерогова овца, порода, дисаяк, предпочитано „чипинка, тарък"
Тармък, м. р. – гребло
Тáрта, гл. – побирам. „Помалия о не тър[illegible] ча да тарта"
Тáтък, нар. – там. „Татък долу на чушмять"
Тáхра – название на местност, ниви и гора.
Тахтáлий – название на [illegible]
Тахтáлийската рáка – название на река.
Тéба, мест – теб. „Тéба питам"
Тезек, прл. – суров, недопечен хляб. „Тезек лаф", лепкав - за почва. „Нагазих – тък та ина тезек тинята
Тéйко, м. р. – баща, татко
Тéлту, ср. р. – теле́то.
Тéнанцито – прякор
Тéнанцухта – прозвище на род.
Тéнък, прл. – тънък.
Тéнката кориа – название на гора, на запад от селото
Тéнжера kanák – вид мъжки калпак, вариант още равнен.
Тертúп, м. р. – ред, начин на работа; подготовка за нещо нека му кажа тертипа"
Тестемéл, м. р. – домашна кърпа за лице
Тилúфон, м. р. телефон
Тилчарúлица, ср. р. телчарк. момиче следач на телета
Тирзúя, м. р. – инвалид от другата световна война
тирлане нар. – дълга на настроение по неизвестни причини Ич ми и ни тирлане ма ни тъкм вот тая
Тоиа, мест – твоя, твоя, твое, твои. Тоя тръгвашы
топала прякор
опаловта прозвище на род
тоз, тая, тоя, мест – този, тази, това, тези
тоирук, м. р. – [illegible] с [illegible] [illegible] тоя, тая, тое, тия – [illegible]
трак м. р. – [illegible]
трева ж. р. – [illegible]
тре[illegible] ж. р. – [illegible]

„Дет си лаба трепала и мена там си
Треперúца, ж. р. – дребна речна риба.
Трúенца, ж. р. – вид чорба за закуска, направена от тесто
Трúмеро, ср. р. – тридневен пост
Трúцата – прякор
Трúчувта – прозвище на род
Трóскуть, м. р. – троскот.
Тронáсвам, гл. – осветявам.
Тронáсан, прч. – осветен
Трúпна, ж. р. – плетен кошер (във форма та на конус) за пчели.
Трúпти, 3 л. – трепери, „сльнцитy трúпти, засядь"
Тýрлата – название на местност.
Турлáка – прякор.
Турлáковта – прозвище на род.
Тугáс, нар. – тогава.
Тýкьна, нар. – тука
Турáн, прич. – поставен, сложен. „Били тураки х ино даро".
Тургам, гл. – поставям, слагам. „Тури л сол на боба ва?"
Тукýм, м. р. – мях от коза кожа за пълнене със сирене
Тълúга, ж. р. – каруца.
Тъпънцата – прякор.
Тъпънцувта – прозвище на род
Търхúна, ж. р. – вид чорба (в гореща вода се разтваря кисело тесто и с получе ното се залива сух хляб на жапки).
Тúртя, гл. – побягна.
Тютювá, ж. р. – съоръжение за бласне на врана, подобно на лък.

У

Убрашúна, ж. р. – началото на дол, дере.
Увишти, ушúти, ср. р. – част на рамото.
Угá, ж. р. Вода
Угáда, гл. – успея. „Кучката го угадили"
Угодá, гл. – да се понравя. „Да угодат на гърцита – Ерашпат Питанак ух Аõпус"
Удимé, гл. – направя, опуша
Удругидéн, нар – в другиден
Уйкужата – название на местност, гора.
Угрúпка, ж. р. – улей за отваряне на кошерите от пчелите
Угрúпкита, мн. ч. – вид тъкан женско кожан.
Узýна – прякор.
Узуната – прозвище на род
Узýр, м. р. – желание за кафа. „Жанал го узура".
Узъпкан, прл. – ушит с цветни конци по краищата. „Байрака ў узъпкан по краиштата".
Узъпча, гл. – порьбя
Укрáн, прл. – ограбен. „И украния чилак трагнал пу дирта"
Уходам, гл. – правя, върша. „Никако ни права бутам са, уходам"
Ула, ж. р. – овчарска чанта от коза кожа „Наметна улата ı си х кера утиди, у кера на къщата".
Умирáлькь, ж. р. – смърт, погребение Гъпьх ги (дрехите) зь умиралькь.
Умут, м. р. – надежда, очакване
Унъс, м. – онази.
Упашúна, ж. р. – опашка.
Упънь, гл. – опъва
Упова, гл. – напя. „Дано го уповат, упо ват да го завалат".
Управам, гл. – проследявам с поглед. „Да мúй лесно упчель да управа"
Упчéли, мн. ч. – пчели.
Урбулешки, нар. – през глава.
Урбушки, нар. – нагоре „Можиш ли да харгаш урбушки?"
Урúгам са, гл. – оригвам се
Усóе, ср. р. – изложено на север място. Казанльшкото усое
Утарвá, гл. – освободя, избягам. „Чудела са как да са утарве"
Утдéй, нар. – откъде. „Утдей душел низнам".
Утóдам, гл. – отивам.
Утóра, гл. – отворя. „Нема ти утора нема ти тклуча".
Утпáрвом, нар. – отначало. „Селту било утпарвом на Павлувть чушие"
Утпудира, нар – отзад „Се утпудира Вири кат кудук".
Утрéва,гл – очиствя „кат утувил сине утраби житу".
Утрéпах са, гл. – уморих се.
Утсáм, нар. – отсам.
Уччéр, м. р. – овчар.
Учкур, м. р. – място за бомина на пояс ре пе Врúз ълъ ремък за прикачване на

Ф

фасул м р бот. фасул

фащене ж р възпрепятстване на коне с маратета

фащам мн ч. използва се предимно в мн ч

фърбо ср р пластмасов конопен фламастер

фъдя в песен „Не фръдо фъдя, Тарну ва'рада"

Х

хабер м р съвестие „Хабер ти носа от сайтъ майкъ"

хаджо м. р жребец „Той заведи кубилата на хаджър"

хайдута м р мн ч хайдути

хайдушкая кладаниц - название на извор с местност

хазнатар, м. р главатар. „Ас нема дода хазнатар. хазнатар холам вуйвода"

хаквам са, гл. - вкиснам. „Хакнало са к пуста гора "

халалкура прякор

халахурата - прозвище на род.

халахурската турница - название на местност

халъ, м р. - младоженец, подлежащ на къпане на „дадухден"

хамбар, м. р домашен склад за зърнени храни

камбарта название на местност

канал гл З л започнал. „Сетна сезеч ката ханал да прави"

хамен, нар - почти „Дошел хамен нам ракнало"

ханаф м р дъх. мирис „Таки т'й хошах ханара ва?"

хане гл прихване пусне корени.

харанид, ж р голям бакър за боядисване на прежда и аба

харал ча т нима „Харал но знаш вот го бахтиш"

харзувам са, гл - пързалям се

харда, м р. синап харда

харзавам, гл подразвам по време на сватба, сватбата бил не прил. когато пръви кахне в нощта срещу нова година

хи м р пчелен рой

хиндя ж р пчелен кош от плетена върба или от глина, покрит с кравешки тор

хлевче ср р малък хлев

хлъмбак м - хълма и хълмче. Хълмът е висок като нас, по хълмът расте

хлъмбак м - хълма и хълмче. Хълмът е височина, по-ниска от планината. Планината е по-висока от хълма. Планината има и по-голяма площ от хълма. Планината има и по-голяма площ от хълма. „Планината е по-висока от хълма. Планината има и по-голяма площ от хълма. Планината има и по-голяма площ от хълма. Планината има и по-голяма площ

Хрет, нар. – навсякъде. „Пръснали са хрет дет камерал мера"
Хромъ, ж. р. – мярка, равна на една педя
Хрóмел, м. р. – два обли камъка за мелене на булгур. „Не пра, ефе, мил ко на баб ина Киражина хромел да смелиш булгур"
Хрозам, гл. – почитам, уважавам.
Хрáпет, м. р. – изпъкнали втвърдени буци пръст в изораната нива, същото при замръзване на разтопен сняг
Хтóра, числ. – втората
Хтóри, числ. – втори.
Хýкам, гл. – псувам; говоря груби думи по адрес на някого или безлично
Хýквам, гл. – побягвам. „Кат хýкнах – дýс да ма нема"
Хулýс, прл. – луд (за добитък). „Хулус крава тас йорганцувта"
Хумóт, м. р. – ярем.
Хумба, ж. р. – четириъгълен отвор на пода за влизане в избата.
Хýтам, гл. – гълча, говоря високо, карам се с някого.
Хутé, ср. р. – дървен съд за грозде.
Хутéл, м. р. – хотел
Хýтола – прякор.
Хурна, ж. р. – фурна.
Хутóл, м. р. – кухо дърво.
Хýтола – название на местност.
Хýхлежи, м. р. мн. ч. – охлюви.
Хýхлежки – вид бродерия по полите на женска риза, белег за принадлежност към определен род.
Хълбок, м. р. – частта под гръдния кош.
Хълча, гл. – кълтя се. „Тас маса таки са хълчи"
Хъркýлица, ж. р. – вилица.
Хъшúш, м. р. – див мак
Хърба, ж. р. – недодялан човек.
Хърсам, гл. – хвърлям.
Хърли петмалáнка – израз в смисъл умря.
Хътúр, м. р. – уважение, внимание. „Хътúр да гледаш на свéкър и на свекърва, на залви и на дéвари"
Хътúрък, прл. – плах, неразбиран човек
Хътúлма, прл. – облагородено. „Ух Хадúма имáнин, дé и хътúлмы крушú"
Хъш, ж. р. – овца
Хчéнам, гл. – желая, искам, уважам. „Кат прича да ъ го хчéнеш"
Хчер, м. р. – овчар

Ц

Цáлден, нар. – през цялия ден
Цáнгърчито – прякор.
Цангарата – прозвище на род
Царýл, м. р. – червул
Цахтá, гл. – цъфтя
Целинá, ж. р. – необрано място
Цер, м. р. – вид дъб.
Цéрта – название на местността
Цéрова чука, – название на местността
Цéркух припек – название на местността
Циганчето – прякор.
Циганчувта – прозвище на род
Циганата – цигани, времени. живяли в селото
Цинга полáна – название на местност, бивши гробища
Цúгаччита – вид бродерия, бели ивици по полите на сукмана, белег за принадлежност към определен род
Цигáр, м. р. – цигара.
Църчé, ср. р. – малко дъбово дръвче, умалително от цер.
Цóнувта равнина – название на местността.
Цóлна, гл. – лежа продължително или седя. „Идин турчин учишел уж дадубта кешта, цолнал там и жзаминува"
Цувáл, м. р. – чувал.
Цувáлчито – прякор
Цувáлчувта – прозвище на род.
Цýгнь, гл. – свирна на цигулката.

Ч

Чаúра, м. р. – ливада. „Хай да идим пайой долу, тамак долу на чаира"
Чакалчáк, м. р. – засъхнала лайна по задната част на краката на овцата; прилепнали на водениците камъни на речната мелница.
Чакрък, м. р. – чекрък, дървен уред за извиване на прежда
Чалъм, м. р. – начин, похват
Чанчúна, ж. р. – кол, над който чорапът се изплита
Чарак, м. р. – горната част на бухалка
Чаджúлан, м. р. – вид дрипа, парцал
Чарогзáй сиго сал ви – вид кавга, скандал
Час, м. р. – часовник. „Ах, кат загубих часа немило"
Чатърмъка – название на местност
Чéлто – прякор.

чёловица – съпруга на Челтъ
чёлтята прозвище на род
чёка, гл. – дремя.
чёпам, гл. – удрям си ръцете при танци, ръкопляскам.
чёпане, ср. р. – ръкопляскане при определени танци.
чепúхче ср. р. яре във втората година
черах м. р. червей
черкувичка, ж. р. малка църква, параклис.
чёран, прл. – черен.
чёран бол. м. р. – бакла.
черан гъгрлак – вид бродерия на якатата на мъжка риза, принадлежност към род
четин прл. пъргав
четири врéха вид бродерия, бели нашивки на полите на чукмана, белег за принадлежност към определен род.
чéйр, м. р. – ливада.
чéкам, гл. роня царевица или слънчоглед.
чекавица, ж. р. колективно ронене на царевица
чекáнка, ж. р. колективно ронене на царевица
чеджара, ж. р. [illegible]ънджера
чилак м. р. човек
чикéл м. р. кастрола.
чиласло, ср. р. – железна пръчка за чукане на червен пипер
чигур, прл. – с къси или отрязани уши (за добитък)
чúкъм м. р. -част от нивата или лозето, която се копае или жъне
Чилéка прякор
чилецата прозвище на род.
Чинéлта, вид женска престилка
читвáртак – четвъртък
чотора гл. влача, дърпам, тегля.
Чутрка, ж. р. Впрегнат втори, допълнителен чифт волове или бивол
чúчка м. р. орач
чúчкалък, м. р. оран, работа, свързана с орането „Чúчкалъка занайът ли ва?"
чúчичо ср. р. - момче-орач „Залубих момо, младото чúчичо
чúчам гл. тичам, бързам „Ний се чúчаме и ний хорь дъ стайами"
чобáжийската - вид ръченица
чóвка, ж. р. – човка.
Чубúк м. р. Пръчник
чúкурило прякор
Чúкурлата прозвище на род
чужд, пъл. чужбина
Чúкъл, ж. р. Пригоршня с добавената чука; Комáрова чúкъл комáрско чúкъл
чúкъло прякор
чúкънята прозвище на род
чúкънък, ж. р. сегашно. Не всякога се ромъ чúкънък. Съпруга на чúкъна
Чúкъм, гл. бия – чúкъми дéлкъ и чúкъри ма" за да е от ядец мислото
чúкъл: м. р. бият
Чúкъман м. р. черен гъбман
Чúкъндур, м. р. тъпак
Чúкурово название на горната част на нокът.
Чúкурска чúка название на предното
Чúрка, гл. тече „Кат чúрнс ани крéа ни можахме да ѝи спрем" вместо с. „Сту денът уда се чúрка"
Чúрка, ж. р. тънка, мъжки полов орган на дете
Чúс прл. - чúкъ.
Чúпора, ж. р. глава на човек дървена кавана, дълбока 1,5 метра, за чукане на червен пипер.
Чúчур м. р. - естествена чешма извор тръбичка
Чúчварка, ж. р. подложка, приспособление тръбичка, през която тече водата на чучура
Чухлúк, м. р. чифлик „Исеймат ъ тучк ух Домаи чúкълък"
Чушмé ж. р. чешма, половата чушме

Ш

Шабáна название на местност ниви
Шарóлан, прл. напарен
Ша ти стрúча сáкото ще ти разпоря дъвката т. е. ще ти дам да дъвчеш отгъде изгрява слънцето.
Ша та прáкарам на търсата ще ти ѝ върка тъпáно
Шашмáта вид женска прическа
Шáкнат прл. мързел
Шелмá [illegible]ъ ливадите [illegible] вине на високите [illegible] Ашъ) Шелмá [illegible]
Шелка ж. р. лъжа Шелка с [illegible] [illegible]

Ъ

Ъгъш, м. р. – ритла на кола

Ърш, м. р. – с него воловете теглят колата, както с ока конете теглят каруцата

Ътлак, нар. – сто пъти (придружи от числ. по ред)

Ътък. местоим. – сто пъти

Ю

Юзък, м. р. – джоджен.

Юмак, м. р. – конец за бродиране и шиене на ръка.

Юрдашко пастирче – вид ярешки

Кръчък м р – турчин лош човек

Кръшъм м р – изоставен двор, пустинно място.

Юрта-кука – название на местност

Юшката – прякор.

Юлкуса – прозвище на род

Я

Ябълчица ж р – ябълка, която е малка, но има добър вкус

Ягода, ж р – червен плод с ароматен вкус. Обикновено „Ще бъдеш ягода. Ще бъдеш ли сладка ягода?“

Ядък м р – драка за купчина от сено или място от тревата

Ялъците – ниви в местността

Ялма, ж р – вълна от овца във втората година

Ярка, ярчица, ж р – млада кокошка, която още не е снасяла яйца. Прен. момиче или малко момиче от определена възраст. Имам си имам си кокошка и капунища, ще ярка, ярчица и шо питле“

Ярмелешката ж р – вид детска игра

Яръшка, прил. – в песен „То не било хъшка яръшка

Ярамаския – название на местност

Ярмеа попер – чушки тип

Ярмъ, ж р – хлопка за добитъка – забъркани трици и плява, а през лятото семена от лобод) – юб за добитъка

Ярчица, мн ч – капки на слабата, попарена са носени и от булките, а сега само от лазарките

Ят прил. – свърши „Веш зуб ят“ – ощ е сърдит, и в коледарската: „Ат мы ат да мый ат ни мый ат, амъ зат ни мъй ат дет мый ат най мый ат“

ЕРКЀЧКИ ХУМОР

Откъде са сечени дървата.

Преди в землището на селото е имало общински (селски, и държавни гори първите се охраняват от селските пазачи, а вторите - от горските и лесничея. За да бъде глобен нарушителят, трябва да бъде установено от кои мест ност са сечени дървата.

Напълнил еркечлията колата с дърва, а насреща му горският

- Откъде сечи тези дърва?

Ут дънту ва - отсякъл еркечлията.

Брадва и горски.

Друг път еркечлията кара колата, пълна със сурови пръти. Настигна го лес ничеят и му иска брадвата, тъй като това е най-сериозното доказателство в съда, пък и брадвите не били евтини.

Ухаа, ас нъ горския ни я давъм, чи въ тебя даскал ас да я дам.

Катран в аптека.

Отива еркечлията в града да търси катран, но никъде не намира. По обяд влиза в аптеката и, след като се озлежда, пита:

- Ко прудавати тука ва?

Балъмъ - отговаря ядосано аптекарят.

Тей, чи толкус млогу ль съ харчат, чи саль инъ устанала ва?

В правия път.

След образуване на ТКЗС през 1958 г. еркечлията отива с колата в града. Отзад джипът на председателя иска път, но той кара по средата на тясното шосе. Изнервен председателят му вика:

- Ей, защо не отбиеш встрани?

- Ава притежателю, таман ни хкарахти з правия пътъ, а сега дъ съ ут-бивам.

И продължил така до Бяла река.

Лекторски неволи.

Лектор от окръга, след последната война, изнася беседа в Еркеч за полза та от ядането на копърва, тъй като тя съдържала желязо. Дават думата за въпроси и дядо Йоргаки пита:

- Ава кавадарь, колку купривь трява да дявм, чи дъ изера жизъла дор зу загубих пръстит?

Околийски агитатор увещава еркечани през 1957/1958 година да влизат в ТКЗС, тъй като това е много хубаво. Става най-възрастният еркечлия и от ч-ча:

- То ку е хубаву, текезето ли зу направят ух срядатъ селу, нема кулакозити да съ се вън ут силата.

[illegible] 2013 г. лектор от бургас изнася беседа в селския хоремаг за мре
дната, нощното положение, кариесната болка, за нея в близкия ни юк и други
подобни въпроси. председателят на събранието пита за въпроси и изказвания
става нов интересния еркечанин и заявява

то ким каже тъй: имам само една дума – и сядам. Имам само една дума, свежда се
нула резултата от беседата

Еркеч и МВР

[illegible] на еркеч като пробългарско село, съхранило през годи
десет години. език, предизвика интерес не само сред учениците в
годишните на прехода, когато държавата не можеше да гарантира сигурността,
живота и имота на българите, някои ръководители си спомняха за ви
еркеч в смутните и охраната на селото и землището му. Интересно е
в случая, че във министерството на вътрешните работи през 1996 г. се обърна към
мен да му предоставя материали за опита на еркечани в организирането на
отбраната и охраната на еркеч в миналото.

Случки от съда.

Еркечани не обичат съда и рядко прибягват до неговите услуги. Въобще в
еркеч и околна действат други правила, свои собствени закони, върху които и
изграждат взаимоотношенията на хората.

При кражба на дребнотък краде дет винаги става известен на пострадалия
С отмъщението не се бърза, а се изчаква и планира. При невъзможност за от
ветни мерки, се изчаква кога ще пораснат собствените момчета, за да отмъ
тят по принципа „един брашно – тъпкано се връща". Ходенето по съдилища е
смята за губене на време и преди всичко на средства.

Съдията свиня ли е?

Еркечлията е обвинен, че е убил прасето на свой съселянин и го пробя
ват в съда. Съдията подканя подсъдимия еркечанин да разкаже за случката как е
било убито прасето на съседа.

Господин съдия, ти ку си ань свиня и хлявиш к нашитъ градинъ, батю ти
зонъ за градинатъ, тък ас вардя с кръвекъ на дупкътъ и ти минеш учитам – дъ ни
ти ли и майката?

Достатъчно, достатъчно – вика още от началото на разказа съдията
от Поморие и иска да спре приказливия си подсъдим.

На кой дата е колега?

Съдиите в Поморие забелязват, че еркечлията трендафил Стоянов е много
често свидетел по различни дела и винаги с показанията си допринася за оп
равдаването на обвиняемите. затова решили да го пристигнат с конкретни
въпроси при провеждане на поредния му разпит като свидетел.

Кога стана тази случка? – пита съдията

– Ку колъдъ, – отговаря баю Трендафил

– На кой дата става колега?

– Ива ли мама му бъзи стиви колъдъ за мене ту чудни въпъ нес ким знаи
прайму ясно ли колъдъ

Акълът на петела.

Като чест свидетел по дела Вучо ми Трендафил стоял ов, за икономия, дъваше да нощува в моята квартира в Помощие. Ед на вечер ние стоим до късно пиям с моя хазаин Кочо. Събуждаме се рано, дочух следния разговор

Бай Трендафиле – казва хазаинът Кочо, петлите пеят дявва да се ъм

Абе Кочо, идъм пител колку пъти имъ, чи тои ъмъ ми кажи кога да с ъ ж

Паламуд и вино.

Същите участници в предишната случка, след почерпване, спорят върху поставения от Кочо въпрос

– Трендафиле, като знаеш много, кажи ми, колко вино може да се изпие с един паламуд?

Ни знам, мъ ний изпихми ини дамаджана вино сам с главът на паламуда

Закони и коне.

Съдията към подсъдимия:

Момче ти защо крадеш? Не знаеш ли законите?

Господин съдия, за контя (конете) хич ни мъ питай' Батю ги храни, батю ги пуи' Вии ку е кубилът, ас я откраднах

Който няма предни зъби.

Леля Неда сварила „на кальп" звеновода Дойно Х. ой, и разказала видяното всички знаят за тази връзка, но е заведено дело за „обида и клевета". Горката жена не може мира да намери. След няколко отлагания в заседания леля Неда е оправдана, делото стига до Окръжния съд в Бургас, за да завърши пак с оправдание. Всички запомнили думите на съдията към многото свидетели от страна на ищеца и ответника почти половината село и то хора, които трябва да работят на полето:

– Вие нямате ли друга по-важна работа в това летно работно време, ами те хукнали по съдилищата да се съдите!

Звеноводът заплатил разноските по делото. А еркечани коментират:

– Ам той дусига никаку не даде на й (жената, с която Дойно живее, била от неговото звено). Сига нека плаща!

А на леля Неда казвали:

- кой тии крих къп немъш прядни зъби!

Другарски съд.

Беше време, когато цялото село се събираше да слуша протичането на делата. Понеже работех в Бургас, бях помолила щом бъде насрочено заседание на другарския съд, да ми съобщават. Така имах удоволствието да присъствам и записа на магнетофон и на ръка „пледоариите" на няколко заседания. Председател на другарския съд в Еркеч беше Вълко Янев, а секретар-протоколчик - Марко Станев. Заседанията се провеждаха в „киносалона", бивша кръчма или в хората. Маза действащата кръчма.

Стани! Съдът идe! – казваше секретарят и Станев на въпрос ще с и никой не ставаше.

Дело първо.

Газов ганьо съди Янко Кънев. Я. Кънев оскубал перата на две живи кокошки, които прехвръкнали през оградата и влезли пред пчелина му и кълвели завръщащите се от паша напиващи пчели, кацнали на дъските пред košер-ите. Баш Янко не убил кокошките, само оскубал „седмите" им пера и ги хвърлил в двора на стопанина им и пет умрели. Подсъдимият обяснява, че не е убил кокошките на съседа си, а ги е накарал за вредите, които нанасят на пчелите му. След изслушване на обвинението, извинителя и свидетели съдът се оттегля на съвещание и решава баш Янко да внесе в касата на фургарския съд глоба от един лев и да обещае пред всички да не скубе повече перата на кокошките на Газов ганьо. След като му дават думата, подсъдимият заявява

Нема ги скубе ли, нема ги скубе ли? Нека пак кажат ух дума ми ще ъъ видим тука!

Второ дело.

Човъщ. съпруга на Чолото (прозвище на Емшеров Стоян) съди Ламбъв Пея за обида. Двамата са поливали нивите си край селската река. Понеже през лятото водата е малко, а те бързат, за да отидат на работа на нивата, му единият отвъдвал повече вода към своето място, му другата страна отвъдвала към своето. По тази причина се спречкали и баш Пею напсувал баба Тодора. Секретарят на съда иска да бъде възпроизведена дословно обстановката и чата

Кажи, буль Тудоро, како ти рече, бать Пею?

- Ам како ми рече. Напуръжа ми и рече - курво с курво дърта, курво уску бака.

След продължително изясняване на автентичността на произнесените думи, (което се превръща в любознателно зрелище за ерчечани, тъй като и тези, които не са чули за случката, имат възможност да се насладят на този истински спектакъл) съдът дава думата на подсъдимия да обещае, че няма да псува повече буля Тодора, а той заявява

Нема я пуръжам ли, мамка ѝ убила дъ и. , нека ми зъмне пак удъта, ще я ускубя била.

Трето дело – комсомолско.

Младото агрономче в ТКЗС го закачило девойката-касиерка в колата и двамата са от Ерчеч. Действието се развива през 1965 г. Не знам на кого е хрумнала идеята, но тази младежка закачка бе изнесена пред зрелищния фургарски съд. След протичането на този фургарски съд и двете страни съжаляват, тъй като историята за взаимоотношенията между двамата стана достояние на известна на всички. Подробности няма да разказвам съзнателно, тъй като участниците в случката са живи и здрави. Те имат семейства, деца, а може би и внуци.

Заради една въшка.

Баба Кръстя се оплаква пред Малка Мъ

- Бъже, Бъже, то бъдам ѝди за никакъв, ами то за никакъ. Сал за инъ въшка да ги разправ, срам камъде.

Както не яде въобще славина.

Сви[illegible] не обичал. Живота знаел само пийд, не обичал приятели му дал

дат на гости в края на зимата, за да [illegible] парченца сланина, и вият вино а [illegible]

– Тео, тиъ ще я [illegible] ви б. [illegible]

Деликатност.

Двама еркечани с [illegible] едно от госпо) и кучкун. Важното, което минава под [illegible] преди самара) се връщат от къра [illegible] мъжа на кучкуня. Сигурно, за да не [illegible] навярно, кучкуня сы къде

Човек-часовник.

Грацки, който живее в края на селото, [illegible] поваря се. Тои се прибира по едно и също време, поглежда [illegible] ката разказва нещо на съседката си и на въпроса [illegible] товаря

Пуснд нош щъй билу Грацки тъмен кадаяши край плъть.

Първо място.

Шефът на бюрото за социологическо проучване към ОК на БКП в Бургас ми разказва, че Жабока, дългогодишен председател на общинския съвет в Еркеч, е избиран на първо място по показател „активен партиен член". А Жабока винаги вземаше думата на всяко събрание. Преди да започне изказването си, понеже ръководството на събранието често задрямваше той пита:

Протоколчикът лиже ли? Беки планът ни е много хубав. Остава да го запретнем ръкавите и да го изпълняваме.

А протоколчикът отбелязва за историята.

– Другарят Д. Хрусафов подчерта важността и навременността на набелязаните в плана задачи.

Анкета.

На проведена в Бургаски окръг анкета еркечлията е посочен за пример на мъдър отговор. На въпроса „Как си?" той отговаря: „Добре съм!" На уточнението „Какво ти е доброто?" еркечлията, за разлика от желанията на други граждани за коли, апартаменти, вили, дипломи и научни звания, отговаря: „Здрав съм и [illegible] ми става!"

Здрависване.

Група еркечани седят на пейката пред общината. Пристъга фаетон с важен гост. Еркечлията става, отива при файтона и се ръкува с госта. Останалите му другари го гледат със завист и учудване. След като се връща, те го питат кой е този важен човек и откъде го познава. Еркечлията отговаря:

– И [illegible] ли майка му каквъх е' Ти му рече здрасти, пък то ни върка.

Служебен разговор.

Еркечлията бай Лефтер е кантонер. Късна зима, ранна [illegible] роле т. Оти Помощие началството го пита по телефона:

– Какво е времето в Балкана, в Еркеч?

Ам какой врямиту! Пърщулявь гу!

– Какво, какво?

Пърдулявам гу, думам гат гуличани си веят мамулытя, ай такос е врящ. ту.

При доктора.

Какво те боли?

– Бутовта

– От какво се оплакваш?

– Були мь курема.

– Какво яде?

– Зелевь чурбь.

Тежък хляб.

Сыныт, когато не бил толкова работлив, се отделя от баща си. След време еркéчанынът пита чедото си:

– Как е хавата сынко? Тежък ли е хлябът?

– Тежък ние мь, утпак биля. Толкуз тежък, чь ку умреш нема да мога да ть пудам.

На два етажа.

Високият еркéчанын като войнык бил винаги в първите редици на строя. Върват войници под строй през града. Най-вдясно е високият еркéчанин. Погледайки го, една дама възкликва:

Хе, хе, хе този е на два етажа

Дольният гу давам пут наем! – кратко отвръща еркечлията.

На лов.

Като ловджия дългият Янко не гледал по посока на изстрела, а обръщал глава настрани, за да оправдае несполуките си. По време на стрелба на лов негов другар го пита:

Бать Янка, вать ни гледаш към заяка гат стреляш ва?

Ава той тос сигурен, ам ас гледам за другиа ва!

Еркечлията се комка.

Като ерген, еркечлията пасе овцете и яде агнешко редовно, без да знае това, майка му го предумва да иде да се комка. Влиза той в църквата, а насреща му „Ва, святии меня гледат" Постоял, погледал се па рекъл.

– Ко мь гледате? Имал съм гу ял съм гу.

И излязъл.

Пътьт гъска ли е?

Като воинык еркéчанынът е заведен заедно с другарите си в храм „Света Богородица" в Бургас. Еркечлията е застанал до колоната и, докато свещеник към нее пита съседа си, който също е от Еркéч.

- Роя, вашть котькъ можи ль съ възкачи пу туй гладкуту няшту?

Баа, ку я гонят Статиквта кучть, немь ѝ стигни биля.

- Цыцит! – предупреждава някакво служебно лице а еркечлията пита

- Роя, де състь тыс патка ва?

гордост.

Гладен от два дни, еркечлията среща в гората свой „кавадарь" от Голяца и му предлага:

- Кавадарь, да ти дам малку ляп ва

Ада, мчи ас имам ва. отвръща голичанинът.

Ех, кът имаш, дай пък ти на меня.

След време голичанинът отива на гости на еркечлията. Сядат да се хранят и еркечлията хвърля хапки хляб на мотаещите се в краката им котки, а голичанинът гордо заявява: пък нашта котки нищотопено не ядат

Бабуване.

Труден случай на раждане. Акушерката баба е загрижена, а бащата еркечлия подхвърля:

Я му ричи излазай ниль шъ ть хърла ух урманскиа кулхоз дъ видиш юк бързу шъ излязи

Кола и булка.

Еркечанинът продава кола с дърва в касабата (центъра на общината Поморие). Някои клиенти, оглеждайки дървата, подхвърлят, че десет пари са много. А потът добавя:

– пък и колата е малка.

Абе поле, реагира ядосано еркечанинът, – ти вить ь нъ гулямите ь на малкытя булки инакву пари за венчахъ земыш?

Безплатно е, затова е хубаво.

Поп Мирчев, действащ свещеник в селото тогава, казва на еркечлията:

- Много, много хубаво вино имаш!

– Млогу й хубаву винту, думаш поле. Вить бис пари затуй хубаву. Ку ти рикъ дай два левъ немь й хубаву.

Лозе и вино.

Късно през нощта група пийнали отиват у еркечлията, за да пият вино и да „видят" сина му Курти. Еркечлията ги посреща с думите

Ко шъ му гледаты на Куртя. Курть спи. Курти почува' Аятус. зат купа вешь лозту. Вить ни додъхти да гу видить?

И затръшнал вратата.

Да пием за последен път.

Група приятели, начело с еркечанина, е на гости у негов кавадарь. Пият вино цял ден и не си тръгват. Става късно през нощта и съпругата на стопанина се безпокои. Еркечлията я успокоява:

Хай булкь, натучи вешь пу вино дъ прием на крак, чи такос ний

Зарадвана от приятната новина, че ще си тръгват, стопанката бързо наточва вино. След като бакърът с виното е донесен, еркечлията отсича

– Авь, дънь ниу наказал господь, чи дъ пием прави. Хъ дъ седним дъ си испием винту към хорьть.

И компанията продължила занимането си

Tamko умря - разговор между двама братя.

Го малкият брат на починалия еркечанин вика високо през реката на брат си

Ели, батьооо! Яла ва[illegible] яла ва! Тешку умря ва

Ох умря? - неувереничко пита от другата страна на реката брат му

Охооо, ни му стынь била!

Ьм можьк рыве ли ва?

- Рыве нием, гъзъ О съ дире

Дядо умря - доклад.

В разгара на сватбата съобщават на еркечаните, че дядото на булката е умрял в странничната стаичка и питат какво да правят и как да постъпят по-нататък.

Авъ, затворити и заключати дъи хлязи някуй дъ съ уплашь, тък той немь дай избягъ! Гат свършим сватбата, ще гу завлячем на гробиштать

Случки из живота на Иван Гумената глава, прома, козарче-чирак в Еркеч

Череши без костилки.

Понеже отсъствал няколко дни, другарите му го питат къде е бил

Х Купаран (родното му село) ходих, бис кустьчки чяряши ядъх Около двайсе-трайсе ль изядеш дъ с кустьчк ль намериш.

- Ьм вотъ, ни дунеси и на нас ва?

- Авъ ньгрът чяряши колку съ дуносът Околу двайсе трьбса и тиј ъ мал-къ.

Къде е хлопката?

Докарва Иван козьте в къщи, а хлопката я няма

- Иване - пита повторният му баща, - дей хлопкатъ ва?

- Мь знам ли - утрадна хъ ли я, де утиде ни знам.

Следва „стиваване" т е бой и го пращат да намерь хлопката. Иван отива у Кавала, на когото е дал за тютюн хлопката, взима я и на въпроса къде е намерил хлопката, дава следното обяснение

- Като съ въря пу пътя, ньхурьштиту, ду Тодурчувь дугянь, ино придръжкь нахлузи се ньк краkъ ми. Пугледнъх - то хлопкатъ.

Какво поръча баща ти?

Като козарче, което всяка вечер си ходи в селото, Иван носи хляб на овчарите сутрин, а те го питат:

- Иване, ко зарьча тейку ти ва?

- Ам ко ль зарьча - дъ ни мь пруважда тъ дъ вращам хцетя, дъи мь карати да ви нося уде, дъи мь бъхтити.

А най-старшият сред овчарите, Рашков Васьл отговаря:

- Тей, чи ку шти стани къ тъ ударим ва? - И шат един шамар. - Сюру дъ върниш дъ ни дунесеш уде ут Палашкатъ чушме!

Пий бакър вино наведнъж

Еркечлията заявява в кръчмата, че ако някой му поръча бакър вино ще го изпие „ньодин пътъ" Хващат се на бас Той взима бакъра с виното, излиза вън, сяда „ньодин пътъ" т е на улицата, и почва да пие

Пия вино ните в кръчмата, ните вън от нея.

При друг подобен случай, тъй като няма пари да си купи вино, заявява, че ако някой му поръча вино, ще го изпие ните вън, ни пък вътре в кръчмата. Поръчват му вино и той го изпива, стъпил на прага.

Причести ли се бъля ти?

Преди когато младите жени са говорели, не са пущали мъжете при себе си. Малкото братче на еркечлията отива да му занесе хляб. Ето техния диалог между два бъра

– Еъ, батьооо, а ва ляп ти дунесух Ваба

Авъ буля ти комкъ ли съ Ваба?

Мерак.

Влиза еркечаниньт в магазина в града и продължително гледа младата продавачка, която го пита защо я гледа и какво иска.

– Ти ли ни знаи вотъ тъ гледам, ти ли ни знаи къко искам? – казва гляда Еркечлията.

Вино и Вода.

Еркечлията е на гости. Стопанинът предлага да пият вода, понеже виното му вече било кисело.

Дай ни меня кисалу вьну, пьт ти пай хубавтъ удъ!

Чужди зъби.

Еркечлията си поставя изкуствено чене. Жена му констатира

– Веки зъп пуже немъ тъ забули.

А когато се счупил зъб, еркечаниньт заключава.

Дъ падат, дъ съ чупят, тии пуне чужди!

Свои и чужди цигари.

Какви цигари пъшиш? – питат еркечлията

Чужди, вотъ ут майтя млогу кашля.

Ние не бързаме.

Отиват на гости. Стопанката казва, че нямат хляб и иска да меси, но питъ" А еркечлията добавя:

– Ний ни бързами булкъ, ъ глождим дурде стани.

Пилер туршия.

Подобна на описаната по-горе ситуация. Стопанката към еркечлията

– Ам то немъми никаку. Сал ади пилеръ и то хчерь гу направих туршия. която ще втаса, ще бъде готова след около месец)

– Авъ ний ни бързаш и ъ чаками дурде хтась ва.

Женихи.

Еркечаниньт е изпратен жених в съседно село. Пият и говорят. Стига къс но Майката на момичето подхвърля:

– Ам къко ъ рчеш ъ мумчету? Знаш ли гу ?

– Авъ дай дъ пием, пък ъ мумчету ъ рче мумапъ

Женики в Бърдарево.

Трима еркечани [illegible] живят женски в Бърдарево, Варненско. Гостите ги [illegible] ни дробчета в тояга. Вино в бакър. Само вдигата почерпка стопанинът казва вече в къщата и казва

[illegible]

Ще става нещо.

Седят еркечани и гледат вино. Но възрастният постоянно повтаря [illegible] стават нещо. След няколко тропвания и пиене кажво ще става, еркечанинът казва:

Щъ сминят парапета и дъна стани вънъ рапът и дъна умрът тиа пари. Вдигат и показва кучина и ври ги ми ку чиш ини въсвнъ мъшнъ.

„Обич" към общината.

Еркечани по принцип избягват да ходят в общината. Когато ги викат там, пращат жените си. „Ще мина, ще вида в ма викът ук управителят. Ако трябва да се плащат някакви суми или търсят стопанина на къщата, отговарят е „Немъ ги в къщи. Х къде ще и на знам за щъ си дода."

„Уважение" към закона.

При залавяне на добитък в нарушение общинските пазачи го карат в общинския селски капан. При такива случаи пак жените биват изпращани да освободят добитъка си преди да бъде „запрян" в капана. Пазачът е недоволен защото лишава еркечанката, която иска да си забере добитъка. Тя показва пръчката, на която пише „законъ" и която тя носи на колана си с думите „Тъ щъ ги забереш, ами въглед ли законъ?" А еркечанката през това време е отделила своя добитък и го кара в къщи си.

За да бъде разбран смисълът на разказаната случка, следва да припомня историческата действителност: с подписването на Ньойския мирен договор на България са наложени редица ограничения. В т. ч. ограничаване размера на българската войска, на въоръжението и отпък. Липсата на оръжие за общинските пазачи затова те от 1925 година са „въоръжени" с железни или бронзови пръчици с надпис „законъ".

Добре дошли!

Отиват повече хора на гости на еркечанина. Ръкуваики си с тях той поздравява:

– Дубря сти дуьли! Дубря с ти дуьли! Хем уваждаити съ, някуй ден ук пани нигдубряан.

Коб е този човек?

Група еркечани седят на пейката на мегдана в селото. С файтон пристига непознат началник. Баш еркечанката от ма спокойно и се ръкува с него. Останалите го гледат учудено и го питат:

– Какъв и тоз бе?

И [illegible] ли мамуу каквъ и. Ти му рачи здравей, пък тио ни бърка.

Ние сме натоварени

Група агитатори от околия кия комитет на БКП, околийския съвет и

представители на съответните органи на комсомола отиват, през периода на т. нар. балканска колективизация, при еркёчанина, който седи и си обува навушата и цървулите. Той се обува, а те го „агитират"

Ние сме натоварени – започва най-авторитетният от ръководството- то на – Изпява той своя речитатив, но ефект няма никакъв. Той повтаря ние сме натоварени.

А еркёчлията, до когото е подпряна брадвата, прекъсва разговора, по глеждайки към брадвата, с думите

– Ас ще ви растуваря, чакъйте да си вържа ремъчките и ке другия царуль и могу бързо ще ви растуваря.

Потайност.

Голчанин среща еркёчанин и го пита

Някъде си тръгнал ва?

– Пу пътя

– Утде идиш ва?

– Ут пътя

– Како правиш ва?

– Гледам.

– Кьо гледаш ва?

Пътя ва.

Хвалба.

Бащата на еркёчлията се хвали:

– Наш Радя к срядът мурету на камък гу сложь, пак ще са гичень.

Майка му говори пред съседите:

– Наш Ради сякаку си имь. Куят гу зъмнь сале ша съ изуй и ще хлязь

Години след сватбата, снаха и дотълва

– Къту съ изух, чи бось си устанъх.

Риза в сандък.

Отива при еркёчанина новодошлият учител по литература и му казва.

– Разправям интересни неща за теб. Искам да си поговорим.

– Даскале, даскалеее, ти си ми кът прань ризь х сандък – гат пуиска, тугат щеть ублекь.

Нарязан и изяден хляб.

Еркёчлията има гости. Реже хляба на големи филии, а съпругата му го по- учава:

– Авь какой туй рязань ут тебя ва? Вать тъй йедру гу рякаш?

– Ут нарязанту, жина, заварь немь. Ут изяденту ще.

Присмех и отговор.

Жена от полето, от Горица, (пулъченка) се присмяла на еркёчанката, че бяла тънка и слаба. Ето отговорът, предаден по селския телефон

– Чумь със чумь такват! Идин день никаку дън прави, сале вързань пуцуря ми дъ вери, пак немь дъ издържи.

Пушка моята

Като чобанин еркечията е свикнал да борави с моята та. След образуване на ТКЗС е назначен за въоръжен пазач. Пре нощ на забелязва човек крас склада с вика: Стой! Стой! – и хвърля по него пушката

изчаквайки за тази случка, съседът му казва

– Хъпря си комшу, хъпря си!

– Дъи съм хлъзъл к дорь ти. чь дъ съм хъпря?

Кръстник и лъжица.

Еркечийката подава лъжица на гостите. На кръстника се паднала дървена „лъжъ с утечкиот край". Кръстникът я огледа и си мисли дали няма да си одраска устните, а стопанката обяснява:

Ни я глеф ьи кръсник, то ако пусту бясну куцеци, къто я грабнь хчерь, вля чь я из дорь, вля чь я из дорь, ни мозь дъ гу тазнь дъ я утъмнь

Една лъжица за всички.

След полунощ еркечаниият вода в къщи си пиели прижителе (кавадари) за да ядат курбан. Жена му е сърдита, слива курбан, поставя на сиията само една лъжица и на въпроса за други отговаря:

Инь ви стоиь! Късьото съ! Каква вьи работата дъль ноч?

Батко ли си?

Еркечията няма пари, пуши му се и се обръща към продавача Панайот:

– Бать Панайодя, бать Панайодя! Даи ине цигари нь вирнция

След като получава цигарите добавя:

– Батю ли, батю ли си, ам немьм пьри!

Съвет.

Бирникът казва на влезлия еркечлия:

– В тази книга пише, че имаш да даваш 50 лева.

– Ьм ти напиши, чь немьм дъ давам и работать щь съ управи!

Повторна размяна.

Поделена е между двама братя наследствена нива. След известно време по-малкият брат иска да разменят нивите. Разменят ги. След определено време той иска да се върнат към предишното положение, защото нивата на брат му раждала повече. Този път вече не е постигнато съгласие и по-малкият брат се обръща към селския арбитър. Разговорът става през зимата, когато вече няма работа на полето.

Кой обръща се арбитърът към по-малкия брат, – Вотъ пък искаш да смениш нивите ва?

– Вотъ ли бате. Вотъ бъля пей и жени, пък ас тъпча бабите зъби.

Арбитърът иска да уточни:

– Кой, ьм куйя песень пеяши бъля ть ва?

– Нь повия песень!

– Къп ни повиши песенть, нем дъ размяняти нивите – отсякъл арбитърът

Колхоз не гори.

Председателят на ТКЗС-то подканва еркечани да излязат по-рано на работа на воля по-дълго. Текезесето да изгори, няма мръднете! Еркечанин отговаря:

Колхоз ни гори – тоз ку изгуби шъ идим х Паноцълкова (в съседното село)

Колхоз хубав нама

Колективизацията в Еркеч се извършва през 1958/59 година. Агитират еркечаните да се запишат, защото ТКЗС-то е много хубаво нещо. Еркечанката отговаря на агитацията:

"О куа хубаву шъ гу направят х сиждът селиту! Ъ видял ли си кулхоз х центьрь на селту? Немь. Се съ вьи ут силата"

Венчавка

Еркечанката казва на сина си:

– Зоря шъ ть женьм, ялъ си ут ухдетя да ть вянчям.

Вотъ дъ си духодям ва тейкъ, вянчяли я с батя!

Разговор на хорото.

Петро, шъ мъ зъмнеш ма?

нема ва Куртя.

Вотъ мъ Петро?

Вотъ ни крадеш ва Куртя.

Ъхъ, ни крам ли, ни крам ли! Питъй тейкъ си де муй дъбелять бурнъ?

Пари за месо.

След 09.09.1944 г. кражбите постепенно се ограничават. Веднъж в хорема, за след като си е пийнал, еркеченинът възкликва:

Кькай тъс влас, кькой туй няшту ва? Кько врями доди, зъ месу пари дъ харчим!

Цигулко и мечка.

Циганин развежда мечка из Еркеч. Еркечлийче му се моли:

– Бать мичкадарь, дай дъ си дигнь пуне один пъть нъ цигулкъта!

След като му подават цигулката, грабва я и побягва. Циганинът вика:

Върни цигулката ми! Ще пусна мечката след тебе!

Пусни я, ку искъш дъ си приканиш ъ зъ нея, пускъй я!

Познал си ножа

Еркечани обичат ножовете и те са тяхната гордост. Вляза еркеченинът в мелницата (задвижвана с мотор. мелница, където турците от околните села мелят брашно. Взима ножа на един от тях и казва:

Туй нощъ ут де гу имъш? То мнозу мазъ нъ мойту.

Прибира ножа и излиза.

Набеждаване.

Автор Коев. Церкуту от Малкия Еркеч казва:

Гат ни съм крал, никуй ни ми дума вотъ уткрадиль? Пък зъп крам, се мени!

Попадията:

Една сол.

Еркечлията отива в града и търси морска сол. Влиза в магазина и казва

– Дай ино кило кръхче сол!

Магазинерка па го гледа и нищо не разбира

Детето знае

Ще помогне ли на еркечлията да помогне на детето си, защото то не всичко знае.

– Низзаау! Къше ни знаю! То ут мс-ни е ут пейки са по-мнозу знаю – отвръща неграмотната еркечлийка

Указание.

Еркечлията дава указания на брат си, как го гони отпаднък реката кра де- пи сайните

– Гудъъ, бязъй прячъврнъ се пристърнъ! Уууттиди нагоря към Узункъпия ауз

Желание за работа.

Двама братя търсят рано сутрин конете, за да вършеят. Те разговарят, намирайки се на два баира (Малката и Голямата габарлъви чуки):

– Ей, батьово, яла ва, яла вай! Намярих контя.

– Ава каръй ги х селту и почвайтя дъ вършети, тък ас ъма ъдъ дъ видя дъль ни съ ух Жебия дол, Ваза!

Яйце за цигари.

Еркечлията няма пари за цигари. Взима едно яйце в ръка, за да не го счупи в джобовете си и отива в магазина. Понеже го е срам, че няма пари за цяла пачка цигари, чака момента, когато няма да има други хора, но все има клиенти. Тогава изрича думите

– Аъъ дай ми два цигаря зъ туй яйце, вото ъма съ извиде (изляпи) х ръката ми ва

Вино за един лев.

Отива в хоремага, подава един лев и казва:

– Дай ми вину зъ идин лех!

Кръчмарят му налива и казва, че чашата вино струва лев и двадесет стотинки и след като изпива виното му иска още 20 стотинки, еркечлията отсича:

– Ас ти рекъх зъ идин лех! – и си излязъл.

Бърза глоба.

Еркечанинът кара мотор без книжка. Спира го катаджията и му казва, че ще го глоби.

– Ку ми глобиваш, бързу ми глобявай, вото имъм бързъ работа.

Не ме осрамвай.

Катаджията спира еркечанина в центъра на селото и му иска документи, каквито еречанинът никога не е имал и тои казва на представителя на КАТ

– Абе ти акъл имъш ли ва? Как ли ъма спърчи х срядъта селту дъ ъма срамъш

прът хорът!

Удар с куц крак.

Скарали се гращки и топала. Последният се заканва
– Стига си дръкъл, чи къп ти сритам
Гращко му отговаря:
Щъ сритъш, тъ крака немъш дъ върши, щъ ритъш!

Бюрократизъм.

След решението на ЦК на БКП за подобряване на битовото обслужване на гражданите, на еркечанина е разрешено да пусне дарака си за влачене на вълна ния съвет в Бургас. Връщайки се еркечлията разказва:

– Хлязъх при един началник и му думам, думам. Пък той ми думъ, думъ и реч с тоз въпрос иди х стая нумер два. Хлязъх при другия и той ми думъ, думъ. иди х стая нумер пет. И там един ми думъ, думъ. Пък ас излязъх навън и си думъм: Панайоде земъй си шапкът ъ си утодяй ъ другий път ни духодяй. Тас хорът ралът немъ вършът

Разказ за фронта.

Еркечанинът разказва за войната от 1945 година:
- Стреля тоз германец, хич ни гледъ била ачи ух ушото щъ тъ удари

Къде кацат гарваните.

Присмиват се на еркечлията, че е нисък, а той отговаря:
Гарваните се къ високите дървет серът.

Познаване на живота.

За да подчертае пред събеседника си, че е по-опитен и познава по-добре живота, еркечанинът изрича следните думи:
Ко ми расправяш ва? Ти тузгас си гледал на бъща си пръ голия джоб.

Чужд калпак.

Надсмиват се на еркечанина, заради калпака му:
- Тоз калпакъ ъ пътя дъ гу намеря немъ гу зъмнъ.
Ава чус калпакъ кък щъ гу земъш – отговаря невъзмутимо той.

„Измити" крака.

Поради липса на вода, а и на хигиенни навици, еркечани не се къпят редовно. Жената на еркечлията, чиито крака са мръсни поради работата му през деня в двора, пита съпруга си:
- Куртя, ти с тях крака ъ щъ лягаш ва?
– Ам с тяс ам, ас другиа немъм.

Кокали и месо.

Младият еркечанин е калфа при известния майстор-шивач дядо Петър. Те обикалят околните села, за да са по-близко до клиентите си. Отиват в село Паницово, отсядат в определена къща, в която приемат клиенти и шият. Еркечлията е ерген, а хазяите имат мома. Сядат да обядват: печено пиле. Дядо

питър – за да уяви калпата си. – Вземай я, оставените кости на масата пред калфата. След – не ключване на обяда. – Моторът шибач, обръщайки се към ка фата си каза

– Не – каза калфата – Не ща да – сичките кокали са пълт тебя

– Ако – ще вдяна ергенчан инат – не кокалите съм оставил, пък т – каза

И за председателя говорят

– Аз – клопер правех – еркечанята работи к ато ковач каруцар и през ва бодното време трава карам с на чи но. В – ази връзка отива – ри него предс – датели – ят на ТКЗ, а му казва, че чува за него някои недобри работи. Без да мига еркечанинът за парира

– Айа председателя – Ти ден мисли, чи за тебя ни думат хората, ьм а- ни ти казвам

Еркечки сентенции.

Преда от три кожи ещ и калпак става

Сеза от всяка кожа ь калпак, ако не е калпак, то лашталка

Определение за кражба.

Едно посягане – сто метра бягане

Определение за кмет.

Кметът е сухо дърво насред селото. Мене говедо – почеше се. Мене куче – пръскае го, а после се обърне. – та го лае

Другите за еркечани.

Еркечани, ако не откраднат не могат да се оженят.

Еркечанин, ако не открадне, не може да заспи. И за да спи спокойно, хвърля калпака си в двора на съседа и после отива да го краде

Еркечани режат главата на вола, за да не развалят „кашиката" на звъне ца.

ЕРКЄЧКИ ЛИЧНИ ИМЕНА

Аврам [illegible]

Байо, Байчо, Балаза, Баласка, Баю, Бисти [illegible]

Ваньо, Васил, Василка, Васка, Васко, Ве [illegible]

Гана [illegible]

Дана [illegible]

Едри [illegible]

Жеко [illegible]

Зафира [illegible]

Иван [illegible]

Йова [illegible]

Калин [illegible]

Лазар [illegible]

Мамчика [illegible]

Надежда [illegible]

Павел [illegible]

Рада [illegible]

Сава [illegible]

ян, Стоянка, Сыба, Сыби, Сыбин, Сыбина, Сыбка, Сыбо

Танас Танка, Танчка, Тачка, Ташко, Тодор, Тошора, Тодорка, Тонка, Тончо, Тоньо, Трендафил, Трендафила, Трендафилка, Тунка, Тяна, Тяно, Тянка

Хараламби, Харалампи, Христо, Христина, Христинка, Христаф, Христина, Хрушка, Хрушинка

Цани Цанко, Цаньо, Цветана, Цветанка, Цветко, Цона, Цонка, Цонко, Цоньо

Чавдар, Ченка, Ченко

Щерьо, Щерион, Щерионка, Щилиян, Щилияна.

Юрдан, Юрдана, Юрданка, Юрдачо

Яна, Янка, Янида, Чико, Ячко, Яньо, Янко

СПИСЪК

НА КМЕТОВЕТЕ И ДЪЛЖНОСТНИТЕ ЛИЦА ПО ГРАЖДАНСКОТО СЪСТОЯНИЕ В ОБЩИНА, КМЕТСТВО, КМЕСТКО НАМЕСТНИЧЕСТВО И ОТ 2007 г. КМЕСТВО ЕРКЕЧ И КОЗИЧИНО ЗА ВРЕМЕТО ОТ 01 01 1900 ДО 31 12 2007 г.*

Дино Икономов	от 01 01 1900 г.	до 30.10.1900 г.
Алекси Стоянов	от 01 11 1900 г.	до 29 07 1904 г.
Желязко Стойков	от 30 07 1904 г.	до 29 09 1904 г.
Кою Иванов	от 30 09 1904 г.	до 31 12 1905 г.
	За 1906 година няма регистър.	
Алекси Стоянов	от 01.01 1907 г.	до 31 12.1907 г.
	За 1908 година – няма регистър.	
Дино Икономов	от 01 01 1909 г.	до 31 03.1911 г.
Яню Кръстев	от 01.04.1911 г.	до 06.10 1911 г.
Неделчо Георгиев	от 07 10 1911 г.	до 10.04.1912 г.
Щелю Стоянов	от 11.04 1912 г.	до 31 12 1913 г.
Желязко Недячев	от 01 01 1914 г.	до 30 06 1914 г.
Едрю Колев	от 01.07.1914 г.	до 30.06.1918 г.
Пею Грозев	от 01.07.1918 г.	до 31 12 1918 г.
председател на общинска тричленна комисия и длъжностно лице по гражданското състояние).		
Петър Демирев	от 01 01 1919 г.	до 31 05 1919 г.
председател на общинска тричленна комисия и длъжностно лице по гражданското състояние)		
Петър Личев кмет	от 01.06.1919 г.	до 27.07 1924 г.
Кою Стоянов Кожекаиев	от 28.07 1924 г.	до 24 08 1924 г.
Петър Демирев	от 25.08.1924 г.	до 09.05.1926 г.
Желю Милков	от 20 05 1926 г.	до 18.02.1932 г.
Петър Демирев	от 18.05.1932 г.	до 13 09.1932 г.
Кръстю Янев Чолаков	от 16.09.1932 г.	до 31.04.1933 г.
Желю Милков	от 22 04.1933 г.	до 31.10.1934 г.
Георги Желязков Стойков	от 01 11 1934 г.	до 17 11 1934 г.
Кръстю М. Пангалов (външен	от 18 11 1934 г.	до 21 09.1935 г.
Коста Д. Тодоров (външен)	от 04.10.1935 г.	до 04.10.1935 г.
Желю Милков	от 05 10.1935 г.	до 10 10. 1935 г.
Коста Петров Желязков	от 11 10 1935 г.	до 02 02 1939 г.
Васил Мих. Георгиев (външен)	от 06 02 1939 г.	до 22 08 1939 г.
Димитър Т. Гудев (външен)	от 23.08 1939 г.	до 31 12 1939 г.
Кеино Димов Христов (външен)	от 01 01 1940 г.	до 31 12 1941 г.
Иван Петров Кънчев (външен)	от 01 01 1942 г.	до 03.03 1942 г.
Васил Михаилов (външен)	от 04 03 1942 г.	до 07 03 1942 г.
Николай Александров Живизов	от 06.03 1942 г.	до 01 12 1943 г.
Външен, тъй като не е родом от Еркеч, построил Водопровода „Белия кладенец"	от 02 12 1943 г.	до 29 06 1944 г.
Демир Димов Демирев		

* Списъкът е подготвен от Кръстинка Кръстова, живееща в кметството с. Козичино, Еркеч.

Йордан Димитров Йорданов (външен)	от 30.06.1944 г.	до 08.09.1944 г.
Стоян Недялков Стоянов	от 09.09.1944 г.	до 15.07.1945 г.
Петър Колев Антов	от 19.07.1945 г.	до 09.11.1948 г.
Димитър Христофов Колев	от 27.11.1948 г.	до 19.05.1949 г.
	от 08.07.1950 г.	до 31.12.1952 г.
	от 11.08.1953 г.	до 04.03.1962 г.
Стамен Недялков Станев	от 10.06.1949 г.	до 05.06.1950 г.
Велко Янев Вълков	от 09.01.1953 г.	до 28.07.1953 г.
Желязко Тодоров Желязков	от 05.03.1962 г.	до 28.02.1988 г.
Златан Янков Кънев	от 29.02.1988 г.	до 28.10.1995 г.
Христо Борисов Кънтев	от 29.10.1995 г.	до 31.12.2003 г.
Дамян Янев Дамов	от 01.01.2004 г.	до 28.10.2007 г.
Неко Стоянов Пеев	от 13.11.2007 г.	до

ПОСЛЕСЛОВ

[illegible]

Драги читатели, скъпи еркечани!

пред нашите синове и внуци.

Темата на същата тема Р

, Лечо Лечев и Валко Душев, Тодор Чолаков и Дим

ров от Гълъбец, Стоян

различните мероприятия

* * *

* * *

Вас. В днешно време в човечеството „летовъ" в бързо темпо и вие ще получите знания и информация, каквито няма да намерите в учебниците нашето. Преди да ги изложа, Учителя Човек се връща на този свят, за да докаже с делата на своя живот, колко е прав пред хората. През своя живот еркечанинът е извървял пред изпитанията на родните на еркечкия род на Еркеч като цяло, подложен е на изпитания, обич и укори. Целта е да достигне до онзи далечен житейски бряг, на който да поседне и да може да каже: отпук, от това място мога да огледам пътя, който съм извървял. И на всеки се иска да достигне до своя бряг, но за да седне за размисъл и равносметка.

Защото има у човека нещо, което е по-високо от стремежа към материални блага. Това е неговата пътека, която той тръгне цял живот от място по място, на нея той отбелязва изпитанията на своя живот. Тази духовна пътека не дава мир и покой на човека, а постоянно го тласка напред и напред към неговото усъвършенстване. Моята пътека ме отведе към вас скъпи еркечани и българи, за да Ви разкажа всичко, което съм видял и научил за Еркеч, еркечани и тяхната история и култура. Моят дълг е изпълнен. На вас остава да разширите тези знания и да ги предадете на вашите деца и внуци.

А над Еркеч все така дните и нощите си подават ръце, сълзите се вдигат, дните бягат, седмиците текат, месеците вървят, годините тъкат вятърът духа по голямото Еркечко градище, чуките и балките се прегръщат и предвещават лоша и хубава, лошо време. Селската река, остъклена от студената зимна ранина, тече скрито към морето, еркечката вода се влива в морето и океана и като че ли подсказва, че по същия начин еркечани се вливат в рода български и разнасят семето древно българско из България, Европа и света.

Амин!

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА И ДОКУМЕНТИ ЗА ЕРКЕЧ

Милетич. Старото българско [illegible]

[illegible] Произход и типология на българската народна музика, ПСп, кн. 66, С., 1965.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Петър [illegible] в-к „Черноморски фар" 29.12.2008 г.
[illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с
Петър [illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с 24.02.2009 г.
[illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с
Петър [illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с
Петър [illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с, 11.03.2009 г.
Петър [illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с
Петър [illegible] в-к „Черноморски фар", Б-с, 13.03.2009 г.
[illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с, 25.05.2009 г.
Петър [illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с
Петър [illegible] в-к „Черноморски фар" Б-с 27.05.2009 г.
Петър Коледа Прабългарската плоска. В-к „Черноморски фар" Б-с 7 и 9 април 2009 г.
Феноменът Еркеч Аулът прабългарски. В-к „Черноморски фар" Б-с 17 и 19 юни 2009 г.
Братя Шкорпил. Археологическа постройка в Черноморската област на Балканския полуостров. С., 1930, ч. II.
Димитър Мамарчев. Две неделни проповеди. Родословията на трима деяци от завера от 1835 година. С., 1935.
Г. Димитров. Княжество България, I и II ч. С., 1889.
К. Иречек. История на българите. С., 1894.
Др. Б. Цонев. Поправки и допълнения към Милетичевия труд „Das Ostbulgarische". СБНУ кн. XX, 1904, с. 1-96.
Н. Попов. Юридически обичаи във Варненско. СБНУ кн. X, с. 4-34.
И. Гълъбов. Въпрос. Анхиало. Атия-Антеа. Топонимични приноси. Известия на Ибез. кн. V, 1957, с. 407-409.
Р. Стоиков. Наименования на български селища в турския документ на ориенталския отдел на НБКМ от XV, XVI, XVII и XVIII в. Известия на НБКМ за 1959, т. 1, с. 1961.
Р. Стоиков. Български селища с население от ими в турски регистри за джизие от XVI в. Известия на държавни архиви, т. 8, 1964.
Р. Стоиков. Селищен и демографски облик на Североизточна България и Южна Добруджа през втората половина на XV в. ИВАД, кн. 964, с. 971 в.
Р. Стоиков. Нови сведения за миналото на българските селища през XV и XVI в. Сп. „Исторически преглед", г. XV, 1959, кн. 6.
В. Тонев. Бележки по учебни и дело в Северозападна България през епохата на възраждане. По Известия на НМВ, т. [illegible] 967, с. 7-98; т. IV, 1968, с. 75-113.
Проф. М. Арнаудов. Из миналото на Котел. С., 1931.
Проф. М. Арнаудов. Български народни празници. С., 1943.
М. Белева. Принос за проучванията на българските народни носии. Известия на Етнографския музей, кн. [illegible], С., 1958.
Мария Никонова. Обичаят Петльов ден. Известия на НМВ, кн. IX, 1973.
И. Дуриданов. Климатични данни от речни названия и тяхното значение за славянския топонимичен [illegible] славянска филология, III, С., 1963.
И. Дуриданов. Въпроси на топонимията. С., 1976.
Хр. Вакарелски. Етнография на България. С., 1977.
Х. Кожухаров. Пътувания из османската империя. Пер. 1986, кн. 19-20; 1987, кн. 21-22.

Д. Гаджанов. Пътувани [illegible] XVII в. [illegible]

[illegible]

[illegible] Годишник [illegible]

[illegible] Известия [illegible]

[illegible] Известия [illegible]

[illegible] Известия

Г С Раковски. Преселение в Русия или руската убийствена политика за българите. Букурещ, 1861
П Кисимов [illegible] на руско-турската война от 1828 г. „Българска сбирка" [illegible] кн X
П Кисимов Ръкописите на Д Р Попович „Българска сбирка" С 1902 кн VII
Сборник за народно умотворение и книжнина С 20 1904
И И Мосунов [illegible] в Бесарабия 1828 1832 гг. Кишинев, 1965
И Попов Материалы для [illegible] Бессарабии Фракии и Македонии С Пб 1887
И Попов Материалы для [illegible] в Бессарабии и Новороссийском крае Одесса, 1848
А Скалковский Болгарские колонии в Бессарабии и Новороссийском крае Одесса, 1848
Н С Державин Българите в Кишинев. В Русия „Сборник за народни умотворения и народопис" изд БАН кн XX С 1914
И С Иванов Краткий очерк болгарских колоний в Бессарабии В Б „записки Бессарабского областного статистического комитета" т. III, Кишинев, 1864.
Воспоминания Ф П. Фотона (юмористические политические и военные из главного штаба Дунайской армии в 1828 1829 гг.), ч. I-II, Лейпциг, 1862
Ф Ф Торнау Воспоминания о кампании 1828 г. в Европейской Турции „Русский Вестник" 1867, № 6-7
Ф Каниц Дунайская Болгария и Балканский полуостров СПб 1876
Воспоминания доктора К И Зейдлица о турецком походе 1828 г. „Русский архив", 1878, кн. 1 и 4
Фельдмаршал граф И Дибич В его воспоминаниях записанных в 1830 году бароном Гизенгаузеном, „Русская старина", 1891,т. 70
И Липранди Отряд волонтиров-партизан в 1829 г (Воспоминания ветерана) „Русская старина", 1874, № 81
П Н Батюшков Бессарабия Историческое описание СПб 1891
Н. А. Баскаков. Тюркские языки, М. 1960
Л. Н. Гумилев История Гуннов, М., 1967
Оболенски Димитрий Византийское содружество наций шесть византийских портретов, М., 1998
Държавен архив Бургас ф. 717 К арх ед в опис 1
АВПРИ (Архив внешней политики Российской империи) Главный архив, V-А2 опис 181 дело 204, год 1879
АВПРИ, Фонд 146 „Славянский стол", опись 495.
АВПРИ. Фонд 192. Миссия в Софии. опись 527 527 2
АВПРИ. Фонд 149 „Турецкий стол" опись 502,б.
АВПРИ. Фонд 192/б дела Генерального консульства России в Пловдиве и Виде консульства в Бургасе, Варне, Видине, Рущуке.
АВПРИ. Фонд 340 Коллекция документальных материалов опись 866. опись 584 опись 857 „А" опись 858 опись 805. опись 811
АВПРИ. Фонд 322 „Дипломатическая канцелярия при Главнокомандующем действующей армии в русско-турецкую войну 1877 1878 гг опись 181
АВПРИ Фонд 325 СПб ГА V бу „Дела агента МИД в Одессе" 1872 1899 опис 181 В
Министерство Иностранных Дел Российской Федерации. Внешняя политика России XIX и начала XX века Серия Вторая 1815 1830 гг., Т Восьмой (Шестнадцатый, октября 1828 июль 1830 Документы, М 1995
Жукова Татяна Величието на Волжка България С 2001
Йорданов Петър В кн Хора от които са българите Предхристиянска и предмюсюлманска религия и митология ТАНГРА ТанНакРа ИК С 2003
Българи и арменци заедно през вековете ТАНГРА ТанНакРа ИК С 2001
Роза Баринов Филологические аспекты этногенеза волжских болгар С Пб 1997
Плетнева С А Хазары „Наука" Москва, 1976
Славянски съвременен Азбучен „Български писатели" София, 2007
Еркечки Великден Сборник с материали от международния фестивал „Еркечки Великден" 2006 АИБРА Скопие Бургас 2007

РОДОСЛОВИЕ НА ЕРКЕЧКИ РОДОВЕ

САРХОШКИ РОД, издънка от който е Павли Потурнака

[illegible] Мануш[illegible] от [illegible] произхождащо от [illegible] [illegible] [illegible]

Внук Стоян (2005).

По майчина линия (непълни данни)

ана, Стоян, Тодор ...

още двама.

РОДОСЛОВНО ДЪРВО НА ОПЪРЛАЦИТЕ

РОДОСЛОВНО ДЪРВО НА ОПЪРЛАЦИТЕ

СОДЕРЖАНИЕ

[illegible] 7
[illegible] 11
[illegible] 15
[illegible] 19
[illegible] 28
[illegible] 35
Поход генерала Дандича Забалканского — исторические в истории Эркеча 41
Освобождение Эркеч в границах Восточной Румелии 48
Служба в училище в жизни Эркеча 56
Родословие Георгия Раковского связано с Эркечем 64
Посещение Васила Левского в Эркеч 67
Характеристика эркечан 71
Хора в жизни Эркеча 77
эркечкая одежда 79
Эркечаны не верят власти 83
кража в жизни эркечан 88
Список сел образованных эркечанами 91
Вайковцы ищут своих корней 94
Болгары в России 97
Эркечаны рассказывают 103
Легенды и предания. Вылчан воевода 125
Женские праздники. Лазари. бабин день. Петльов день. Свадьба Седянка. Валянка 135
Мужские праздники. Рождество. Сливрия. Месяц март. Суеверия 154
Эркечкие народные песни. Лазарские 159
Жатварские 165
Песни во время седянки, валянки, хороводные 166
Свадебные песни 174
Колядки 178
Трапезные песни 188
Информаторы песен 195
Загадки 196
Кухня эркечан 197
Профилактика. Лечение 202
Мысли, рожденные эркечким бытием 207
Словарь эркечкого диалекта 211
Эркечкий юмор 239
Эркечкие личные имена 255
Список мэров Эркеча - Козлчино 257
Послесловие 259
Библиография и документы об Эркече 263
Родословное дерево эркечких родов 267

INHALTSEITENZAHL

Einleitende Worte 7
Das Phänomen Erketsch – altbulgarischer Geist 11
Etymologie von Erketsch 15
Die Gründung des Dorfes 19
Geographische Lage, Toponymie, Topographie 28
Erketsch in der Zeit des türkischen Jochs 35
Der Feldzug des Generals Dibitsch Zabalkanski – die Umsiedlung in der Geschichte von Erketsch 41
Die Befreiung: Erketsch in den Grenzen Ost-Rumeliens 48
Kirche und Schule im Leben Erketschs 56
Die Vorfahren Georgi Rakovskis stammen aus Erketsch 64
Der Besuch Vasil Levskis in Erketsch 67
Charakteristik der Bewohner von Erketsch 71
Der Reigentanz im Leben Erketschs 77
Die Erketscher Tracht 79
Die Erketscher trauen der Macht nicht 83
Diebstahl im Leben der Erketscher 88
Liste der Dörfer, die von Erketschern besiedelt worden sind 91
„Vajkovtsi" suchen nach ihren Wurzeln 94
Die Bulgaren in Russland 97
Erketscher erzählen 103
Legenden, Überlieferungen, Mystik 125
Feste der Frauen: „Lazari", „Tag der Hebamme", „Petljov den", Hochzeit, „Sedjanka", „Valjanka" 135
Feste der Männer: „Koleda" (Weihnachten), „Djadov den", „Slivnja", Monat März, Aberglaube 154
Erketscher Volkslieder: zum Tag des Heiligen Lazarus 159
Erntelieder 165
Lieder zu „Sedjanka", „Valjanka" und Reigentanz 166
Zur Hochzeit 174
Zu „Koleda" (Weihnachten) 178
Tafellieder 188
Die Informanten für die Lieder 195
Rätsel 196
Erketscher Küche 197
Gesundheitsvorsorge und Heilen 202
Gedanken zum Erketscher Leben 207
Wörterbuch des Erketscher Dialekts 211
Erketscher Humor 239
Erketscher Personennamen 255
Liste der Bürgermeister von Erkotsch-Kozilschino 257
Nachwort 259
Bibliographie und Dokumente zu Erketsch 263

ПЕТЪР КУЦАРОВ

ЕРКЕЧ И ЕРКЕЧАНИ

Българска
Второ разширено и допълнено издание

Корица *Владимир Марков, 2009*
Предпечат *„Графика“ ООД*

Формат 60/90/16
Печатни коли 17

ИК „Анимар“
bulgariabooks@abv.bg
тел.: 088 888 60 90

ДАННИ ЗА АВТОРА

Професор **Петър Жеков Кучаров** е дипломат от кариерата – пълномощен министър с филологическо и историческо образование – доктор на историческите науки.

Роден е на 02 юли 1940 г. в село Еркеч (Козичино), община Поморие, Бургаска област. Гимназия завършва в Поморие; полувисш учителски институт в Бургас – преподавател по български и руски език и история; висше образование в СУ „Климент Охридски" – руска филология, София; Дипломатическа академия в Москва – магистър по международни отношения; гръцки език в Солун, Гърция; различни езикови курсове и специализации. От 1986 г. е доктор по история, през 2002 г. защитава в Руската академия на науките званието доктор на историческите науки по тема „Съединението на България през 1885 г. и Руската империя".

Работи: учител в родното си село, в системата на Комсомола, директор на дирекция в Окръжен съвет в Бургас, от 1974 г. е в системата на Министерството на външните работи – отдел „Трети", „Първи", „Печат", „Страни от ОНД", „Европа – III" и други. Бил е на задгранична работа в различни дипломатически представителства на България.

Член е на Съюза на българските журналисти.

Автор е на монографиите: Руската империя и Съединението, София, 2001, изд. „Св. Климент Охридски"; Киприан Български, митрополит Московски и на цяла Русия, София, ТАНГРА ТанНакРа ИК, 2001; „Еркеч". Историко-етнографско изследване, Бургас, а също така и на статиите: Основен белег на българо-руските отношения – имитацията, сп. „Международни отношения, С., 2/2006, с. 65-74; Причины разрыва дипломатических отношений между Болгарией и Россией в 1886 году. (Из истории болгаро-российских отношений на рубеже XIX и XX веков). Юбилеен сборник на Ставрополския държавен университет „Исследования по истории и историографии России и зарубежных стран", Ставропол, 2004; Накануне восстановления дипломатических отношений в 1896 году. 125 лет дипломатических отношений Россия – Болгария. Москва, сп. „Международная жизнь, № 6, 2004; Киприан Болгарин. Москва, 2003, ж. „Сенатор", № II – III; Киприан Болгарин митрополит Московский и Всея Руси. Москва, 2003, сборник на РАН „Славянские культуры европейской цивилизации"; Негативизмът като елемент на външнополитическата теория и практика на елита на Руската империя. // Сб. „XX Век. Елити и доктрини". Доклади от научна конференция. Варненски свободен университет „Черноризец Храбър", Варна, 2002; Фердинанд и Россия. Ж. „Международная жизнь", Москва, 2001, № 9-10; Руската империя и Съединението. Военноисторически аспекти на българо-руските отношения. // Военноисторически сборник, София, 2001, № 1; Николай Павлович Игнатиев и Сан Стефано. // Славянски летописи, София, 2000. Т VII; Руската империя и Съединението в Северозточна България. // Черноморски фар 2000, 3 – 6 септември; General Ignatiev and the Irety of San Stefano // International Affairs, USA, Minneapolis, 1998, № 1, Vol. 44, 0,5 п. л.; Независимость Болгарии и русская дипломатия (1908 год). Москва, 1998, // „Международная жизнь", № 8; Генерал-дипломат Игнатьев и Сан-Стефанская Болгария. Москва, 1997 // „Международная жизнь", № 11-12 и на над 150 други публикации в българския, руския и белоруския печат.

Владее руски, гръцки и френски език.

Семеен е с три деца.

ПЕТЪР КУЦАРОВ

ЕРКЕЧ И ЕРКЕЧАНИ

Проф. **Петър Куцаров** е роден на 02 юли 1940 г. в село Еркеч, община Поморие, Бургаска област. Завършва руска филология в СУ „Климент Охридски", магистър по международни отношения от Дипломатическата академия в Москва. От 1986 г. е доктор по история, а през 2002 г. защитава в Руската академия на науките званието доктор на историческите науки.

Еркеч е като океан – ако плуваш няколко дни по повърхността му, оставаш с впечатление, че всичко знаеш и познаваш океана. Но ако се спуснеш по-дълбоко или на дъното, веднага ще забележиш онова, което липсва на повърхността. Ето защо, за да се обясни и разбере цялостният самостоятелен живот и функциониране на живота в океана, е нужно цялостно проучване на всички съществуващи видове флора и фауна. Тази констатация с пълна сила важи за историята, фолклора, езика, етнографията, топонимията, топографията и тополгията на Еркеч – за да бъдат разбрани и осмислени, трябва да се потопим в битието и конкретните дадености на това древно българско населено място. Цялостното изследване на еркечката празнична система, на еркечката носия, на обичаите, фолклора, на бита и душевността на еркечани показва, че животът на тези люде е много строго организиран. Той е в пълна хармония с природата.

ISBN 978-954-9323-35-1

ЦЕНА 9.99 лв.

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА АНИМАР